တိုင်းရင်းသားရေးရာ

Ethnic Affairs

အမှတ် ၁၄၊ မတ် ၂၀၂၄

ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်နှင့် သမိုင်းတန်ဖိုး

wkd[f&if;fo m;a&;&m

trSwf(14)

rwfv? 2024

အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်ရေးအတွက် ပြည်သူသို့ အသိပေးနှိုးဆော်ချက်

၁။ ပြည်သူအတွက်ဟု သုံးနှုန်း၍ ရဟန်းသံဃာများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများအပါအဝင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများနှင့် ပြည်သူကိုသတ်ဖြတ်၊ လုယက်ခြင်းကို CRPH၊ NUG၊ PDF အမည်ခံ အကြမ်းဖက်အုပ်စုများက ဥပဒေမဲ့ကျူးလွန်နေသည်။

၂။ ခြိမ်းခြောက်၊ လူသတ်၊ အဖျက်အမှောင့်လုပ်ရပ်များ လုပ်ဆောင်နေသည့် CRPH၊ NUG၊ PDF အကြမ်းဖက်သမားများကို အားပေးမှု၊ ထောက်ခံမှု၊ ကူညီထောက်ပံ့မှု မပြုခြင်းသည် ပြည်သူလူထု၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

၃။ ယင်းတို့၏ လက်နက်/ခဲယမ်း ကိုင်တွယ်သယ်ဆောင်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်သမားတို့၏ သတင်းကို လျှို့ဝှက်ပေးပို့ခြင်းသည် အပြစ်မဲ့ပြည်သူများ၏ အသက်အိုးအိမ် စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

Public Notice for elimination of violence

1. So called "CRPH", "NUG" and "PDF" terrorist groups are unlawfully committing killings monks, teachers, civil servants and general people and lotting under the pretext of sayings "for the people".
2. Not rendering encourage support and assistance to the "CRPH", "NUG" and "PDF" terrorists that are committing intimidations, killings and destructive activities could be construed as protecting lives and property of general public.
3. Giving information secretly relating to bearing of their arms, ammunitions and terrorists to authorities could be tantamount to protecting lives and property of innocent people.

wdkif;&if;om;a&;&m

trSwf (14)

rwfv? 2024

jrefrma&;&mavhvmma&; tzGJU

jrefrma&;&m
trSwf- 22^24(yxrxyf)? yef;qdkifvrf;
ausmufwHwm;NrdKU? &efukefNrdKU
zkef;- 01 8387568
Email: myanmaaffairs@gmail.com

jrefrma&;&ma v vma&; tzGJU xkwfa0onf/

weHzdk;	5500 usyf
tkyf&a&	1000
vkyfief;tzGJUtkyf	jrefrma&;&ma vlvma&; tzGJU
xkwfa0ol	0if;Dvuf xef;wkd (02346)
yHkEdyfol	0if;DZmjrif xef; (00241)
	atZuyHkEdyfwkdu f
	trSwf (118)? (4) vrf;
	ykodrf&yf uufa'vkdU, f
	&ef ukefrdkU

rmwum

t ,fDwmhpum;

ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်နှင့် သမိုင်းတန်ဖိုး 9

Ekdifiaa&;

၁။ တိုင်းရင်းသားစုံတို့၏ ပြည်ထောင်စု သို့မဟုတ် ပင်လုံစိတ်ဓာတ် 14

wuúudkjrwbl

၂။ ရင်ထဲ နှလုံးသားထဲက လေးစားတန်ဖိုးထားရသည့် 21

ပြည်သူ့တပ်မတော်

ukdm;uD

၃။ ခနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ 29

rif;vGif(atmifyef)

၄။ မြန်မာအတွက် လေ့လာစရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်မာရသွန်ခရီးလမ်း 35

aumif;Ekwif

၅။ မျိုးချစ်စိတ်ဖြင့်လှမ်းချီ နိုင်ငံတော်သစ်ဆီ 42

ouf;Sif(a&uRef;ajr)

pD;yGm;a&;

၆။ မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး ၂၀၂၄ 50

aumif;aumif;vdk(SMART)

vlrIa&;

½kyf&Sif"avh

၇။ ထားဝယ် (အသုဘခလေ့) ထုံးတမ်း 56

armifbef;aqG(xm;0,f)

၈။ ချိုချင်းတို့၏ ဗေဒင်တွက်ချက်မှု ဓလေ့များ 60

trf;fvmifcD

၉။ မြတ်နိုးဖွယ်ရာ ခနုရိုးရာ 68

ñeñTY(uavm)

၁၀။ ဇိုတုန်မျိုးနွယ်များ၏ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းဓလေ့ 76

qvkrmefk

၁၁။ အတာနှစ်ကူးနှင့် အရသာတစ်မူထူးသည့် မွန်ရိုးရာ သင်္ကြန်ထမင်း 82

okwoaDmifrdcsrf

pmay , Ofau;rI

၁၂။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ အမျိုးသားနေ့နှင့် ဒိုးလွှတ်ပွဲတော် 87

ytkorkyp&;tzGJ

၁၃။ မြောက်ဦးခေတ် ပိုးဝါဘွဲ့လာ ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု 94

ppfwaGvwfH

၁၄။ ရခိုင်ရိုးရာသင်္ကြန်အကြောင်း 99

½k&ifbG

၁၅။ မြောက်ဦးမြို့ဟောင်းမှ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သမိုင်းအမွေအနှစ်များ 107

ODpefarmif

၁၆။ သွေးစည်းညီညွတ်မှုသင်္ကေတ သွက်လက်မြူးကြွ ကရင်ရိုးရာဒုံးအက 116

ESfyGh

xifay:aumfum;wkd&ifom;

၁၇။ မွန်သွေးမကင်းသည့် အနုသုခုမ စာဆိုပညာရှင်များ 126

&mrn-aoG

၁၈။ ကိုလိုနီခေတ် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုနှင့် ဂဠုန်ဆရာစံ 133

aumfZmatmif

Oya'

၁၉။ ပြည်ထောင်စုမှာမွေး ပြည်ထောင်စုသွေးမို့ ပြည်ထောင်စုအရေးကို အသက်ပေး၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မည် 139

pefDm0if

၂၀။ အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုကျေးရွာနှင့် အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် “နည်းဥပဒေ” ရိုးရာစီရင်ဖြတ်ထုံးများ 152
0iftm;v,f'wk

obm0ywf0efuif

၂၁။ စိမ်းလန်းသောမြေ 161
a&Tefar

taxGaxG

၂၂။ အကြောင်းသိပါစေ 167
c;pfEk(pdwfn)

၂၃။ ကတိသစ္စာ ပြုကြရာဝယ် 172
&Jnaftmif(RASU)

၂၄။ မေ့နေပြီဖြစ်တဲ့ သီးသန့်ကမ်းခြေလေး 179
UAC

၂၅။ ရောဝတီမြစ်ကမ်းနံဘေးက သမိုင်းဝင်မြို့ကလေးသို့ 186
rkdwfjrifh(ngm)

၂၆။ ပြည်ထောင်စုဖွားတို့၏နှလုံးသား သမိုင်းဝင်ခံတပ်ကြီးများ 197
armifbef;aq(Gnmajr)

t,fwDumpum;

,Ofaus;rIt arGEpfESpfo rdkif;wefzdk

“တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအသီးသီးတို့၏
ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာများ၊
အနုပညာလက်ရာများကိုလည်း အလေးအနက်ထားကာ
ဝိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ကြရမည်မှာ
အမျိုးသားရေးတာဝန်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။”

ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံတိုင်း လူမျိုးတိုင်း၌ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု အမျိုးသားအမွေအနှစ်လက္ခဏာများ ကိုယ်စီရှိနေခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ အချို့သောနိုင်ငံများ၊ လူမျိုးများက ယင်းတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအနုပညာနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများကို မပျောက်မပျက်အောင် တမြတ်တနိုးနှင့်တန်ဖိုးထား စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းထားရှိခဲ့ကြသည်။ အချို့သောနိုင်ငံများ၊ လူမျိုးများ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအနုပညာနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများမှာမူ ကိုယ်တိုင်စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းအားနည်းမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပထဝီရေမြေအနေအထားနှင့် အခြားမမျှော်မှန်းနိုင်သော အကြောင်းအရာများကြောင့် တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်ခဲ့၊ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ထို့ပြင်မက ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော စစ်ပွဲများ၊ ငလျင်၊ မုန်တိုင်း၊ တောမီးလောင်ကျွမ်းခြင်း၊ မြေပြိုခြင်းစသည့် မမျှော်မှန်းနိုင်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်လည်း အချို့သောနိုင်ငံများရှိ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ၊ ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာ အမွေအနှစ်များမှာ ဆုံးရှုံးပျက်စီး ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရသည်။

သို့ဖြစ်၍ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီး၊ လူမျိုးအသီးသီးတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလရှိ မိမိတို့ နိုင်ငံ၊ မိမိတို့လူမျိုးများ၏ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုအနုပညာအမွေအနှစ်များကို သမိုင်းတန်ဖိုးများအဖြစ် မှတ်ယူကာ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အနုပညာလက်ရာများကို စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ သုတေသနပြုခြင်း၊ ဖော်ထုတ်ရှာဖွေမှတ်တမ်းတင်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို အမျိုးသားရေး တာဝန်တစ်ရပ်အနေဖြင့် အလေးအနက်ထား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှု (Culture)ဟူသော စကားရပ်ကိုလည်း လူသားတစ်ဦး သို့မဟုတ် လူသားမျိုးနွယ်စုတစ်ရပ်လုံး အသက်ရှင်သန် မွေးဖွားရပ်တည်ချိန်ကာလမှ အစပြုကာ အသက်ခန္ဓာ သေဆုံးပျောက်ကွယ်သည်အထိ သက်တမ်းကာလတစ်လျှောက်၌ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော၊ ထိတွေ့ဆက်ဆံခဲ့ရသော အရာအားလုံး (The Way Of Life) ဖြစ်သည်ဟူ၍ ရည်ညွှန်းသတ်မှတ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားရှိပါသည်။

ဆိုခဲ့ပါ ယဉ်ကျေးမှုဟူသောစကားရပ်ကိုပင် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာယဉ်ကျေးမှု (Intangible Culture)နှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာယဉ်ကျေးမှု (Tangible Culture) ဟူ၍ နယ်ပယ်နှစ်ခုခွဲခြားကာ ရည်ညွှန်းဖော်ပြခဲ့ကြပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ရှေးဟောင်းမြို့ပြအဆောက်အဦများ၊ သမိုင်းဝင်ဘုရားကျောင်းများ၊ ရဲတိုက်ကြီးများ၊ မျှော်စင်ကြီးများကို ဒြပ်ရှိယဉ်ကျေးမှု (Tangible Culture Heritage) ဟူ၍ သတ်မှတ်ရည်ညွှန်းခေါ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ အလားတူ လူသားမျိုးနွယ်စုအလိုက် ပြောဆိုသုံးစွဲခဲ့ကြသော ဘာသာစကား၊ အတွေးအခေါ်၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဓလေ့စရိုက်များ၊ ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုများ၊ လက်မှုပညာရပ်များ၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ တေးဂီတ စသည့် အနုသုခုမပညာရပ်များကိုမူ ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု (Intangible Culture Heritage)ဟူ၍ သတ်မှတ်ရည်ညွှန်းခေါ်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။

မျက်မှောက် ၂၁ ရာစု လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် လူနေမှုအဆင့်အတန်းများ၊ နည်းပညာဘာသာရပ်များ၊ ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာများ အဘက်ဘက်မှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မြင့်မားနေချိန်လည်း ဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏ဘာသာတရားဆိုင်ရာ အယူဝါဒများ၊ ဓလေ့ထုံးစံများ၏ အဆုံးအမနှင့် လမ်းညွှန်မှုများကို လေးလေးနက်နက်ခံယူကျင့်ကြံကာ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ခြင်း၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးအပေါ် စာနာထောက်ထားခြင်း၊ ဖေးမကူညီခြင်း

စသည့် ယဉ်ကျေးသော လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကို ထူထောင်ခြင်းကဲ့သို့ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း မိမိတို့လူမျိုးအလိုက်၊ ရိုးရာအလိုက် ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာများ၊ ဘာသာတရားများ၏အဆုံးအမများကို လေးစားလိုက်နာခြင်း၊ ရှေးဟောင်း ရိုးရာအစဉ်အလာများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသည့် ယဉ်ကျေးမှု၏အနှစ်သာရနှင့် မွန်မြတ်သောသင်္ကေတတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။

မိမိတို့နိုင်ငံတွင်လည်း ပုဂံခေတ်မှစတင်ကာ ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာနှင့် ဗိသုကာလက်ရာများ၊ လူမှုအဆင့်အတန်းများ တိုးတက်မြင့်မားလာခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပုဂံခေတ်မှစတင်ခဲ့သောရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို မပျောက်မပျက်အောင် ခေတ်အဆက်ဆက်ဝိုင်းဝန်းကာကွယ် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းလာခဲ့ကြသည်။

သို့ဖြစ်၍လည်း ယခုအခါပုဂံဒေသမှာ ယူနက်စကို၏ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်ဒေသအဖြစ် အတည်ပြုသတ်မှတ်ထားရှိနိုင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံတကာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခမ်းနားထည်ဝါစေခဲ့သော အတိတ်သမိုင်း ဂုဏ်သိက္ခာပုံရိပ်ကို မြှင့်တင်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့အတူ ပျူရှေးဟောင်းမြို့ သုံးမြို့ဖြစ်သော ဟန်လင်း၊ ဗိဿနိုး၊ သရေခေတ္တရာမြို့တို့ကိုလည်း နိုင်ငံတကာ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီသည့် ရှေးဟောင်းသမိုင်းယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်အနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုကာ ယူနက်စကိုက ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်ဒေသအဖြစ် အတည်ပြုသတ်မှတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထို့အတူ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အနုပညာနှင့် ဗိသုကာလက်ရာများဖြင့် ကြီးကျယ်ထင်ရှားခမ်းနားထည်ဝါခဲ့သည့် ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ဦးဒေသကိုလည်း ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်း တင်သွင်းနိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော အချက်အလက် အထောက်အထားများကို UNESCO သို့ တင်ပြထားရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

အလားတူ မန္တလေးမြို့ ကုသိုလ်တော်ဘုရားမှ ကုသိုလ်တော်ကျောက်စာချပ်ပေါင်း ၇၂၉ ချပ်ရှိသော ကုသိုလ်တော်ကျောက်စာ၊ အေဒီ ၁၁၁၃ခုနှစ် ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်က ပျူ၊ မွန်၊ မြန်မာ၊ ပါဠိဘာသာစကား လေးမျိုးဖြင့် ရေးထိုးခဲ့သော မြစေတီကျောက်စာ (ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ)၊ အေဒီ ၁၇၅၆ ခုနှစ် အလောင်းမင်းတရားလက်ထက်က ဗြိတိန်ဘုရင်ဂျော့-၂ (George II)ထံသို့ နှစ်နိုင်ငံချစ်ကြည်ရေး တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ပေးပို့ခဲ့သော ရွှေပြားပေါ်တွင် ရေးထိုး၍ ဆင်စွယ်ကြုတ်အတွင်း ထည့်သွင်းပေးပို့ခဲ့သည့် အလောင်းမင်းတရားကြီး သဝဏ်လွှာတို့နှင့် ဘာသာစကားလေးမျိုးဖြင့် ရေးထိုးထားသည့် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၏ ခေါင်းလောင်းစာတို့မှာလည်း ကမ္ဘာ့မှတ်တမ်းအမွေအနှစ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ယူနက်စကိုက အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ရှေးဟောင်းသမိုင်းဝင်အဆောက်အဦများ၊ စေတီပုထိုးများအပြင် ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု (Intangible Culture Heritage) အမွေအနှစ်များ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် စာရင်းဝင်နိုင်ရန် အမျိုးသားရေးတာဝန်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီးတွင် တိုင်းရင်းသားသွေးချင်းများစွာ စုစည်းနေထိုင်လျက်ရှိပြီး မိမိတို့၏ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အနုပညာနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများကို ယနေ့တိုင်ခိုင်မြဲယုံကြည်စွာ တန်ဖိုးထား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်လာခဲ့ကြပါသည်။ ဥပမာ ကချင်တိုင်းရင်းသား

တို့၏ မနောအက၊ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဒုံးအက၊ ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ အမဲလိုက်အက၊ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ တိုးနယားအကများမှာ အချင်းချင်း ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဖော်ညွှန်းသော ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအကများ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတူ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ လှေလှော်ပြိုင်ပွဲ၊ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဓားရေးအကပြိုင်ပွဲ၊ ဗမာတိုင်းရင်းသားတို့၏ ချောတိုင်တက်ပွဲများမှာလည်း စုစည်းမှု၊ ညီညွတ်မှု၊ စည်းလုံးမှုများကို ဖော်ညွှန်းပြသသည့် ရိုးရာအားကစားပြိုင်ပွဲများ ဖြစ်ပါသည်။

အလားတူနာဂတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ ဆလုံလူမျိုးတို့၏ ဘဝနေထိုင်စားသောက်မှုပုံစံများမှာ အခြားမျိုးနွယ်စုများနှင့် မတူကွဲပြား တစ်မူထူးခြားသည့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုလက္ခဏာများ ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဟင်္သာမောင်နှံအက၊ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ကိန္နရီကိန္နရာအက၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဆီမီးခွက်အကများမှာလည်း နှစ်ပေါင်းရှည်ကြာ ထိန်းသိမ်းလာခဲ့ကြသည့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအနုပညာရပ်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားရေးရာစာစောင်တွင် ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးကြစေရန်၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများကို ဗဟုသုတရရှိစေရန်၊ စည်းလုံးမှု၊ ညီညွတ်မှု၊ ချစ်ကြည်မှုများကို မြတ်နိုးလေးစားတန်ဖိုးထားသော ဆောင်းပါးများကို အထူးဂရုပြုစိစစ်ရွေးချယ် ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

ယခုတစ်ပတ် တိုင်းရင်းသားရေးရာစာစောင်တွင် တစ်ခေတ်တစ်ခါက စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့သော ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ဦးဒေသမှ သမိုင်းထင်ရှား ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်လက်ရာများကို စုစည်းဖော်ပြထားသည့် "မြောက်ဦးမြို့ဟောင်းမှ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်သမိုင်းအမွေအနှစ်များ" ဆောင်းပါး၊ နှစ်ကာလကြာရှည်စွာ စောင့်ထိန်းလာသော ကိုယ်ပိုင်ရိုးရာမူဟန်ဖြင့်ကျင်းပသည့် "ရခိုင်ရိုးရာသင်္ကြန်အကြောင်း"ဆောင်းပါး၊ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ လူမှုဘဝနှင့် စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဖော်ကျူးသည့် "သွေးစည်းညီညွတ်မှု သင်္ကေတ သွက်လက်မြူးကြွ ကရင်ရိုးရာဒုံးအက" ဆောင်းပါး၊ အတာသင်္ကြန်ကာလ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးစွာ ရေပက်ကစားကြချိန်တွင် တစ်မူထူးခြားစွာ ညှော့ခံကျွေးမွေးတတ်သည့် "အတာနှစ်ကူးနှင့် အရသာတစ်မူထူးသည့် မွန်ရိုးရာသင်္ကြန်ထမင်း" ဆောင်းပါးများအပြင် ထားဝယ်၊ ချိုချင်း၊ ခနု၊ ဇိုတုန်၊ ပအိုဝ်း၊ အာခါနှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများ၏ သိကောင်းစရာယဉ်ကျေးမှုထုံးတမ်းစဉ်လာ ဆောင်းပါးများကို စုစည်းဖော်ပြထားပါသည်။

မိမိတို့မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခေတ်အဆက်ဆက်က တည်ရှိခဲ့သည့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု၊ အနုပညာဗိသုကာလက်ရာများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအသီးသီးတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာများ၊ အနုပညာလက်ရာများကိုလည်း အလေးအနက်ထားကာ ဝိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ကြရမည်မှာ အမျိုးသားရေးတာဝန် တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ မိမိတို့၏ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် အနုပညာနှင့် ဗိသုကာလက်ရာများသည် တစ်ခေတ်တစ်ခါက မိမိတို့နိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းတိုးတက်မြင့်မားမှု၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးကောင်းမွန်မှု၊ နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်

အေးချမ်းမှု၊ ဘာသာတရား ထွန်းကားမှုတို့ကို ဖော်ပြရည်ညွှန်းသည့် သင်္ကေတအမှတ်လက္ခဏာများပင် ဖြစ်သည်။

ထို့အတူတိုင်းရင်းသားအသီးသီးတို့၏ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု၊ သွေးစည်းညီညွတ်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာမှုတို့ကို ဖော်ပြရည်ညွှန်းသည့် ပြယုဂ်များလည်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ သမိုင်းခေတ်အဆက်ဆက်တည်ရှိခဲ့သော မိမိတို့၏ ဒြပ်ရှိ ဒြပ်မဲ့ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များသည် တစ်ခေတ်တစ်ခါက မိမိနိုင်ငံ၊ မိမိလူမျိုးတို့၏ မြင့်မြတ်သောနှလုံးရည်၊ လက်ရုံးရည်များကို ဖော်ညွှန်းပြသနိုင်ခဲ့သည့် မြင့်မြတ်သောယဉ်ကျေးမှု၊ မြင့်မြတ်သော ဂုဏ်သိက္ခာများ၊ အမွေအနှစ်များဖြစ်သည့်နည်းတူ အဖိုးမဖြတ်နိုင်သော အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သမိုင်းတန်ဖိုးများပင်ဖြစ်ပါကြောင်း ရည်ညွှန်း ရေးသားဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

အယ်ဒီတာအဖွဲ့

wdkif&ifom;pkdwf[ynfaxmifpkodkY [kwfyifvkdwf&wf

wuúokdvfrwfol

“မြန်မာနိုင်ငံကို လွတ်လပ်ရေးပေးရင်တောင်
ရောဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် ဗမာတွေအများစုနေတဲ့
ဒီနေ့ တိုင်းကြီးခုနစ်တိုင်းကိုပဲ လွတ်လပ်ရေးပေးမယ်။
တောင်တန်းဒေသက တိုင်းရင်းသားတွေကို
ဆက်ပြီး ကျွန်ပြုလေမယ်လို့ဆိုပြီး ကြံကြတာပေါ့။”

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ် လွိုင်လင်ခရိုင် ပင်လုံမြို့တွင် ကျင်းပသော တိုင်းရင်းသားစုံ ပင်လုံညီလာခံကြီးတွင် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကို တိုင်းရင်းသားစုံ မြန်မာအားလုံး အတူရယူကြမည်ဟု တစ်ခဲနက်ဆုံးဖြတ်ကာ ပင်လုံစာချုပ်ကြီးတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့က ပင်လုံညီလာခံတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအမှူးပြုသော ဖဆပလတို့ အရေးနိမ့်လိမ့်မည်ဟု ကြိုတင်တွက်ဆခဲ့ကြသည်။ ပင်လုံညီလာခံသို့ လန်ဒန်မှ ကိုလိုနီဆိုင်ရာအတွင်းဝန် ဘော့တွမ်လေကို စေလွှတ်ပြီး ထိုအချိန်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံအစိုးရ၏ တောင်တန်းဒေသဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီး စတီဗင်ဆင်နှင့်အတူ ပင်လုံညီလာခံ တက်ရောက်စေခဲ့သည်။ စတီဗင်ဆင်က သူကိုယ်တိုင် သိမ်းသွင်းစည်းရုံးထားသော စော်ဘွားများနှင့်ပေါင်းပြီး ပင်လုံညီလာခံပျက်ပြားစေရန်၊ ပင်လုံစာချုပ်ကြီး မချုပ်ဖြစ်စေရန် နယ်ချဲ့လှည့်ကွက်များဖြင့် အားထုတ်နေခဲ့သည်။ “ခင်ဗျားတို့စော်ဘွားတွေ အောင်ဆန်းပြောသမျှ ယုံနေကြရင်တော့ ခင်ဗျားတို့ ဖက်ဆစ်ကျွန်ဖြစ်မှာပဲ။ အောင်ဆန်းကို ကြည့်ပါ၊ ဖက်ဆစ်ဂျပန်တွေကို သူပင့်လာခဲ့တာ။ သူ့ရုပ်ကို သေသေချာချာကြည့် ဖက်ဆစ်ဂျပန်ရုပ်ပေါက်နေတာ။ အောင်ဆန်းက မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရင် စစ်ဒဏ်ခံနိုင်ငံကို ပြန်လည်ထူထောင်ရမယ်။ ချွေတာကြရမယ်လို့ ပြောနေတာ ကြားကြမှာပေ့ါ။ အောင်ဆန်းက သူ့မှာ တောင် ဝတ်စုံနှစ်စုံ သူများကချုပ်ပေးလို့ ဒါပဲရှိတယ်လို့ ပြောနေတယ်လေ။ ခင်ဗျားတို့ အောင်ဆန်းကို ယုံပြီး သူနဲ့အတူ လွတ်လပ်ရေးယူပြီး ထိုင်ငတ်နေချင်ကြလို့လား။ အင်္ဂလိပ်နဲ့ အတူဆက်နေပြီး ဒိုမီနီယံလွတ်လပ်ရေးယူထားကြပေ့ါ။ ခင်ဗျားတို့ရှမ်းပြည်နယ်က ကုန်းတွင်းပိတ် (Land Lock) ဒေသဖြစ်နေပေမယ့် အားမငယ်နဲ့၊ ကျုပ်တို့နဲ့အတူ ဆက်နေရင် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေနဲ့ ကားလမ်း၊ ရထားလမ်းတွေ ဖောက်ပေးမယ်။ ကမ္ဘာနဲ့ ဆက်ဆံသွားလာလို့ရစေမယ်။ အခုလည်း ခင်ဗျားတို့ကို ပိုက်ဆံတွေ သိန်းချီသန်းချီ ပုံပေးလေဦးမယ်” စသည်ဖြင့် သွေးဆောင်လိုက်၊ သွေးခွဲလိုက် လုပ်နေခဲ့သည်။ စော်ဘွားတချို့ကလည်း နားယောင်နေခဲ့သည်။

ပင်လုံညီလာခံ အကြိုညှိနှိုင်းသောနေ့တွင် ညီလာခံကို ဦးစီးဦးဆောင်ပြုနေသော ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း နမ့်ဆမ်ပလောင်တောင်ပိုင်စော်ဘွားကြီး စဝ်ခွန်ပန်းစိန်က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ကာ ကြိုဆိုနှုတ်ဆက်ညှော်ခံ ညစာတည်ခင်းသည်။ တောင်ပိုင်စော်ဘွားကြီး စဝ်ခွန်ပန်းစိန်က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို မိန့်ခွန်းပြောရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။ ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းက “ကျွန်တော် ပင်လုံကိုရောက်လာတာဟာ ပြောစရာရှိတာပြောဖို့ပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ယခုနှစ် (၁၉၄၇)ကုန်ရင် နောက်နှစ်ဆန်းမှာ လွတ်လပ်ရေးရတော့မယ်၊ ယူကြတော့မယ်။ တိုင်းရင်းသားတွေကို ကျွန်တော်တို့နဲ့အတူ ယူရမယ်လို့ အတင်းအကျပ် မပြောလိုပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့နဲ့အတူ လွတ်လပ်ရေးမယူရဘူးလို့လည်း မပြောပါဘူး။ တိုင်းရင်းသားများ သေသေချာချာ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ကြပါ။ ခင်ဗျားတို့က လွတ်လပ်ရေး အတူယူကြမယ်ဆိုရင်တော့ တိုင်းရင်းသားများအတွက် လိုအပ်တဲ့အကာအကွယ် ဥပဒေရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းပေးဖို့ရှိပါတယ်”ဟု မိန့်ကြားသည်။

သဘာပတိ ပလောင်တောင်ပိုင်စော်ဘွားကြီး စဝ်ခွန်ပန်းစိန်က သဘာပတိအနေဖြင့် မိန့်ခွန်းပြောရာ၌ "ဗိုလ်ချုပ်က အခုလို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောတာ ကျွန်တော်တို့ ဝမ်းလည်း သာပါတယ်။ ကျေးဇူးလည်း တင်ပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့က ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောပါမယ်။ ကျွန်တော်တို့တိုင်းရင်းသားတွေကလည်း တိုင်းတစ်ပါးသားအောက် ဆက် မနေလိုကြပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်ပြောသလို အားလုံးအတူတကွ လွတ်လပ်ရေးယူမှာပါ။ ဗိုလ်ချုပ် စိတ်ချပါ"ဟု ပြောသည်။ တောင်ပိုင်စော်ဘွားကြီး စဝ်ခွန်ပန်းစိန်၊ စော်ဘွားကြီး စဝ်စံထွန်း စသည့် သက်ကြီးဝါကြီး စော်ဘွားကြီးများက အမြော်အမြင်ကြီးကြသည်။ နယ်ချဲ့ပရိယာယ် ထောင်ချောက်ကို ကြိုမြင်၊ ကြိုရှောင်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်တောင်တန်း ဒေသဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီး စတီဗင်ဆင်၏ သွေးခွဲ၊ သွေးဆောင် စကားများကို နားယောင် သော စော်ဘွားအချို့က ပင်လုံစာချုပ်ကြီး ဖြစ်ပေါ်မလာစေရန် ကန့်လန့်တိုက်ခဲ့ကြသဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက သူ့ကိုယ်ရေးအရာရှိ ဗိုလ်ထွန်းလှကို "လေယာဉ်မှာလိုက်တော့၊ နက်ဖြန်ပြန်မယ်။ သူတို့ကမှ လွတ်လပ်ရေးယူဖို့ ဆန္ဒမရှိရင် နေကြပေစေတော့"ဟု ပြောသည်။ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်မှ အတူပါလာသည့် သက်ကြီးဝါကြီးခေါင်းဆောင်များ၊ စော်ဘွားကြီး စဝ်ခွန်ပန်းစိန်၊ စဝ်စံထွန်း စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များက "ဗိုလ်ချုပ် ခဏလောက်သည်းခံပါဦး၊ ကျွန်တော်တို့ ညှိပါဦးမယ်"ဟု ပြောကာ ညှိကြ၊ နှိုင်းကြလုပ်သဖြင့် ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကို ၁၂-၂-၁၉၄၇ ရက်နေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ကြတော့သည်။

တောင်ကြီးမြို့တွင်လည်းကောင်း၊ ပင်လုံတွင်လည်းကောင်း၊ ရှမ်းမျိုးချစ်လူငယ်များ၏ ရှမ်းပြည်လွတ်မြောက်ရေးလူငယ်များအဖွဲ့(ရလလဖ)က ဦးဆောင်ပြီး ရှမ်းတိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုအစည်းအဝေးကြီးများ ကျင်းပကာ လွတ်လပ်ရေး တောင်းဆိုဆန္ဒပြနေကြသည်။ ပင်လုံညီလာခံသို့ တက်ရောက်သော ရှမ်းလူထုကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်ကြသည့် ရှမ်းမျိုးချစ် လူငယ်များကလည်း ပင်လုံစာချုပ်ကြီးတွင် ရှမ်းလူထု ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။ ချင်းတိုင်းရင်းသား၊ ကချင်တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များ ကလည်း ပင်လုံစာချုပ်တွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။

၁၉၉၃ ခုနှစ်က အမျိုးသားညီလာခံသို့ ဤစာရေးသူ တက်ရောက်နေစဉ် အခြား ဖိတ်ကြားသင့်သော ကိုယ်စားလှယ်အစုအဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်ကြီး သံအမတ်ကြီး(ငြိမ်း) ဦးဖေခင်နှင့် မကြာခဏ တွေ့ဖြစ်၊ မေးဖြစ်၊ နားထောင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဦးဖေခင်ကလည်း သူ အင်္ဂလိပ်လိုရေးထားသည့် ပင်လုံညီလာခံနှင့် ပြည်ထောင်စုနေ့ဆောင်းပါးကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုပြီး လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ်၊ ကြေးမုံ၊ ဗိုလ်တထောင်၊ မြန်မာ့အလင်း၊ ဟံသာဝတီတို့ တွင် ထည့်ရန် အကူအညီတောင်း၍ ဤစာရေးသူ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုပေးခဲ့ရသည်။ ဦးဖေခင်က သူ၏ ပင်လုံညီလာခံအတွေ့အကြုံများ ရေးသားထားသည့် ကိုယ်တွေ့ ပင်လုံ မှတ်တမ်းစာအုပ် ပေးသည်။ စကားစပ်မိတိုင်းလည်း ရှင်းပြတတ်သည်။

"ပင်လုံညီလာခံတက်ဖို့ ကချင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ပင်လုံကို ရောက်လာတဲ့နေ့က ဖြစ်ရပ်ကလေးကို ကျွန်တော် ရေးထားပါတယ်။ အခုလည်း ကြုံတုန်းပြောပြချင်ပါတယ်။ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင် ဦးဆောင်တဲ့ ကချင်ကိုယ်စားလှယ်တွေဟာ ကားတွေနဲ့ ခရီးပြင်း လာကြရတော့ ချွေးတွေ၊ သံတွေနဲ့ပေါ့ဗျာ။ ဆမားကြီးတို့ တည်းခိုရမယ့် ရိပ်သာမှာ နေရာယူ

ပြီးတာနဲ့ ရှမ်းပြည်နယ်မှာရှိတဲ့ အင်္ဂလိပ်တောင်တန်းဒေသအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိ မစ္စတာ နောက်က ကချင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို ယနေ့ မွန်းလွဲတစ်နာရီမှာ ဂုဏ်ပြုနေ့လယ်စာ တည်ခင်းမယ်ဆိုပြီး ဖိတ်တယ်။ ကချင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကလည်း အဲဒီနေ့ ၁၂ နာရီ လောက်မှာမှ ဧည့်ရိပ်သာရောက်တယ်။ အဲဒီဖိတ်စာရတော့ ဆမားကြီးက "ဘာရယ် တို့ကို ဒီနေ့မွန်းလွဲ တစ်နာရီ နေ့လယ်စာကျွေးဖို့ ဒီအင်္ဂလိပ်က ဖိတ်တယ်ဟုတ်လား။ ထွီ ... တို့ ကချင်တွေဟာ ချေးတွေညှော်တွေနဲ့ အမြဲနံစော်နေတဲ့ လူတွေ၊ သူတို့ရဲ့ ချွေးစော်နံတဲ့ ကိုယ်နံ့ကို နံတာနဲ့တောင် အော်ဂလီဆန်တယ်လို့ ပြောနေတဲ့ အင်္ဂလိပ်တွေက အခုတော့ တို့ကို နေ့လယ်စာနဲ့ ဂုဏ်ပြုချင်လို့တဲ့ ဟုတ်လား။ ဒီကနေ့ မွန်းလွဲတစ်နာရီမှာ တိုင်းရင်းသားစုံ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းကြမယ့် အစည်းအဝေးရှိတယ်။ အဲဒီအစည်းအဝေးကို တို့မတက်ဖြစ်အောင် ဒါ တမင်လုပ်တာကွာ၊ ဘာရမလဲ၊ အဲဒီဖိတ်စာလာဖိတ်တဲ့သူကို ပြောလိုက်၊ ဒီကနေ့တစ်နာရီ အစည်းအဝေး ရှိနေလို့ နေ့လယ်စာ လာမစားနိုင်ပါလို့ ပြန်ပြောပြလိုက်။ ဖိတ်ချင်ရင် နောက်အားလပ်တဲ့ အချိန်မှာ ဖိတ်ပါလို့ပြောလိုက်" ဆမားဒူးဝါ ဆင်ဝါးနောင်က ဒေါနဲ့မောနဲ့ ပြောချလိုက်တယ်ဗျာ။

နောက်ပြီး ညီလာခံမှာ အင်္ဂလိပ်အရာရှိတွေ ဝင်ရောက်ခြေရှုပ်နေတာ တွေ့ရတော့ "ဒီညီလာခံမှာ တို့တိုင်းရင်းသားမဟုတ်ရင် ဘယ်ခွေးတစ်ကောင် ကြောင်တစ်မြီးမှ လာ တက်စရာမလိုဘူးလို့ ပြောချလိုက်တယ်ဗျာ" ဟု ဦးဖေခင်က သူကြုံတွေ့ သိရှိခဲ့ရတဲ့ ပင်လုံ ညီလာခံအတွေ့အကြုံများ ပြောပြခဲ့သည်။ တစ်နေ့တွင် ဦးဖေခင်ကို ဤစာရေးသူက "ညီညွတ်သော အရေးတော်ပုံ"စာအုပ်ပြပြီး "ဒီစာအုပ်ထဲမှာ အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာနိုင်ငံကို မလွှဲမရှောင်သာ လွတ်လပ်ရေးပေးရရင် တောင်တန်းဒေသ (တိုင်းရင်းသားများ၏ ဒေသများ) ကို ဗမာနှင့်အတူ လွတ်လပ်ရေးမပေးဘဲ ခြွင်းချန်ပေးရန် အင်္ဂလိပ်အစိုးရက လက်အောက် ပြည်နယ်၊ တိုင်း၊ ခရိုင် အင်္ဂလိပ်အရာရှိများထံ လျှို့ဝှက်ညွှန်ကြားစေခဲ့တဲ့အကြောင်း ပါတယ်။ အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဦးဖေခင်သိတာ ပြောပြပေးပါ"ဟု မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။ ဦးဖေခင်ကလည်း စိတ်လိုလက်ရ ရှင်းပြခဲ့သည်။

"အဲဒါ အမှန်ပဲဗျာ့၊ တောင်ကြီးက ခရိုင်အဆင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရမင်းကြီးဆီကို ဒီညွှန်ကြားလွှာ ရောက်လာတယ်။ အဲဒီခရိုင်ရုံးမှာ တာဝန်ထမ်းနေတဲ့ မြန်မာပုဂ္ဂိုလ်က သူ အဲဒီညွှန်ကြားလွှာရထားတယ်။ သူကိုယ်တိုင်က အရင်အာရှလူငယ်များအစည်းအရုံးတို့၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတို့၊ ရလလဖတို့မှာ ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့ဖူးလို့ လက်ရှိ ရလလဖမှာ လုပ်နေ ရင်း မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ သတင်းထောက်လည်းလုပ်နေသူကို သူ့ရုံးလာဖို့၊ မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာအဟောင်း နှစ်စောင်ယူလာဖို့ခေါ်တယ်။ မြန်မာ့အလင်းသတင်းထောက်ကလည်း အဖော်တစ်ယောက်ခေါ်ပြီး ခရိုင်ရုံးကိုသွားတယ်။ ရုံးထဲမှာတော့ သတင်းစာဟောင်းနှစ်စောင် လာပို့တဲ့ပုံစံ လုပ်ပြပြီးမှ ရုံးနဲ့မလှမ်းမကမ်းက လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကို ခရိုင်အရာရှိက ခေါ်ထုတ် သွားတယ်။ ဟိုစကားသည်စကား သာမန်လောက်ပြောပြီးမှ အင်္ဂလိပ်အစိုးရရဲ့ လျှို့ဝှက် ညွှန်ကြားလွှာကို မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာဟောင်းတစ်စောင်ထဲ ထည့်ပေးတယ်။ ဒီညွှန်ကြား လွှာကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလက်ရောက်အောင် ရလလဖက ပို့ပေးဖို့ တီးတိုးမှာလွှတ်တယ်။ မြန်မာ့အလင်းသတင်းထောက်က ရလလဖကိုပြန်လာပြီး အဖွဲ့ကလူကြီးတွေ တင်ပြတယ်။

အဲဒီတုန်းက ရှမ်းပြည်ဦးတင်အေးတို့၊ ဦးခွန်ထီးတို့၊ ဦးသိုင်းသန်းတင်တို့၊ ဦးလှဖေတို့၊ ဦးထွန်းမြင့်တို့က ရလလဖကို ဦးဆောင်နေကြတယ်။ သူတို့က အဲဒီညွှန်ကြားလွှာကို ဖတ်ပြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဆီ အမြန်ပို့ဖို့တိုင်ပင်နေကြတုန်း ကျွန်တော်ကလည်း ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ကိစ္စတစ်ခုနဲ့ တောင်ကြီးရောက်လာတယ်။ သူတို့က အဲဒီညွှန်ကြားလွှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလက်ပေးအပ်ဖို့ ကျွန်တော်က တစ်ဆင့်ပေးလိုက်တော့တာပဲဗျာ။ အင်္ဂလိပ်တွေကတော့ နယ်ချဲ့သမားပီပီ တော်တော်ယုတ်ကန်းတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံကို လွတ်လပ်ရေးပေးရင်တောင် ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် ဗမာတွေအများစုနေတဲ့ ဒီနေ့ တိုင်းကြီးခုနစ်တိုင်းကိုပဲ လွတ်လပ်ရေးပေးမယ်။ တောင်တန်းဒေသက တိုင်းရင်းသားတွေကို ဆက်ပြီး ကျွန်ပြုလေမယ်လို့ဆိုပြီး ကြံကြတာပေါ့။ ဗိုလ်ချုပ်နဲ့ ဖဆပလကလည်း ဒီနယ်ချဲ့အကြံအစည်မဖြစ်မြောက်အောင် ပင်လုံစာချုပ်နဲ့ ပြန်တိုက်ရတာပေါ့ဗျာ”

ဤစာရေးသူက အင်္ဂလိပ်တို့ရဲ့ ဘိလပ်အစိုးရဝန်ကြီးချုပ် အက်တလီက လန်ဒန်မှာ လွတ်လပ်ရေးဆွေးနွေးပြီး မြန်မာနိုင်ငံပြန်တော့မယ့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ခင်ဗျားတို့ လွတ်လပ်ရေးယူတဲ့အခါ ခင်ဗျားတို့နဲ့အတူ တိုင်းရင်းသားတွေက ယူချင်သလား၊ မယူချင်ဘူးလား သိအောင် ခင်ဗျား စုံစမ်းကြည့်ပါဦး။ ပင်လုံမှာလည်း ညီလာခံကျင်းပလိမ့်မယ်။ အဲဒီပင်လုံညီလာခံကိုလည်း တက်ပါဦးလို့ မှာလိုက်တယ်ဆို”

ဦးဖေခင်က “ဟုတ်တာပေါ့ဗျာ။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်ကလည်း ပင်လုံမှာ ပွဲတစ်ပွဲလုပ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံက သူနဲ့ ရှမ်းစော်ဘွားတွေ ဘယ်လောက်အဆင်ပြေသလဲဆိုတာ ပြသဖို့ ကျင်းပတာဗျ။ အဲဒီပထမပင်လုံဟာ ရှမ်းပြည်က ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများပြပွဲလို့ နာမည်တပ်တယ်။ စော်ဘွားတွေနဲ့ ဘုရင်ခံတို့ ပလူးပလဲနေပြတဲ့ပွဲပေါ့ဗျာ။ လောင်းကစားဝိုင်းမျိုးစုံကိုလည်း ထည့်သွင်းပေးထားတော့ ပွဲစည်တာပေါ့။ အဲဒီလောင်းကစားပွဲတွေမှာ ရှမ်းစော်ဘွားတွေက လောင်းကစားခွန် တနင့်တပိုးရတယ်။ ဒိုင်တွေလည်း ပွကြတယ်။ ရှိစုမဲ့စုနဲ့ လောင်းကစားမိတဲ့ ရှမ်းပြည်သူတွေ ပိုပြီးဆင်းရဲသွားတာပေါ့။ အဲဒီပွဲကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မတက်ဘူး။ သခင်နုတို့၊ ဂဠုန်ဦးစောတို့ တက်ကြတယ်။ အစည်းအဝေးလုပ်ကြတော့ ဂဠုန်ဦးစောက အင်္ဂလိပ်တို့က ပေးချင်နေတဲ့ လွတ်လပ်ရေးဟာ ဒိုမီနီယံလွတ်လပ်ရေးပါ။ အဲဒီလွတ်လပ်ရေးဟာလည်း တော်တော်ကောင်းလို့ မြန်မာတွေက လက်ခံသင့်တယ်လို့ ဟောပြောတယ်ဗျာ”။ ရှမ်းလူငယ်တွေထဲက ရှမ်းပြည်ဦးတင်အေးကထပြီး “ဦးစော ခင်ဗျာ၊ ရန်ကုန်မှာတောင် ဘယ်သူမှမကြိုက်လို့ ရောင်းမစွံတဲ့ ဖားတစ်ပိုင်းငါးတစ်ပိုင်း ဒိုမီနီယံအကြောင်း ဒီမှာ အစွံထုတ်ဖို့ ကြော်ငြာမနေပါနဲ့။ ကျုပ်တို့ကလည်း လက်မခံဘူးဗျ”လို့ ပြောလိုက်တယ်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ပင်လုံကတော့ လန်ဒန်မှာ အောင်ဆန်း–အက်တလီစာချုပ် ချုပ်နိုင်သည်အထိ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးရဖို့ သေချာနေတဲ့အချိန်လေ။ အင်္ဂလိပ်ကလည်း တောင်တန်းဒေသတွေကို လွတ်လပ်တဲ့မြန်မာပြည်ထဲ ထည့်မပေးဘဲ သူတို့ရဲ့လက်အောက်မှာ ဆက်ထားဖို့ကြံနေတဲ့အချိန်ပေါ့။ ဗိုလ်ချုပ်တို့ ဘိလပ်မှာ ဆွေးနွေးအရေးဆိုလို့ကောင်းနေတုန်းဗျာ အရေးကောင်း ဒိန်းဒေါင်းဖျက်ဆိုသလို အင်္ဂလိပ်တောင်တန်းဒေသအုပ်ချုပ်ရေး မဟာမင်းကြီး စတီဗင်ဆင်ရဲ့ သွေးခွဲ၊ သွေးထိုးလုပ်ထားလို့ စော်ဘွားတွေက ဘိလပ်ကို ကြေးနန်း ရိုက်

တယ်လေ။ ခင်ဗျားတို့သတင်းစာဆရာတွေ သိကြတာပဲ။ "မိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဟာ ဗမာကိုယ်စားလှယ်ပဲဖြစ်တယ်။ ရှမ်းပြည်ကိုယ်စားလှယ်မဟုတ်၊ ရှမ်းတို့ဆန္ဒသဘောထားသိဖို့ ကျုပ်တို့စော်ဘွားများကို ဖိတ်ပါ" ဆိုတဲ့ ကြေးနန်းပေါ့ဗျာ။ အဲဒီရှမ်းစော်ဘွားတွေရဲ့ ကြေးနန်းအကြောင်းကြားပြီးတဲ့အခါ ရလလဖက ရှမ်းမျိုးချစ်လူငယ်တွေက တောင်ကြီးမှာ ရှမ်းပြည်သူတစ်သိန်းကျော်တက်တဲ့ လူထုအစည်းအဝေးကြီး ကျင်းပပြီး "ကျုပ်တို့ရှမ်းပြည်သူတွေရဲ့ ဆန္ဒအစစ်အမှန်က ယခုဘိလပ်မှာ ဆွေးနွေးနေတဲ့ မိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဟာ ရှမ်းပြည်သူတွေရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်တယ်။ ဗိုလ်ချုပ် တင်ပြတောင်းဆိုသမျှ ကျုပ်တို့ရဲ့ ရှမ်းပြည်သူက ထောက်ခံတယ်။ ကျုပ်တို့ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားပြည်သူတွေလည်း တိုင်းတစ်ပါးသား နယ်ချဲ့အောက်မှာ မနေလိုကြတော့ဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ယခုအချိန်ကစပြီး အင်္ဂလိပ်အစိုးရ ရှမ်းပြည်ကနေ ထွက်သွားပါလို့ ဆုံးဖြတ်ကြွေးကြော်ကြတယ်။ ဘိလပ်(လန်ဒန်) ကိုလည်း အဲဒီ ရှမ်းပြည်သူလူထုရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ကြေးနန်းပြန်ရိုက်တော့မှ ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် အက်တလီက ဗိုလ်ချုပ်တို့နဲ့ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးစာချုပ် ချုပ်ဆိုဖြစ်တာပါပဲဗျာ။

ပြောရဦးမယ်။ ၁၂-၂-၁၉၄၇ ရက်နေ့ ပင်လုံစာချုပ်ကြီး လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်တဲ့ သတင်းကို တောင်ကြီးမြို့မှာ ဖွင့်ပေးထားတဲ့ ကြေးနန်းရုံးကနေ တစ်နိုင်ငံလုံး သတင်းစာတိုက် အားလုံးနဲ့ ဘိလပ်အစိုးရအထိ ကြေးနန်းရိုက် ကြေညာလိုက်တာပဲဗျာ။ "ပင်လုံညီလာခံတော့ တို့ ကြိုတင်အကွက်ရိုက်ထားသလို မအောင်မမြင်ဖြင့် အောင်ဆန်းတို့ နောက်ကောက်ကျတော့မှာပဲလို့ ဒူးတန့်နှံ့ ထိုင်ပြုံးရင်း ပင်လုံသတင်း စောင့်နေတဲ့ ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် အက်တလီနဲ့ သူ့အစိုးရကလူတွေ မျက်စိမျက်နှာပျက်၊ တုန်လှုပ်ချောက်ချားကုန်ကြတယ်လို့ ပြန်သိရတယ်ဗျာ။"

အမျိုးသားညီလာခံ (ပထမအပိုင်းဟုဆိုရမည့်) ရန်ကုန်တိုင်း တာမွေမြို့နယ် ကျိုက္ကဆံကွင်းတွင် အခြေချကျင်းပနေသော ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၉ ရက်နေ့မှ ၁၉၉၆ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်အထိ

"ကျုပ်တို့ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားပြည်သူတွေလည်း တိုင်းတစ်ပါးသား နယ်ချဲ့အောက်မှာ မနေလိုကြတော့ဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ယခုအချိန်ကစပြီး အင်္ဂလိပ်အစိုးရ ရှမ်းပြည်ကနေ ထွက်သွားပါလို့ ဆုံးဖြတ်ကြွေးကြော်ကြတယ်။"

တက်ရောက်ခဲ့သော ဦးဖေခင်နှင့် တွေ့ရဆုံရ၊ ပြောရဆိုရ၊ မေးရမြန်းရ သိခဲ့ရသည်များအတွက် ဦးဖေခင်ကို ကျေးဇူးတင်မဆုံးနိုင်တော့ပါ။ ဦးဖေခင်သည် အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ မန္တလေးမှ ဆရာကြီး ဦးရာဇာတ် (အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီး) သည်လည်း အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်ဖြစ်သည်။ သူတို့နှစ်ဦးသည် ကိုးကွယ်ရာဘာသာက ယုံကြည်သက်ဝင်ကိုးကွယ်မှု၊ စိတ်ဓာတ်က မိမိပေါက်ဖွားရှင်သန်နေထိုင်ရာ နိုင်ငံကို တန်ဖိုးထားမြတ်နိုးလျက် ကိုယ့်နိုင်ငံ၊ ကိုယ့်နိုင်ငံသားဖြစ်သူကို ချစ်မြတ်နိုးသည်ဟူသော အလွန်မြင့်မြတ်သည့် စိတ်ထားများဖြင့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် စွမ်းစွမ်းတမံ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားခဲ့ကြသည်မှာမူ စံထားလောက်ပါပေသည်။ ဦးဖေခင်ရေးသားပြုစုခဲ့သော "ကိုယ်တွေ့ပင်လုံ"ကို မြန်မာတိုင်း ဖတ်ရှုသင့်ကြကြောင်း တင်ပြရင်းဖြင့် .....။

တက္ကသိုလ်မြတ်သူ

&ifxJESifhom;xJu av;pm;wefzkd;&onfh jynfolUwyfawmf

ukdm;ukD

“တပ်မတော်သည် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ
ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် ပြည်ထောင်စု
တပ်မတော်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ယနေ့အချိန်တွင်လည်း
နိုင်ငံနှင့်ပြည်သူဘက်က မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်၍
အချုပ်အခြာအာဏာ ဆုံးရှုံးမှုမရှိအောင်
ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးလျက် ရှိပါသည်။”

လူသားတို့သည် ဘဝရပ်တည်မှုအတွက် ရှာဖွေ၊ စားသောက် လုပ်ကိုင်ရင်း စုစည်းနေထိုင်ကြရာမှ ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ ရွေးချယ်နေထိုင်၍ နယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှုများမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံထူထောင်သည်အထိ နယ်မြေသတ်မှတ်မှုများ လုပ်ဆောင်လာခဲ့ကြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပိုင်နက်နယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဒေါသ၊ အာဃာတ၊ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ အကြမ်းဖက်မှု၊ အဖျက်လုပ်ရပ်များ ဆောင်ရွက်လိုသည့် စိတ်၊ အပြန်အလှန် တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း၊ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်ခြင်း စသည့် ဖြစ်ရပ်များစွာနှင့် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားမှုများစွာတို့ကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ကြရပါသည်။

လူမျိုးစုများ စုစည်းနေထိုင်ကြရာမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံထူထောင်ကြရာတွင် အကြမ်းဖက်မှုများ၊ အပြန်အလှန်တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် သေဆုံးပျက်စီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကြောင့် မိမိအဖွဲ့အစည်း၊ မိမိနိုင်ငံကို ထိုကဲ့သို့ဖြစ်ပွားခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်လာခဲ့ကြသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မိမိနိုင်ငံလုံခြုံရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုအဖွဲ့အစည်းကို ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုရာမှ အများပြည်သူအကျိုးကို သယ်ပိုးထမ်းဆောင်နိုင်သည့် ခေါင်းဆောင်ကောင်းများ နေရာဒေသအသီးသီးတွင် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ကြပါသည်။

ယနေ့အချိန်တွင် နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်း မိမိနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်စွမ်းရှိသည့် တပ်မတော်တစ်ရပ် ခိုင်ခိုင်မာမာဖွဲ့စည်းကာ အင်အားတောင့်တင်းခိုင်မာစေရေး၊ ကာကွယ်ရေးစွမ်းအား မြင့်မားစေရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လာသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် မရှိမဖြစ်သည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်လာသလို တပ်မတော်အင်အား တောင့်တင်းခိုင်မာမှုမရှိလျှင်လည်း နိုင်ငံဒုက္ခရောက်သွားနိုင်သည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် မျိုးချစ်စိတ်၊ အမျိုးကိုချစ်မြတ်နိုးသည့် အမျိုးသားရေးစိတ်များ ပြန်လည်ကိန်းအောင်းလာရန် လိုအပ်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအနေဖြင့် မျိုးချစ်စိတ် ကင်းမဲ့လျှင် ပြည်ထောင်စုကြီး မတည်တံ့နိုင်သလို အမျိုးသားစိတ်ဓာတ် အားနည်းလျှင်လည်း ပြည်ထောင်စုကြီးကို ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် စုစည်း၍မရနိုင်ကြောင်း သတိပြုသင့်ပါသည်။ ယနေ့အချိန်တွင် စာရေးသူအနေဖြင့် ခိုင်မာသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည့် တပ်မတော်၏ ရပ်တည်ချက်၊ တပ်မတော်သားများ၏ မျိုးချစ်စိတ်ပြည့်ဝမှု၊ လက်ရှိကျင့်သုံးနေသည့် မူဝါဒနှင့်လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ ခေတ်အဆက်ဆက် နိုင်ငံတော်တာဝန်ကို ထိန်းသိမ်းခဲ့ရမှု အခြေအနေများကို သိရှိတွေ့မြင်နားလည်ခဲ့သဖြင့် တပ်မတော်၏ လုပ်ဆောင်ချက်အပေါ် အားကျခဲ့သည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

တပ်မတော်သည် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် ပြည်ထောင်စုတပ်မတော်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ယနေ့အချိန်တွင်လည်း နိုင်ငံနှင့်ပြည်သူဘက်က မားမားမတ်မတ်ရပ်တည်၍ အချုပ်အခြာအာဏာ ဆုံးရှုံးမှုမရှိအောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်အပေါ် မှန်ကန် ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုများကိုလည်း လေ့လာသိရှိခဲ့ရသဖြင့် အားကျအတုယူခဲ့မိပါသည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံရှိ တပ်မတော်မှာ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းရေးကြိုးပမ်းမှု သမိုင်းနှင့်

အတူ ရှင်သန်ရပ်တည်ခဲ့ခြင်း၊ တပ်မတော်သားများ၏ အမျိုးကိုချစ်သည့်စိတ်၊ နိုင်ငံကို ချစ်သည့်စိတ်၊ ပြည်သူကိုချစ်သည့်စိတ်များဖြင့် အသက်သွေးချွေးပေါင်းများစွာ ပေးဆပ်ကာ ပိုင်နက်နယ်မြေ မဆုံးရှုံးစေရန် မိမိနိုင်ငံအပေါ် အသက်ပေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နေခြင်းတို့ကြောင့် ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ မွန်မြတ်သည့်နှလုံးသားပိုင်ရှင်များပင်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်နေမိပါသည်။ ကိုယ့်တိုင်းပြည်၊ ကိုယ့်လူမျိုးအချင်းချင်း ချစ်မြတ်နိုးသည့်စိတ်ကြောင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအနေဖြင့် မိမိနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ထိန်းသိမ်းရကောင်းမှန်း တဖြည်းဖြည်း သိရှိနားလည်လာခဲ့ကြပါသည်။

လူတို့၏ ဆင်ခြင်တုံတရားကို လေ့လာပါက လူသည် အသိဉာဏ်ရှိသူဖြစ်သဖြင့် အမှားအမှန်ကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားတတ်သူလည်း ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်အနေဖြင့် ဖြတ်သန်းခဲ့သည့် ကာလတစ်လျှောက် တွေ့ကြုံခဲ့ရသည့် အားနည်းချက်များကို ပြုပြင်၍ မှန်မှန်ကန်ကန်လျှောက်လှမ်းနိုင်ခဲ့ပြီး စွမ်းရည်ပြည့်ဝစွာ လုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ယနေ့အချိန်တွင် ခိုင်မာအားကောင်းသည့် တပ်မတော်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အဖြစ် ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ရပ်တည်နိုင်ခြင်းမှာလည်း ပြည်သူလူထု၏တပ်မတော်အပေါ် အားပေးထောက်ခံမှု၊ မျိုးချစ်စိတ်ကို အရင်းခံပြီး အသက်သွေးချွေးနှင့်ရင်း၍ ပိုင်နက်နယ်မြေကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အတိတ်သမိုင်းဖြစ်စဉ်များကို ပြန်ကြည့်ပါက ကမ္ဘာ့နေရာအသီးသီးတွင် စစ်မက်ဖြစ်ပွားမှုများ၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများနှင့် ပြည့်နှက်နေပြီး အတိတ်ကဖြစ်ရပ်များအနက် သင်ခန်းစာယူသင့်သည့်အချက်များကို သင်ခန်းစာယူရန် လိုအပ်လာပါသည်။ နိုင်ငံကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာတွင် တပ်မတော်အနေဖြင့် မျိုးချစ်စိတ်ကို အရင်းခံ၍ အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရေးအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် အင်အားတောင့်တင်းခိုင်မာသည့် တပ်မတော်တစ်ရပ်ဖြစ်အောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ နိုင်ငံကိုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာတွင် ပြည်တွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုစွမ်းအားကို ရယူ၍ ခိုင်မာအောင် တည်ဆောက်နိုင်ရန် တပ်မတော်အနေဖြင့် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ခဲ့ရပါသည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံရှိ တပ်မတော်မှာ လွတ်လပ်ရေးရပြီးခါစကပင် အခက်အခဲများ၊ အကျပ်အတည်းများနှင့် ပဋိပက္ခများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းခဲ့ရပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် အင်အားတောင့်တင်းခိုင်မာသည့် တပ်မတော်မရှိလျှင် သူတစ်ပါးနိုင်ငံ၏ ကျွန်ပြုမှုကို ခံကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့အချိန်အထိလည်း ကမ္ဘာ့နေရာအသီးသီးတွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများ၊ စစ်ပွဲများ၊ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ တပ်မတော်သည် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း မဟုတ်သလို အရာရာကို ခေါင်းညိတ်၊ ခေါင်းငုံ့နေတတ်သည့် အဖွဲ့အစည်း မဟုတ်သည်ကိုလည်း သတိပြုမိပါသည်။

တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရာတွင် အစိုးရအပေါ် သစ္စာစောင့်သိပြီး အပြန်အလှန်နားလည်မှု၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တက်ကြွစွာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှု၊ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပဋိပက္ခများကိုလည်း ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် အဖြေရှာကာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်းစေရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်

နေမှု၊ အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်မှုကို နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် တားဆီး၍ နိုင်ငံ တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေး အတွက် ဘက်ပေါင်းစုံမှ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှု စသည့်လုပ်ရပ်များသည် အခြားအဖွဲ့အစည်းများက တပ်မတော်လုပ်ဆောင်ချက်အပေါ် အတုယူ လေးစားသင့်သည့်အဆင့်သို့ ရောက်ရှိ ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

“ယနေ့ခေတ်တွင် ခေတ်မီလက်နက် အသစ်အဆန်းများ၊ နည်းပညာ မြင့်မားသည့် စစ်လက်နက် ပစ္စည်းများကို တိုးတက်ထုတ်လုပ် လျက်ရှိကြသလို အဏုမြူလက်နက် များ ပိုင်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံများလည်း များစွာ ပေါ်ပေါက် လာပါသည်။”

ယနေ့ခေတ်တွင် ခေတ်မီလက်နက်အသစ်အဆန်းများ၊ နည်းပညာမြင့်မားသည့် စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများကို တိုးတက်ထုတ်လုပ်လျက်ရှိကြသလို အဏုမြူလက်နက်များ ပိုင်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံများလည်း များစွာ ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ နိုင်ငံတိုင်းအနေဖြင့် မိမိနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်ရေးစွမ်းအားကို အပြိုင်အဆိုင် တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်လာမှုကြောင့် နိုင်ငံအချင်းချင်း ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာမှ စစ်ပွဲအသွင်သို့ ကူးပြောင်းမှု မရှိစေရေး ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်လာကြသည်ကိုလည်း တွေ့မြင်ရပါသည်။ ပြည်တွင်းစည်းလုံးညီညွတ်မှု ခိုင်မာလျှင်၊ တပ်မတော် အင်အားတောင့်တင်းခိုင်မာလျှင် မည်သည့်နိုင်ငံကိုမှ ကြောက်စရာမလိုဟု စာရေးသူအနေဖြင့် ထင်မြင်မိပါသည်။

တပ်မတော်ကို ဦးဆောင်သည့် ခေါင်းဆောင်များ အနေဖြင့် အမှားအယွင်း နည်းစွာဖြင့် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်၊ မှန်မှန်ကန်ကန် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုကြောင့် စာရေးသူတို့ နိုင်ငံသည် ယနေ့အချိန်အထိ ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ တပ်မတော်သားများ၏ မျိုးချစ်စိတ်ကို အခြေခံသည့်၊ ဇာတိသွေး ဇာတိမာန်တက်ကြွသည့်၊ မွန်မြတ်သည့်စိတ်ဓာတ်များဖြင့် နိုင်ငံတော်ကို ခေတ်အဆက်ဆက် ကာကွယ်နိုင်မှုကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

စစ်ပွဲသည် လူတို့၏စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း ခေတ်အဆက်ဆက် အသက်၊ သွေး၊ ချွေးပေါင်းများစွာ ပေးဆပ်ပြီး နိုင်ငံတော်အပေါ် သစ္စာစောင့်သိစွာဖြင့် ပြည်သူဘက်က မားမားမတ်မတ်ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ခြင်းသည် တပ်မတော်၏ မွန်မြတ်သည့်

ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်သားများ၏ လုပ်ရပ်များကို နိုင်ငံရေးသမားများက အမျိုးမျိုး ပြစ်တင်ဝေဖန်လျက်ရှိကြသော်လည်း ထိုကဲ့သို့ ပြစ်တင်ဝေဖန်သူများမှာ နိုင်ငံ့အကျိုး၊ တိုင်းပြည်အကျိုး သေချာစွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ဖူးခြင်း မရှိသည့်အပြင် ကွာခြားသော တစ်ယူသန်အမြင်၊ ကျဉ်းမြောင်းသည့် အယူအဆကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အတွေးအခေါ်များ ဖြစ်ပေါ်ကာ လမ်းမှားရောက်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံအကျိုးထက် မိမိအကျိုးကိုသာ လိုလားသူများက တပ်မတော်၏ လုပ်ဆောင်ချက်အပေါ် ဆန့်ကျင်ဘက်အမြင်၊ ရန်လိုမုန်းတီးစိတ်တို့ဖြင့်သာ မြင်နေမည်ကို သတိပြုမိပါသည်။

နိုင်ငံရေးလောကတွင် မှားယွင်းသော အယူဝါဒ၊ မှားယွင်းသော စိတ်ခံစားမှု၊ မှားယွင်းသော ဦးဆောင်မှု၊ မှားယွင်းသော ဆုံးဖြတ်မှုများ ရှိကြသော်လည်း ပြည်သူပြည်သားအားလုံး၏လိုလားချက်မှာ အေးချမ်းသာယာစွာ နေထိုင်လိုခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်တွင် မေတ္တာစိတ်ထားရှိမှု၊ ကိုယ်ချင်းစာနာတတ်မှု၊ ကူညီရိုင်းပင်းတတ်မှုများ တဖြည်းဖြည်းနည်းပါးလာခြင်းကြောင့် ငြိမ်းချမ်းစွာနေထိုင်လိုသည့် ပြည်သူများအနေဖြင့် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများ နေရာဒေသအလိုက် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ တပ်မတော်သည် နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးအတွက်ကိုသာ ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရခြင်းကြောင့် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ မှားယွင်းသည့်လုပ်ရပ်များအပေါ် လက်ပိုက်ကြည့်မနေဘဲ နိုင်ငံအတွက် လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်သည့် လုပ်ရပ်မှန်သမျှကို ဥပဒေနှင့်အညီ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

တပ်မတော်၏ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များကို ပြန်လည်လေ့လာကြည့်ပါက ကိုယ်ကျိုးအတွက် လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံ့အကျိုး၊ ပြည်သူ့အကျိုး၊ ပြည်သူလူထု၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အများပြည်သူ၏ လိုအပ်ချက်များ၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကိုပါ အလေးထားလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ တပ်မတော်၏ အားသာချက်မှာ နိုင်ငံနှင့်ပြည်သူအတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို သိရှိပြီး ဘယ်အရာသည် တိုင်းပြည်အတွက် အရေးကြီးသည်၊ ဘယ်အရာသည် ပြည်သူ၏လိုအပ်ချက် ဖြစ်သည်ဆိုခြင်းကို ခွဲခြားသိမြင်နိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူများ၏ တကယ်လိုအပ်ချက်များ (Needs)နှင့် လိုချင်သည်များ (Wants) တို့ကို ခွဲခွဲခြားခြား သိမြင်တတ်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံ့အကျိုး၊ ပြည်သူ့အကျိုးအတွက် ရည်မှန်းချက်များ မှန်ကန်စွာ ချမှတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တပ်မတော်သည် ယနေ့အချိန်အထိ ခိုင်မာသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် မားမားမတ်မတ်ရပ်တည်နိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံတွင် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းရာတွင်လည်း တပ်မတော်အနေဖြင့် စိတ်ရှည်သည်းခံပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအားလုံးကို လက်တွဲခေါ်ဆောင်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံအကျိုးပျက်အောင် လုပ်သည်ဆိုသည့် အမြင်တစ်ခုတည်းနှင့် သောင်းကျန်းသူများကို ချေမှုန်းတိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုဘဲ အမြင်မတူညီမှုများကို ဘေးဖယ်ပြီး အမြင်တူညီမှုများကို ညှိနှိုင်းအဖြေရှာကာ ငြိမ်းချမ်းရေး၏အရိပ်ကို ပြည်သူအားလုံး ခံစားနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များ၏ အမြော်အမြင်ရှိစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုကြောင့် ယနေ့အချိန် ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်ဟု လက်မထောင်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တပ်မတော်၏ လိုအပ်ချက်ဖြစ်သည့် လူသားအရင်းအမြစ်များကို အမြော်အမြင်ရှိစွာဖြင့် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးနိုင်ခဲ့ပြီး ခေတ်ပညာတတ်များဖြစ်လာအောင် အလေးထား၍ စဉ်ဆက်မပြတ် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် တပ်မတော်တွင် ခေတ်ပညာတတ် လူငယ်များ၊ အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များဖြင့် နိုင်ငံ၏ ကာကွယ်ရေးစွမ်းအားကို ပိုမိုမြင့်မားစေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ယခင်က တပ်မတော်တွင် အသုံးပြုသည့် လက်နက်ခဲယမ်းများကို ပြည်ပနိုင်ငံများမှ ဝယ်ယူအသုံးပြုခဲ့ရသော်လည်း ယနေ့အချိန်တွင် မိမိနိုင်ငံတွင် ခေတ်မီလက်နက်များကိုယ်ပိုင်ထုတ်လုပ် အသုံးပြုနိုင်ခြင်း၊ ဖရီးဂိတ် စစ်သင်္ဘောများကိုပါ နိုင်ငံအတွက် ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သည်အထိ တိုးတက်အောင်မြင်မှုများ ရရှိခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ကာကွယ်ရေးစွမ်းအား တည်ဆောက်ရာတွင် ကြည်းတပ်တစ်ခုတည်းကိုသာမက တပ်မတော်(ရေ)နှင့် တပ်မတော်(လေ)တို့၏ ကာကွယ်ရေးစွမ်းအားများကိုပါ ပိုမိုမြင့်မားစေရန် တည်ဆောက်နိုင်မှု၊ ခေတ်မီ၍ နည်းပညာမြင့်မားသည့် စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများ၊ လေယာဉ်များ၊ စစ်သင်္ဘောများကို တပ်ဆင်အသုံးပြုလာနိုင်မှုတို့သည် တပ်မတော်ကို ဦးဆောင်သည့် စစ်ခေါင်းဆောင်များ၏ ကောင်းမွန်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် မှန်ကန်သည့်ဦးဆောင်မှုကို ပေးနိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

တပ်မတော်သည် ယနေ့အချိန်တွင် ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါးကို ဦးထိပ်ပန်ဆင်ပြီး တပ်မတော်၏ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း ခိုင်ခိုင်မာမာ လျှောက်လှမ်းနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါးသည် တပ်မတော်က တီထွင်ထားသည့်ဆောင်ပုဒ် မဟုတ်ပါ။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံတွင် လွတ်လပ်ရေးမရခင်ကတည်းကပင် ပြည်ထောင်စုကြီး မပြိုကွဲရေးသည် အရေးကြီးဆုံး လိုအပ်ချက်ဖြစ်သည့်အတွက် တပ်မတော်က နိုင်ငံတော်ကို လုံလုံခြုံခြုံ ကာကွယ်နိုင်ရန်ရည်မှန်း၍ သတ်မှတ်ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်၏ ရည်မှန်းချက်မှာ အင်အားတောင့်တင်းပြီး စွမ်းရည်ထက်မြက်သော ခေတ်မီ မျိုးချစ်တပ်မတော် တည်ဆောက်ရေးပင်ဖြစ်ပြီး တပ်မတော်၏ ရည်မှန်းချက်တာဝန်အား အောင်မြင်စေရန် တပ်မတော်သားအားလုံးက လိုက်နာဖော်ဆောင်နေခြင်းမှာ နိုင်ငံ့အကျိုးအတွက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်သားများမှာ မွန်မြတ်သည့်စိတ်ဖြင့် စစ်မှုထမ်းရန် တပ်မတော်ထဲသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး အမိနိုင်ငံတော်ကို ချစ်မြတ်နိုးသည့်စိတ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို အသက်သွေးချွေးပေါင်းများစွာပေးဆပ်ပြီး နိုင်ငံတော်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် တပ်မတော်သားများကို စာရေးသူအနေဖြင့် ချစ်မြတ်နိုးမိပါသည်။ တပ်မတော်အဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကိုလည်း လေးစားတန်ဖိုးထားနေမိပါသည်။ စာရေးသူ၏ ရင်ထဲ နှလုံးသားထဲက ချစ်မြတ်နိုးရပြီး လေးစားရသည့် အဖွဲ့အစည်းမှာ တပ်မတော်ပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံ့အကျိုး၊ ပြည်သူ့အကျိုးကို သယ်ပိုးဆောင်ရွက်နေသည့် တပ်မတော်ကိုပြိုကွဲအောင် လုပ်ဆောင်နေသူများကိုလည်း စာရေးသူအနေဖြင့်

အံ့သြမိပါသည်။ ပြည်ပနိုင်ငံများ၏ သွေးထိုးမြှောက်ပင့်မှုကို ယုံကြည်ပြီး ကိုယ့်နိုင်ငံကို တိုင်းတစ်ပါးလက်သို့ ရောင်းစားချင်သည့် အာဏာရှူးနိုင်ငံရေးသမားများကြောင့် စာရေးသူတို့နိုင်ငံသည် များစွာခေတ်နောက်ကျကျန်နေရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

တပ်မတော်ကိုလေးစားရသည့် အကြောင်းရင်းများစွာရှိပါသည်။ တပ်မတော်သည် အရေးကြုံလာတိုင်း နိုင်ငံတော်နှင့်ပြည်သူ့ဘက်က မားမားမတ်မတ်ရပ်တည်နိုင်ခြင်းသည် တပ်မတော်၏အစဉ်အလာကောင်းများကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်သည် မျိုးချစ်တပ်မတော်ဖြစ်သလို စည်းကမ်းကောင်းမွန်သော တပ်မတော်အဖြစ် ရပ်တည်ကာ နိုင်ငံတော်အပေါ် သစ္စာစောင့်သိခဲ့သည်မှာ ယနေ့အချိန်အထိ ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်၏ စွမ်းရည်ကို ပိုမိုထက်မြက်အောင် အစဉ်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး စည်းလုံးညီညွတ်သည့် တပ်မတော်ဖြစ်အောင် တည်ဆောက်နိုင်ခြင်းကြောင့် ယနေ့အချိန်အထိ ခိုင်မာသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

တပ်မတော်သားများသည် အား(၁၀)ပါးကို အခြေခံပြီး နိုင်ငံ့အတွက်၊ ပြည်သူ့အတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရာတွင် မွန်မြတ်သော စိတ်ရင်းခံဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်သားများ၏ စိတ်ဓာတ်ကောင်းမွန်မှု၊ စည်းကမ်းရှိမှု၊ သစ္စာစောင့်သိမှု၊ စည်းစည်းလုံးလုံး ညီညီညွတ်ညွတ်ရှိစွာဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်တတ်မှု၊ စွမ်းရည်သုံးရပ်ပြည့်ဝအောင် အစဉ်အမြဲ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေမှုတို့ကြောင့် နိုင်ငံ့အကျိုး၊ ပြည်သူ့အကျိုး သယ်ပိုးထမ်းဆောင်နေသည့် တပ်မတော်သားများကို စာရေးသူအနေဖြင့် ပိုမိုလေးစားအားကျမိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တပ်မတော်ကို ဦးဆောင်သည့် ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ခေါင်းဆောင်မှု အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသည်သာမက မွန်မြတ်သည့်စေတနာ ထားရှိမှုကြောင့် တပ်မတော်၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပိုမိုခိုင်မာစေသည့်အပြင် စာရေးသူတို့ ရင်ထဲ နှလုံးသားထဲက လေးစားတန်ဖိုးထားရသည့် တပ်မတော်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုနေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

တပ်မတော်သားများသည်ပြည်သူကြားကပေါက်ဖွားလာသည့်ပြည်သူ့တပ်မတော်သားများပင် ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်သည် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းကိုမှ ရန်လိုမုန်းတီးမှု မရှိဘဲ တပ်မတော်၏အဓိကလုပ်ငန်းကြီးသုံးခုဖြစ်သည့် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးတာဝန်၊ လေ့ကျင့်ရေး တာဝန်နှင့် ပြည်သူ့အကျိုးပြုလုပ်ငန်းတာဝန်များကို ကျေပွန်စွာထမ်းဆောင်နေကြသူများ ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်အဖွဲ့အစည်းသည် မည်သည့်ပါတီ၊ မည်သည့်လူပုဂ္ဂိုလ် အာဏာရရေးကိုမှ ဦးတည်လုပ်ဆောင်နေခြင်းမဟုတ်ဘဲ အမျိုးကိုချစ်သည့်စိတ်၊ နိုင်ငံကိုချစ်သည့်စိတ်ကို အခြေခံကာ တပ်မတော်၏ မှန်ကန်သည့် ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် တပ်မတော်သား အားလုံးက စည်းကမ်းကောင်းမွန်စွာ ရပ်တည်တာဝန်ထမ်းဆောင်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ စည်းကမ်းလိုက်နာမှု အားနည်းသည့် တပ်မတော်သားများကိုလည်း ကျောသားရင်သား မခွဲခြားဘဲ ဥပဒေနှင့်အညီ ထိုက်သင့်သလို အရေးယူဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

တပ်မတော်၏ ပြည်သူအပေါ်ထားရှိသည့်စေတနာနှင့် မျှတမှန်ကန်သည့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကြောင့် တပ်မတော်ကို ပြည်သူလူထုက ပိုမိုအားကိုး ယုံကြည်နေခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များ၏ မှန်မှန်ကန်ကန် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့်စွမ်းရည်၊ ပြဿနာများကို

ဖြေရှင်းနိုင်မှုစွမ်းရည်နှင့် ပြဿနာအမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားပြီး ဖြေရှင်းနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်မှု များမှာလည်း လေးစားစံပြုထိုက်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တပ်မတော်သည် မည်သည့်အချိန်တွင်မဆို နိုင်ငံနှင့်ပြည်သူ့အကျိုးအတွက် အစဉ်အမြဲ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်၍ အလုပ်အကျွေးပြုနိုင်ရန် အသင့်ရှိနေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံအတွက် အရေးကြုံလာတိုင်း မတုန်လှုပ်ဘဲ မိမိဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို မှန်မှန်ကန်ကန် အောင်အောင်မြင်မြင် ပြီးမြောက်သည်အထိ ကြိုးစားလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းမှာ တပ်မတော်၏ ထူးခြားချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

တကယ်တော့ တပ်မတော်သားများသည် နိုင်ငံအတွက်၊ ပြည်သူ့အတွက် အနစ်နာခံ၍ မြင့်မြတ်သောစိတ်ဓာတ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို အသက်ပေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နေသူများပင် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိနိုင်ငံ မိမိလူမျိုးအတွက်၊ မိမိတိုင်းပြည်၏ အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် မိမိဘဝကို တပ်မတော်ထဲတွင် မြှုပ်နှံ၍ မွန်မြတ်သည့် မျိုးချစ်စိတ်ဖြင့် ဘဝရပ်တည်မှု ပြုခဲ့ကြသူများပင်ဖြစ်ပါသည်။ အရေးကြုံလာတိုင်း နိုင်ငံနှင့်ပြည်သူအတွက် အသက်စွန့်ရန် ဝန်မလေးသလို ဆောင်ရွက်သင့် ဆောင်ရွက်ထိုက်သည်များကို တပ်မတော်သားပီပီ ပြတ်ပြတ်သားသား ရဲရဲဝံ့ဝံ့ အသက်ပေးလုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် စာရေးသူတို့၏ရင်ထဲနှလုံးသားထဲက လေးစားတန်ဖိုးထားရသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိနေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုသမိုင်းကို ပြန်လည်လေ့လာကြည့်ပါက တပ်မတော်သားများ၏ ခံယူချက်၊ ကြိုးစားလုပ်ဆောင်မှုများမှာ နိုင်ငံအတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သည်ကို သိသာထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ "ပုထုဇဉ်သည် အမှားမကင်းကြ"ဆိုသကဲ့သို့ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းမဆို အမှားအယွင်း အနည်းနှင့်အများ ရှိတတ်ကြပါသည်။ လူ့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မတရားမှုများ ရှိနေသည်မှာ ငြင်းပယ်၍မရနိုင်သည့်အချက်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ မတရားမှုများကို ဖယ်ရှား၍ လူသားတို့အတွက် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းသည် မှန်ကန်သည့် ရပ်တည်ချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စစ်ကို တားဆီးရန်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ကြရန် ပညာရှင်များက အကြံပြုခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

အမှန်တကယ်တော့ ငြိမ်းချမ်းရေးကို အလိုချင်ဆုံးအဖွဲ့အစည်းမှာ တပ်မတော်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ တပ်မတော်အနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အောင်မြင်စွာ လျှောက်လှမ်းနိုင်ရေးအတွက် ယနေ့အချိန်တွင် ဘက်ပေါင်းစုံမှ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်ကို ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် သတိပြုစေချင်ပါသည်။ တပ်မတော်၏ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးတာဝန်များကိုလည်း ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်အောင်မြင်ရေးမှာ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားအားလုံး၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ ဖွဲ့၊ လုံ့လ၊ ဝီရိယရှိမှု စသည့် စိတ်ဓာတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခွန်အားများ လိုအပ်ခြင်းကြောင့် မွန်မြတ်သည့် တပ်မတော်၏ လုပ်ဆောင်ချက်အပေါ် ယုံကြည်လေးစားသင့်ပါကြောင်းနှင့် ရင်ထဲနှလုံးသားထဲက ချစ်မြတ်နိုးရသည့် တပ်မတော်အဖြစ် နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတိုင်းက မှန်မှန်ကန်ကန် ခွဲခြားသိမြင်ရန် အချိန်တန်ပြီ ဖြစ်ပါကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ကိုသားကြီး

''Ekudk,fjyfwkdif;pkc&Jyf'Ga'o

rif;vIdifOD; (tmrif;yef;)

❝မနေအများဆုံးနေထိုင်ကြသော ရှာင်မြို့နယ်၊
ပင်းတယမြို့နယ်၊ ကလောမြို့နယ်၊ ရပ်စောက်မြို့နယ်၊
နောင်ချိုမြို့နယ်ရှိ မနေခေါင်းဆောင်များကို လိုက်လံတွေ့ဆုံပြီး
အချက်အလက်များ စုစည်းရယူကာ
မနေကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသတိုင်း ရရှိအောင်
ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။❞

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ“ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ”ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်း ဓနုလူမျိုးများ ပိုမိုထင်ရှား လူသိများလာခဲ့သည်။ ဓနုတစ်မျိုးသားလုံးလည်း ညီညွတ်လာခဲ့ကြသည်။ ဓနုအသင်းအဖွဲ့များ ပိုမိုဖွဲ့စည်းလာနိုင်ခဲ့ကြပြီး ဓနုမြို့နယ်များအချင်းချင်း အကျိုးပြုလုပ်ငန်းများကို ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်လာနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ အခြားတိုင်းရင်းသားများကလည်း ဓနုနယ်ကို စိတ်ဝင်စားလာခဲ့ကြသည်။

ထို့နောက် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပထမအကြိမ် ဓနုအမျိုးသားညီလာခံကြီးကို အောင်မြင်စွာကျင်းပနိုင်ခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသားညီလာခံ၏ မူဘောင်များအတိုင်း ဓနုအမျိုးသားနေ့၊ ဓနုအမျိုးသားအလံ၊ ဓနုအမျိုးသားသီချင်း၊ ဓနုတိုင်းရင်းသားဝတ်စုံအသီးသီးကို ဒီမိုကရေစီသဘောအရ ရွေးချယ်သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ရုံသာမက ဓနုတစ်မျိုးသားလုံးကို ဦးဆောင်မှုပေးမည့် ဓနုတိုင်းရင်းသားရေးရာအဖွဲ့ချုပ်(Danu National Affairs Organization) ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ကြပြန်သည်။ ဓနုတိုင်းရင်းသားရေးရာအဖွဲ့ချုပ်၏ ဆက်လက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် ဓနုအမျိုးသားနေ့ကို (၆) ကြိမ်မြောက်အဖြစ် ပင်းတယမြို့တွင် အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပေပြီ။

အထက်ပါအကျိုးဆက်များ၏ မြစ်ဖျားခံရာသည် ၁၉၉၃ ခုနှစ်က စတင်ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော အမျိုးသားညီလာခံကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအမျိုးသားညီလာခံကြီးနှင့်အတူ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြသော လူပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း ဓနုအမျိုးသားနေ့ရောက်တိုင်း ထပ်ဆင့် ထပ်ဆင့်ဂုဏ်ပြုသင့်လှပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၃၀ အတိတ်သမိုင်းကို တူးဆွပါက နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ရေးအတွက် အုပ်ချုပ်မှုအခြေခံမူများ ချမှတ်နိုင်ရန် အမျိုးသားညီလာခံကို ရန်ကုန်မြို့ ကျိုက္ကဆံကွင်းအတွင်း ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၇ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအခမ်းအနားတွင်–

(၁) ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရကိုယ်စားလှယ်များ အစုအဖွဲ့၊

(၂) နိုင်ငံရေးပါတီကိုယ်စားလှယ်များ အစုအဖွဲ့၊

(၃) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးကိုယ်စားလှယ်များ အစုအဖွဲ့၊

(၄) အလုပ်သမားကိုယ်စားလှယ်များ အစုအဖွဲ့၊

(၅) တောင်သူလယ်သမားကိုယ်စားလှယ်များ အစုအဖွဲ့၊

(၆) နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းကိုယ်စားလှယ်များ အစုအဖွဲ့၊

(၇) အတတ်ပညာရှင်၊ အသိပညာရှင်ကိုယ်စားလှယ်များ အစုအဖွဲ့၊

(၈) အခြားဖိတ်ကြားသင့်သူ ကိုယ်စားလှယ်များအစုအဖွဲ့ (၈)ဖွဲ့တို့မှ ကိုယ်စားလှယ် ၇၀၂ ဦးတို့ဖြင့် အမျိုးသားညီလာခံကြီးကို ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။

ဓနုနယ်မြေ၊ ဓနုလူမျိုးများအတွက် ဆွေးနွေးတင်ပြနိုင်ရန်–

(၁) ဦးအောင်သိန်း(ရွာငံမြို့နယ်၊ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရကိုယ်စားလှယ်)

(၂) ဦးမြသန်း (ရွာငံမြို့နယ်၊ တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်)

(၃) ဦးကျော်ဇော (ရပ်စောက်မြို့နယ်၊ တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်)

(၄) ဦးကံလှ (ပင်းတယမြို့နယ်၊ တောင်သူလယ်သမားကိုယ်စားလှယ်)အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုအမျိုးသားညီလာခံမှ ချမှတ်ထားသော မူဘောင်များအတွင်း အခန်း(ဃ) အပိုဒ်ခွဲ (၅) အရ တိုင်းဒေသကြီး (သို့မဟုတ်) ပြည်နယ်ရရှိပြီးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှအပ ကျန်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအနက် လျော်ကန်သင့်မြတ်သော လူဦးရေရရှိပြီး နယ်မြေ တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းတွင် စုစုစည်းစည်းနေထိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအတွက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုများ(Self–Administered Areas) သတ်မှတ်ပေးရန် ပါရှိလာပါသည်။

အပိုဒ်ခွဲ (၆) အရ ထိုသို့သတ်မှတ်ရာတွင် လူဦးရေနှင့် နယ်မြေအကျယ်အဝန်းပေါ် အခြေခံ၍ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း (Self–Administered Division) (သို့မဟုတ်) ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ (Self–Administered Zone) အဖြစ် သင့်လျော်သလိုသတ်မှတ် ပေးမည့်အကြောင်း ထည့်သွင်းထားရှိပါသည်။

(က) တိုင်းဒေသကြီး (သို့မဟုတ်) ပြည်နယ်မရရှိသေးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုး၊

(ခ) လျော်ကန်သင့်မြတ်သော လူဦးရေ၊

(ဂ) နယ်မြေတစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းတွင် စုစည်းနေထိုင်ခြင်း ဟူသော အခြေခံမှုများနှင့် ညီညွတ်သဖြင့် ဓနုကိုယ်စားပြု တက်ရောက်ခဲ့ကြသော လူပုဂ္ဂိုလ်လေးဦး ခေါင်းချင်းဆိုင်ကြရပါတော့သည်။

ဓနုအများဆုံးနေထိုင်ကြသော ရွာငံမြို့နယ်၊ ပင်းတယမြို့နယ်၊ ကလောမြို့နယ်၊ ရပ်စောက်မြို့နယ်၊ နောင်ချိုမြို့နယ်ရှိ ဓနုခေါင်းဆောင်များကို လိုက်လံတွေ့ဆုံပြီး အချက်အလက်များကို စုစည်းရယူကာ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသတိုင်း ရရှိအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ် မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန၏စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စုစုပေါင်းလူဦးရေ ၄၁ ဒသမ ၉ သန်းကျော်ရှိရာ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ၄ ဒသမ ၃ သန်းခန့်ရှိပြီး ဓနုတိုင်းရင်းသားလူဦးရေသည် ၂ ဒသမ ၂ သိန်းရှိကြောင်း အမျိုးသားညီလာခံ ရှင်းလင်းတင်ပြမှုမှ သိရှိရပါသည်။ ထိုရှင်းလင်းတင်ပြချက်အရ ဓနုတိုင်းရင်းသားလူဦးရေများမှာ ကွဲပြားနေကြောင်း တွေ့ရှိရသဖြင့် ဓနုငါးမြို့နယ်သာမက အခြားဆက်စပ်နယ်မြေများသို့ သွားရောက်ကာ ကွင်းဆင်းလေ့လာခဲ့ရပြန်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူမှုတိုင်း လူဦးရေစာရင်းကိုသာ အနီးစပ်ဆုံး တိကျစွာ ကောက်ယူနိုင်ခဲ့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများစာရင်းသည် ထိလွယ်ရှလွယ်ကိစ္စဖြစ်နေသေးသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်းရရှိရေး စာတမ်းကို ၁၉၉၄ ခုနှစ် မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့၊ ၁၃၅၅ ခုနှစ် တပေါင်းလဆန်း ၁၂ ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားညီလာခံအတွင်း တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ် ဦးကျော်ဇော(ရပ်စောက်မြို့နယ်)က ဖတ်ကြားတင်သွင်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစာတမ်းတွင် –

(၁) ရွာငံမြို့နယ်မှ ဓနုလူဦးရေ ၈၈ ဒသမ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း၊

(၂) ပင်းတယမြို့နယ်မှ ဓနုလူဦးရေ ၈၅ ဒသမ ၄၈ ရာခိုင်နှုန်း၊

(၃) ကလောမြို့နယ်မှ ဓနုလူဦးရေ ၃၄ ဒသမ ၅၂ ရာခိုင်နှုန်း၊

(၄) ရပ်စောက်မြို့နယ်မှ ဓနုလူဦးရေ ၃၄ ဒသမ ၁၂ ရာခိုင်နှုန်း၊

(၅) နောင်ချိုမြို့နယ်မှ ဓနုလူဦးရေ ၃၄ ရာခိုင်နှုန်း အပါအဝင် တောင်ကြီးမြို့နယ်၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊သာစည်မြို့နယ်များမှ ဓနုတိုင်းရင်းသားလူဦးရေ ၂၂၀,၀၀၀ (နှစ်သိန်း နှစ်သောင်း) ဝန်းကျင်ဖြင့် စနစ်တကျ တင်ပြနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ထို့အပြင် ဓနုလူမျိုးနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် လူဦးရေအရ ပဥ္စမအဆင့်ရှိသော လူဦးရေဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း ခွင့်ပြုပေးရန် တင်ပြတောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

ထိုသို့တင်ပြတောင်းဆိုခဲ့ကြသော်လည်း အမျိုးသားညီလာခံကျင်းပရေးကော်မတီ၏ ပြန်လည်ရှင်းလင်းတင်ပြမှုအရ ကလောမြို့နယ်နှင့် ရပ်စောက်မြို့နယ်တို့တွင် တာဝန်ထမ်းရွက်နေကြသော တပ်မတော်သား ဗမာတိုင်းရင်းသားများကို ထည့်သွင်းမှုကြောင့် ဒေသခံဓနုတိုင်းရင်းသားများ လျော့နည်းသွားသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ တစ်ဖန် နောင်ချိုမြို့နယ် ဓနုလူဦးရေစာရင်းသည် မူဘောင်အရ ပြည့်မီခဲ့သော်လည်း နယ်မြေချင်းတစ်ဆက်တည်း မရှိခဲ့ပြန်သဖြင့် ချန်လှပ်ခြင်းခံခဲ့ရပြန်ပါသည်။ နောက်ဆုံး ပင်းတယမြို့နယ်နှင့် ရွာငံမြို့နယ်ကို အခြေပြု၍ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသအဖြစ် အမျိုးသားညီလာခံမှ ဆုံးဖြတ်အတည်ပြုပေးခဲ့ပါတော့သည်။

သို့သော်လည်း နောင်တစ်ချိန်တွင် လူဦးရေစာရင်းဇယား တိကျစွာ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှုရှိခဲ့ပါက ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသမှသည် ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်းအဖြစ် ပြန်လည်ခွင့်ပြုပေးနိုင်ရန် ဆက်လက်တင်ပြခဲ့ပြီး အမျိုးသားညီလာခံမှတ်တမ်းတွင် ထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရွာငံမြို့နယ်၊ ပင်းတယမြို့နယ်တို့ကို စုစည်းပြီး ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသအဖြစ် အမျိုးသားညီလာခံမှ ၁၉၉၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၇ ရက်၊ ၁၃၅၇ ခုနှစ် တန်ခူးလဆန်း

"ရွာငံမြို့နယ်၊ ပင်းတယမြို့နယ် တို့ကို စုစည်းပြီး ဓနုကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ အဖြစ် အမျိုးသား ညီလာခံမှ ၁၉၉၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၇ ရက်၊ ၁၃၅၇ ခုနှစ် တန်ခူး လဆန်း ၈ ရက်နေ့ တွင် အတည်ပြု သတ်မှတ် ပေးခဲ့ပါသည်။"

၈ ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုသတ်မှတ်ပေးခဲ့ပါသည်။

အမျိုးသားညီလာခံကြီး အကြိတ်အနယ်ကျင်းပနေစဉ် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲ အနိုင်ရကိုယ်စားလှယ်များအစုအဖွဲ့ အများစုက ညီလာခံမှ ထွက်ခွာသွားမှုကြောင့် ၁၉၉၆ ခုနှစ် မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် တစ်ခန်းရပ်ခဲ့ရပါသည်။ အမျိုးသားညီလာခံကိုလည်း ခုနှစ်နှစ်တိုင်တိုင် ရပ်နားထားခဲ့ရပြန်သည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂ ရက်နေ့ နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီသည် အမိန့်အမှတ် (၁၂/၂၀၀၃)ဖြင့် အမျိုးသားညီလာခံ ကျင်းပရေးကော်မတီအသစ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်းကို ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးခဲ့သည်။ အမျိုးသားညီလာခံကိုလည်း ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် မှော်ဘီမြို့နယ်၊ ညောင်နှစ်ပင်စခန်း အမျိုးသားညီလာခံကြီး ပြီးဆုံးခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(မူကြမ်း)ပြည်လုံးကျွတ် ဆန္ဒခံယူပွဲကို ၂၀၀၈ ခုနှစ် မေလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် (နာဂစ်မုန်တိုင်းသင့်မြို့နယ်မှအပ) ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် မေလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီက ကြေညာချက်အမှတ် (၇/၂၀၀၈) ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပါတော့သည်။၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့အဖြစ် ပင်းတယမြို့ကို သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်အလံအသစ်ကို စတင်လွှင့်ထူခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ပါတီစုံ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ၏ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေး အစရှိသော အာဏာအရပ်ရပ်ကို ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရအစိုးရအသစ်သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်နိုင်ခဲ့ပါတော့သည်။

တစ်ဆက်တည်းတွင် အမျိုးသားညီလာခံမှ ပေါ်ပေါက်လာသော –

(၁) ဝ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်း (ရှမ်းပြည်နယ်)၊

(၂) နာဂ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသ (စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး)၊

(၃) ပအိုဝ်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ (ရှမ်းပြည်နယ်)၊

(၄) ပလောင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ (ရှမ်းပြည်နယ်)၊

(၅) ကိုးကန့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ(ရှမ်းပြည်နယ်)၊

(၆) ဓနု ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ(ရှမ်းပြည်နယ်) အသီးသီးတို့၏ အာဏာအရပ်ရပ်ကိုလည်း လွှဲပေးခဲ့သည်။

ပထမအကြိမ် ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ရွာငံမြို့နယ်နှင့် ပင်းတယမြို့နယ်တို့မှ ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရ ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လေးဦး၊ တပ်မတော်သားကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦး၊ တောင်ရိုးတိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦး၊ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦး၊ ပါဝင်သင့်ပါဝင်ထိုက် သူ ဖြည့်စွက်ကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦးတို့က မဲပေးရွေးချယ်ခဲ့ရာ ဦးထူးကိုကို (ပင်းတယမြို့နယ်)က ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ဦးစီးဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနမှ

ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသဦးစီးအဖွဲ့၏ ပထမအကြိမ် ငါးနှစ် သက်တမ်း ကုန်ဆုံးခဲ့သည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီအထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဒုတိယအကြိမ်သက်တမ်းအတွက် ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၏ အနိုင်ရပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လေးဦး၊ တပ်မတော်သားကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦး၊ တောင်ရိုး၊ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦး၊ ဖြည့်စွက် ကိုယ်စားလှယ် သုံးဦးတို့က မဲပေးရွေးချယ်ခဲ့ရာ ဦးအာကာလင်း (ပင်းတယမြို့နယ်)က ဒေသဦးစီးဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအတွင်း နောက်အကျဆုံး ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သောအဖွဲ့ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၄ ရက်နေ့မှစတင်၍ ဒုတိယအကြိမ် သက်တမ်းကို စတင်နိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ၁၉၉၃ ခုနှစ် အမျိုးသားညီလာခံ စတင်ကျင်းပခြင်း၊ ၁၉၉၄ ခုနှစ် အမျိုးသားညီလာခံသို့ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း စာတမ်းတင်သွင်းခြင်း၊ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ အမျိုးသားညီလာခံကျင်းပရေးကော်မတီမှ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသအဖြစ် အတည်ပြုသတ်မှတ်ပေးခဲ့ခြင်း၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ် အမျိုးသားညီလာခံကြီး ရပ်ဆိုင်းခဲ့ရခြင်း၊ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားညီလာခံ ပြန်လည်ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပြီး ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် ပြီးဆုံးအောင်မြင်ခဲ့ခြင်း၊ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်ကို အတည်ပြုခဲ့ခြင်း၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အစိုးရအဖွဲ့တစ်ရပ်လုံး၏ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေး စတင်လည်ပတ်ခဲ့ကြခြင်း အစရှိသော ဖြစ်စဉ်များအားလုံးတွင် အားနည်းချက်၊ အားသာချက်၊ လူထုကလက်ခံခြင်း၊ လက်မခံခြင်း အစရှိသော စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်မှာ မည်သူမျှ ငြင်းနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

ထို့ကြောင့်လည်း ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို စတင်အတည်ပြုသည့်နေ့မှစ၍ ယနေ့အချိန်အထိ လွှတ်တော်အတွင်း၊ လွှတ်တော်ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများက ပြုပြင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဓနုဒေသအတွင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးများ စတင်သတ်မှတ်ရရှိလာပြီဖြစ်၍ ဓနုလူထုတစ်ရပ်လုံးက ကျေနပ်နေသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ အနာဂတ်ဖယ်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတစ်ရပ် ပေါ်ထွန်းလာချိန်တွင်လည်း ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသအပြင် “တည်ဆဲ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပေါ်ပေါက်လာသော” အခြားကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရများ ဆက်လက်ရပ်တည်နိုင်ပါစေကြောင်း တင်ပြလိုက်ရသည်။

မင်းလွင်ဦး(အောင်ပန်း)

jrefmtwGufavhvmp&m
tEdÅ,EdkifiHzuf&,frm&oGuf&;Dvrf;

au smEdkifwifh

“အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အရ
အလွှာသုံးခုဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊
ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် ဒေသအစိုးရများသည်
အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးစရိတ်ခွဲဝေမှုနှင့်ပတ်သက်၍
အခွင့်အာဏာများ အသီးသီး ရှိကြသည်။”

နောက်ခံသမိုင်းအကျဉ်း

အိန္ဒိယဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ခြောက်ပြစ်ကင်း သဲလဲစင်စနစ်တစ်ခုတော့ မဟုတ်ပါ။ ဇာတ်ခွဲခြားမှုကြောင့်ဖြစ်လာသည့် ပဋိပက္ခများ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာပြဿနာများ၊ ဘာသာရေးအဆောက်အအုံ ဖျက်ဆီးမှုများ၊ လူမျိုးရေးပစ်မှတ်ထားသော တိုက်ခိုက်မှုများ ရှိခဲ့ဖူးသည်။ အစောပိုင်းကာလတွင် ပြည်ထောင်စုစနစ်ဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်နယ်များအား အခွင့်အာဏာများ ပိုမိုပေးအပ်ကာ ဖက်ဒရယ်စနစ်ဘက်ကို ပိုမိုအကောင်အထည်ဖော်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယဖက်ဒရယ်စနစ်အား ရေးဆွဲသူများသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အရွယ်အစား ကြီးမားမှုနှင့် လူမှုရေးအရ ကွဲပြားမှုများရှုထောင့်မှ ကြည့်ကာရေးဆွဲခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ မည်သည့်ပုဒ်မတွင်မှ ဖက်ဒရေးရှင်း၊ ဖက်ဒရယ်ဆိုသည့်စကားလုံးအား အသုံးပြုထားခြင်းမျိုး မတွေ့ရပါ။ ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲသူများသည် အဆိုပါစကားလုံးအစား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအပိုဒ်(၁)တွင် ပြည်ထောင်စု “Union”ဆိုသည့်စကားလုံးကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ ဖက်ဒရယ်ဆိုသည့် စကားလုံးအား သမိုင်းကြောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများအရ ရှောင်ရှားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာ ဖက်ဒရယ်ပုံစံဖြစ်သော်လည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်၏ အစဉ်အလာလက္ခဏာများဖြင့် တည်ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံကို ဘားရတ်ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။ ပြည်နယ်အားလုံးသည် ပြည်ထောင်စု၏ အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်ပြီး ခွဲထွက်ပိုင်ခွင့်မရှိပါ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ (၁၆) အရ အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး တန်းတူအခွင့်အရေးရှိကြောင်း အာမခံထားသကဲ့သို့ မွေးဖွားရာနေရာကို အကြောင်းပြု၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မရှိရန်လည်း တားမြစ်ထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ (၁၉)တွင်လည်း နိုင်ငံသားတိုင်းသည် နိုင်ငံ၏ မည်သည့်နေရာတွင် မဆို လွတ်လပ်စွာရွှေ့ပြောင်းသွားလာနေထိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပြည်နယ်နယ်နိမိတ်များ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် နယ်နိမိတ်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်းအား လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်က ဂျမူးနှင့် ကက်ရှ်မီးယား ဒေသတို့ကို အထူး အုပ်ချုပ်ရေးဒေသအဖြစ်မှ ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခဲ့သည်။ ပြည်နယ်များသည် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိနေချိန်တွင် အစိုးရ၌ ထိုကဲ့သို့သော အခွင့်အာဏာမျိုး ရှိ၊ မရှိဆိုသည်မှာ အငြင်းပွားစရာဖြစ်နေသည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်ချက်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ခိုင်မာမှုရှိသည်။ သို့သော် တစ်ဖက်တွင်လည်း ဂျမူးနှင့် ကက်ရှ်မီးယား အထူးအုပ်ချုပ်ရေးဒေသတွင် ရွေးကောက်ခံအစိုးရ မရှိသည့်အတွက် သမ္မတ၏အမိန့်အာဏာ မည်သို့စီးဆင်းသည် ဆိုသည်မှာ အငြင်းပွားစရာဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယဖက်ဒရယ်စနစ်အား အတုအယောင်ဖက်ဒရယ်စနစ်၊ အဆင့်အတန်းမတူသော ပြည်နယ်များနှင့် ပြည်ထောင်စုစနစ်ဟု အမျိုးမျိုးဝေဖန်ကြသည်။ သို့သော် အိန္ဒိယတွင် ဒီမိုကရေစီစနစ် အမြစ်တွယ်နေခြင်းသည် ကြီးမားသည့် အောင်မြင်မှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။

ညွန့်ပေါင်းအစိုးရနှင့် အိုင်ဒီရော်လော်ဂျီပွတ်တိုက်မှုများ

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်ဒိုင်မင်းရှင်းမှာ မကြာခဏဆိုသကဲ့သို့ ပြောင်းလဲနေသည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များတွင် တစ်ပါတီတည်းက လွှမ်းမိုးထားခြင်းနှင့် ပြည်နယ်များအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူအဖြစ် ရှိနေခြင်းကြောင့် ၁၉၆၇ ခုနှစ်အထိ ဖက်ဒရယ်စည်းမျဉ်းများကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ နောက်ပိုင်းတွင် ကွန်ဂရက်ပါတီရှုံးနိမ့်ပြီး Janata ပါတီ အာဏာရလာသည့်အချိန်တွင် ပြည်နယ်များတွင် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် ကွန်ဂရက်ပါတီဝန်ကြီးများသည် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကောင်းမွန်စွာနားလည်လာခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ကွန်ဂရက်ပါတီ အာဏာပြန်ရလာသည့်အချိန်တွင်ပင် ကွန်ဂရက်ပါတီ၏ တစ်ပါတီတည်းလွှမ်းမိုးမှု အဆုံးသတ်သွားပြီး ပါတီစုံစနစ်နှင့် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့စည်းခြင်းတို့ကို ကျင့်သုံးလာခဲ့သည်။ တစ်ပါတီတည်းလွှမ်းမိုးသည့်စနစ်မှ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းသည့်စနစ်သို့ ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ ဖက်ဒရယ်စနစ်၏ သဘောတရားမှာလည်း ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။ ပါတီစုံပါဝင်သည့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် တစ်ဖက်တွင် ဖက်ဒရယ် သဘောတရားအား ခိုင်မာစေသကဲ့သို့ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ပါတီအသီးသီး ပါဝင်နေသည့်အတွက် ဗဟိုနှင့်ပြည်နယ်များကြားတွင် အငြင်းပွားမှုများလည်း ရှိလာခဲ့သည်။ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့တွင် ပါတီအသီးသီး ပါဝင်နေခြင်းဖြစ်ရာ ပါတီတိုင်းတွင်လည်း ပါတီမူဝါဒများ၊ အိုင်ဒီရော်လော်ဂျီများရှိကြရာ ဥပဒေတစ်ရပ်ပြဋ္ဌာန်းရာတွင်လည်းကောင်း၊ မူဝါဒတစ်ရပ်ချမှတ်ရာတွင်လည်းကောင်း နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုများ ရှိတတ်သည်။

သို့သော် ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှ ယနေ့အထိ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းကျင့်သုံးခြင်းမျိုးအား ဆက်လက်ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၃၀ အတွေ့အကြုံအရ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့စည်းသည့် အာဏာဖြန့်ခွဲမှုသည် ဝန်ကြီးချုပ်၏ အခန်းကဏ္ဍအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်စေခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ယောက်သည် နိုင်ငံ၏ပုံရိပ်ဖြစ်သကဲ့သို့ နိုင်ငံအတွင်းရှိ အခြားမည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ထက်မဆို အခွင့်အာဏာရှိသည်။ ဂျဝါဟာလာနေရူးနှင့် အင်ဒီရာဂန္ဒီတို့သည် ပုံရိပ်ကောင်းရရှိခဲ့ကြသည့် ဝန်ကြီးချုပ်များဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အလားတူ ဝန်ကြီးချုပ်မိုဒီမှာလည်း ပုံရိပ်ကောင်း ရရှိနေသည်။ BJP ပါတီသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တို့တွင် မဲအများစုဖြင့် လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရပင် ဖွဲ့စည်းပြီး ဒေသဆိုင်ရာပါတီများအား အခွင့်အာဏာ မျှဝေပေးခဲ့သည်။ ဒေသဆိုင်ရာပါတီများသည် အခြေခံအားဖြင့် ၎င်းတို့ဒေသ၏ ကိစ္စရပ်များကိုသာ အာရုံစိုက်ကြသည်။ ရံဖန်ရံခါတွင် ဗဟိုအစိုးရသည်လည်း ဒေသဆိုင်ရာပါတီများ၏ ဖိအားအပေါ် အခြေခံပြီး ဆုံးဖြတ်ရသည်များလည်း ရှိသည်။ သို့သော် တချို့ပြည်နယ်များတွင် အခြားပါတီတစ်ခုခုက အခွင့်အာဏာရရှိခြင်းဖြစ်ရာ အစိုးရနှစ်ရပ်မှာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်၍ မရသည်များလည်း ရှိသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အခြားပြည်နယ်များကဲ့သို့ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် လွယ်ကူချောမွေ့မှု မရှိသည်များလည်း ရှိသည်။ နိုင်ငံတော်အင်စတီကျူးရှင်းများ၊ တရားရေးစနစ်၊ သတင်းမီဒီယာနှင့် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းတို့သည် လောကုတ္တရာနှင့် လွတ်လွတ်ကင်းကင်း ရှိနေကြသည်။ ယင်းမှာ အိန္ဒိယဒီမိုကရေစီစနစ် အောင်မြင်ရခြင်း၏ အကြောင်းအရင်း တစ်ခုဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံကို ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအရ ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများကြား အခွင့်အာဏာများကို ခွဲခြားထားသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်အဆင့်၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်နှစ်ခုလုံး ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည့် နယ်ပယ်များ၊ လွတ်လပ်သည့် တရားစီရင်ရေး စနစ်၊ နှစ်နိုင်ငံသား ခံယူမှုစနစ်၊ လွှတ်တော်များ၏ ဥပဒေပြုပိုင်ခွင့်၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ လွှမ်းမိုးမှုတို့မှာ အရေးကြီးသည့်အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယ၏ ဖက်ဒရယ်စနစ်မှာ ဝေဖန်မှုများရှိသည့်တိုင် လူဦးရေနှင့်ပထဝီအရ လိုအပ်ချက်အမျိုးမျိုးအား ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရင်း ဒေသအစိုးရများအား အခွင့်အာဏာများ ပိုမိုပေးအပ်လျက်ရှိသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အရ အလွှာသုံးခုဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် ဒေသအစိုးရများသည် အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးစရိတ်ခွဲဝေမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အခွင့်အာဏာများ အသီးသီးရှိကြသည်။

ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့

ပြည်ထောင်စုအစိုးရ(ဗဟိုအစိုးရ)သည် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပလုံခြုံရေးကို တာဝန်ယူရသည်။ ကြည်း၊ ရေ၊ လေတပ်ဖွဲ့များ၊ အရန်ရဲတပ်ဖွဲ့များနှင့် ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့များကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သည်။ ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့များသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကအဆောက်အဦများ၊ စက်ရုံများ၏ လုံခြုံရေးကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးရသည်။ အဆိုပါစက်ရုံများတွင် စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ စက်ရုံများ၊ အာကာသဆိုင်ရာစခန်းများ၊ မိုင်းတွင်းများ၊ ရေနံတွင်းနှင့် ရေနံချက်စက်ရုံများ၊ အရေးကြီးသည့် ဆိပ်ကမ်းများ၊ သံမဏိစက်ရုံများ၊ ဓာတ်မြေသြဇာစက်ရုံများ၊ လေဆိပ်များ၊ ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံများနှင့်ငွေစက္ကူထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံများလည်း ပါဝင်သည်။ ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့အား အိန္ဒိယ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လက်အောက်တွင် ထားရှိသည်။ ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့အား Central Industrial Security Force (CISF)ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

အခွင့်အာဏာများ ခွဲဝေခြင်း

အခြားနိုင်ငံများ၊ ပြည်ပရှိ အခြားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်ဆံရေးမှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ အခွင့်အာဏာအောက်တွင် ရှိသည်။ ပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် အခြားသော ပြည်ပအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရန်ရှိပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ သဘောတူညီချက် ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် အရေးကြီးသော ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပရေလမ်းကြောင်းများ ကြီးကြပ်ရေး၊ နိုင်ငံအတွင်း ရထားလမ်းစနစ်များ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှု၊ ပြည်နယ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခုကြား၊ တစ်မြို့နှင့်တစ်မြို့ကြား ဆက်သွယ်သည့် ပြည်ထောင်စုအဝေးပြေးလမ်းမကြီးများ ဖောက်လုပ်ခြင်း၊ လေကြောင်းပျံသန်းမှုနှင့် ဆက်စပ်ကိစ္စများ၊ ဗဟိုဘဏ်ကဲ့သို့သော ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချမှတ်ခြင်းနှင့် ငွေကြေးမူဝါဒများ ချမှတ်ခြင်းတို့မှာလည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ အခွင့်အာဏာ

အောက်တွင် ထားရှိသည်။

ထို့ပြင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း သို့မဟုတ် အစုအဖွဲ့များ၏ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ချိုးဖောက်ခံရသည့် ကိစ္စရပ်များအား တားမြစ်ခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းသာယာရေး ကိစ္စရပ်များ၊ ပြည်နယ် ရဲတပ်ဖွဲ့များမှတစ်ဆင့် ဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် တရားမျှတရေး ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ကူးစက်ရောဂါ တားဆီးရေးနှင့် ကျန်းမာရေးကိစ္စရပ်များအား ဖြေရှင်းခြင်း၊ ကုသရေးနှင့် ကာကွယ်တားဆီးရေး နှစ်မျိုးလုံးအတွက် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ခြင်း၊ ရေဆိုးစွန့်ပစ်မှု၊ ရေရရှိရေးနှင့် မိလ္လာနှင့် ဆက်စပ်သောကိစ္စရပ်များ၊ ပညာရေး၊ သုတေသန၊ ပိုးသတ်ဆေးသုံးစွဲမှုဆိုင်ရာများ အပါအဝင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆက်စပ်သောကိစ္စရပ်များအား ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နည်းပညာနှင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ ပညာရေးနှင့် တက္ကသိုလ်များ အပါအဝင် ပညာရေး၏ ကိစ္စရပ်အားလုံးကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ အလုပ်သမားနှင့် ဆက်စပ်သောကိစ္စရပ်များအား ဖြေရှင်းခြင်း၊ သစ်တောနှင့်ဆိုင်သော မူဝါဒများကို ချမှတ်ခြင်းတို့မှာလည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ အခွင့်အာဏာအောက်တွင် ထားရှိသည်။

ဒေသအစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခွင့်အာဏာကို ပြည်နယ်ဥပဒေပြုလွှတ်တော်က ဆုံးဖြတ်ပေးသည်။ မြူနီစီပယ်အဖွဲ့အစည်းများသည် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွက် စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ မြို့ပြသစ်တောလုပ်ငန်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်ရေးနှင့် ဂေဟစနစ်မြှင့်တင်ရေးကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ယူရသည်။

“ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည်
မတူကွဲပြားမှု
များပြားသည့်
လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု
ဖြစ်သည်။ မတူ
ကွဲပြားမှုများကို
ဘာသာရေး၊
ဘာသာစကား၊
ယဉ်ကျေးမှု၊
လူမှုရေးနှင့်
စီးပွားရေးနယ်ပယ်
များတွင် အများဆုံး
တွေ့ရသည်။ ”

ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် ရှုံးသုံးဘာသာစကား ပြဿနာ

အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် မတူကွဲပြားမှု များပြားသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ မတူကွဲပြားမှုများအား ဘာသာရေး၊ ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးနယ်ပယ်များတွင် အများဆုံး တွေ့ရသည်။ ယင်းအချက်မှာ နိုင်ငံ၏စည်းလုံးညီညွတ်မှုအား ခြိမ်းခြောက်နေသည့်အရာတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု ယူဆမှု

များလည်း ရှိသည်။ လွတ်လပ်ရေး ရအပြီး ချက်ချင်းဆိုသကဲ့သို့ ဘာသာစကားမှာ ကနဦးတွင် အငြင်းပွားရသည့်ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း ၆၆ နှစ်ကျော်ကာလအတွင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာ ပြည်ထောင်စုစနစ်ဖြင့် အမှန်တကယ်လည်ပတ်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ပြည်နယ်များကလည်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ပိုမို တောင်းဆိုလာကြသည်။

အိန္ဒိယတွင် ဘာသာစကားမျိုးကွဲများစွာရှိရာ ရုံဖန်ရုံခါတွင် ဖက်ဒရယ်စနစ်အပေါ် ထိုးနှက်ချက်တစ်ခု ဖြစ်တတ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အတည်ပြုပေးထားသည့် ဘာသာစကား ၂၂ မျိုးရှိသည်။ ရာနှင့်ချီသည့် ဒေသသုံးစကားများကိုလည်း နိုင်ငံတစ်ဝန်း ပြောဆိုနေကြသည်။ ရုံးသုံးဘာသာစကားကိုပင် ယနေ့အထိ အငြင်းပွားမှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်းပြည်နယ်များမှ အတိုက်အခံများသည် ဟင်ဒီစကားကို ရုံးသုံးဘာသာအဖြစ် လက်ခံရန် ငြင်းဆန်ကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ရုံဖန်ရုံခါ အဓိကရုဏ်းဖြစ်တတ်သည်မှလွဲ၍ ဘာသာရေးအရ ညီညွတ်မျှတမှု နမူနာကောင်းတစ်ခု ပြနိုင်သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် ဘာသာစကားပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုသည် အပြုသဘောဆောင်ပြီး များစွာတိုးတက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်နှင့် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များတွင် ဘာသာစကားကိစ္စသည် အသေးအဖွဲ့မဟုတ် တိုင်းပြည်ပြိုကွဲစေနိုင်သည်အထိ ခြိမ်းခြောက်ခံခဲ့ရသည်။ ဟိန္ဒူဘာသာစကားပြဋ္ဌာန်းမှု အသားစီးရခြင်းအပေါ် တမီးနာဒူးတွင် ခွဲထွက်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အိန္ဒိယသည် ဒေသိယဘာသာစကားများ၏ အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် ပွတ်တိုက်မှုများ

စီးပွားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးတွင် မညီမျှမှုများရှိနေရာ ယင်းမှာ ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခု ဖြစ်နေသည်။ ပြည်နယ်များတွင် စီးပွားရေးတန်းတူမှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအရ ကိုယ်ပိုင်စီမံခန့်ခွဲခွင့်များ တောင်းဆိုလာကြသည်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ခက်ခဲသည့် ဒေသများသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အရင်းအမြစ်ရရှိမှု ရသင့်သလောက်မရဟု ခံစားနေကြရသည်။

အိန္ဒိယဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရများ ဖွဲ့စည်းသည့် ခေတ်တစ်ခေတ် စတင်လိုက်သည်နှင့်အတူ လုံးဝပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များသည် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် ဆက်ဆံရေး၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မျက်နှာစာပေါ်တွင် လွှမ်းမိုးလာခဲ့သည်။ အချို့သောပါတီများသည် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်တွင် အခွင့်အာဏာ ရှိနေချိန်တွင် ပဋိပက္ခတစ်စုံတစ်ရာမရှိသော်လည်း အတိုက်အခံပါတီ ဖြစ်သွားပါက ရပ်တည်ချက်မှာ ပြောင်းလဲသွားတတ်ကြသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းပုံ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက ပေးအပ်ထားသည့် နယ်ပယ်များတွင် ဥပဒေများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည်။ သို့သော် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် အခြေအနေတချို့

တွင် လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်။ ဒေသဆိုင်ရာပါတီများ အင်အားပိုကောင်းလာခြင်း၊ ခိုင်မာမှုမရှိသည့် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းနှင့် အတူ ဖက်ဒရေးရှင်းမှာလည်း ပိုမိုလိုက်လျော ညီထွေ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ အခွန်ကောက်ခံမှု (GST)သည် နမူနာ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်များတွင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို ခံစားနိုင်သည့် အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့် တန်းတူရည်တူ ရှိကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အခွန်သမိုင်းတွင် ကြီးမားသော အခွန်စနစ် ပြောင်းလဲမှုဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ပွတ်တိုက်မှု ဖြစ်နေမည့်အစား တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း တို့ဖြင့် ရှေ့ဆက်နေကြဆဲ ဖြစ်သည်။ အစိုးရနှစ်ရပ်ကြား မည်သည့်ပွတ်တိုက်မှုပင် ရှိသည် ဖြစ်စေ ခံစားရသူများသည် ပြည်သူများသာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရံဖန်ရံခါတွင် နိုင်ငံရေး အိုင်ဒီရော်လော်ဂျီ မတူညီမှုကြောင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများကြားတွင် ပွတ်တိုက်မှုများ ရှိသည်။ အစိုးရများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိပါက မည်သည့်မူဝါဒ၊ မည်သည့်အစီအမံမှ အကောင်အထည် ဖော် နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ အစိုးရအဆင့်ဆင့်အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်အသီးသီးတွင် ပေးထား သည့် ကတိများအတိုင်း တာဝန်ခံ ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ အတိုင်းလည်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးမူဝါဒများတွင် ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုနှင့် ပါရာဒိုင်းအရွေ့များ ဖြစ်ပေါ် လာခြင်းနှင့်အတူ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများသည်လည်း ပြည်သူများ၏ ဘုံ လိုအပ်ချက်များကို ဖြေရှင်းပေးရန် ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာအတွက် သင်ခန်းစာ

ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပကတိလိုအပ်ချက်မှာလည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို နိုင်ငံ၏ အခြေ အနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် အကောင်အထည်ဖော်ရန်ပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့သည် သမိုင်းကြောင်းနောက်ခံအရလည်းကောင်း၊ လူမျိုး၊ ဘာသာကွဲပြားမှု များ အရလည်းကောင်း များစွာနီးစပ်မှုရှိကြသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အိန္ဒိယ ဖက်ဒရယ်စနစ်မှ လေ့လာသင်ယူစရာများ ရှိသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ပြည်ထောင်စုစနစ် ကဲ့သို့ ရိုးရှင်းသည်မဟုတ်ရာ တည်ဆောက်ရင်း ပြုပြင်၊ ပြုပြင်ရင်း တည်ဆောက်ဆိုသကဲ့သို့ ပန်းတိုင်သို့ရောက်ရှိသည်အထိ ရေရှည်လျှောက်လှမ်းကြရမည်ဖြစ်သည်။

ကျော်နိုင်တင့်

References:

1. Changing dimensions of federalism in India by M. Asad Malik
2. Issues and Challenges faced by Indian Federalism
3. Federal Structure of India Types, Features and important details

rsK;dcspfpdwfjzifh rSef;ESifhDkif;a+wvm onfpfq D

ouf,Sif (a&TuRef;ajr)

“တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်နေပါမှ
တိုင်းတစ်ပါးသားများ၏ ရန်လို အနိုင်ကျင့်မှုများအား
တွန်းလှန်နိုင်၍ ပြည်ပရန်မှ ကင်းဝေးပြီး
ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံဖြစ်မည်မှာ
မလွဲကေန်ပင်။”

မြန်မာနိုင်ငံသည် တွင်းထွက်သယံဇာတများဖြင့် ပြည့်စုံသကဲ့သို့ စိမ်းလန်းစိုပြည်နေသည့် တော၊ တောင်၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင်များနှင့်အတူ အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများတွင် အများအားဖြင့် တွေ့ရလေ့ရှိသည့် ရေခဲတောင်ကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြောက်ဘက်အစွန်းရှိ ပူတာအိုတွင် တွေ့မြင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်၊

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြီးပြည့်စုံစွာရရှိထားသည့် သဘာဝဖြစ်တည်မှုများနှင့်အတူ လူသားအရင်းအမြစ်များဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ လူငယ်လူရွယ်များ၏ အရည်အချင်းများဖြင့် ပေါင်းစပ်ကာ စနစ်တကျ ကဏ္ဍအလိုက် အသုံးချနိုင်ပါလျှင် ပြည်တွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားများ၏ လူနေမှုဘဝ မြင့်မားစေနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်သည်လည်း ခေတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မည့်အခွင့်အလမ်းများရရှိပြီး ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံဟု ဂုဏ်ယူဝံ့ကြွားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်မှာ အတတ်ပညာ၊ အသိပညာများဖြင့် ပြည့်စုံသည့် လူငယ်လူရွယ်များအား ပြုစုပျိုးထောင်နိုင်ရန် အထူးလိုအပ်ပေမည်။ ထိုကဲ့သို့ဖြစ်လာစေရန်အတွက် နိုင်ငံတော်မှ မြို့ပြ၊ ကျေးရွာအလိုက် နည်းစနစ်မှန်စွာ တည့်မတ် ထိန်းကျောင်းနိုင်သည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများဖွဲ့စည်းနိုင်ရန် မူဝါဒများ ချမှတ်လမ်းညွှန်မှုနှင့်အတူ တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုမောင်နှမများကလည်း ညီညွတ်စွာ တာဝန်သိစိတ်ဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မည်ဆိုပါက နိုင်ငံတည်ငြိမ်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုအကျိုးဆက်များ၏ ရလဒ်ကြောင့် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးရေချိန် မြင့်စေမည်။ စီးပွားရေးနှင့် စစ်မှန်သောနိုင်ငံတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးသည် ချိန်ခွင်လျှာကဲ့သို့ တစ်ဖက်ကိုမျှ အလေးသာ၍မရ၊ တည်ငြိမ်မှုဖြင့် ဟန်ချက်ညီမျှရန်ကြိုးစား၍ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့်နိုင်ငံဖြစ်စေရန် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရမည်။ သို့မှသာ နိုင်ငံ၏လိုအပ်ချက်တိုင်း ပြည့်ဝစွာ ဖြည့်တင်းနိုင်ပေမည်။

ယနေ့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်ပြောင်းလဲခြင်းများနှင့်အတူ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင် မတည်မငြိမ်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားများ၏စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ရှင်သန်နေသောဘဝ များစွာသည်လည်း ကွယ်ပျောက်ခဲ့ကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လူကြီး၊ လူငယ်အချို့သည်လည်း ပြည်ပသွေးထိုးလှုံ့ဆော်မှုများကြောင့် လက်နက်ကိုင်တောခိုသူ၊ မြို့တွင်းပုန်းအောင်း၍ အဖျက်လုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်သူအချို့၏ မြေပေါ်၊ မြေအောက် ပြည်တွင်းလှုပ်ရှားမှု များကြောင့် မြန်မာ့တပ်မတော်မှ ဝင်ရောက်ထိန်းသိမ်းခဲ့ရသည့်ဖြစ်စဉ်များလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသည်။ ထိုဖြစ်စဉ်များ၏ အဓိကတရားခံများသည် ပြည်တွင်းပြည်ပရှိ မြန်မာနိုင်ငံသား ပြည်ပသြဇာခံများပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လူငယ်များ၏အားကျအတုယူကြသူများမှာ အနုပညာဖြင့် ဝမ်းစာဖြည့်ကြရသည့် ရုပ်ရှင်၊ သဘင်၊ ဂီတ စသည့် နာမည်ကျော်အနုပညာရှင်တို့၏ဝတ်စားနေထိုင်မှုပင် ဖြစ်သည်။ လူငယ်များသည် မိမိတို့နှစ်သက်သည့်အနုပညာရှင်များအား အထူးလေးစားတန်ဖိုးထားတတ်ကြသည်။ နာမည်ရအနုပညာရှင်များ၏ ပရိသတ်အများစုမှာ လူငယ်များဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအား အလုံးစုံပျက်သုဉ်းရေးအတွက် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် အသုံးချနိုင်ရန် တိုင်းတစ်ပါးသားများ၏ပစ်မှတ်သည် အနုပညာရှင်များဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကဏ္ဍစုံမှအနုပညာရှင်များအား ထိရောက်စွာအသုံးချခဲ့ခြင်းဖြင့် ယင်းတို့၏

ပရိသတ်လူငယ်များလည်း တစ်ပါတည်းပါဝင်လာကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏မဏ္ဍိုင်ကြီး(၄)ရပ်အား ထိန်းသိမ်းရန် အခက်အခဲများစွာဖြင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရပြီး ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ပျက်ပြား၍ အေးချမ်းစွာနေထိုင်ခဲ့ကြသည့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လူမှုနေထိုင်မှုဘဝများစွာမှာလည်း ထိတ်လန့်ကြောင့်ကြမှုများစွာဖြင့် နေထိုင်ကြရလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုကြီးထွားစေခဲ့ခြင်း၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများဖြစ်စေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးအား အလုံးစုံပျက်စီးစေလိုသူများသည် ယင်းတို့၏သားသမီးများအား နိုင်ငံရပ်ခြားကျောင်းများတွင် ပညာသင်ကြားစေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း တည်ဆဲအစိုးရမှဖွင့်လှစ်သည့် ကျောင်းများတွင် ပညာသင်ကြားနေသည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား ခြိမ်းခြောက်ရန်လိုခြင်း၊ ပြည်တွင်းအစိုးရကျောင်းများမှာ စာပေသင်ကြားခြင်းသည် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအတွက် သိမ်ငယ်သည်ဟု ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်စေခြင်း၊ ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင်နှင့်အနီးဆုံးနေရာများတွင် စာသင်ကြားလို၍ ကျောင်းတက်ရန် ရောက်ရှိလာသည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား ရန်လိုစော်ကားရန် အသင့်စောင့်ဆိုင်းနေသည့်လူတချို့ရှိနေတတ်ခြင်း၊ မိမိ၏သားသမီးများအား ပညာလိုလားလျက်ရှိသည့် မိဘများမှ ကျောင်းသို့သွားရန်၊ စာသင်ရန်၊ တိုက်တွန်းပို့ဆောင်မှုများအား နှောင့်ယှက်တိုက်ခိုက်ရန်လိုခြင်းနှင့်အတူ မြန်မာကျောင်းသားများ၏ကျောင်းဝတ်စုံနှင့် ကျောင်းတက်သူများအား မုန်းပဲသရေစာရောင်းချခြင်းမပြုသည့် အခြေအနေများဖြစ်အောင် ဖန်တီးခြင်း၊ ခေတ်အဆက်ဆက်အတန်းပညာသင်ကြားသူများမှ လက်ဆင့်ကမ်းလာသည့် ကျောင်းနေပျော်၍ စာတော်ရမည်ဆိုသည့် ဆောင်ပုဒ်မှာ ပပျောက်လျက် ထိတ်လန့်စွာ စာသင်ကြားနေရသည်။ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများမှာလည်း အဖြူအစိမ်းကျောင်းဝတ်စုံအား လူမမြင်အောင် ကျောင်းသို့ သိုဝှက်ယူဆောင်ကာ ကျောင်းအတွင်းရှိစာသင်ခန်းတစ်ခန်းအား အဝတ်လဲခန်းအဖြစ်ပြောင်းလဲကာ ဆောင်ရွက်နေကြရသည့် ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများသည် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှိသည့်နိုင်ငံသားတိုင်း၏ ရင်ထဲဆို့နင့်ရသည့်မြင်ကွင်းပင် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်မှ အကြမ်းဖက်အုပ်စုအဖြစ် ကြေညာထားသော NUG မှ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်(PDF) တို့နှင့် ယင်းတို့၏သြဇာခံများသည် ဆရာ၊ ဆရာမနှင့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူအချို့တို့အား နိုင်ငံတွင်းရှိ မြို့ရွာအနှံ့အပြားတွင် သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းများ အဆက်မပြတ် လုပ်ဆောင်နေမှုများအား မြန်မာတပ်မတော်မှ လိုက်လံနှိမ်နင်းဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှုများကြောင့် မသမာသူလူတစ်စုတို့သည်လည်း လွတ်မြောက်နယ်မြေများသို့ တိမ်းရှောင်သူ၊ မြို့တွင်း၌ အသွင်ပြောင်းပုန်းအောင်းသူ၊ ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ ထွက်ပြေးခိုလှုံသူများကြောင့် စာသင်ကျောင်းတက်သူ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ အန္တရာယ်မှကင်းဝေးကာ ကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်စာသင်ကြားခြင်းများသည်လည်း အနည်းငယ်တည်ငြိမ်သွားခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးဆူပူအုံကြွစေရန် ဖန်တီးသူများမှ ပညာရေးပျက်ပြားစေရန် ခြိမ်းခြောက်ကြသော် လည်း ပညာရေးလိုလားသူများမှ ဥပေက္ခာပြု၍ ပညာသင်ကြားရေးနှစ်ကုန်ဆုံးသည့်အထိ စာပေသင်ကြားတတ်မြောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ စာပေသင်ကြားရာတွင် အတန်းပညာ အား ထူးချွန်စွာတတ်မြောက်သူများအား နိုင်ငံတော်စီမံ

အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအကြီးအကဲများမှ ထိုက်တန်စွာချီးမြှင့်မြှောက်စားခြင်း၊ အထက်တန်း ပညာတတ်မြောက်အောင်မြင်ပြီး သူများအားလည်း တက္ကသိုလ်အသီးသီးတွင် ပညာသင်ကြား နိုင်ရန်အတွက် ကန့်သတ်ထားသည့်ရမှတ်နှင့် အရည်အချင်းများအား ဖြေလျှော့ဖြည့်စွက် ခြင်း၊ လိုအပ်သည်များ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် တက္ကသိုလ်အသီးသီးတက် ရောက်စေခြင်းကြောင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းများ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်နိုင်ပြီး နိုင်ငံ၏ပညာရေး မဏ္ဍိုင်မှာလည်း တည်ငြိမ်ခဲ့သည်။

မူလတန်း၊ အလယ်တန်း၊ အထက်တန်းများတွင် ပညာသင်ကြားရမည့်ကျောင်းသား ကျောင်းသူများအား စာသင်ကြားရမည့် ဆရာ၊ ဆရာမအချို့တို့သည် ပြည်ပသွေးထိုးလှုံ့ဆော် မှု များအား နားယောင်ကာ စာသင်ကြားရန်ငြင်းဆန်၍ လုပ်ငန်းခွင်မှ ထွက်ခွာသွားသူများ လည်း ရှိသည်။ ထိုဆရာ၊ ဆရာမများ၏ကိုယ်စား စာသင်ကြားနိုင်ရန် ပညာတတ်လူငယ် အချို့အား ဆရာအတတ်သင် သင်တန်းများပို့ချကာ အင်အားဖြည့်တင်း၍ စာသင်ကျောင်း များအား ပုံမှန်ဖွင့်လှစ်နိုင်ခြင်းသည် ယနေ့တည်ဆဲအစိုးရအဖွဲ့ မြန်မာနိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ ၏ အရည်အချင်းပင်ဖြစ်သည်။

ထို့အတူ နိုင်ငံတော်၏သက်ဆိုင်ရာဌာနကဏ္ဍအသီးသီးတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင် နေသူအချို့မှ အလုပ်တာဝန်များဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် ငြင်းဆန်နေမှုများအား ဖျောင်းဖျ စည်းရုံးခြင်း၊ ဖျောင်းဖျစည်းရုံးသော်လည်း ငြင်းဆန်သူများ၏ကိုယ်စား လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း စိတ်ဝင်တစားလုပ်ကိုင်လိုသူများအား လေ့ကျင့်အစားထိုးလျက် အတွန်းအတိုက်များကြား မှ အဆိုးမှသည်အကောင်းဘက်သို့ ဦးတည်ရန်အတွက် လူငယ်တို့၏အင်အားများကို ဖြည့် တင်းကာ လဲကျလုဆဲ နိုင်ငံတော်အား ပြန်လည်ဦးမော့လာစေရန်အတွက် မမောမပန်း ခွန်အားအပြည့်သုံးသည့် နိုင်ငံအကြီးအကဲများမှာ အာဏာထက် နိုင်ငံတည်တံ့ရေး၊ ပါဝါထက် ဥပဒေစိုးမိုးရေး ဆောင်ရွက်နေခြင်းများသည် လူငယ်များ အတုယူဖွယ်ဖြစ်သည်။ ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှုများအား လေ့လာကြည့်ပါက အပြစ်ပေးသင့်သူ ပေး၊ ချီးမြှင့်မြှောက်စားထိုက်သူ မြှောက်စား၊ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ချီတက်နေရသည့်ကာလဖြစ်သည်နှင့်အညီ မလုပ်၊ မရှုပ်၊ မပြုတ်ဟု ခံယူထားသူများအား လက်တွဲဖြုတ်ကာ တကယ့်စိတ်ရင်းအမှန်ဖြင့် အားသွန်ခွန်စိုက် နိုင်ငံ့အရေးဆောင်ရွက်သူ များနှင့် လက်တွဲလျက် နိုင်ငံတော်ကြီးခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် လုပ်ဆောင်နေခြင်း အား မျက်ဝါးထင်ထင်မြင်တွေ့နေရခြင်းသည်လည်း မင်္ဂလာတစ်ပါးပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်သူတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ၁၃၅ မျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသားများဖြစ်ကြ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်နံတစ်လျားရှိ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများသည် မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်စေရန် ဟန်ချက်ညီညီဖြင့် နိုင်ငံတော်၏တာဝန်များ ထမ်းဆောင်ကြရမည်မှာ နိုင်ငံ သားတိုင်း၏ ပဓာနကျသည့် မွေးရာပါတာဝန်ဖြစ်သည်။

ရှေ့မြန်မာမင်းများအုပ်စိုးစဉ်ကာလမှ အစပြု၍ တိုင်းတစ်ပါးသားများ၏ သပ်လျှို သွေးခွဲမှုကို ခံခဲ့ရသည့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ယနေ့ထက်တိုင် တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သွေးစည်း ညီညွတ်မှုကင်းမဲ့စွာဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများ ဆင်နွှဲမှုများသည် မပြီးဆုံးနိုင်သောအခန်းဆက်ဝတ္ထုရှည်တစ်ပုဒ်ကဲ့သို့ အဆုံး

သတ်၍မရခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏တိုးတက်မှုအား နှောင့်နှေးစေခြင်း၏ အဓိကအချက် ဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်သည့်သူများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အေးအတူပူအမျှ အတူနေကြရမည့်သူများ ဖြစ်သည့် တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့် ဘယ်သူသေသေ ကိုယ့်နိုင်ငံသား၊ စိတ်မချမ်းမြေ့ရသူများမှာလည်း ကိုယ့် နိုင်ငံသားများပင် ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သတ်၍သေနေရခြင်းများသည် ဝမ်းနည်းရမည်ဖြစ်သော်လည်း ဝမ်းသာနေကြသူများမှာ တိုင်းတစ်ပါးသားနှင့် တိုင်းတစ်ပါးသား၏ လက်ဝေခံမြန်မာနိုင်ငံသားအချို့သာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နေ့စဉ်သတင်းများတွင် (တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး)ဆိုသည့်စာသားရွတ်ဆိုပြနေသည်ကို နေ့စဉ်ဖော်ပြခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတော်မှအသိပေးနေရခြင်း ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ပါမှ နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပန်းတိုင်အားပေါ့ပါးစွာတက်လှမ်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် နိုင်ငံ၏ပင်မသွေးကြောဖြစ်သည့် စိုက်ပျိုးရေးနှင့်အခြားစက်မှု လက်မှုလုပ်ငန်းအပါအဝင် အထူးအရေးပါသည့်ဌာနအသီးသီးတွင် ဆောင်ရွက်နေသူများ၏ လိုအပ်ချက်များအား အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်မှာလည်း အရေးပါသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်၍ စားရေရိက္ခာများလည်း ဖူလုံမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်သည့် တိုင်းရင်းသားများသည် ယုံကြည်သက်ဝင်သည့် ကိုးကွယ်မှု ဘာသာများ ကွဲပြားစေကာမူ တိုင်းရင်းသားများ အားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံသားများဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသားတိုင်း၏ (ဘယ်ဘက်လက်တစ်ဖက်) မှ ဆင်းရဲချို့တဲ့သူများအား ကူညီသင့်သကဲ့သို့ (ညာဘက်လက်တစ်ဖက်)သည် နိုင်ငံတော်အလံအား အလေးပြုသည့်လက်ဖြစ်နေရမည်။ အလေးပြုသည် ဆိုသည်မှာ လေးစား၊ အားထား၊ ချစ်ခင်နှစ်သက်မှု၏ပြယုဂ်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုလက်တစ်စုံသည် နိုင်ငံသားတိုင်းတွင် ရှိနေသင့်ပါသည်။ အမိနိုင်ငံတော်အား ချစ်

> **“မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်သည့် တိုင်းရင်းသား များသည် ယုံကြည် သက်ဝင်သည့် ကိုးကွယ်မှုဘာသာ များ ကွဲပြားစေကာမူ တိုင်းရင်းသားများ အားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံသားများ ဖြစ်ကြသည်။”**

သည့်စိတ်မှာ ပင်မသွေးကြောစုကြီးကဲ့သို့ ဖြစ်တည်နေပါလျှင် ပြည်ပနိုင်ငံများ၏သွေးထိုးလှုံ့ဆော်မှုများ ဝင်ရောက်ရန် မလွယ်ကူနိုင်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံသားဟု မိမိကိုယ်ကိုမိမိခံယူသူနိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိကိုယ်တိုင်မှ မိမိမိသားစုအား၊ အမိနိုင်ငံအား ချစ်စိတ်ဝင်စေရန်စည်းရုံးသိမ်းသွင်းနိုင်သူဖြစ်နေရမည်။ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲများကလည်း အမိနိုင်ငံတော်အား ချစ်ခင်နှစ်သက်သည့် စိတ်ဓာတ်အား သင်ကြားလေ့ကျင့်နိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဝိသမလောဘသားများသည် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးအားနည်းချက်ရှိသူများအား နိုင်လိုမင်းထက်ပြုမူဆောင်ရွက်တတ်ကြသည်။ ချို့တဲ့သူအခြေခံလူတန်းစားများအား မသမာသူများ၏ဖိနှိပ်မှုများသည် နိုင်ငံ၏တည်ဆဲဥပဒေများအပေါ် ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့စေနိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်တည်နေသည့်ဖြစ်စဉ်များအား စဉ်ဆက်မပြတ်ခံစားနေရသူများမှ ငါတို့နေထိုင်သည့်နိုင်ငံကြီးမှ ငါတို့အား မကာကွယ်နိုင်ပါဟုထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်စေကာ နိုင်ငံအပေါ်ချစ်ခင်စိတ် ပျက်သုဉ်းနိုင်သကဲ့သို့ အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ သွေးဆောင်ဖြားယောင်းမှုနောက်အား မိုက်ရူးရဲဆန်စွာ ယိမ်းသွားတတ်ပြီး နိုင်ငံ၏အဓိကရန်သူအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံချစ်စိတ်နှင့်ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်အား ဟန်ချက်ညီညီထိန်းညှိနိုင်မှသာ အမိနိုင်ငံနှင့် ပခုံးချင်းယှဉ်လာသည့်နိုင်ငံတိုင်းအား ပြန်လည်ယှဉ်ပြိုင်ရန် အသင့်ဖြစ်နေမည်ဖြစ်သည်။

အဂတိတရားကင်းသည့်၊ အမှန်တရားလက်ကိုင်ထားသည့် ဥပဒေအရာထမ်း၊အမှုထမ်းများ၏ ဆောင်ရွက်မှုတိုင်းသည် မည်သည့်အကြောင်းအရာကမျှ ဆုံးဖြတ်ချက်အား မယိမ်းယိုင်နိုင်အောင် ခိုင်မာသည့်စိတ်နေစိတ်ထားရှိနေသင့်သည်။ အရာထမ်းများ၏သဘောထားနှင့်ဆုံးဖြတ်ချက် တိကျမှန်ကန်မှုသည် တိုင်းပြည်အား ကယ်တင်သူဖြစ်နိုင်သော်လည်း မှားယွင်းနေသည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေပြုတာဝန် ထမ်းဆောင်နေသူများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် မိမိနိုင်ငံအား မိမိကိုယ်တိုင် ချောက်ထဲတွန်းချနေသူများပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဥပဒေကြောင်းအရ ဆုံးဖြတ်ချက်တိုင်းသည် တရားဥပဒေအရ တိကျနေရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် ပြည်သူအများစု၏လေးစားမှုနှင့်အတူ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများ၏ ဘဝများစွာသည်လည်း လုံခြုံအေးချမ်းနေမည်ဖြစ်သည်။ ဥပဒေပြုမှုများ၏မှားယွင်းမှုများစွာသည် နိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်သည့်လူတန်းစားအသီးသီးတို့မှ အမိနိုင်ငံတော်အား ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့လာကာ အကြောင်းမျိုးစုံပြ၍ နိုင်ငံရပ်ခြားသို့ ထွက်ခွာသွားကြမည်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ထွက်ခွာသွားသူများတွင် ပညာတတ်သူများပါကမြန်မာနိုင်ငံ၏ ဦးနှောက်ယိုစီးမှုဖြစ်ပြီး တိုင်းတစ်ပါးအတွက် အကျိုးအမြတ်ဖြစ်စေနိုင်သည်။ အမိနိုင်ငံအတွင်းရှိ ငွေကြေးပြည့်စုံသူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များကလည်း နိုင်ငံ၏ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်အား ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့လာပါကလည်း ယင်းတို့၏ဥစ္စာနေအား ကာကွယ်နိုင်သည့်အခြားနိုင်ငံအသီးသီးသို့ ရွှေ့ပြောင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအား ဆောင်ရွက်သွားခြင်းများရှိလာပါလျှင် နိုင်ငံ၏ဘဏ္ဍာတိုက်ပေါက်ပြဲခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံသားတိုင်းအားကာကွယ်နိုင်သည့် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်တိကျစေရန်မှာ အရေးပါသည့်အကြောင်းတရားပင်ဖြစ်သည်။ တရားဥပဒေဆုံးဖြတ်ချက်မှန်ကန်မှု တည်တံ့စေရန်အတွက် ဝိသမလောဘသား

များအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်နှိမ်နင်းနိုင်ရမည်။ သို့မှသာ နိုင်ငံအတွင်းမှီတင်းနေထိုင်သူများ၏ လူမှုဘဝနေထိုင်မှုပုံစံများစွာသည်လည်း အကောင်းဘက်သို့ဦးတည်ခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်း အေးချမ်းစေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့်တိုင်းရင်းသားတိုင်း အမိမြန်မာနိုင်ငံတော်အား ချစ်ခင်မြတ်နိုးတတ်ရမည်။ တိုင်းတစ်ပါးသားများသည် မြေပြန့်၊ တောင်ပေါ် နေထိုင်မှု၊ ကိုးကွယ်မှု ၊ဘာသာစကားမတူကွဲပြားမှုများ၏ အခြေခံအား အခွင့်ကောင်းယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံသားတိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စိတ်ဝမ်းကွဲစေရန် သွေးထိုးလှုံ့ဆော်မှုများ ရှိနေသည်။ ဘာသာမတူ ကွဲပြားစေကာမူ အမိမြေအား ကာကွယ်လိုစိတ်ရှိသည့် နိုင်ငံသားတိုင်းသည် စိတ်ဝမ်းမကွဲ သာတူညီမျှစိတ်ထားနိုင်ပါက နိုင်ငံ့ဂုဏ်သိက္ခာမြင့်သည်နှင့်အညီ နိုင်ငံသားတိုင်း ပြည်ပပယောဂကြောင့် ဘာသာရေးစော်ကားတိုက်ခိုက်ခံရခြင်းများမှ ကင်းဝေးပေလိမ့်မည်။ နိုင်ငံအသီးသီးတွင်ရှိသော အစိုးရဟူသည် မိမိတိုင်းပြည်အား ချမ်းသာစေရန် လုပ်ဆောင်ပေးရသည့် စီးပွားရေးသမားများပင် ဖြစ်သည်။

အစိုးရအဖွဲ့ဝင်တိုင်းသည် အဂတိတရားကင်းရှင်းနေရမည် ဖြစ်သည်။ အဂတိတရားကင်းရှင်းနိုင်ပါလျှင် နိုင်ငံတော်ကြီးကြွယ်ဝချမ်းသာပြီး ပြည်သူများ၏လူမှု၊ စီးပွားနှင့်ဘဝများစွာ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နယ်ပယ်အစုံ ကဏ္ဍအသီးသီးတွင်ရှိသည့် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ ကာယ၊ ဉာဏများ အသုံးချ၍ အားသွန်ခွန်စိုက်ကြိုးစားမှုဖြင့် ရရှိလာသည့်အကျိုးအမြတ်များအား စနစ်တကျထိန်းသိမ်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် ကြွယ်ဝချမ်းသာမှုအား ဆောင်ကြဉ်းနိုင်သော် အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိနိုင်ငံများမှ အလွယ်တကူ စော်ကားရန် မဝံ့ရဲပေ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဂတိကင်းရှင်းစေရန် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်အား ဖွဲ့စည်းထားပြီး ထိရောက်သည့်စွမ်းဆောင်မှုများအား တွေ့မြင်နေရပြီဖြစ်သည်။ အဂတိကင်းသူများနှင့် အမိနိုင်ငံအား ချစ်စိတ်များ ရင်ထဲကိန်းအောင်းနေသည့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများပြားလာပါလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့်နိုင်ငံဖြစ်လာပေမည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏မြေပုံမပဲ့ရေးသည် နိုင်ငံသားတိုင်းတွင် တာဝန်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တက်လာသည့်အစိုးရတိုင်းအား ပြည်တွင်းရှိနိုင်ငံသားတိုင်း ဝေဖန်ထောက်ပြနိုင်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံသားအချင်းချင်း အမြင်မကြည် ပြစ်တင်ရှုတ်ချ ဝေဖန်တိုက်ခိုက်နေသမျှ ဆန့်ကျင်ဘက်တိုင်းပြည်များ၏ အလိုဆန္ဒများအား ဖြည့်ဆည်းပေးနေသူဖြစ်နေသည်ကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် မိမိတို့၏လုပ်ရပ်များအား မသိကြသည့် တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကို မောင်နှမများ တစ်ဦးချင်းရှိသကဲ့သို့ အဖွဲ့အစည်းများလည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိနေသေးသည်။ ထိုကဲ့သို့လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် အမိနိုင်ငံချစ်စိတ်အား အခြေခံထားရှိနိုင်ပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြည်တွင်းရန်များ ချုပ်ငြိမ်းမည် ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းရန် ချုပ်ငြိမ်းစေရန်မှာ တိုင်းရင်းသားအားလုံး ချစ်ခင်စည်းလုံးမှသာ ရရှိနိုင်မည့်အခွင့်အလမ်းဖြစ်သည်။

တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်နေပါမှ တိုင်းတစ်ပါးသားများ၏ ရန်လိုအနိုင်ကျင့်မှုများအား တွန်းလှန်နိုင်၍ ပြည်ပရန်မှ ကင်းဝေးပြီး ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သောနိုင်ငံဖြစ်မည်မှာ မလွဲကေန်ပင်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး(ကမ္ဘာမှာ

မြန်မာ)ဟု ရင်ကော့ကြွေးကြော်နိုင်ရန်အတွက် အဂတိကင်းစွာဖြင့် အမိမြန်မာနိုင်ငံသား ဖြစ်သည့် တိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လေးစားချစ်ခင်စွာဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံ၏ ရေ၊ မြေ၊ လေ ပိုင်နက်များအား အတူတကွကာကွယ်စောင့်ရှောက်ကာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အတူနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအချင်းချင်း အမုန်းတရားများ မရှိ။ နိုင်ငံချစ်စိတ် ရှင်သန်စေရန် ကြိုးစားပုံဖော်လျက် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတွဲလက်များသည် မတူကွဲပြားမှုများ ဘေးသို့ထား ကာ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်ကြီး တည်ဆောက်နိုင်ရန်၊ မကျေလည်သည် များအား ပြေလည်စေရန် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပြီး လိုအပ်ချက်များ ညှိနှိုင်းပြင်ဆင်သင့်ပါ သည်။ သို့မှသာ အမိနိုင်ငံအတွင်းနေထိုင်သည့် နိုင်ငံသားများ၏ ကာယ၊ ဉာဏစွမ်းပကားများ ဖြည့်တင်းနိုင်ပြီး နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီ၏ဝင်ငွေများလည်း မြင့်မားလာကာ ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ ရသည့်နည်းဖြင့် ထွက်ခွာသွားကြမည့် စွမ်းအင်ပြည့်ဝသည့် မြန်မာနိုင်ငံသား လူငယ်လူရွယ် များ ပြည်ပထွက်ခွာသွားမှုများသည် ရေဆင်းပိုက်လုံးကြီးပေါက်ပြဲ ပွင့်ထွက်နေသည့်သဏ္ဍာန် နှင့်တူသည့် လူထွက်ပေါက်ကြီး ပိတ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ အမိနိုင်ငံအတွက် အကျိုးပြုနိုင်သည့် လူသားအရင်းအမြစ်များ ဆုံးရှုံးမှုများမှလည်း ကင်းဝေးနိုင်ပေမည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အမိအဖများမှမွေးသည့် ရင်သွေးငယ်များအား ကလေးအရွယ် မှစ၍ အဆင့်အတန်းမီ အရွယ်သုံးပါးရပ်တည်မှုအတွက် နိုင်ငံတော်မှ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် စေရန်၊ ကာယ၊ ဉာဏစွမ်းပကားများပြည့်စုံစေရန် ကဏ္ဍအသီးသီးမှ သင်ကြားကြရသည့် ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် မိဘ၊ နိုင်ငံတော်ရှိအစိုးရအဆက်ဆက်တို့မှ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေးဘက်စုံအောင်မြင်စေရန်အတွက် စိတ်ပန်း၊ လူပန်းငွေကြေးကုန်ကျမှုများစွာဖြင့် အဆင့်ဆင့်ပျိုးထောင်ခဲ့ကြရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကဲ့သို့ ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့ရသောမြန်မာနိုင်ငံ၏ လူသားအရင်းအမြစ်များ မဆုံးရှုံးစေရန် အဓိကကျသည့်အချက်မှာ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အမိနိုင်ငံတော်အား အလုံးစုံပျက်စီးစေလိုသူများ၏ အဖျက်အမှောင့်နှင့် ပြည်ပသွေးထိုးလှုံ့ဆော်မှုများအား ပြည်တွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကို မောင်နှမများမှ အမှားအမှန်ခွဲခြား၍ သွေးစည်းညီညွတ်စွာဖြင့် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်ဆီသို့ တွဲလက်မဖြုတ် မြဲမြံစွာဆုပ်ကိုင်လျက် ချီတက်ကြပါစို့ဟု တိုက်တွန်း လိုက်ရပါတော့သည်။

❒ ညီညာဖျဖျ၊ ဖွဲ့လုံ့လကြောင့်
အမှောင်ကျရှောက်၊
အလင်းပျောက်လည်း
မောင်ရင်းနှမ၊ ညီရင်းအစ်ကို
သွေးစည်းပါက
ရန်သူလည်းပြေး၊ အမြစ်ဆွေးလျက်
တို့မြန်ပြည်လည်း၊ အရမ်းမမွဲ
သတ္တိဖွဲ့ဖြင့်၊ ချမ်းသာမည်
မြန်မာပြည်။

သက်မှုးခင်(ရွှေကျွန်းမြေ)

jrefrmEdkifiHpD;yGm;a&; 2024

ausmfausmfvdkif(SMART)

“ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးလာပါက
နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိလာမည့်အပြင်
နိုင်ငံသားများအတွက်
အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ၊
စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများလည်း
တိုးတက်လာပါမည်။ ”

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခင်းအကျင်းသည် ၂၀၂၃ ခုနှစ် အစောပိုင်းကာလများတွင် အားနည်းချက်များ ရှိနေခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းများ အတက်အကျများခဲ့သည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ငွေကြေးလဲနှုန်းသည် အမေရိကန် တစ်ဒေါ်လာလျှင် ၂,၈၃၅ ကျပ်ဖြင့် ရှိနေခဲ့သည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ရောက်သောအခါ ငွေလဲနှုန်းသည် အမေရိကန်တစ်ဒေါ်လာလျှင် ၃,၄၇၅ ကျပ်အထိ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ဒေါ်လာဈေးမြင့်တက်မှုနှင့်အတူ မြန်မာ့ရွှေဈေးနှုန်းများသည်လည်း လွန်ခဲ့သော ငါးနှစ်အတွင်း အဆမတန် ဈေးတက်လာသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

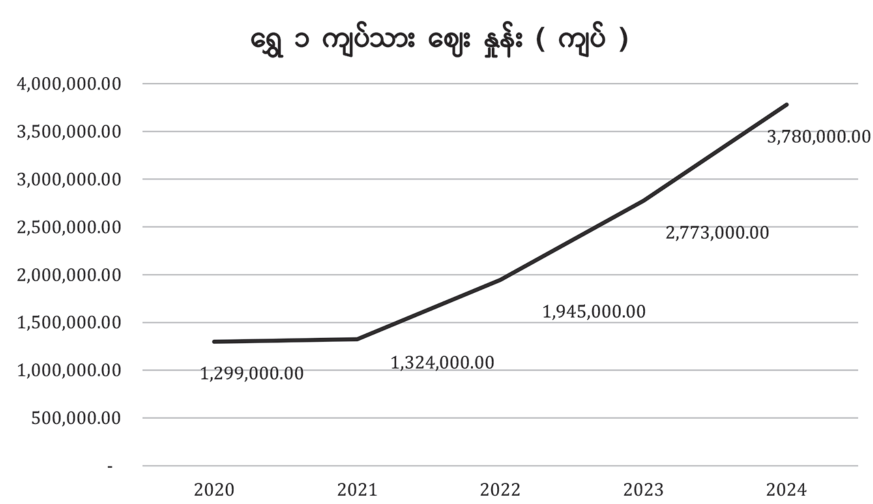

ငွေကြေးတန်ဖိုး ကျဆင်းခြင်းသည် စီးပွားရေးအားနည်းချက်များကို ညွှန်ပြတတ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့်အလားအလာများကို အချက်ပြနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သွင်းကုန်နှင့်ထုတ်ကုန်သည်လည်း လွန်ခဲ့သောနှစ်ကာလများအတွင်း အနုတ်လက္ခဏာဘက်သို့ ပြနေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်း၌ ဒေါ်လာဝယ်လိုအား များလာပြီး ဒေါ်လာဝင်ငွေသည် သိသိသာသာ နည်းနေသည်။ အကယ်၍ ဒေါ်လာဈေးတည်ငြိမ်နေမည်ဆိုလျှင် နိုင်ငံစီးပွားရေးလည်း တိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဒေါ်လာဈေးတည်ငြိမ်စေရန် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေများရန် လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေများမှသာလျှင် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရနိုင်သော နည်းလမ်း ငါးခုကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု

တိုင်းပြည်တစ်ပြည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် FDI ခေါ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် အရေးကြီးသောကဏ္ဍတွင် ရှိနေပါသည်။ FDI တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိမှုလည်း တိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၂၃–၂၀၂၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်

ခုနစ်လအတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဒသမ ၄၅၁ ဘီလီယံကျော်သာ ရရှိခဲ့ပါသည်။ စီးပွားရေးတွင် ထိပ်တန်းရောက်နေသော စင်ကာပူနိုင်ငံသည် ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၇ ဘီလီယံကျော် ရရှိခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများဝင်ရောက်လာစေရန် ဆွဲဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါမည်။

EDB (Ease of Doing Business) ညွှန်းကိန်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ရန် လွယ်ကူမှုကို ဖော်ပြပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ဤအညွှန်းကိန်းသည် အရေးကြီးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ တွင် အဆင့် ၁၆၅ သာ ရရှိထားပါသည်။ ဤအညွှန်းကိန်းတက်ရန် ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အရပ်ဘက်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုပါသည်။ တောင်အာရှ၊ အရှေ့အာရှနှင့် ပစိဖိတ် (Pacific) ဒေသများသည် ၂၀၂၄ ခုနှစ် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု အကောင်းဆုံးဖြစ်မည်ဟု စီးပွားရေးပညာရှင်များက ခန့်မှန်းပါသည်။ တောင်အာရှတွင် အာဖဂန်နစ္စတန်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ဘူတန်၊ အိန္ဒိယ၊ မော်လဒိုက်၊ နီပေါ၊ ပါကစ္စတန်နှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံများ ပါဝင်ပြီး အရှေ့အာရှတွင် တရုတ်၊ ဂျပန်၊ မွန်ဂိုလီးယား၊ မြောက်ကိုရီးယား၊ တောင်ကိုရီးယားနှင့် တရုတ်–တိုင်ပေ၊ ဟောင်ကောင်နှင့် မကာအိုတို့ ပါဝင်ပါသည်။ အထက်ပါနိုင်ငံများတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခွင့်အလမ်းများကို ရှင်းလင်းဖိတ်ခေါ်သည့်ပွဲများ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ FDI သည် မြန်မာ့စီးပွားရေးအတွက် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ တိုးတက်စေသည်သာမက အဖိုးတန်သော ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် နည်းပညာများကိုလည်း သယ်ဆောင်လာပါသည်။ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများလည်း တိုးစေပါသည်။

G to G (အစိုးရအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ)

G to G ခေါ် အစိုးရအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် နိုင်ငံချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုခိုင်မြဲခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်း၊ နည်းပညာများ လွှဲပြောင်းသင်ယူနိုင်ခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ပေါများလာခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေတိုးလာခြင်း စသည့်အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ကိုရီးယားနည်းပညာဖြင့် တည်ဆောက်နေသော ဒလမြစ်ကူးတံတား၊ ဂျပန်နည်းပညာဖြင့် တည်ဆောက်နေသော သန်လျင်မြစ်ကူးတံတား၊ ဂျပန်နည်းပညာဖြင့်တည်ဆောက်ခဲ့သော သာကေတတံတားကြီးများသည် နိုင်ငံအတွက် အလွန်အကျိုးရှိသော စီမံကိန်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အစိုးရအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော စီမံကိန်း (G to G project) များ ပိုမိုရရှိရန် ကြိုးစားသင့်ပါသည်။

ပို့ကုန်ကဏ္ဍ

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် ပို့ကုန်သည် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာ၏ အုတ်မြစ်ဖြစ်သည်။ ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ တင်ပို့ခြင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ရရှိစေပါသည်။ ပို့ကုန်မှ ရရှိသော နိုင်ငံခြားငွေသည် သွင်းကုန်အတွက် သုံးရ

သော နိုင်ငံခြားငွေထက်များမှသာ ကုန်သွယ်မှု ပိုငွေပြပါမည်။ သွင်းကုန်က ပိုများနေပါက ကုန်သွယ်မှုလိုငွေ ဖြစ်ပါမည်။ ကုန်သွယ်မှုလိုငွေပြသည့် အကျိုးဆက်သည် နိုင်ငံခြားငွေလိုအပ်ချက် များလာသည့်အတွက် နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းတက်လာပြီး ငွေကြေးဖောင်းပွခြင်းဖြစ်လာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်သွယ်မှု လိုငွေပြနေသော နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိပို့ကုန်သမားများသည် ရရှိသောနိုင်ငံခြားငွေ၏ ၆၅ရာခိုင်နှုန်းကိုသာဈေးကွက်ပေါက်ဈေးဖြင့်ရောင်းချခွင့်ရှိပြီး ကျန်၃၅ရာခိုင်နှုန်းကို ဗဟိုဘဏ်သတ်မှတ်နှုန်းဖြင့် ရောင်းချရမည်ဟုဗဟိုဘဏ်ကသတ်မှတ်ထားပါသည်။ ပို့ကုန်သမားများသည် ရရှိသော နိုင်ငံခြားငွေအားလုံးကို ဈေးကွက်တွင် ရောင်းချခွင့် ရပါက ပို့ကုန်ပမာဏ တိုးတက်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထွက်ကုန်များကိုလည်း ဈေးကွက်သစ်များရရှိအောင် နိုင်ငံခြားရှိ မြန်မာသံရုံးများမှ စီးပွားရေးသံမှူးများနှင့် အရပ်ဘက်စီးပွားရေးအသင်းအဖွဲ့များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုပါသည်။

ပြည်ပရောက် မြန်မာအလုပ်သမားများထံမှ ငွေလွှဲပို့ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားသို့ရောက်ရှိနေသော ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားပမာဏသည် ငါးသန်းခန့်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ လုပ်သားတစ်ယောက်က တစ်လ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၀၀ အိမ်ပြန်ပို့လျှင်ပင် တစ်လ အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၅၀၀ ရှိပါသည်။ လစဉ် စက်သုံးဆီအတွက် အမေရိကန် ဒေါ်လာ သန်း ၄၀၀ ဖိုး တင်သွင်းနေရပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများက ပြည်တွင်းသို့ ငွေပြန်ပို့လိုသည့်အခါ တရားဝင်လမ်းကြောင်းက လွယ်ကူစွာ ပို့နိုင်အောင် စီစဉ်ပေးခြင်း၊ ငွေလဲနှုန်းကို ဈေးကွက်ပေါက်ဈေး ရရှိအောင် စီစဉ်ပေးခြင်း၊ ငွေလွှဲပို့သည့်ပမာဏအလိုက် ခံစားခွင့်များပေးခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

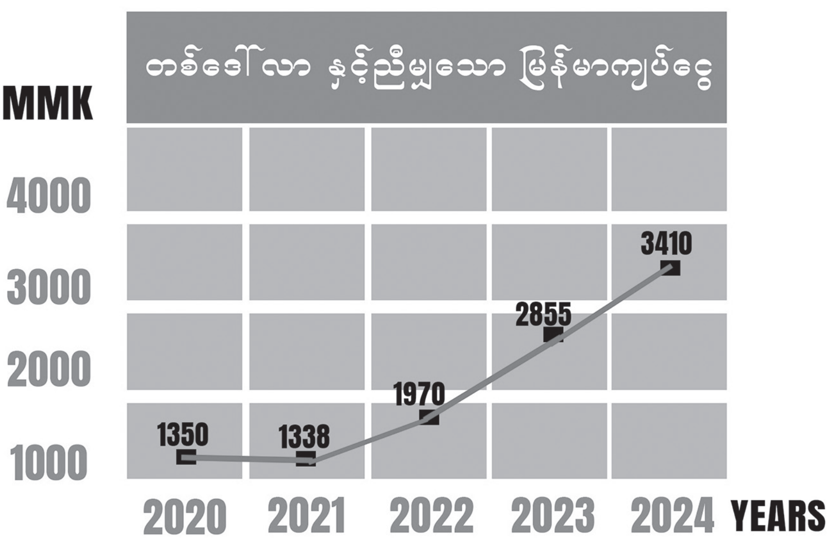

ပြည်ပရောက် ရွှေ့ပြောင်းမြန်မာအလုပ်သမားများထံမှ ငွေလွှဲပို့ခြင်းသည် တိုင်းပြည်အတွက် ကြီးမားသော နိုင်ငံခြားဝင်ငွေအရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေများ ဝင်လာခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားငွေ အရန်ငွေများကို သိသိသာသာ အထောက်အကူဖြစ်စေပြီး နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုနှင့် ပြင်ပစီးပွားရေး လှုပ်ခတ်မှုများကို ခံနိုင်ရည်ရှိစေပါသည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်း

ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို မီးခိုးမထွက်သည့်စက်ရုံဟုပင် တင်စားခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးလာပါက နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိလာမည့်အပြင် နိုင်ငံသားများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ၊ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများလည်း တိုးတက်လာပါမည်။ အိမ်နီးချင်း ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွင်း ခရီးသွား ၂၈ သန်းကျော်ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၂ ဒသမ ၅ ဘီလီယံ ရရှိခဲ့ပါသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးအတွက် ကြီးမားသောပံ့ပိုးကူညီမှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ငံခြား ငွေလဲလှယ်နှုန်း၏ အရေးပါသောအရင်းအမြစ်တစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ ခရီးသွားများအတွက် နိုင်ငံခြားငွေကို ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးဖြင့် အလွယ်တကူလဲလှယ်နိုင်သော ငွေလဲကောင်တာများရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းကို ဗဟိုဘဏ်သတ်မှတ်ဈေးကို ဖယ်ရှားပြီး ဈေးကွက်အတိုင်း ရောင်းဝယ်ခွင့်ပြုလျှင် ခရီးသွားလုပ်ငန်းသာမက အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း များစွာအထောက်အကူပြုပါမည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း ၁၊ အခြေခံမူများ၊ အပိုဒ် ၃၅ တွင် "နိုင်ငံတော်၏စီးပွားရေးစနစ်သည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ဖြစ်သည်" ဟု အတိအလင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်တွင် နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းကို ဈေးကွက်အတိုင်း လဲလှယ်ခွင့်ပြုရပါမည်။

> **"လူဦးရေ သန်း ၂,၈၄၀ ကျော်မှ တစ်ရာခိုင်နှုန်းကို မြန်မာနိုင်ငံ လာရောက်လည်ပတ်ရန် စီစဉ်နိုင်ပါလျှင် တစ်နှစ်တွင် နိုင်ငံခြား ခရီးသွား ၂၈ သန်းကျော် ရရှိ နိုင်ပါသည်။"**

တည်းခိုနေထိုင်ရေးအတွက် ဟိုတယ်များအပြင် လုံးချင်းအိမ်များ၊ တိုက်ခန်းများ၊ ကွန်ဒိုများတွင် ငှားရမ်း နေထိုင်ခွင့်ပေးခြင်း၊ Airbnb ကဲ့သို့သော ပလက်ဖောင်းများကို အသုံးပြု၍ အိမ်များ၊ အခန်းများ ငှားရမ်းခြင်းကို ခွင့်ပြုပေးခြင်းဖြင့် ဧည့်သည်များ၏ အတွေ့အကြုံသစ်နှင့် စိတ်ကျေနပ်မှုကို ပိုမိုမြှင့်တင်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

တရုတ်နှင့်အိန္ဒိယမှ ခရီးသွားများကို ဆိုက်ရောက်ဗီဇာ ပေးထားပါသည်။ အလွန်ကောင်းမွန်သော အစီအစဉ် ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများဖြစ်ပြီး နိုင်ငံနှစ်ခုပေါင်း လူဦးရေ သန်း ၂,၈၄၀ ကျော် ရှိပါသည်။ လူဦးရေ သန်း ၂,၈၄၀ ကျော်မှ တစ်ရာခိုင်နှုန်းကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်လည်ပတ်ရန် စီစဉ်နိုင်ပါလျှင် တစ်နှစ်တွင် နိုင်ငံခြားခရီးသွား ၂၈ သန်းကျော် ရရှိနိုင်ပါသည်။ ဗီဇာမလိုဘဲ ပြည်ဝင်ခွင့်ပေးခဲ့လျှင် တရုတ်နှင့်အိန္ဒိယမှ ခရီးသွားများ ပိုမိုဝင်ရောက်မည်မှာ သေချာပါသည်။

နိဂုံးချုပ်

နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိမှု နည်းပြီး လိုအပ်ချက်များပြားမှုကြောင့် ငွေလဲလှယ်နှုန်း ဈေးတက်လာပြီး ငွေဖောင်းပွမှုဖြစ်ကာ ရွှေဈေးနှင့် ကုန်ဈေးနှုန်းများ တက်လာပါသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းရသော ကုန်ပစ္စည်းများ ဈေးတက်လာပါသည်။ နိုင်ငံခြားငွေ ရရှိနိုင်သည့်နည်းလမ်းများကို ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဗဟိုဘဏ်၊ အရပ်ဘက်စီးပွားရေးအသင်းအဖွဲ့များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ နိုင်ငံခြားရောက် ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများအားလုံး ဝိုင်းဝန်းကြိုးစားပါလျှင် နိုင်ငံခြားငွေရရှိမှု တိုးတက်လာပြီး စီးပွားရေးတည်ငြိမ်ကာ ပြည်သူများ၏ လူမှုစီးပွားများလည်း ကောင်းမွန်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျော်ကျော်လှိုင်(SMART)

ထားဝယ်အသုဘဓလေ့ထုံးများ

မောင်ဗန်းဆွေ(ထားဝယ်)

“ထားဝယ်အသုဘအခမ်းအနားတွင်
အဝတ်ဖြူလဲခြင်းအလုပ်ကို ပြုလုပ်ပါသည်။
အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး (မိသားစုအပြင် ဆွေမျိုးများထဲမှ
တစ်အိမ်တစ်ယောက်ကျနှုန်း) အားလုံး
အဝတ်ဖြူလဲကြရသည်။”

ထားဝယ်တိုင်းရင်းသားတို့သည် လူသေသည့်အခါ အသုဘအခမ်းအနားပြုလုပ်ရန် မသာဆရာဆိုသူကို အရင်ခေါ်ရသည်။ ထားဝယ်တွင် အသုဘအခမ်းအနားပြုလုပ်ရန် မသာဆရာ ဟူ၍ရှိသည်။ အမျိုးသားဖြစ်သည်။ မသာဆရာရောက်လာမှ အသုဘအခမ်းအနား စ၍ ပြင်ဆင်ရသည်။ အသုဘအခမ်းအနားပြီးသောအခါ ထုံးစံအတိုင်း အဖိုးအခပေးရသည်။

ကြစ်နာန်းလိုက် ကြာန်းလိုက်

တစ်ဦးတစ်ယောက်သေဆုံးပါက မိသားစုဝင်ထဲမှဖြစ်စေ၊ ဆွေမျိုးတော်စပ်သူဖြစ်စေ၊ ကျား/မ တစ်ဦးက ဆန်ကောတစ်ချပ်ရှာ၍ မီးဖိုခန်းထဲဝင်၍ ဖိုခလောက်အလယ်တည့်တည့်မှ ပြာသုံးဆုပ်ကိုယူ၊ ဆန်ကောအပေါ်မှာတင် ခလောက်သုံးခုထား၊ မြေအိုးငယ် ထားဝယ် အခေါ် (တာအိုး) တစ်လုံးထဲသို့ မီးသွေးသုံးခဲ၊ ဆန်စိမ်းသုံးဆုပ်၊ နနွင်းသုံးကော်၊ ကင်ပွန်းသီး သုံးလုံး၊ ခွက်ငယ်နှင့် ရေသုံးခွက်တို့ကိုထည့်ပြီး ကွမ်းညှပ် ထားဝယ်အခေါ် (ကွမ်းရှပ်)ကို ခါးမှာထိုးကာ အိမ်၏လှေကားအဝတည့်တည့်တွင်ထား၍ ဖနောင့်ဖြင့် နောက်ပြန်ကန်ချ လိုက်ရပါသည်။ ရေးလုံအိုးခွဲသည်ဟုခေါ်သည်။ ဤသို့ ရေးလုံအိုးခွဲ၍ အသုဘအိမ်ဟု သတ်မှတ်ပြီး နတ်အုန်းသီးဆွဲသည့်အိမ်တွင် နတ်အုန်းသီးနှင့် ရိုးရာနတ်အိုးများကို အိမ်ပေါ်မှ ဝိုင်းသယ်ချရပါသည်။ ပြီးမှ အလောင်းကို နေအိမ်၏ ကြက်လျှောက်အလိုက် (ကြစ်နာန်း လိုက်)၊ ကြမ်းပြင်အလျားလိုက် (ကြာန်းလိုက်)ထားပြီး အလောင်း၏ ဦးခေါင်းတည့်တည့်တွင် မီးခွက်တစ်လုံး ထွန်းညှိထားရပါသည်။

ရေးလုံခံ

မိသားစုထဲမှ တစ်ယောက်ကို ရေးလုံခံအဖြစ် တာဝန်ပေးအပ်ရသည်။ တာဝန် ပေးအပ်ခံရသူသည် မသာဆရာနှင့်အတူ –

(က) အလောင်းကိုရေချိုးပေးရခြင်း၊

(ခ) အဝတ်လဲပေးရခြင်း၊

(ဂ) သနပ်ခါးလိမ်းပေးရခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ပေးရပြီး ခုတင် သို့မဟုတ် သစ်စင် တင်ခြင်း ပြုလုပ်ရပါသည်။

ရေးလုံခံသူသည် သူတစ်ပါးနှင့် ရောနှောမစားသောက်ရပါ။ သူတစ်ဦးတည်း သီးခြား စားသောက်ရသည်။

သစ်စင်တင်ခြင်းဆိုသည်မှာ အလောင်းကို ဝါး သို့မဟုတ် သစ်သားဖြင့် ပြုလုပ်ထား သော ခုတင်အပေါ်သို့တင်၍ အလောင်းစင်ကို အလှဆင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ တင်ပြီးသည်နှင့် ခုတင်၌ တိုင်လေးတိုင်စိုက်ထူပြီး ကြက်ခြေခတ်လေးဘက်ကို ပြုလုပ်ရပါ သည်။ ရာဇမတ်ကို ကိုယ်စားပြုသည်ဟု သိရှိရပြီး သေဆုံးသူအား ဗြဟ္မာပြည်သို့ ပို့သည်ဟု အယူအဆရှိသည်။ တိုင်လေးဘက်တွင် ပန်းစက္ကူဖြင့် လောကပါလနတ်မင်းကြီးလေးပါး ပုံသဏ္ဍာန်ပြုလုပ်၍ ချိတ်ဆွဲထားရပါသည်။ ခုတင်အောက်သို့ အပုပ်ရည်များ ကျသောအခါ ခံရန် မြေအိုးတစ်လုံးကို အလောင်းစင်၏ ခြေရင်းဘက်တွင် ခံ၍ထားရပါသည်။ ယင်းအပုပ် ရည်အိုးပြည့်လာသောအခါ သွန်းလောင်းပေးနိုင်ရန် ထားသောသူကို ရေလောင်းခံ ထားဝယ်

အခေါ် "ရေးလုံခံ"ဟု ခေါ်ဆိုကြောင်း သိရပါသည်။ ဤကိစ္စများကိုလည်း မသာဆရာ၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် လုပ်ကြရပါသည်။

အသုဘအခမ်းအနား

အသုဘအခမ်းအနားကို အနည်းဆုံး တစ်ရက်မှ အများဆုံး ငါးရက်အထိ ထားလေ့ရှိပါသည်။ အလောင်းကို ဂဃနဏပြင်ဆင်၍ ပုံမှန်အားဖြင့် နှစ်ရက်ထားပြီး အချို့က မိသားစု ဆွေမျိုးများ စုံသည်အထိစောင့်၍ ထားကြပါသည်။ သုသာန်သို့ ပို့ဆောင်မည့်ရက်တွင် သံဃာတော်များအား ပင့်ဖိတ်၍ အသက်ပျောက် ဆွမ်းကပ်လှူခြင်း၊ သေဆုံးသူအား ရည်စူး၍ ရေစက်ချ အမျှဝေခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ပါသည်။ အသုဘရှေ့တွင် ရှေးအခါက "ဆိုင်းလှည်း" ဟူ၍ရှိသည်။ နွားနှစ်ကောင် တပ်ထားသော လှည်းကြီးပေါ်တွင် ဆိုင်းတစ်ဝိုင်းလုံးကို သူ့နေရာနှင့်သူ နေရာချထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အမိုးအကာလည်းရှိသည်။ ဆိုင်းလှည်းမှာ အလွန်ကြည့်ကောင်းပါသည်။ (ယခုအခါမရှိတော့ပါ)

"ထားဝယ်အသုဘ အခမ်းအနားတွင် အဝတ်ဖြူလဲခြင်း အလုပ်ကို ပြုလုပ်ပါသည်။ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး (မိသားစုအပြင် ဆွေမျိုးများထဲမှ တစ်အိမ်တစ်ယောက် ကျန့်နှန်း) အားလုံး အဝတ်ဖြူလဲကြရသည်။"

ဝတ်ဖြူလဲ (အဝတ်ဖြူဝတ်ကြခြင်း)

ထားဝယ်အသုဘအခမ်းအနားတွင် အဝတ်ဖြူလဲခြင်းအလုပ်ကို ပြုလုပ်ပါသည်။ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး (မိသားစုအပြင် ဆွေမျိုးများထဲမှ တစ်အိမ်တစ်ယောက်ကျန့်နှန်း) အားလုံး အဝတ်ဖြူလဲကြရသည်။ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတို့က အပေါ်ပိုင်းတွင် ရှိရင်းစွဲ အင်္ကျီအဖြူကိုဝတ်ဆင်ပြီး အောက်ပိုင်းတွင် ဝတ်နေကျ ပုဆိုး၊ ထမီပေါ်တွင် ပိတ်ဖြူစ သုံးတောင်၊ လေးတောင် အစရှိသည်တို့ကို ပတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအဝတ်ဖြူစမှ လက်တစ်လုံးခန့်ရှိ ပိတ်စကို ဆုတ်ထုတ်ပြီး အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတို့က ခေါင်း၌ပတ်ထားရသည်။ အမျိုးသမီးများက ဆံပင်ဖြေချရ၏။ မင်းဆွေမင်းမျိုးများသေလျှင် အဝတ်ဖြူ ဝတ်သကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ မင်းမျိုးထုံးစံလိုက်လုပ်ခြင်းမဟုတ်ပါ။ ပျူထုံးစံမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ယခင်က အဝတ်ဖြူလဲသည့် လူဦးရေများသည်ကို ဂုဏ်ယူလေ့ရှိကြသည်။

မသာပို့ (အသုဘပို့ဆောင်ခြင်း)

ဖော်ပြပါ အယူအဆဓလေ့များအတိုင်း ပြုလုပ်ပြီးသည့်အခါ ရာဇမတ်ကာ သဲဖြူခင်းဆိုသလို ပေါက်ပေါက်ကြဲ၍ အိမ်ပေါ်မှ စဆင်းပါတော့သည်။

(၁) ပေါက်ပေါက်ကြဲသူ၊

(၂) ကြေးစည်၊

(၃) တရားဦးပွဲဟု ခေါ်သော ကန်တော့ပွဲရွက်သူ၊

(၄) သံဃာတော်များအားကပ်လှူရန် သင်္ကန်းနှင့် လှူဖွယ်ပစ္စည်းများရွက်သူ၊

(၅) အဝတ်ဖြူစင်ကြယ်ဝတ်ဆင်ထားသော မိသားစုနှင့်ဆွေမျိုးများ၊

(၆) အလောင်းပါသောထမ်းစင် သို့မဟုတ် ယာဉ်၊

(၇) လိုက်ပါပို့ဆောင်သူများဟူ၍ အစီအစဉ်အတိုင်း အခမ်းအနားတစ်ခုအဖြစ်သုသာန်သို့ ပို့ဆောင်ကြပါသည်။

သုသာန်သို့ရောက်သောအခါ သရဏဂုံတင်ဇရပ်တွင် သရဏဂုံတင်ရပါသည်။ သေဆုံးသူအား ရည်စူး၍ ရေစက်သွန်းချ အမျှဝေခြင်းများ ပြုလုပ်ကြပြီး အလောင်းကိုမြှုပ်နှံခြင်း၊ ဂူသွင်းခြင်း၊ မီးသင်္ဂြိုဟ်ခြင်း မပြုလုပ်မီ အိမ်မှသယ်ယူလာသော ရေပုပ်အိုးငယ်ကို အနီးအနားတွင် ပစ်ခွဲရပါသည်။ အဝတ်ဖြူလဲသူများ၏ ခေါင်းမှပတ်ထားသော ပိတ်စကိုချွတ်၍ အလောင်းနှင့်အတူ ထည့်ပေးလိုက်ရပါသည်။ အောက်မှပတ်ထားသော အဝတ်ဖြူပိုင်းကို အိမ်သို့ပြန်ယူ သွားနိုင်သည်။ တရော်ကင်ပွန်းဖြင့် ကောင်းမွန်စွာ လျှော်ဖွပ်ပြီး အသုံးပြုကြ၏။ အယူသီးသူများကမူ မသုံးပါ။

ခရစ်ယာန်နှင့် မွတ်စလင်ဘာသာဝင်များကမူ ၎င်းတို့ဘာသာထုံးစံအတိုင်း အသုဘအခမ်းအနားကိုပြုလုပ်ကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တရုတ်နှင့် တရုတ်ကပြားများကမူ တရုတ်ထုံးစံများအတိုင်း ပြုလုပ်သည့်အပြင် ထားဝယ်ထုံးတမ်းအတိုင်းလည်း လိုက်နာကြပါသည်။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

ကိုးကားချက်

- နေဝန်းအောန်မျိုး (ထားဝယ်ရှေးဟောင်းသုတေသီ)

csdKif;wdkYaA'ifvGwfcsufl"avhvm;

trf;rfravmif&D

"ချီုချင်းဗေဒင်ဆရာများသည်
များသောအားဖြင့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏
ကောင်းရာကောင်းကျိုးများအတွက်သာ
တွက်ချက်ဟောပြောကြပေသည်။**"**

ချိုချင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဗေဒင်ဓလေ့

ချိုချင်းတို့၏ ရိုးရာဗေဒင်များသည် ချိုချင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် လွှမ်းမိုးခဲ့ကြောင်းနှင့် ယခုတိုင်အောင် အတန်အသင့် လွှမ်းမိုးဆဲဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

ချိုချင်းဗေဒင်များသည် ချိုချင်းတို့၏ ရိုးရာနတ်အယူအဆနှင့် ဒွန်တွဲလျက် ရှိခဲ့သည်။ ချိုချင်းတို့၏ အဓိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သော တောင်ယာခုတ်၊ စူးထိုးစိုက်ပျိုးရေးများတွင် ဗေဒင်များကို တွက်ချက်ပြီးမှ မည်သည့်အကွက်၊ မည်သည့်တောင်ယာကို ခုတ်သင့် မခုတ်သင့် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ မခုတ်ကောင်းဟု အဖြေထွက်လာပါက ခုတ်ကောင်းစေရန် မည်သို့သော ပသပူဇော်မှုများ ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသည်ကိုလည်း ဗေဒင်တွက်ချက်၍ပင် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

လူမှုရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ သားပေး သမီးယူ အိမ်ထောင်ဖက်များသည် အိုအောင်မင်းအောင် မြဲခိုင်နိုင်မှု ရှိ၊ မရှိ၊ ကင်ပွန်းတပ်ရာ၌ ကလေးတစ်ယောက်၏ အမည်သင့်လျော်မှု ရှိ၊ မရှိ၊ မကောင်းသော အတိတ်နိမိတ်တွေ့ရှိပါက မည်သို့ မည်ပုံ စီရင်ဆောင်ရွက်လျှင် အဆင်ပြေနိုင်ကြောင်း ဗေဒင်တွက်ချက်ကြရသည်။ ဖျားနာလျှင်လည်း မည်သည့်အတွက် ဖျားနာကြောင်း၊ မည်သို့မည်ပုံ ပသပူဇော်ရမည့်အကြောင်း၊ နွား၊ နွားနောက်၊ ကျွဲ စသည့်အကောင်များကို သတ်ဖြတ်သည့် နတ်ပွဲများကို မည်သို့မည်ပုံဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း ဗေဒင်တွက်ချက်ကြရသည်။ လိုရင်းကိုဆိုရသော် ချိုချင်းဗေဒင်များသည် ချိုချင်းတို့၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ဘာသာရေး စသည့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံအတွက် အရေးပါ လွှမ်းမိုးခဲ့ကြောင်း လေ့လာသိရှိရသည်။

ချိုချင်းဗေဒင်ဆရာများ၏တာဝန်နှင့် ရပိုင်ခွင့်များ ပါရမီထူးကဲမှုများ

ချိုချင်းဗေဒင်များသည် လူမှုကဏ္ဍပေါင်းစုံအတွက် အရေးပါလွှမ်းမိုးခဲ့သည့်အလျောက် ချိုချင်းဗေဒင်ဆရာများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း မသေးငယ်လှပေ။ အချို့ဗေဒင်နည်းများကို အမျိုးသားများကသာ တွက်ချက်ဟောပြောရပြီး အချို့ဗေဒင်နည်းများကို အမျိုးသမီးများကသာ တွက်ချက်ဟောပြောရ၏။ အချို့ဗေဒင်နည်းများကိုမူ အမျိုးသားရော၊ အမျိုးသမီးများပါ တွက်ချက်ဟောပြောကြသည်။ သို့ရာတွင် အမျိုးသမီးများချည်း တွက်ချက်ဟောပြောရသောနည်းများမှာ နည်းလွန်းလှသည်။

မည်သည့်အတတ်ပညာကိုမဆို လူတိုင်းသင်ယူ တတ်မြောက်နိုင်ကြသော်လည်း ထိုအတတ်ပညာဖြင့် လူတိုင်း အကျိုးမပေးသကဲ့သို့ ချိုချင်းဗေဒင်နည်းများကို လူတိုင်းနားလည်တတ်ကျွမ်းနိုင်သော်လည်း အချို့လူများသာ တိကျမှန်ကန်စွာ ဟောပြောနိုင်ကြပေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကို ဗေဒင်ပါရမီရှိသူများဟု ခေါ်ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

ဗေဒင်ဆရာများ၏ တာဝန်နှင့် ရပိုင်ခွင့်များကိုလည်း အလေးအနက်ထားကြသည်။ ဗေဒင်ဆရာများသည် မိမိတို့ထံ မေးမြန်းလာသူများ၏ ကောင်းကျိုးကို လိုလား၍ ပေါ်ပေါက်သည်ကို အတတ်နိုင်ဆုံး မှန်ကန်စွာ ဂရုစိုက်ဟောပြောရန် တာဝန်ရှိလေသည်။အဟောခံရသူနှင့် ဟောသူသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ မသင့်မြတ်သည့်တိုင် ဗေဒင်ဟောပြောရာတွင် အဟောခံရသူ၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာ အဓိကထားရသောဓလေ့ ရှိပါသည်။

မေးမြန်းသူများကလည်း တတ်နိုင်သလောက် ကျွေးမွေးပြုစုပြီး စွမ်းသလောက် ဥာဏ်ပူဇော်ခပေးကြသည်။ ဥပမာ– သံမြား၊ ငွေကြေး (ယခုခေတ်)။

အသုံးပြုသော နယ်ပယ်

ချိုချင်းဗေဒင်ဆရာများသည် များသောအားဖြင့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏ ကောင်းရာကောင်းကျိုးများအတွက်သာ တွက်ချက်ဟောပြောကြပေသည်။ သို့သော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ၌မူ အချို့ကမိမိတို့၏ရန်တုံ့ပြန်မှုအတွက်လည်း သုံးတတ်ကြကြောင်း လေ့လာသိရှိရသည်။ သို့ရာတွင် ရှားပါးပေသည်။

ချိုချင်းဗေဒင်သည် အာတမ္ဗဏ ဗေဒင်လော

မြန်မာမှု၊ မြန်မာ့နယ်ပယ်တွင် အဋ္ဌာရသ ၁၈ရပ်ဟူသည်မှာ လွန်စွာလူသိများထင်ရှားပေသည်။ အဋ္ဌာရသ ၁၈ရပ်အနက် ဗေဒင်လေးပုံ အတတ်ဆိုသည်မှာလည်း တစ်ခုအပါအဝင်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ချိုချင်းတို့၏ဗေဒင်များသည် အဋ္ဌာရသ ၁၈ ရပ်တွင် ပါဝင်ကြောင်း အထောက်အထား ခိုင်လုံစွာ တွေ့ရှိရလေသည်။ အရှင်ဂုဏာလင်္ကာရ (ဒန့်တိုင်ဆရာတော်) ၏ မိလိန္ဒပဥှာဝတ္ထု (စာမျက်နှာ ၁၀၊ ၁၉၇ဖ၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ပထမအကြိမ်ထုတ်) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည် –

(ဗေဒင် လေးပုံအတတ်ဆိုရာ၌ ဣရု၊ သာမ၊ ယဇု ဗေဒင်သုံးပုံသည် နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ နာရီ၊ အချိန်အခါ ရာသီတို့ကို တွက်ချက်ရာ ဖြစ်သည်။ အာတမ္ဗဏ ဗေဒင်ကား ကြက်သည်း၊ ဝက်သည်း၊ ကြက်ခြေ၊ ကြက်ဥကို ကြည့်၍ ချမ်းသာ ဆင်းရဲအဟောနှင့် သတ္တဝါတို့ကို ပူပန်ဆင်းရဲ သေကျေပျက်စီးအောင် စီရင်အပ်သောကျမ်းကို ဆိုလိုသည်။)

ထိုဖွင့်ဆိုချက်အရ ချိုချင်းတို့၏ ရိုးရာဗေဒင်နည်းလမ်းအချို့သည် အာတမ္ဗဏဗေဒင်များ ဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်ပေသည်။ သို့သော် ဗေဒင်နည်းလမ်းအချို့မှာမူ အာတမ္ဗဏဗေဒင်များဖြစ်သည်ဟု မသတ်မှတ်နိုင်ပေ။

ချိုချင်းဗေဒင်နည်းလမ်းများ

၁။ ဥများကို ဓားဖြင့် ရှပ်၍တွက်ချက်ရသောနည်းလမ်းများ

ဟင်းခတ်ချင်းဥ သို့မဟုတ် မုန်စာဥ သို့မဟုတ် မုန်လာဥတစ်မျိုးမျိုးကို ဓားဖြင့်ရှပ်၍ တွက်ချက်ရသောနည်း ဖြစ်သည်။

ဥများကို မရှပ်မီ အဆိုပါဥများ မှန်ကန်နိုင်မှု ရှိ မရှိကိုလည်း စမ်းသပ်ကြသည်။ ဤဥကို မီးဖိုအတွင်းသို့ ပစ်သွင်းလိုက်ပါမည်။ ချက်ချင်း ရှင်သန်ဖွံ့ထွားလာမည်ဆိုလျှင် အခွံသားဘက်က ကျစေဟု ချင်းဥ (ဟင်းလျာသုံး ချင်းဥ) ကို ဓားဖြင့် ရှပ်သည်။ အကယ်၍ အခွံသားဘက်က ကျလာလျှင် သဘာဝတရားကြီးကို ဆန့်ကျင်ကာ ထွက်ဆိုခြင်းဖြစ်ရာ ယုတ္တိမဲ့သဖြင့် ထိုချင်းဥသည် တွက်ချက်မေးမြန်းလတ္တံ့သော ဗေဒင်အတွက် မမှန်ဟု ယူဆ၍ ပစ်ပယ်ကြသည်။ အခြားနောက်တစ်ဥကို စမ်းသပ်ပြန်သည်။ သဘာဝတရားကြီးနှင့်လျော်ညီစွာ အမှန်ထွက်ဆိုပါမှ ထိုဥကို အသုံးပြုကြသည်။

တွက်ချက်ပုံကား

စားပွဲခုံ သို့မဟုတ် ပျဉ်ပြားတစ်ချပ်ပေါ်သို့ (ဟင်းခတ်ချင်းဥဖြစ်စေ၊ မုန်စာဥဖြစ်စေ မုန်လာဥဖြစ်စေ) ဥတစ်မျိုးမျိုးကို ပလိုင်းသုံးဓားဖြင့် ရုပ်ချလိုက်ကာ အောက်သို့ ကျသွားသော ဥအစကလေး၏ပုံသဏ္ဌာန်ကိုကြည့်၍ တွက်ချက်ရသည်။

ဥပမာ ချင်းဥအစလေးပဲ ဆိုပါစို့။ အခွံဘက်ကဖြစ်စေ၊ အသားဘက်ကဖြစ်စေ ကျသွားနိုင်သည်။

"ဤလူနာအတွက် ကြက်ဖြင့် ပသလျှင် ကျန်းမာလာမည်ဆိုပါက အခွံဘက် ကျစေ" ဟု ချင်းဥကို ဓားဖြင့် ရုပ်လိုက်သည်။ အခွံဘက်က ကျသွားလျှင် ကြက်ဖြင့် ပသပေးကြသည်။ (ခေါင်းပန်းလှန် မေးခြင်းနှင့် ဆင်တူသည်ဟု အချို့ကဆိုသည်။ တရုတ်ဘုံကျောင်းများတွင် စာချသောနည်းလမ်း သို့မဟုတ် တားရော့ကတ်ဆွဲခြင်းနည်းလမ်းတို့နှင့်လည်း ဆင်တူကြောင်း တွေ့ရသည်။) ဤနည်းကို အမျိုးသားဗေဒင်ဆရာရော၊ အမျိုးသမီးဗေဒင်ဆရာမပါ ကျင့်သုံး တွက်ချက်နိုင်သည်။

၂။ ကြက်ဥကို အသုံးပြု၍ တွက်ချက်ရသောနည်းများ

ကြက်ဥကို အသုံးပြု၍ တွက်ချက်ရသောနည်းမှာ အဓိကအားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိသည်။ ကြက်ဥခွံကို မီးဖြင့်မှုတ်၍ တွက်ချက်ရသောနည်း၊ ကြက်ဥပြုတ်ကိုကြည့်၍ ဟောနည်းတို့ ဖြစ်သည်။

(က) ကြက်ဥခွံကို မီးဖြင့်မှုတ်၍ တွက်ချက်ရသောနည်းလမ်း

ကြက်ဥတစ်လုံးကိုယူ၍ ထိပ်နှစ်ဖက်တွင် မြားချွန်ဖြင့် အပေါက်ငယ်လေး ဖောက်ရသည်။ ထိပ်တစ်ဖက်မှ အခြားထိပ်တစ်ဖက်သို့ ပါးစပ်ဖြင့် တေ့၍ မှုတ်လိုက်ပါက ကြက်ဥ၏ အကာ အနှစ်ရည်များသည် ခံထားသောခွက်ထဲသို့ ကျရောက်သွားပြီး အခွံချည်းသာ ကျန်ရစ် တော့သည်။ ကြက်ဥခွံကို ဓားဖြင့် ဒေါင်လိုက် မျဉ်းကြောင်းများ ဖော်ရသည်။ လေးကြောင်း သို့မဟုတ် ငါးကြောင်းခန့် ဖော်နိုင်သည်။ ပြီးနောက် အခြောက်ခံထားသော ကြိမ်တံအစွန်းကို ထင်းရှူးမီးဖြင့်ရှို့ကာ ကြက်ဥခွံ အရစ်ကြောင်းတွင် ကပ်၍ မှုတ်ပေးရသည်။ (အရစ်ကြောင်း တစ်ကြောင်း တစ်ကြောင်းတွင် လေးခု ခန့် မှုတ်နိုင်သည်။) မှုတ်ပြီးသောအခါ ကြက်ဥခွံ၌ ထင်ကျန်ရစ်ခဲ့သော မီးစွဲရာကို ကြည့်၍ တွက်ချက်ဟောပြောရလေသည်။

ကြက်ဥတစ်လုံး၌ ဒေါင်လိုက်အရစ် ငါးကြောင်း အရစ် တစ်ကြောင်း၌ မီးစွဲရာ လေးခုခန့် မှုတ်နိုင်သဖြင့် စုစုပေါင်း အကြိမ် ၂၀ ခန့်မေးမြန်းနိုင်ပေသည်။ မီးစွဲရာတွင် အက်ကြောင်း ရေးရေးလေးများ ပေါ်လာတတ်ရာ ဖြောင့်စင်း၍ အပေါ်သို့တက်သွားသော အက်ကြောင်းများကို ကောင်းမွန်သည်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့်ယူဆကြသည်။ ကွေ့ကောက်၍ အောက်သို့ဆင်းသွားသော အက်ကြောင်းများကို မကောင်းဟု ယေဘုယျယူဆကြ၊ ဟောပြောကြသည်။ ယေဘုယျဟုဆိုခြင်းမှာ ဟောပြောသူ ဆရာကို လိုက်၍ ယူဆဟောပြောပုံ ကွာခြားတတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤနည်းကို အမျိုးသားများကသာ ဟောပြောလေ့ရှိကြသည်။

(ခ) ကြက်ဥပြုတ်ကိုကြည့်၍ ဟောပြောရသောနည်းလမ်း

ကြက်ဥကို ပြုတ်၍ ကျက်လာသောအခါ ဆယ်ယူရသည်။ ကြက်ဥခွံသည် မူရင်းအတိုင်း ကောင်းမွန်ခြင်း သို့မဟုတ် အက်ကြောင်းများ ပေါ်ပေါက်ခြင်း၊ အက်ကြောင်းများ ပေါ်ပေါက်ပါက အက်ကြောင်းများ၏ အနေအထား စသဖြင့် ကြည့်ရှု၍ ဟောပြောသူ၏ အာရုံယူ မြင်တွေ့မှုအရ ဟောပြောခြင်းဖြစ်သည်။

အကယ်၍ ခရီးသွားခါနီး လူတစ်ယောက်ခလုတ်မထိ ဆူးမငြိဘဲ ရောက်နိုင် မရောက်နိုင်ဆိုသည်ကို ကြက်ဥပြုတ်၍ကြည့်ရာ၌ အက်ကြောင်းမပေါ်လျှင် အန္တရာယ် မရှိ။ အက်ကြောင်းပေါ်လျှင် ဆူးညှောင့်ခလုတ် ရှိတတ်ကြောင်း ယေဘုယျအားဖြင့် ယူဆဟောပြောကြသည်။ ဤနည်းကို အမျိုးသားရော အမျိုးသမီးပါ ကြည့်ရှု ဟောပြောနိုင်သည်။

၃။ ခေါင်ရည်ဖြင့် ဟောပြောရသောနည်း

လာရောက်ဟောပြောသောပုဂ္ဂိုလ်အား ခေါင်ရည်တစ်ခွက် ဦးစွာ တိုက်ရသည်။ သောက်နိုင်သလောက် သောက်ခိုင်းသည်။ ပြီးနောက် ဟောပြောသူက ခေါင်ရေခွက်တွင် ခေါင်ရည်အပြည့်ထည့်ကာ လက်ဖြင့် လှုပ်ယမ်းသည်။ ဖိတ်စဉ်ကျမှုပုံသဏ္ဌာန် အခြေအနေကို ကြည့်၍ အကြောင်းအကျိုး၊ အကောင်းအဆိုး ဟောပြောရသော နည်းဖြစ်သည်။ အမျိုးသား ရော အမျိုးသမီးပါ ဟောပြောကြသည်။ကောက်ချက်ချ ယူဆဟောပြောရာတွင် ဟောပြော သူ၏ ပါရမီက အဓိကဖြစ်သည်။

၄။ ကြက်ခြေထောက် အနေအထားကိုကြည့်၍ ဟောသောနည်း

ဤနည်းကို ရည်ရွယ်ချက် အမျိုးမျိုး၌ သုံးကြသော်လည်း လုံယူး နတ်ပွဲများ ပသပူဇော် ရာ၌လည်းကောင်း၊ တူ ခေါ် သမက်ဘက်က ပူ ခေါ် ယောက္ခမဘက်ကို ကြက်များ သတ်ဖြတ် ကျွေးမွေးသောအခါ၌လည်းကောင်း အဓိကအားဖြင့် အသုံးပြုဟောပြောကြသည်။ အမျိုးသား အတွက် ကြက်ဖကြီးကြီး၊ အမျိုးသမီးအတွက် ကြက်မ စသဖြင့် အသုံးပြုပေးကြသည်။ အမျိုးသားအတွက် ကြက်မ၊ အမျိုးသမီးအတွက် ကြက်ဖ စသဖြင့် မသုံးရပေ။

ကြက်သတ်ရသော နတ်ဆရာက ကြက်၏လည်ကိုညှစ်၍ ပါးစပ်မှလည်း မေးမြန်း လိုသော မေးခွန်းတို့ကို တတွတ်တွတ် သရဇ္ဈယ်မေးမြန်းသည်။ လည်ညှစ်မှုကြောင့် ရုန်းကန် လှုပ်ရှားရင်း နောက်ဆုံးတွင် ကြက်သည် မေ့မြောသေကျေခြင်းသို့ ရောက်၏။ တောင့်တောင့် တင်းတင်းကြီးဖြစ်နေကာ ငြိမ်သက်သွားတော့သည်။ ထိုအခါ ကြက်ခြေထောက်နှစ်ဖက်၏ အနေအထားကိုကြည့်၍ အကြောင်းအကျိုး၊ အကောင်းအဆိုးကို ဟောပြောကြသည်။

ကြက်ခြေထောက် နှစ်ဖက်ရှိ ခြေချောင်းများ၏ ဖြောင့်စင်းညီညာသော ဟန်ချက် ကောင်းသော အနေအထားကို အကောင်းဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ယူဆဟောပြောကြသည်။

ကြက်သတ်ရသော (ဝါ) ဗေဒင်ဆရာသည် အမျိုးသားများပင် ဖြစ်ကြသည်။

အမျိုးသမီးများ ဆောင်ရွက်ဟောပြောခြင်း မပြုရပေ။

၅။ ပြောင်းဖူးစေ့ ရေတွက်၍ ဟောနည်း

ဗေဒင်ဟောသူသည် လက်တစ်ဆုပ်ခန့် ပြောင်းဖူးစေ့များကို နှိုက်ယူလိုက်သည်။ သုံးလုံးတစ်တွဲ၊ သုံးလုံးတစ်တွဲ အောက်သို့ ပြန်ပြန်ချလိုက်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် သုံးလုံး အကိုက် ကုန်သွားသည်လည်း ရှိတတ်သည်။ နှစ်လုံးပိုနေခြင်း၊ တစ်လုံးပိုနေခြင်းလည်း ဖြစ်တတ်သည်။ ဟောပြောသူ၏ မူလက အဓိဋ္ဌာန်ထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာမှုကို မူတည်၍ ဟောပြောခြင်းဖြစ်သည်။

သာဓကအားဖြင့် "မောင်ဖြူသည် ရန်ကုန်သို့ ကုန်ရောင်း၊ ကုန်ဝယ်သွားလိုသည်။ မြတ်စွန်းမည်၊ အောင်မြင်မည်ဆိုပါက သုံးလုံးအကိုက်ဖြစ်ပါစေ။ အနှောင့်အယှက်ရှိသော်လည်း ကျော်လွှားနိုင်ပါက နှစ်လုံးပိုပါစေ။ မအောင်မြင်လျှင် တစ်လုံး ပိုပါစေ" စသဖြင့် ဟောပြောသူက အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ပြောင်းဖူးစေ့များကို ရေတွက်သည်။ နောက်ဆုံးအခြေအနေနှင့် ဗေဒင်ဟောသူ၏အဓိဋ္ဌာန် ကိုက်ညီမှု ရှိမရှိပေါ်မူတည်ပြီး ဟောပြောရသည်။

ဤနည်းကို အမျိုးသားများသာ ဟောပြောလေ့ရှိကြသည်။

၆။ သံမြားတံကို တိုင်းတာ၍ ဟောနည်း

သံမြားတံကို ဗေဒင်ဟောမည့်သူ၏ လက်တံတောင်ဆစ်ဖြင့် နှစ်သက်သလောက် အခေါက်ခေါက် အခါခါ တိုင်းထွာသည်။ အတို၊ အရှည်၊ အပို၊ အလို လက်ဘယ်နှဆစ် ရှိကြောင်း ဆင်ခြင်၍ မိမိအဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ဟောပြောကြရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤနည်းကို အမျိုးသားများကသာ ဟောပြောကြသည်။

၇။ လေးအိမ်ကို ချိန်ဆ၍ ဟောပြောနည်း

ဟောပြောမည့်သူသည် လေးအိမ်တစ်ခုကို ယူသည်။ မိမိ၏လက်နှစ်ဖက်ရှိ လက်ညှိုးနှစ်ချောင်းဖြင့် လေးကြိုးများကို မ၍ ချိန်ဆသည်။ လှုပ်ယမ်းတုန်ခါမှုနှင့် အလေးအပေါ့ကို ကြည့်ရှု၍ မိမိ၏အဓိဋ္ဌာန်ထားချက်အတိုင်း ဟောပြောရခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် ယောကျ်ားများ လုံးဝဟောပြောလေ့ မရှိကြ။ အမျိုးသမီးများသာ ဟောပြောကြသည်။

၈။ နှီးကိုချိုး၍ ဟောပြောနည်း

ဟောပြောမည့်သူသည် အလျားတူ နှီးစိမ်းများကို တစ်ခုချင်းစီ ချိုးသွားသည်။ အစိမ်းများဖြစ်၍ ကျိုးအက်သွားသည်။ ပြတ်၍ မသွား။ နောက်ဆုံးတွင် နှီးစိမ်းကျိုးအက်ပုံ အနေအထားများကို ကြည့်၍ ဟောပြောကြသည်။ အမျိုးသားများသာ ဤနည်းဖြင့် ဟောပြောကြသည်။

ဟောပြောနည်းများ၏ လေးနက်မှန်ကန်မှု အဆင့်

ဟောပြောနည်း များစွာအနက် အမှန်ကန်ဆုံး၊ အလေးနက်ဆုံးဟု ယူဆသော ဟောပြောနည်းမှာ ကြက်ဥခွံကို မီးဖြင့်မှုတ်၍ တွက်ချက်ရသောနည်း ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအမှန်ကန်ဆုံးမှာ ကြက်ခြေထောက် အနေအထားကိုကြည့်၍ ဟောသောနည်း ဖြစ်သည်။

ချင်းဥကို ဓားဖြင့်ရှပ်၍ ဟောပြောသော နည်းမှာ တတိယအမှန်ကန်ဆုံးဟု ယူဆကြသည်။ ကျန်သော နည်းများမှာ ဒေသနှင့် အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ အဆင့် အတန်း သတ်မှတ်မှု မတူညီကြပေ။

ဤသတ်မှတ်ချက်မှာ ချိုချင်းမျိုးနွယ်စုအများစု ၏ ယူဆမှုသာဖြစ်၍ တစ်ရွာ တစ်ပုဒ်ဆန်းသဘောမျိုး လည်း ရှိနိုင်ပါသေးသည်။

> “မိမိတို့ လူမျိုးအမည်ကို “ချို” ဟု ခေါ်ကြသော ချင်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ ကန်ပက်လက်နယ် နှင့် မင်းတပ်နယ်ရှိ ချိုချင်းတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းများ သည် တစ်မျိုးဆန်းပြီး တစ်ဖုံ ထူးနေကြောင်း လေ့လာသိရှိ နိုင်ပေသည်။”

ချိုချင်းဗေဒင်ဓလေ့၏ အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့်အနာဂတ်

လူ့ဘောင်ဘဝ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်မှုသမိုင်းစဉ် တွင် ဓလေ့ထုံးစံ၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့၏ အကူအပင့်၊ အထောက်အပံ့သည် များစွာအရေးပါကြောင်း လေ့လာ သိရှိနိုင်ပေသည်။ ဓလေ့ထုံးစံ၊ ယဉ်ကျေးမှုများကို လေ့လာရာ၌ ရိုးရာအတတ်ပညာများနှင့် နီးနွယ် ပတ်သက်နေသော ယုံကြည်ယူဆမှုများကိုလည်း တွေ့ရှိ ရသည်။

မိမိတို့လူမျိုးအမည်ကို “ချို”ဟု ခေါ်ကြသော ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ ကန်ပက်လက်နယ်နှင့် မင်းတပ်နယ်ရှိ ချိုချင်းတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ ထုံးတမ်းများသည် တစ်မျိုးဆန်းပြီး တစ်ဖုံထူးနေ ကြောင်း လေ့လာသိရှိနိုင်ပေသည်။ ဤဓလေ့ထုံးတမ်း များတွင် ဗေဒင်တွက်ချက်မှု ဓလေ့များလည်း ပါဝင် ပေသည်။

အတိတ်ကာလက ချိုချင်းတို့သည် ကိစ္စတစ်စုံ တစ်ရာနှင့် ပတ်သက်၍ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ဝေခွဲဆုံးဖြတ် ၍ မရနိုင်သောအခါတွင် ဗေဒင်နည်းဖြင့် ပြတ်သားစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြကြောင်း၊ လောကလူမှုရေးရာ ဒုက္ခများတွင် ဗေဒင်နည်းဖြင့် စိတ်၏ဖြေရာကို ရနိုင် ခဲ့ကြောင်း၊ ချင်းရိုးရာဓလေ့ထုံးစံနှင့် နတ်ကိုးကွယ်မှုတွင် ရိုးရာဗေဒင်သည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့်ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း ချိုချင်းဗေဒင်နည်းများ၏ အရေးပါခဲ့မှု အနေအထားကို အဘိုးဦးရှိထန်းက ပြောပြခဲ့ဖူးသည်။

ချိုချင်းဗေဒင်နည်းများကြောင့် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်အသုံးပြုမှု အားနည်းခြင်း၊ လောက လူမှုပြဿနာများအတွက် တွေဝေစေနိုင်ခြင်း၊ နတ်ကိုးကွယ်မှု၏ ဟောင်းမြင်းသော အယူ အဆကို ထောက်မပေးခြင်း စသည် စသည်ဖြင့် မျက်မှောက်ကာလ၏ ချင်းလူ့ဘောင် အဖွဲ့ အစည်းအတွက် အသုံးမဝင်၊ အကျိုးမရှိကြောင်း ချိုချင်းလူငယ်တစ်ဦးက သုံးသပ်ခဲ့ဖူးသည်။ သို့သော် ဖွံ့ဖြိုးပြီးသော နိုင်ငံကြီးများ၌ပင် ဗေဒင်နှင့် ရှေ့ဖြစ်ဟောပညာ၏ တွင်ကျယ်မှုကို ထိုလူငယ်က မငြင်းနိုင်ခဲ့ပေ။

မည်သည့်ခေတ်ကာလကစ၍ ချိုချင်းဗေဒင်နည်းများကို ကျင့်သုံးလာခဲ့ကြောင်း တိတိကျကျ မှတ်တမ်းမတင်နိုင်ခဲ့ကြသော်ငြားလည်း ချိုချင်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဓလေ့အဖြစ် နှစ်ကာလပရိစ္ဆေဒ ကြာမြင့်စွာ ကျင့်သုံးလာခဲ့ပေသည်။

ယဉ်ကျေးမှုများ တိုးတိုက်ပေါင်းဆုံလာသော မျက်မှောက်ကာလ၌ ထိုဓလေ့ အတန်ငယ် မှေးမှိန်သွားသော်လည်း ပျောက်ကွယ်ခြင်းကား မရှိပါပေ။

မျိုးဆက်သစ် ချိုချင်းတို့၏ ဆက်ခံထိန်းသိမ်းမှုနှင့် မွမ်းမံအဆင့်မြှင့်မှု ရှိပါလျှင် နောင်တွင်လည်း ကာလအတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ချိုချင်းဗေဒင်နည်းလမ်းများ ဆက်လက် တည်တံ့နေမည်ဟု ခန့်မှန်းရပေသည်။

မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

ချိုချင်းဗေဒင် အသုံးပြုတွက်ချက်မှုများကို ယခုလိုစာပေဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားရှိရန် အရေးကြီးလှပါသည်။ လက်တွေ့သရုပ်ပြမှုများလုပ်၍ ဓာတ်ပုံများ၊ ဗီဒီယိုများဖြင့်လည်း မှတ်တမ်းတင်ထားရှိမှသာ ပိုမိုပြည့်စုံမည်ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်မိပါသည်။

အမ်းမ်လောင်ရှို

ကိုးကားချက်

- ကန်ပက်လက်မြို့နေ ဦးလိန်းနိုင်း ထန်းအောင်ရွာသူကြီးဟောင်း ယခု သက်ရှိထင်ရှား အသက် ၉၄ နှစ်၏ ပြောပြချက်များ

jrwfEdkGif;&m "Ekk&m

ñeÑef(uavm)

“မနုဒေသဖြစ်သော ကလော၊ ပင်းတယ၊ ရွာငံ၊
နောင်ချိုမြို့နယ်များတွင် တန်ခိုးကြီးဘုရားများ၊
ရေတံခွန်များ၊ ရေအိုင်များ၊ လိုဏ်ဂူများမှာ
မြန်မာပြည်တွင်း တိုင်းရင်းသားများသာမက
ပြည်ပနိုင်ငံခြားသားများကပါ
စိတ်ဝင်တစား လာရောက်လည်ပတ်
ကြည့်ရှုလေ့လာကြပါသည်။”

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်း တစ်ရာကျော် ရှိသည့်အထဲတွင် ဓနုလူမျိုးလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ရှေးယခင်က တရုတ်ပြည်အနောက်မြောက်ပိုင်း ကန်ဆူအရပ်မှ ထွက်ခွာလာကြသော မွန်ဂိုများသည် မြန်မာပြည်အရှေ့ဘက်မှ ဝင်ရောက်လာကြပြီး မြားကလေးတောင်နှင့် နတ်ထိပ်တောင်ကြားမှတစ်ဆင့် ကျောက်ဆည်နယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ နေရာအနှံ့ တောင်အောက်ခြေအထိ ဆင်းကာ နေထိုင်လာကြသော်လည်း မွန်ဂိုအုပ်စုတွင် ပါဝင်သော ဓနုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုမှာ တောင်အောက်သို့ လိုက်ပါမသွားခဲ့ပေ။ တောင်ပေါ်မှာသာ နေခဲ့ကြရာ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း အရှေ့ဘက်ခြမ်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်အနောက်ဘက်ခြမ်းကြားရှိ တောင်မှမြောက်သို့ တန်းလျက်ရှိသော ရှမ်းမြေလတ်ဒေသတွင် စုစုစည်းစည်း နေထိုင်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ကလောမြို့နယ်၊ နောင်ချိုမြို့နယ်၊ ပင်းတယမြို့နယ်၊ ရွာငံမြို့နယ်နှင့် ရပ်စောက်မြို့နယ်တို့တွင် နေထိုင်လာကြပါသည်။

ထိုမြို့နယ်တို့နှင့် နယ်မြေဆက်စပ်လျက်ရှိသော ပင်လောင်းမြို့နယ်လုံးပိုးဒေသ၊ သာစည်မြို့နယ်တွင် ပါဝင်သော ဆင်တောင်၊ မြင်းဒိုက်၊ ကျောင်းဆိုးကုန်း ကျောင်းရွာအုပ်စု၊ လယ်ခေါင်းကျေးရွာအုပ်စုများ၊ တောင်ကြီးမြို့နယ်ရှိ ကျောက်နီ၊ တောင်လေးလုံးဘန်းကန်ဒေသများ၊ ညောင်ရွှေမြို့နယ်မှ ကျေးရွာများ၊ ကျောက်မဲမြို့နယ်မှ မိုင်းလုံဒေသ၊ မိုးကုတ်မြို့နယ်အတွင်းမှ ကြပ်ပြင်ဒေသတို့တွင်လည်း ဓနုလူမျိုးများ နေထိုင်လျက်ရှိကြပါသည်။

အစကနဦးက ဓနုလူမျိုးတို့သည် လေးနှင့်မြားကို ကိုင်ဆောင်ကာ သွားလာတတ်သဖြင့် ဓနုလူမျိုးဟုခေါ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။ ပုဂံခေတ် ပါဠိဝေါဟာရတွင် “လေး” ကို “ဓနု” ဟုခေါ်သဖြင့် လေးကိုင်သောလူမျိုးဖြစ်၍ ဓနုလူမျိုးဟု ခေါ်ဆိုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဒနု၊ ဓနု၊ ထနု၊ တနု ဟူ၍ အမျိုးမျိုးခေါ်ဆိုရာမှ ယခုအခါ ဓနုဟူ၍ သတ်သတ်မှတ်မှတ် သုံးစွဲလာခဲ့ကြပါသည်။

ဓနုလူမျိုးတို့သည် ယခုအချိန်ထိ တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို အဓိကထား လုပ်ဆောင်ကြသည်။ ရိုးသားကြသည်။ ဓနုအမျိုးသားအချင်းချင်း ချစ်ခင်ကြပြီး ဘာသာရေးကို အထူးရိုသေသူများဖြစ်ကြသည်။ ဓနုလူမျိုးသည် စကားဝဲ၊ အသံကွဲရုံမှလွဲ၍ မြန်မာစာ၊ မြန်မာစကားကိုသာ ပြောဆိုသူများ၊ သင်ယူသူများ ဖြစ်ကြသည်။

ဓနုတိုင်းရင်းသားများ၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုမှာ ရှေးယခင်က နံ့သာရောင် ရှမ်းဘောင်းဘီ၊ ရုပ်အင်္ကျီအဖြူ တိုက်ပုံ နံ့သာရောင်တို့ကို ဝတ်ဆင်လေ့ရှိပြီး မျက်နှာသုတ်ပုဝါဖြင့် ခေါင်းပေါင်းကြသည်။ ခေါင်းပေါင်းစမြိတ်ကို ညာဘက်နားဘေးတွင် ချပြီး ပေါင်းကြ၏။ အမျိုးသမီးများမှာ မြန်မာဝတ်စုံကို ဝတ်ဆင်ကြသည်က များပါသည်။ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်ချိန်၊ အခြားအသွားအလာများတွင် ဝါးခမောက်ကို ဆောင်းကြပါသည်။

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းတွင် အမျိုးသားများက အတွင်းခံအင်္ကျီကို အဖြူရောင်သာ ဝတ်ဆင်ကြ၏။ ခေါင်းပေါင်းကို ပိတ်သား ပန်းရောင်အပြင် အခြားအရောင်များဖြင့်လည်း ပေါင်းကြသည်။ အမျိုးသမီးများမှာ အရစ်ပါသော ထဘီ (အရောင်စုံ) ဘော်ကြယ်များနှင့် အလှဆင်ထားသော ရင်ဖုံး၊ ခေါင်းပေါင်းတို့ ဝတ်ဆင်လာကြသည်။ အမျိုးသမီးတို့မှာ ဝတ်စုံကို ချည်သားနှင့် ချုပ်လုပ်သည်ထက် ပိုးသား၊ ဖဲသားများနှင့်ချုပ်ကာ ဝတ်ဆင်ခြင်းများသည်။

ဤသို့ ဝတ်ဆင်လာရာမှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ကျင်းပသော ခနုအမျိုးသား ညီလာခံမှ တူညီသော ပွဲတက်ဝတ်စုံကို သတ်မှတ်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးများအနေနှင့် ပွဲတက် ဝတ်စုံကို ရင်စေ့အနီရောင်၊ လုံချည်ကို အနက်ရောင်ပေါ်တွင် အနီရောင်အရစ် (၃:၇:၃) ပါဝင်ရန် သတ်မှတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ကျန်အချိန်များတွင် ခနုအမျိုးသမီးဝတ်စုံကို အဝါရောင်၊ အစိမ်းရောင်၊ အပြာရောင်၊ ပန်းရောင် စသည်ဖြင့် မိမိနှစ်သက်သလို ချုပ်နိုင်၊ ဝတ်နိုင်ကြပါသည်။ အမျိုးသားဝတ်စုံကို နံ့သာရောင်တိုက်ပုံ၊ ဘောင်းဘီပွ၊ အတွင်းခံ ရှပ်အဖြူနှင့် ခေါင်းပေါင်းပန်းရောင် (ညာချ)တို့ကိုလည်း ပွဲတက်ဝတ်စုံအဖြစ် သတ်မှတ်ပေး ခဲ့သည်။ ခနုအမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးဝတ်စုံတို့မှာ တင့်တယ်လှပါသည်။ အမြင်လှပါသည်။ ခနုလူမျိုးတို့ ၏ အမြဲပြုံးနေတတ်သော မျက်နှာနှင့် အလွန်လိုက်ဖက်လှပါသည်။

ရိုးရာခနုဝတ်စုံနှင့် ချစ်စရာ ခနုမောင်မယ်များ

ခနုလူမျိုးတို့သည် စိုက်ပျိုးထားသော အသီးအနှံများကိုသာ အမျိုးမျိုးပြင်ဆင် ချက်ပြုတ် စားသောက်ကြပါသည်။ ဟင်းအချို့ကို တင်ပြလိုပါသည်။ ပိန္နဲသီးနုနှင့် ဆူးပုတ် ဟင်းရည်၊ မုန်ညင်းရွက်ကို ကြံသကာ နှမ်းလုံးဖြူး၊ ပင်စိမ်းသီးနှင့် ရောချက်ထားသော မုန်ညင်းစော၊ ကစော့ခါးသီး၊ ပိတ်ချင်းရွက်၊ ကြောင်ပန်းရွက်၊ တဗွာရွက် ဆန်လှော်တို့နှင့် ရောချက်ထားသော ဆန်လှော်ဟင်းရည်၊ ဆေးခါးပင်၊ ဖန်ခါးသီး၊ ဆီးဖြူသီးများ ရောချက် ထားသော ဟင်းခါးရည် စသည်တို့မှာ ထမင်းစားမြိန်စေသော ခနုဟင်းရည်များဖြစ်ကြပါ သည်။ အလှူပွဲတိုင်း မပါမဖြစ်ဟင်းရည်များမှာ ပဲထွန်၊ ပဲလုံးကြား၊ ပဲကြက်ဥ၊ ပဲပြင်းစေ့ ဟင်းရည်များ ဖြစ်ကြသည်။

နေ့ကြီးရက်ကြီး အလှူပွဲနေ့များတွင် ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်ပြီး ဆွမ်းတော်တင်ခြင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ပို့ခြင်း၊ အိမ်နီးချင်းများကို ပေးဝေခြင်းတို့အတွက် ပြုလုပ်သော

မုန့်များမှာ မုန့်လက်ကွင်းအဖြူ မုန့်လက်ကွင်းအနီ၊ (မုန့်လက်ကောက်ကြော်)၊ မုန့်ဆီကြော်၊ မုန့်လေပွေ၊ မုန့်ခေါင်းဦး၊ သကြားခွေ၊ မုန့်ကျည်တောက်၊ ကောက်ညှင်းကျည်တောက်၊ မုန့်ကျွဲသဲ၊ မုန့်ဖက်ထုပ်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ လူငယ်အကြိုက်မုန့်များမှာ မက်မန်းသီး ဆားရည်စိမ်နှင့် ပင်စိမ်းသီးဆားရည်စိမ်တို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အထူးအလေးထားအကြိုက် များသော အစားအစာများမှာ အာလူးထမင်းနယ်၊ ငါးထမင်းနယ်၊ ဟင်းထုပ်အမျိုးမျိုးနှင့် ဝက်သားချဉ်တို့ ဖြစ်သည်။

ဓနုလူမျိုးတို့တွင် ပင်ရင်းစာပေမရှိပါ။ မြန်မာစာပေ၊ မြန်မာစကားကိုသာ လေသံ ခပ်ဝဲဝဲနှင့် ပြောကြသည်မှာ ရေးယခင်ကတည်းကပင် ဖြစ်ပါသည်။ မူရင်းစာပေမရှိသော်လည်း မြေပြန့်သားများနည်းတူ ပညာရပ်အသီးသီးကို ဘွဲ့များရအောင် သင်ယူတတ်မြောက်ခြင်းမှာ ဓနုလူမျိုးများအတွက် ဂုဏ်ယူစရာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

ဓနုလူမျိုးများမှာ မြန်မာစာပေ၊ မြန်မာစကားပြောဆိုကြသော်လည်း ဓနုအရပ်ဒေသအလိုက် အသံထွက်ပုံခြင်းမှာ မတူကြပေ။ အနည်းငယ် ကွဲပြားကြပါသည်။ လူဦးရေအနေနှင့် ကြည့်ပါလျှင် ၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေနှင့် သန်းခေါင်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသား အားလုံး လူဦးရေ ၅၀ ဒသမ ၄ သန်းရှိပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ၅ ဒသမ ၈ သန်းရှိပါသည်။ ထိုရှမ်းပြည်နယ်စာရင်းတွင် ရှမ်းပြည်နယ်၊ မြေလတ်ဓနုနယ်ဖြစ်သော ကလောမြို့နယ်၊ နောင်ချို မြို့နယ်၊ ပင်းတယမြို့နယ်၊ ရွာငံမြို့နယ်နှင့် ရပ်စောက်မြို့တို့မှာ ဓနုလူမျိုးအများစု နေထိုင်ကြပြီး ဆက်စပ်မြို့နယ်များနှင့် အခြားမြို့ကြီးများတွင်ပါ နေထိုင်လျက်ရှိကြပါသည်။

ဓနုလူမျိုးများသည် နေထိုင်ရာဒေသအလိုက် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းတို့ကို အဓိကထား လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ ဒေသအလိုက် အများဆုံးစိုက်ပျိုးကြသော အသီးအနှံပင်များမှာ အာလူး၊ ချင်း၊ ဂေါ်ဖီထုပ်၊ ပန်းမုန်လာ၊ ခါကြက်ဥ၊ ကြက်သွန်ဖြူ ခရမ်းသီး၊ ခရမ်းချဉ်သီးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ လိမ္မော်သီး၊ ကျွဲကောသီး၊ ထောပတ်သီး၊ သစ်တော်သီးနှင့် ယခုအခါ နဂါးမောက်သီးပင်တို့ပါ စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ စီးပွားဖြစ် သနပ်ဖက်ပင်၊ လက်ဖက်ပင်များကို စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းကို ကလောမြို့နယ် ဘော်ဆိုင်း၊ အင်းပြင်၊ ရွှေမင်းဖုန်းတို့အပြင် ယခုအခါ နောင်ချိုမြို့နယ်တွင် ကြေးနီသတ္တုတူးဖော်ရန် ပြင်ဆင်နေပြီဖြစ်ပါသည်။ ထူးခြားစွာဖြင့် သကြားစက်ရုံနှင့် ဘိလပ်မြေစက်ရုံတို့လည်း နောင်ချိုမြို့နယ်တွင် ရှိကြသည်။

ဓနုဒေသဖြစ်သော ကလော၊ ပင်းတယ၊ ရွာငံ၊ နောင်ချိုမြို့နယ်များတွင် တန်ခိုးကြီး ဘုရားများ၊ ရေတံခွန်များ၊ ရေအိုင်များ၊ လိုဏ်ဂူများမှာ မြန်မာပြည်တွင်း တိုင်းရင်းသားများ သာမက ပြည်ပနိုင်ငံခြားသားများကပါ စိတ်ဝင်တစား လာရောက်လည်ပတ် ကြည့်ရှုလေ့လာကြပါသည်။ ဧည့်သည်များနားခိုရန် ဟိုတယ်များ၊ တည်းခိုရိပ်သာများဖြင့် ပြည့်စုံပါသည်။ ဧည့်သည်များ အထူးစိတ်ဝင်စားသည့် ငါးရက်တစ်ဈေးမှာလည်း စည်ကားလှပါသည်။

ခေတ်ပညာ မည်မျှပင်တတ်မြောက်အောင်မြင်စေကာမူ မိမိရိုးရာဓလေ့ကို ထိန်းသိမ်းလိုက်နာသူများထဲတွင် ဓနုလူမျိုးစုလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ မိဘ၊ ဆရာ ဟူသော အနန္တောအနန္တ ငါးပါးကို အမြဲရိုသေ လေးစားကြပါသည်။ နေ့ကြီးရက်ကြီးများ၊ တာတက်ပွဲ၊ တန်ဆောင်တိုင်ပွဲ၊ မီးရှူးပွဲတို့တွင် မြို့လုံးကျွတ်တမျှ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြသည်မှာ

စည်းလုံးမှုအင်အားကို ပြသည့်ပွဲများ ဖြစ်ကြပါသည်။

အထူးတင်ပြလိုသည်မှာ မြို့နယ်တွင်းရှိ ရပ်ကွက်တွင်းရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် တာတက်ပွဲကျင်းပခြင်းအကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဓနုတိုင်းရင်းသားများသည် နှစ်စဉ်ကျင်းပသည့် သင်္ကြန်ပွဲကို မြို့နယ်မဏ္ဍပ်များတွင် ပါဝင်ကြပြီးနောက် သင်္ကြန်အပြီး နှစ်ဆန်းတစ်ရက်မှစ၍ ကဆုန်လပြည့်နေ့အထိကို မိမိရပ်ကွက်အတွက် သတ်မှတ်ထားသည့်နေ့ရက်အတိုင်း တာတက်ပွဲကို ကျင်းပလေ့ရှိပါသည်။

တာတက်ပွဲကျင်းပရာ ရပ်ကွက်သို့ အခြားရပ်ကွက်များမှ မိသားစုတို့သည် နံနက်ကိုးနာရီခန့်တွင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းပေါက်ဝသို့ အရောက်လာကြပါသည်။ ရှေ့ဆုံးမှ အသက်ကြီးသူများက ဆွမ်းတော်ကြီးတင်မည့် ဆွမ်းကလပ်၊ ဆွမ်းအုပ်များ ရွက်ကာ တန်းစီကြပါသည်။ နောက်တွင် ဓနုမိန်းမပျိုလေးများက ဆရာတော်အား ကပ်လှူမည့် လှူဖွယ်ပစ္စည်းအမျိုးစုံကို ကိုင်ကာ အလှချင်းပြိုင်ကာ တန်းစီပါသည်။ သူတို့၏နောက်တွင် ဓနု အိုးစည်တီးဝိုင်း ပါရှိပါသည်။ တီးဝိုင်းတွင် အတီးသာမက သံချပ်မျိုးစုံဆိုကြမည့် လူကြီး၊ လူငယ်နှင့်အမျိုးသမီးများပါ ပါကြပါသည်။

ဓနုတာတက်ပွဲကျင်းပရာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ လာရောက်ကြပုံများ

တာတက်ပွဲသို့ လာသည့်အဖွဲ့ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းပေါက်ဝတွင် ရောက်နေပါပြီဟု အကြောင်းကြားလာသည်နှင့် ရွာခံလူကြီးလူငယ်အဖွဲ့က ဓနုအိုးစည်တီးကာ ကခုန်ပြီး သွားရောက်ကြိုဆိုပါသည်။ ကျောင်းပေါက်ဝတွင် ဆုံတွေ့ကြပြီး ရွာခံ ဓနုအိုးစည်အဖွဲ့က အကအဖွဲ့ဝင်များနှင့်အတူ ရှေ့မှဦးဆောင်ကာ ကျောင်းဝင်းအတွင်းသို့ ကြိုဆိုလာခဲ့ပါသည်။ ကျောင်းပေါ်သို့ တန်းမတက်ရပါ။ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းဝင်းအတွင်းရှိ စေတီတော်ကို အဆို၊ အတီး၊ အကများဖြင့် သုံးပတ် ပတ်ကြပါသည်။ ပြီးနောက် စေတီတော်အတွင်းရှိ

မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ဆွမ်းတော်ပွဲ၊ သစ်သီးပွဲများ ကပ်ကြပါသည်။ ဆရာတော်အား ကပ်လှူရန် အလှူငွေနှင့် လှူဖွယ်ပစ္စည်းများကို ကျောင်းပေါ်သို့ယူသွားကာ ပူဇော်ရန် အသင့်ထားရှိကြပါသည်။ ပြီးနောက် ဓမ္မာရုံအတွင်း အိမ်ရှင်ရွာက တည်ခင်းဧည့်ခံသော ထမင်း၊ ဟင်း၊ မုန့်များ၊ ရေနွေးကြမ်းတို့ကို သုံးဆောင်ကြပါသည်။

တာတက်ပွဲကျင်းပကြပုံမှာ တာတက်ပွဲ ပြုလုပ်မည့် ရပ်ကွက်ရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ အခြားမြို့နယ်ရပ်ကွက်များက လာရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ဆွမ်းတော်ကပ်ခြင်း၊ ဆွမ်းတော်တင်ခြင်း၊ အိမ်ရှင်ရပ်ကွက်မှ ဧည့်ခံသော အစားအစာများကို စားသောက်ခြင်းများပြုလုပ်ပြီး ခေတ္တနားကြပါသည်။ ခေတ္တနားနေစဉ် ဓနုမောင်ငယ်များသည် ဓနုမိန်းမပျိုချောချောလေးများ စုဝေးနေထိုင်နေရာသို့သွားပြီး ပဲကြီးလှော်ဖြင့် ပေါက်ကြသည်။ နောက်ပြောင်ပေါက်ခြင်းဖြစ်၍ စိတ်မဆိုးကြပေ။ ဓနုမိန်းမပျိုလေးများကလည်း ရှက်စနိုးဖြင့် ပြန်ပေါက်ကာ အပြန်အလှန် စ,ကြပါသည်။ အပျော်ချစ်ခင်ခြင်းဖြစ်၍ ပြိုင်ခြင်း၊ ရန်ဖြစ်ခြင်း မရှိကြပါ။ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ မွန်းလွဲနှစ်နာရီအချိန်တွင် ဆရာတော်ထံမှ တရားတော်နာယူခြင်း၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုအစုစုကို သာခုခေါ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ကြပါသည်။ ထို့နောက် အသင့်ပြင်ဆင်ထားသော မီးရှူးတိုင်လွှတ်တင်မည့် စင်မြင့်သို့ သွားပြီး ရပ်ကွက်အလိုက် မီးရှူးလွှတ်တင်ကြပါသည်။ အနိုင်အရှုံးမရှိ။ လွှတ်တင်သမျှ မီးရှူးတိုင်များအတွက် ဓနုအိုးစည်ဝိုင်းဖြင့် ကခုန်အားပေးကြပါသည်။ အားပေးကြသည်မှာ တာတက်ပွဲလာသမျှ ကလေး၊ လူကြီး၊ မိအို၊ ဖအိုများ အကုန်ဖြစ်ပါသည်။ အလွန်ပျော်စရာကောင်းလှပါသည်။

ဆရာတော်များအား ဆွမ်းကပ်ချိန်တွင် ဧည့်သည်များက ခေတ္တနားကြပါသည်။ ဆရာတော်ထံ တရားနာကြွရောက်ရန် ဖိတ်ခေါ်မှ အားလုံးတရားနာကြ၊ သာခုခေါ်ကြပါသည်။ တရားနာပြီး မီးရှူး၊ မီးလုံးလွှတ်ပြီး မီးရှူးအလှူခံပြီးမှသာ တစ်နေ့တာ တာတက်ပွဲ အစီအစဉ် ပြီးပါသည်။

“ဓနုတိုင်းရင်းသားများသည် မည်သည့်ပွဲကိုမဆို ရိုးရိုး က လျှင်လည်း သံချပ်ပါ ပါသည်။ ယိမ်းကလျှင်လည်း သံချပ်ပါ ပါသည်။ နေ့ကြီးရက်ကြီး၊ အခမ်းအနားများ က လျှင်လည်း သံချပ်ပါ ပါသည်။”

မီးရှူးများ လွှတ်ပြီး၍ မိမိရွာသို့ ပြန်ကြမည့် ညှော့သည်ရွာမှ လူအပေါင်းသည် အိမ်ရှင်၏ ရပ်ကွက်ထဲသို့ဝင်၍ မီးရှူးအလှူခံသည်ဆိုကာ တစ်အိမ်ဝင်၊ တစ်အိမ်ထွက် ခနုအိုးစည် တီးကာ က,ကာ အလှူခံကြပါသည်။ အိမ်ရှင်များကလည်း စေတနာအလျောက် အလှူငွေများ ပေးလှူသည့်အပြင် မုန့်များဖြင့် ညှော့ခံပေးကြပါသည်။

ခနုတိုင်းရင်းသားများသည် မည်သည့်ပွဲကိုမဆို ရိုးရိုးကလျှင်လည်း သံချပ်ပါ ပါသည်။ ယိမ်းကလျှင်လည်း သံချပ်ပါ ပါသည်။ နေ့ကြီးရက်ကြီး၊ အခမ်းအနားများ ကလျှင်လည်း သံချပ်ပါ ပါသည်။ ရိုးသားဖြူစင်ပြီး နားဝင်ချိုစေသည့် သံချပ်အချို့ကို တင်ပြပေးကာ ခနု လူမျိုးတို့၏ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံအချို့ကို ဂုဏ်ယူစွာ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

– အပွေးမြင် အပင်သိ
ရှာင်သားကို ချစ်လိုက်ကြည့်
သေတဲ့အထိ သစ္စာရှိ။
(သစ္စာရှိဟေး သစ္စာရှိ)

– စကားသံက ဝဲဝဲလေး
ပင်းတယမြို့က ခနုလေး
(ခနုလေးဟေ့ ခနုလေး)

– ရှာင်သူမ အပျိုကြီး
ရည်းစားထားတော့ စပ်ဖြီးဖြီး။
(စပ်ဖြီးဖြီးဟေ့ စပ်ဖြီးဖြီး)

– ပင်းတယသူမ ဝတုတ်တုတ်
ယောက်ျားယူဖို့ ဟန်ရေးလုပ်။
(မုန်လာထုပ် မုန်လာထုပ်)

– နှုတ်ခမ်းပါးပြီး အသားဖြူ
နောင်ချိုသူမ ရအောင်ယူ။
(အိုင်လပ်ဖ်ယူ အိုင်လပ်ဖ်ယူ)

– ဟဲဟိုးသူမ ပါးပြင်နု
လူပျိုလာရင် ရှက်သွေးစု။
(အာလူးဥ – အာလူးဥ)

– တစ်နှစ်လာလည်း ဟေတိုင်းတိုင်း
နှစ်နှစ်လာလည်း ဟေတိုင်းတိုင်း

ခနုမငယ် အပျိုဟိုင်း။
(အပျိုဟိုင်းဟေ့ အပျိုဟိုင်း)

– ရွာကျိုးရွက်ဆောင် စံပြမောင်
နောင်တစ်ချိန်မှာ ပြည်ခေါင်းဆောင်။
(ခနုမောင်ဟေ့ ခနုမောင်)

– မိန်းမကြွေ လှကျက်သရေ
တန်ဖိုးရှိအောင် နေတတ်စေ။
(ခနုမေဟေ့ ခနုမေ)

– ခနုမောင်မယ် ရိုးရာအက
ကြည့်တဲ့သူတွေ ပျော်စေဗျ။
(တကယ်လှဟေ့ တကယ်လှ)

ညွှန့်ညွှန့်(ကလော)

မှီငြမ်း
– ခနုကြေးမုံ၊ (မင်းလွင်ဦး– အောင်ပန်း)

Zwkrf;pOGrf;om;\ a&Tjymif;awmif, mpkdyf;ckif'avh

qvkdif;rmefkdif

“ထင်းရှူးသားဖြင့် ရိုးရာ အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်းများ
ဆောက်လုပ်နိုင်ခြင်း၊ ရိုးရာပွဲတော်ကြီးငယ်များ
ပြုလုပ်ကျင်းပကာ ရွာလုံးကျွတ်
ကျွေးမွေးအလှူအတန်းပြုလုပ်နိုင်ခြင်း၊ သားသမီးများအား
ကောင်းစွာ ပညာသင်ကျောင်းထားပေးနိုင်ခြင်း
စသည့် တိုးတက်ပြောင်းလဲသည့်
အောင်မြင်မှု မော်ကွန်းမှတ်တိုင်များ စိုက်ထူနိုင်ခဲ့ကြသည်။”

စာရေးသူ ဇာတိ ချင်းပြည်နယ်အလယ်ပိုင်း ဇိုတုန်မျိုးနွယ်စုများနေထိုင်ရာဒေသ၏ တောတောင်သဘာဝ အနေအထားအရ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းကို မိရိုးဖလာ အသက်မွေးမှုလုပ်ငန်းအဖြစ် ၂၀ ရာစုနှောင်းပိုင်းကာလများအထိ အစဉ်အဆက် လုပ်ကိုင်လာခဲ့ကြသည်။

တစ်နေရာတည်းတွင် နှစ်ကာလရှည်ကြာ လုပ်ကိုင်ကြရာမှ မြေဆီသြဇာခန်းခြောက်ပြီး ပေါင်းမြက်များ ထူထပ်လာကာ သီးနှံများမဖြစ်ထွန်းတော့သဖြင့် အခြားတစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်ကြရခြင်းဖြစ်သည်။ မြေပြန့်လွင်ပြင်ဟူ၍မရှိဘဲ အနေအထားအမျိုးမျိုးရှိသည့် တောင်စွယ်တောင်ကုန်းများပေါ်တွင် တောခုတ်မီးရှို့ စိုက်ပျိုးကြရခြင်းဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အနိမ့်အမြင့်ပေါ်မူတည်ပြီး အမြဲစိမ်းသစ်တောများ၊ သမပိုင်းသစ်တောများ၊ အမြင့်ပိုင်းတွင် ထင်းရှူးတောများ ထူထပ်စွာပေါက်ရောက်သည်။ ထင်းရှူးတောမှလွဲ၍ ကျန်သစ်တောနေရာများတွင် တောင်ယာသီးနှံများ ကောင်းစွာ ဖြစ်ထွန်းခဲ့သည်။

ဓားမဦးချ တောခုတ်မီးရှို့ခြင်း

နှစ်စဉ် ဆောင်းရာသီ နိဝင်ဘာလမှစ၍ တောင်ယာသစ်အတွက် တောခုတ်ရှင်းလင်းခြင်းကို စတင်ဆောင်ရွက်ကြရသည်။ မည်သူက မည်သည့်နေရာတွင် မည်မျှထိ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းရမည်ဆိုသည်ကို မိသားစုအစဉ်အဆက် ပိုင်ဆိုင်မှုအဖြစ် အများအားဖြင့် အမှတ်အသား အထောက်အထားများ ရှိခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်မိသားစုတစ်ခုအတွက် နှစ်ဧကမှ သုံးဧကအထိ အကျယ်အဝန်းရှိသည့် တောင်ယာလုပ်ကွက်များကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းကြရသည်။ တိုးပွားလာသည့် အိမ်ထောင်သစ်များအတွက် အချင်းချင်းမျှဝေပေး၍ဖြစ်စေ၊ အစွန်အဖျားတွင်ဖြစ်စေ နေရာသစ် ရှာဖွေကြရသည်။ မြေနေရာနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှု တစ်စုံတစ်ရာရှိလျှင် သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာလူကြီးများက နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အဆင်ပြေအောင် ညှိနှိုင်းစီရင်ပေးကြရသည်။ တချို့က အငြင်းပွားသည့် တောင်ယာလုပ်ကွက်ကို နှစ်ခြမ်းမခွဲတော့ဘဲ နှစ်ဦးစပ်တူလုပ်ကိုင် ပြေလည်သွားကြတာလည်းရှိသည်။ ရှေ့မီနောက်မီ ပုဂ္ဂိုလ်များအဆိုအရ အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီအုပ်စိုးသူများ လက်ထက်ကပင် ကျေးရွာတစ်ရွာချင်းစီ၏ နယ်နိမိတ်များကို တောတောင်ချောင်းမြောင်းသဘာဝအမှတ်အသားများဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ မိမိတို့ရွာပိုင် နယ်နိမိတ်အတွင်းသာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကို လုပ်ကိုင်ကြရသည်။

တောခုတ်သည်ဆိုရာတွင် ချုံနွယ်ပေါင်းမြက် ကိုင်းပင်များကို ဓားမဖြင့် ခုတ်ရှင်းခြင်း၊ အပင်ကြီးများကို အပေါ်တက်၍ အကိုင်းများခုတ်ချိုင်ခြင်း၊ အချို့အပင်များကို ပေါက်ဆိန်ဖြင့် ခုတ်လှဲခြင်း၊ အောက်ကျသည့်အကိုင်းကြီးများကို ခြောက်လွယ် မီးလောင်လွယ်အောင် ထပ်မံပိုင်းဖြတ်ခြင်း စသည်တို့ကို လနှင့်ချီ၍ လုပ်ကိုင်ရသည်။ ခုတ်တာ မသေသပ်၍ ကိုင်းပင်များ စိမ်းစိမ်းစိုစိုဖြစ်နေလျှင် မီးမလောင်ဘဲ ကွက်ကျန်ခဲ့တတ်သည်။ မီးလောင်တာခြင်း အတူတူ ပြာပုံပိုထူသည့်နေရာတွင် သီးနှံများ ပိုမိုရှင်သန်ဖြစ်ထွန်းသည်ကို မြင်တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

သုံးလလောက် အခြောက်ခံပြီး မတ်လ နောက်ဆုံးပတ်တွင် မီးရှို့ကြသည်။ တောင်ခြေအနိမ့်ပိုင်းက စတင်ပြီး ရှို့ရသည်ဖြစ်ရာ တောင်ကြောတစ်ခုလုံး လေပင့်အားနှင့် အတူ အလျင်အမြန် ကူးစက်လောင်ကျွမ်းသွားသည်။ အခြားနေရာဒေသများသို့ တောမီး ကူးစက်မလောင်အောင် မီးတားကွက်လပ်နေရာများကို ကြိုတင် ဖောက်လုပ်ထားကြရသည်။ မီးလောင်စဉ် တချို့ပြေးမလွတ်သည့် တောကောင်များ၊ ငှက်များ စသည်တို့၏ မီးဖုတ်ပြီး အသေကောင်များကို မီးလောင်ပြင်၌ တွေ့ရှိရတတ်သည်။ ထိုအသားများကို စားလေ့မရှိကြချေ။ မလောင်ဘဲကျန်ရစ်သည့် သစ်ကိုင်းများကို တစ်နေရာစီ စုပုံပြီး မီးထပ်ရှို့ကြရပြန်သည်။

အစေ့ချ၊ ကြဲပက်စိုက်ပျိုးခြင်း

ပြောင်းဖူးအပြင် သီးနှံမျိုးစုံကို သီးညှပ်အဖြစ် အစေ့ချ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကြဲပက်၍သော်လည်းကောင်း မိုးမကျမီ မီးလောင်ပြင်ပြာပုံပေါ်တွင် တစ်ချိန်တည်းစိုက်ကြရသည်။ အဓိက သီးနှံဖြစ်သည့် ပြောင်းဖူးကို သစ်သားလက်ကိုင်အရိုးပါသည့် ပေါက်တူးဖြင့် ကျင်းတူးပြီး တစ်ကျင်းလျှင် သုံးစေ့မှ လေးစေ့ထိ ထည့်စိုက်ရသည်။ တစ်ကျင်းနှင့်တစ်ကျင်း ခြေသုံးလှမ်းအကွာ (တစ်မီတာခန့်) ခြားစိုက်ရသည်။ လေးပင်လုံးပေါက်လျှင် ပေါင်းမြက်ရှင်းသည့်အခါ လိုသည့်အပင်ကို ပင်ကျပ်နုတ်ပစ်ပြီး သုံးပင်သာချန်ထားရသည်။ သို့မှသာ အပင်သန်ပြီး အဖူးလည်းအောင်သည်။ ကျောင်းနေအရွယ် ကလေးသူငယ်များကအစ မိသားစုဝင်များ အားလုံး ပြောင်းဖူးစိုက်ရာတွင် စုပေါင်းပါဝင်ကြရသည်။ ထိုကဲ့သို့ လူများများဖြင့်စိုက်မှသာ ကျယ်ပြောသည့်တောင်ယာခင်းတွင် မိုးမကျမီ အချိန်မီပြီးစီးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ပြာပုံအောက် မြေကြီးအနက် တစ်မိုက်ခန့်ကျင်းထဲတွင် အပူဓာတ်အခံရရှိထားပြီး မိုးအနည်းငယ်ရွာကာ အစိုဓာတ်နည်းနည်းရရုံဖြင့် ပြောင်းဖူးပင်ပေါက်လေးများ အလျှိုလျှိုထွက်လာသည်။

ဒုတိယဦးစားပေးသီးနှံဖြစ်သည့် ဆပ်ကိုမူ ကြဲပက်စိုက်ရသည်။ ဆပ်သီးနှံတွင် အဝါမျိုးနှင့် အညိုမျိုးဟူ၍ ရှိသကဲ့သို့ ကောက်ညှင်းကဲ့သို့ အစေးမျိုးလည်းရှိသည်။ ဆပ်မျိုးစေ့ကို ကြဲပက်ရာတွင် လက်အချိန်အဆက အရေးပါသည်ဖြစ်၍ အတွေ့အကြုံရှိ အိမ်ထောင်ဦးစီးများကိုယ်တိုင် ကြဲပက်ရသည်။ လက်ဆများလျှင် အပင်ပေါက်စိပ်လွန်းပြီး လက်ဆနည်းလျှင် အပင်ပေါက် ကျဲပါးတတ်သည်။

နောက်ထပ်ကြဲပက်စိုက်ရသည့် သီးနှံတစ်မျိုးမှာ နှံစားပြောင်းဖြစ်သည်။ သူလည်း အနီမျိုးနှင့် အဖြူမျိုးဟူ၍ ရှိသည်။ နှံစားပြောင်းကို ခေါင်ရည်အိုးကြီးများတည်ရာတွင် အသုံးပြုသည်။ ထူးခြားမှုတစ်ခုအဖြစ် အစေ့ချစိုက်ရသည့် ပဲစင်းငုံနှင့် ပဲဒလက် ခေါ် အောင်လောက် နှစ်မျိုးကို တစ်ရာသီတွင် အတူမစိုက်ဘဲ တစ်နှစ်တစ်မျိုး အလှည့်ကျ စိုက်ရသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ပုံမှန်သီးနှံများအပြင် ရွှေဖရုံ၊ ကျောက်ဖရုံ၊ သခွား၊ ခရမ်း၊ ပိန်းဥ၊ ကန်စွန်းဥ၊ နွယ်ပဲမျိုးစုံ၊ နှမ်းမည်း စသည်တို့ကိုလည်း တောင်ယာအနှံ့အပြားတွင် ရာသီစာအဖြစ် စိုက်ပျိုးရသည်။

ပေါင်းမြက်ရှင်းလင်းခြင်း

သီးနှံအပင်မျိုးစုံ ရှင်သန်ပေါက်ရောက်ပြီး နှစ်လကျော်အကြာတွင် ပေါင်းမြက် ရှင်းလင်းခြင်းကို စတင်ဆောင်ရွက်ရသည်။ သစ်ကိုင်းသစ်ရွက်ခြောက်များဖြင့် လောင်စာများပြီး ပြာပုံထူသည့်နေရာတွင် သီးနှံပင်များမှလွဲ၍ အခြားပေါင်းမြက်များ အလွယ်တကူ ပေါက်ရောက်ခြင်းမရှိချေ။ ပေါင်းမြက်ရှင်းရာတွင် မြက်ပင်ချုံနွယ်များသာမက သီးနှံပင် ခြေရင်းကို မြေဆွပေးခြင်း၊ ပင်ကျပ်နုတ်ခြင်း စသည်တို့ပါ လုပ်ဆောင်ရသည်။ တောင်ယာ တစ်ခင်းလုံး ပေါင်းမြက်ရှင်းရန် လူလုပ်အားပေါ်မူတည်၍ လနှင့်ချီ ကြာမြင့်တတ်သည်။ ပေါင်းမြက်ရှင်းပြီးသည့်အခါ သီးနှံပင်များ သိသာစွာ ရှင်သန်ကြီးထွားလာကြသည်။

သီးနှံများ ရိတ်သိမ်းသိုလှောင်စားသုံးခြင်း

တောင်ယာသီးနှံများ စတင်ရင့်မှည့်ချိန်တွင် ဝက်ဝံ၊ မျောက်အုပ်၊ ကြက်တူရွေးအုပ်၊ စာကလေးအုပ်၊ ကြွက်အုပ် စသည့် တိရစ္ဆာန်များ၏ အန္တရာယ်ကိုလည်း နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ကာကွယ်ဟန့်တားရသည်။

“တောင်ယာ သီးနှံများ စတင် ရင့်မှည့်ချိန်တွင် ဝက်ဝံ၊ မျောက်အုပ်၊ ကြက်တူရွေးအုပ်၊ စာကလေးအုပ်၊ ကြွက်အုပ် စသည့် တိရစ္ဆာန်များ၏ အန္တရာယ်ကိုလည်း နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ကာကွယ်ဟန့်တား ရသည်။”

သာမန်အားဖြင့် သုံးကေခန့်အကျယ်ရှိသည့် တောင်ယာခင်းတစ်ခုတွင် သီးနှံမျိုးစုံကို သီးညှပ်အဖြစ် တစ်ချိန်တည်း စုပြုံစိုက်ခဲ့ကြသည်မှန်သော်လည်း ရင့်မှည့်ခူးဆွတ်ချိန်မှာ မတူကွဲပြားကြသည်။ အစောဆုံး ရင့်မှည့်သည့်သီးနှံမှာ ဆပ်ဖြစ်သည်။ ဩဂုတ်လ၌ စတင်ရိတ်သိမ်းကြရပြီး အညိုမျိုး၊ အဝါမျိုး၊ ကောက်ညှင်းမျိုးဟူ၍ ရှိရာ ကြဲပက်စဉ်ကပင် နေရာကန့်ခွဲ၍သော်လည်းကောင်း၊ အနှံများ၏ အရောင်ကိုကြည့်၍သော်လည်းကောင်း သီးခြားစီခွဲ၍ ရိတ်သိမ်းခြွေလှည့်ရသည်။ ဆပ်ဆန်၏ အားသာချက်မှာ ပြောင်းဖူးနှင့် ပဲစင်းငုံများကဲ့သို့ ပိုးမထိုးသဖြင့် ကြာရှည်သိုလှောင်အထားခံသည်။ လက်ဆုံဖြင့်ထောင်း အခွံချွတ်ပြီး ထမင်းအဖြစ်ချက်စားကြရသည်။ အမျိုးမျိုးသော ရိုးရာပွဲလမ်းသဘင်များ ကျင်းပရာတွင်လည်းကောင်း၊ အလှူမင်္ဂလာပွဲများ၊ နာရေးကိစ္စများတွင်လည်းကောင်း လူအများအပြားကို ကျွေးမွေးဧည့်ခံရာတွင် ဆပ်ဆန်ကို အများဆုံး

အသုံးပြုကြသည်။ ကောက်ညှင်းဆပ်ဆန်ကို အိမ်သုံးကစော်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။ တစ်တောင်ခန့်အမြင့် အရွယ်အစားရှိသည့် မြေအိုးများတွင် ကောက်ညှင်းဆပ်ဆန်ဖြင့် ကစော်တည်ပြီး တစ်လခန့်ကြာသည့်အခါ ချိုမြမြကစော်ရပြီ။ အိမ်လာသည့်ဧည့်သည်ကို ကစော်နှင့်ပဲဧည့်ခံရသည်။ တောင်ယာတွင် အလုပ်လုပ်ချိန် နေ့လယ်သရေစာအဖြစ် စားကြရသည်။ အမဲလိုက်သွားသည့် အစ်ကို ကာလသားများက ဝက်ဝံကဲ့သို့သော တောကောင်ကြီးများ ရလာကြောင်း မနီးမဝေးမှ သေနတ်ပစ်ဖောက် အချက်ပေးလာသည့်အခါ ရွာ၏ကွမ်းတောင်ကိုင်ကညာပျိုများက ကစော်ခွက်ကိုယ်စီဖြင့် ရွာထိပ်မှာ ဆီးကြိုဂုဏ်ပြုကြရသည်။

အဓိကပင်မသီးနှံဖြစ်သည့် ပြောင်းဖူးကို အောက်တိုဘာလတွင် ခူးဆွတ်ကြသည်။ တစ်ကျင်းတွင် သုံးပင်၊ တစ်ပင်တွင် အဖူးနှစ်ဖူးမှ သုံးဖူးအထိ ဖူးတတ်သည်။ အဖူး၏ဆံမြိတ်သည် အဖြူရောင်၊ ပန်းရောင်မှ အနက်ရောင်ပြောင်းသွားလျှင် မီးကင်ဖုတ်စားလို့ရပြီ။ သို့ရာတွင် အဖူးအခွံသည် စိမ်းရာမှ ဝါသွားသည့်အခါမှ လုံးဝရင့်မှည့်ပြီး ခူးဆွတ်ရသည်။ ပြောင်းဖူးကိုအခွံနွှာ အစည်းလိုက် တောင်ယာတဲကျပ်ခိုးစင်ပေါ်တင်ပြီး အစိုဓာတ်ကုန်အောင် မီးမြှိုက် အပူပေးရသေးသည်။

ပြောင်းဖူးပြီးမှ နှံစားပြောင်း၊ ပဲစင်းငုံ၊ ပဲဒလက်ခေါ် အောင်လောက်ကို နောက်ဆုံးမှ ခူးဆွတ်သိမ်းရသည်။ ဘယ်သူ့တောင်ယာခင်းမှ ဘယ်သီးနှံက ဘယ်နှတင်းရကြောင်း ရာသီပိတ် မင်္ဂလာသတင်းအဖြစ် အချင်းချင်း ဖလှယ်ကြသည်။ တစ်ရာသီစာရရှိသည့် သီးနှံများကို ပမာဏအလိုက် ပုတ်အကြီးအငယ်များဖြင့် သိမ်းထားကြရသည်။ တစ်နှစ်တာ စားသုံးရန်အတွက်သာမက သာရေး၊ နာရေးကိစ္စများ ပေါ်လာသည့်အခါ သုံးစွဲရန် ပိုပိုလျှံလျှံ စုဆောင်းထားကြရသည်။ ရိုးရာပွဲတော်များပြုလုပ်ရန် အစီအစဉ်ရှိသူများကမူ သီးနှံများ၊ ခေါင်ရည်အိုးကြီးများကို သုံးလေးနှစ်ကပင် ကြိုတင်၍ စုဆောင်းထားကြရသည်။

ပြောင်းဖူးသည် ဒေသခံများ နေ့စဉ်အဓိကစားသုံးသည့် အစားအစာဖြစ်၍ အများဆုံး စိုက်ပျိုးသိုလှောင်ထားကြရသည် မှန်သော်လည်း ပိုးထိုးတတ်သည်ဖြစ်၍ တစ်နှစ်ထက်ပို၍ သိုလှောင်သိမ်းထား၍မရချေ။ ချက်ပြုတ်ရန် ပြင်ဆင်ရာတွင် စားသုံးမည့် မိသားစုဦးရေပေါ်မူတည်၍ ပြောင်းဖူး နို့ဆီဘူးလေးလုံးခန့်ကို ရေခဏမျှ စိမ်ထားရသည်။ ပြီးလျှင် လက်ဆုံမောင်းဖြင့် အခွံများကျွတ်သည်အထိ ထောင်းရသည်။ ရေမစိမ်ဘဲ အခြောက်ထောင်းလျှင် ကြေပြီး အမှုန့်ဖြစ်သွားတတ်သည်။ အခွံကျွတ်သည်အထိသာ အလောတော်ထောင်းပြီး ဆန်ကောဖြင့် အခွံများကို လှေ့ခါ ထုတ်ပစ်ရသည်။ ယင်းပြောင်းဖူးဆန်ကို အောင်လောက်ချဉ် သို့မဟုတ် ပဲစင်းငုံ သို့မဟုတ် အရွက်တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် မြေအိုးထဲ ရောထည့်ပြီး ထင်းမီးကောင်းကောင်းဖြင့် တစ်ညလုံးပြုတ်ကျိုထားရသည်။ မနက်မိုးလင်း ရေနည်းနည်း ထပ်ထည့်နွှေးပြီးပါက ပြောင်းဖူးဆန်များ နူးအိကြေသွားက ခွန်အားဖြစ်စေသော စားကောင်းသည့် ပြောင်းဖူးစွပ်ပြုတ် နံနက်စာကို ရရှိသည်။ ယနေ့မြို့ပေါ်တွင် ချင်းရိုးရာအစားအစာအဖြစ် ဈေးကွက်၌ရောင်းချသည့် "ဆာဘူးသီး"မှာ အသားပါသည်ကလွဲ၍ ထင်းမီးသွေး မြေအိုးဖြင့် ညလုံးပေါက် ပြုတ်ကျိုထားသော မူလလက်ဟောင်း ပြောင်းဖူးပြုတ်ရည်နှင့် အရသာချင်းကွာသည်။

အောင်လောက်ချဉ်

မြန်မာတွင် မုန်ညင်းချဉ်၊ မျှစ်ချဉ်၊ ကိုးရီးယားတွင် မုန်လာချဉ် ဟူ၍ ရှိသည့်နည်းတူ ချင်းမှာလည်း "အောင်လောက်ချဉ်"သည် နှုတ်မြိန်စေသည့် ရိုးရာဖြည့်စွက်အစားအစာ တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ပဲဒလက် ခေါ် အောင်လောက်သည် တောင်ယာသီးနှံများအနက် ပဲစင်းငုံနှင့် တစ်လှည့်စီ စိုက်ရသည်။ နောက်ဆုံးရာသီပိတ် ရိတ်သိမ်းရသည့် တောင်ယာသီးနှံဖြစ်သည်။ သူက ပိုးမထိုး၍ ပုတ်အကြီးစားဖြင့် ကြာရှည်သိုလှောင်ထား၍ရသည်။ အောင်လောက်သီးများကို မိုးပြဲဒယ်အိုးဖြင့်ပြုတ်ပြီး အခွံခွာ၊ အခွံကို ဝက်စာကျွေး၊ အဆန်များကို သီးသန့် ရက်လုပ်ထားသည့် ဝါးခြင်းကြားအပြားထဲထည့်ချည်ပြီး တသွင်သွင်စီးနေသည့်ချောင်း ထဲတွင် သုံးညခန့်စိမ်ထားရသည်။ လူနှင့်မတည့်သည့် အဆိပ်အတောက်များ၊ အရိအရွဲများ သည် ချောင်းရေနှင့်အတူ မျောပါသန့်စင်သွားသည်။ ချောင်းရေဖြင့် အထပ်ထပ်ဆေးကြော ပြီး အိမ်တွင် ခေါင်ရည်အိုးကဲ့သို့သော မြေအိုးကြီးများ သို့မဟုတ် စဉ့်အိုးသန့်သန့်များအတွင်း ရေနှင့်ရော၍ စိမ်ထားရသည်။

တစ်ပတ်ဆယ်ရက်ခန့်ရှိသည့်အခါ ပြောင်းဖူးပြုတ်ချက်ရာတွင် ရောထည့်စားရ သည့် အောင်လောက်ချဉ် ရပါပြီ။ နေ့စဉ် အနည်းဆုံး နှစ်ကြိမ်မှ သုံးကြိမ်စားသုံးရသည့် ပြောင်းဖူးပြုတ်ထမင်းချက်ရာတွင် အသီးအရွက်နှင့် ပဲတစ်မျိုးမျိုး အမြဲမရနိုင်သည့်အခါ အောင်လောက်ချဉ်ကို ဖြည့်စွက်အရောအနှောအဖြစ် ပင်တိုင်ထည့်ချက်ရသည်။ ကုန်ခါနီး လေ ချဉ်လေ၊ စားလို့ကောင်းလေ ဖြစ်သည်။

ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်

မိဘဘိုးဘွားများသည် တောင်ယာစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ရာတွင် ဖွဲနပဲကောင်းစွာ ကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ကြရာမှ သီးနှံများ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းခဲ့သည်။ မိသားစုစားဖို့အတွက် ပိုလျှံသည့်အပြင် အိမ်အောက်တွင် နွားနောက်အရပ်လွတ်သည့် ထင်းရှူးသားဖြင့် ရိုးရာ အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်းများ ဆောက်လုပ်နိုင်ခြင်း၊ ရိုးရာပွဲတော်ကြီးငယ်များ ပြုလုပ်ကျင်းပကာ ရွာလုံးကျွတ် ကျွေးမွေးအလှူအတန်းပြုလုပ်နိုင်ခြင်း၊ သားသမီးများအား ကောင်းစွာ ပညာသင်ကျောင်းထားပေးနိုင်ခြင်း စသည့် တိုးတက်ပြောင်းလဲသည့် အောင်မြင်မှု မော်ကွန်း မှတ်တိုင်များ စိုက်ထူနိုင်ခဲ့ကြသည်။

၂၁ ရာစု အစောပိုင်းကာလများမှစ၍ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူနေမှုပုံများ တိုးတက် ပြောင်းလဲလာခြင်းနှင့်အတူ ယခုအခါ အထက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းခြင်းရာများသည် အမေ့လျော့ခံ သမိုင်းပုံရိပ်ထဲက ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အမွေအနှစ်အဖြစ် ပုံပြင်ပမာ မြင်တွေ့ ခံစားနိုင်ကြတော့မည်ဖြစ်သည်။

ဆလိုင်းမာန်ငိုင်း

twmEpfuJ,EiSifh &omwpfxkJ,onfh rEÅ&d;m oBuFxrif;

oaiwoD rmifrd;ç;rf

❝တစ်နှစ်တစ်ခါ သင်္ကြန်ပွဲတော်ကာလတွင်
မွန်လူမျိုးတို့သည်
တစ်မူထူးခြားစွာဖြင့် ရသာထူးကဲသည့်
"မွန်ရိုးရာ သင်္ကြန်ထမင်း" ကို ချက်ပြုတ်၍
စတုဒိသာ ညှော်ခံကျွေးမွေးကြစမြဲဖြစ်သည်။❞

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရိုးရာအစဉ်အလာပွဲတော်များကို ဆယ့်နှစ်လ၊ ဆယ့်နှစ်ရာသီအစဉ်အလာမပြတ် ကျင်းပလာခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ဆယ့်နှစ်လရာသီပွဲတော်များမှာ တန်ခူးလ သင်္ကြန်ပွဲ၊ ကဆုန်လ ညောင်ရေသွန်းပွဲ၊ နယုန်လ စာပြန်ပွဲ၊ ဝါဆိုလ ဝါဆိုပွဲ၊ ဝါခေါင်လ စာရေးတံမဲပွဲ၊ တော်သလင်းလ လှေပြိုင်ပွဲ၊ သီတင်းကျွတ်လ မီးထွန်းပွဲ၊ တန်ဆောင်မုန်းလ ကထိန်ပွဲ၊ နတ်တော်လ စာဆိုတော်ပွဲ၊ ပြာသိုလ မြင်းခင်းပွဲ၊ တပို့တွဲလ ထမနဲပွဲနှင့် တပေါင်းလ သဲပုံစေတီပွဲ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါပွဲတော်များအနက် မြန်မာ့ရိုးရာနှစ်သစ်ကူး တာသင်္ကြန်ပွဲဟု ခေါ်သော တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာ ရေပက်ကစားကြသည့် အတာသင်္ကြန်ပွဲသည် အစည်ကားဆုံး၊ အပျော်ရွှင်ဆုံး ပွဲတော်တစ်ခုဖြစ်သည်။

နှစ်ဟောင်းမှ နှစ်သစ်သို့ ကူးပြောင်းသည့် အချိန်ကာလ၊ အတာရေစင် ပက်ဖျန်းကြသည့်ကာလတွင် ရေကစားပွဲ၊ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲ၊ တေးဂီတဖျော်ဖြေပွဲ၊ သံချပ်အကအလှပြိုင်ပွဲများ ပျော်ရွှင်စွာ ကျင်းပကြသည့်နည်းတူ မြန်မာ့ရိုးရာမုန့်အမျိုးမျိုးနှင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးတတ်ကြသည်။ အတာရေသဘင်ပွဲ ဆင်နွှဲကြသူများနှင့် ဥပုသ်သီတင်းသီလ ဆောက်တည်သူများအား စေတနာအကျွေးအမွေးဖြင့် ဧည့်ခံလှူဒါန်းပွဲများကိုလည်း ရိုးရာအစဉ်အလာမပျက် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုမောင်နှမများအားလုံးသည်လည်း မြန်မာ့နှစ်သစ်ကူး အတာသင်္ကြန်ပွဲတော်တွင် ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာ ပျော်ရွှင်ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူတကွ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြပါသည်။ နှစ်ဟောင်းမှ နှစ်သစ်သို့ ကူးပြောင်းသည့် အတာသင်္ကြန်ပွဲတော်တွင် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ နံ့သာသွေးပွဲ၊ ဘုရားရေသပ္ပာယ်ပွဲ၊ ရိုးရာလောင်းလှေများဖြင့် ရေပက်ကစားခြင်းဓလေ့တို့ကို ထူးခြားစွာ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ထို့အတူ အတာသင်္ကြန်ပွဲတော်၌ ပျော်ရွှင်စွာလာရောက်ဆင်နွှဲကြသူများအား စေတနာဧည့်ခံ ကျွေးမွေးတတ်သည့် မွန်ရိုးရာသင်္ကြန်ထမင်းအကြောင်း တစေ့တစောင်းကို မိတ်ဆက်ဖော်ပြလိုပါသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာသင်္ကြန်ပွဲတော်ကာလအတွင်း ဧည့်ခံကျွေးမွေးလေ့ရှိသော မုန့်များမှာ အများအားဖြင့် မြန်မာရိုးရာမုန့်ပဲသရေစာများ ဖြစ်သည့် မုန့်လုံးရေပေါ်၊ ရွှေရင်အေး၊ မုန့်လက်ဆောင်း၊ ပေါင်မုန့်အုန်းနို့ဆမ်း၊ ကောက်ညှင်းပေါင်း၊ သာကူ၊ မုန့်ကြာစိ၊ ကြာဆံချက်၊ အအေးမျိုးစုံ၊ မန်ကျည်းဖျော်ရည်၊ ကျောက်ကျော စသည့် အဖျော်ရည်မျိုးစုံတို့ကို ပြုလုပ်၍ စေတနာလှူဒါန်းကြ၊ ကျွေးမွေးဧည့်ခံကြသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ တစ်နှစ်တစ်ခါ သင်္ကြန်ပွဲတော်ကာလတွင် မွန်လူမျိုးတို့သည် တစ်မူထူးခြားစွာဖြင့် ရသာထူးကဲသည့် "မွန်ရိုးရာ သင်္ကြန်ထမင်း" ကို ချက်ပြုတ်၍ စေတနာ ဧည့်ခံကျွေးမွေးကြစမြဲဖြစ်သည်။

သင်္ကြန်အခါသမယသည် အလွန်ပူပြင်းခြောက်သွေ့သော နွေဥတုကာလဖြစ်သည်။ ထိုအပူကို အန်တုနိုင်ရန် အေးမြသောရေနှင့် စိမ်ကာ တွဲဖက်စားသုံးရသော မွန်ရိုးရာ သင်္ကြန်ထမင်းကြောင့် စားသုံးကြသူတို့၏စိတ်နှလုံးကို စိတ်လက်အေးချမ်းကြည်သာစေပါသည်။ မွန်သင်္ကြန်ထမင်းကို မစားဖူးသူများကလည်း တမြတ်တနိုးစားဖူးချင်ကြပြီး စားဖူးသူများကလည်း နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း သတိတရ စားချင်တတ်ကြသည်။ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းကြသော မွန်လူမျိုးများကလည်း တစ်နှစ်တစ်ခါ မွန်ရိုးရာသင်္ကြန်ထမင်းဖြင့် ကျွေးမွေးဧည့်ခံကြသည်မှာ အစဉ်အလာတစ်ရပ်ပင်။

ရှေးသမိုင်းအစဉ်အလာအရ မွန်လူမျိုးတို့၏ မွန်သင်္ကြန်ထမင်း ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် ပတ်သက်သည့် ရှေးဟောင်း မွန်ပညာရှင်တို့က “ဓမ္မပါလပေစာ”တွင် ဖော်ပြပါအတိုင်း ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်ကို ဗဟုသုတဖြစ်ဖွယ် မှတ်သားဖွယ်ရာအဖြစ် တင်ပြချင်ပါသည်။

ဤမဟာဘဒ္ဒကမ္ဘာတွင် ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါသမယက မဟာပထဝီမြေကြီးပင် တိမ်းစောင်းလောက်အောင် ပစ္စည်းဥစ္စာစည်းစိမ် လွန်စွာချမ်းသာကြွယ်ဝသော သူဌေးကြီး တစ်ဦးရှိခဲ့သည်။ ထိုသူဌေးကြီးတွင် သားသမီးရတနာ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မထွန်းကားခဲ့ပါ။ တစ်နေ့သောအခါ သေရည်ယစ်မူးနေသူတစ်ယောက်က မဟာသူဌေးမင်းကြီးအား အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြားလာခဲ့သည် ဟုဆို၏ –

“သူဌေးကြီးမှာ စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသော်လည်း သားသမီးမရှိပါ။ သို့ဖြစ်၍ သူဌေးကြီး ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းသွားပြီးနောက် သူဌေးကြီး ကောင်းရာသုဂတိရောက်အောင် အလှူလုပ်ပြီး မျှဝေပေးမည့်သူ မည်သူမျှမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် သူဌေးကြီးပိုင်ဆိုင်သော ဓနပစ္စည်းဥစ္စာတို့သည် အလဟဿပင်ဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းဥစ္စာမရှိသော်လည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြု၍ အမျှပေးဝေမည့် သားသမီးရတနာများရှိသောကျွန်တော်မျိုး ဘဝကို သူဌေးကြီး မမီပါ” ဟူ၍ ကဲ့ရဲ့စကားဆိုခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်၍ သူဌေးကြီးက အဆိုပါယစ်ထုပ်ကြီး၏ စကားကိုကြားရပြီးနောက် စဉ်းစားဆင်ခြင်မိလာသည်။ ကျက်သရေမင်္ဂလာနှင့်ပြည့်စုံသော ရင်သွေးငယ်တစ်ယောက် ရရှိရန် ကြိုးစားချင်မိသည်။ ထို့ကြောင့် နေမင်းကြီးထံတွင်လည်းကောင်း၊ လမင်းကြီးထံတွင်လည်းကောင်း သုံးနှစ်တိုင်တိုင် တောင်းဆိုခဲ့ပါသော်လည်း သားသမီးမရရှိခဲ့ပါ။ သို့ရာတွင် သုံးနှစ်လွန်ပြီးနောက် ကာလတစ်ခုရောက်သော် တိုင်းသူပြည်သားအများအပြား ပျော်ရွှင်စွာပါဝင်ဆော့ကစားကြသည့် နှစ်သစ်ကူး သင်္ကြန် ဆင်ယင်ကျင်းပချိန်တွင် သူဌေးကြီးသည် ၎င်းတို့၏မိဘမောင်ဖွား ဆွေမျိုးများနှင့် ကျေးကျွန်များ ခြံရံလျက် ပျော်ရွှင်စွာ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြသည်။

ထို့အတူ ရွှေထီးနှင့်တကွ တံခွန်ကုက္ကားအလံများကို ကိုင်ဆောင်ကာ မြစ်ကမ်းတစ်နေရာ ပညောင်ပင်အောက်သို့ရောက်ပြီး ထမင်းနှင့်စားဖွယ်များကို ချက်ပြုတ်ကြသည်။ ဆန်ကို စံပယ်ငုံနှင့်တူသည်အထိပြုတ်ပြီး ခုနစ်ကြိမ် ရေလောင်း၍ ဖွဖွဆေးသည်။ ရေဆေးပြီး အမွှေးနံ့သာရည်ဖြင့် ပညောင်ပင်စောင့်နတ်ထံ ပူဇော်ပသလျက် သားဆုကို တောင်းလေသည် ဟု သိရသည်။

ထို့အပြင် သူဌေးကြီးသည် ၎င်းနှင့်အတူ ပါလာသောဆွေမျိုးမိတ်သဟာများအား အလှူဒါနပြုကာ ညှော်ခံကျွေးမွေးစားသောက်ခဲ့ကြသည်။ တူရိယာအမျိုးမျိုးဖြင့် တေးသီချင်းများ တီးမှုတ်သီဆိုကြသည်။ ထို့နောက် မိမိနေထိုင်ရာ ပြဿဒ်ဆောင်သို့ပြန်ခဲ့ကြသည် ဟူ၏။ သို့ရာတွင် ပညောင်ပင်စောင့်နတ်ကလည်း သူဌေးကြီးတောင်းဆိုသောဆုကို ပေးရန် မစွမ်းနိုင်သဖြင့် သိကြားမင်းထံ အကူအညီ တောင်းရလေသည်။ ထိုအခါ သကြားမင်းကလည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့်လှမ်းကြည့်ရာတွင် “ဓမ္မပါလနတ်သား” ကို မြင်သဖြင့် သူဌေးကတော်ထံတွင် ပဋိသန္ဓေတည်ရန် တောင်းပန်လေသည်ဟု ဆို၏။

သို့ဖြစ်၍ဓမ္မပါလနတ်သားလည်းသူဌေးကတော်ဝမ်းတွင် ကိုးလကိုးရက် ပဋိသန္ဓေတည်သည်။ ထို့နောက်ကျက်သရေ မင်္ဂလာပြည့်စုံသည့် လဆန်း ၁၅ ရက်တွင်လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့သော ရင်သွေးငယ်ကို သူဌေးကတော်က မွေးဖွားသန့်စင်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ သူဌေးကြီးသည်အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာကြည်နူးအားရစွာဖြင့် မိမိ၏ရင်သွေးငယ်အား ရွှေပုခက်ဖြင့် ထားသည်။ ပညောင်စောင့်နတ်မင်းအပေါင်းတို့ကိုလည်း သောင်းသောင်းဖြဖြပူဇော်ချီးမြှောက်ခဲ့ကြ၏။

ထို့ကြောင့်ပင် မွန်လူမျိုးများသည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း သင်္ကြန်ကာလအချိန်ကျရောက်သောအခါတိုင်း စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ ကျက်သရေမင်္ဂလာအဖြာဖြာတိုးတက်ပြည့်စုံကြစေရန် ရည်ရွယ်၍ မွန်ရိုးရာ သင်္ကြန်ထမင်းကို ချက်ပြုတ်လှူဒါန်းကြစမြဲဖြစ်သည်။ ဓမ္မပါလပေစာတွင် ရေးသားညွှန်ပြထားသည့်အတိုင်း အစဉ်အလာကောင်းဖြစ်သည့် မွန်ရိုးရာသင်္ကြန်ထမင်းကိုနှစ်စဉ်နှစ်သစ်ကူး အတာသင်္ကြန်ပွဲတွင် ဧည့်ခံ ကျွေးမွေးခဲ့ကြသည်မှာ ယနေ့ခေတ်ကာလတိုင် ဖြစ်ကြောင်းလေ့လာသိရှိရသည်။

သင်္ကြန်ကာလတွင်ကျွေးမွေးဧည့်ခံမည့်မွန်ရိုးရာသင်္ကြန်ထမင်း ပြုလုပ်ရပုံအဆင့်ဆင့်ကိုဖော်ပြလိုပါသည်။ ဦးစွာ သရက်သီးစိမ်းကို ခြစ်ရပါမည်။ငါးကွမ်းရှပ်ခြောက်ကိုလည်း အိုးအတွင်း ပြုတ်ထားပြီးအသားနွှင်ထားရပါမည်။ ကြက်သွန်နီကိုလည်း ဓားဖြင့်ပါးပါးလှီးထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

> **“ဦးစွာ သရက်သီးစိမ်းကို ခြစ်ရပါမည်။ ငါးကွမ်းရှပ်ခြောက်ကိုလည်း အိုးအတွင်း ပြုတ်ထားပြီး အသားနွှင်ထားရပါမည်။ ကြက်သွန်နီကိုလည်း ဓားဖြင့် ပါးပါးလှီးထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။”**

ယင်းနောက် ခြစ်ထားပြီးသော သရက်သီးစိမ်းများနှင့် အသားချည်းသက်သက်နွှင်ပြီး ထောင်းထားသော ငါးခြောက်ထောင်းနှင့် ကြက်သွန်နီတို့ကို ရော၍နယ်ရသည်။ နနွင်း၊ ဆား သင့်တင့်ရုံမျှသာ ထည့်ရပါမည်။ ထိုနယ်ထားပြီးသော ငါးခြောက်ကို ဆီသတ်ပြီးကြော်ရသည်။ ထို့နောက် မီးမျှဉ်းမျှဉ်းနှင့် ထွက်လာသောရေများ ကုန်ခန်းသွားအောင် ကြော်ရသည်။ မခြောက်တခြောက် စိုဖတ်ဖတ်ထား၍ရသည်။ ထို့အပြင်ငရုတ်သီးအခြောက် အတောင့်ကလေးများကို ကြော်ပြီးဆီစစ်ထားရပါမည်။

ပြီးနောက် မြေအိုးအသစ်တစ်လုံးဖြင့် ဖယောင်းနဲ့သင်းအောင်လုပ်ထားရပါမည်။ ထိုမြေအိုးထဲသို့ ရေထည့်ထားပြီးချိန်တွင် ရေအေးအေးလေးက ဖယောင်းနံ့သင်းနေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဧည့်ခံကျွေးမွေးရာတွင် ထမင်း ပန်းကန်ထဲ ထမင်းနှင့်ရေကို ထည့်၊ ဇွန်းတပ်ပေး၊ ငါးခြောက်ထောင်းကြော်ပန်းကန်နှင့် ငရုတ်သီးတောင့်ကြော်ပန်းကန်ကို စားပွဲပေါ် အသင့် ပြင်ဆင်ထားရပါမည်။ ရေတကောင်းထဲတွင် ဖယောင်းသင်းထားသော ရေထည့်ထားပေးပြီး စားသုံးသည့်အခါ အလွန်နှုတ်မြိန်သော မွန်ရိုးရာအစားအစာတစ်မျိုးအဖြစ် အထူးနှစ်ခြိုက် ကြလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတူ ယောမင်းကြီး ဦးဘိုးလှိုင်ရေးသည့် ဥတုဘောဇနသင်္ဂဟကျမ်းထဲတွင် မွန်ရိုးရာသင်္ကြန်ထမင်းတွင် ပါဝင်သည့် ဓာတ်သဘာဝများ၏ရသကို ဤသို့ ဖတ်ရှုလေ့လာ ရပါသည်။ သရက်သီးသည် ချဉ်၊ ဖန် ရသရှိ၏၊ နှုတ်ကိုမြိန်စေ၏။ လေ၊ သည်းခြေကို ပျက်စေ တတ်၏။ လေ၊ သလိပ်ကို နိုင်၏။ ကျင်ကြီးအစုကို ဖျက်၍ ဝမ်းကို ရွှင်စေတတ်၏။ တေဇော ဓာတ်၊ ပထဝီဓာတ်ဖြစ်ပြီး ချဉ်သောရသဖြစ်သည်ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

အလားတူငရုတ်သီးသည် အစပ်အရသာဖြစ်သည်။ စပ်သည် ပူသည်။ မစေးထန်း သွက်၏။ လေ၊ သည်းခြေကို ပျက်စေတတ်၏။ သလိပ်ကိုနိုင်၏။ ကြေလွယ်၏။ ဝမ်းတွင်း အရည်တို့ကို ခြောက်စေတတ်၏။ ပူလောင်၊ ခံတွင်းခြောက်၊ လည်ချောင်းနာ၊ နှုတ်ခမ်းကွဲ၊ အားအင်ယုတ်လျော့ခြင်း …စသည်တို့ကို ဖြစ်စေသည်။ စပ်သောရသ ဖြစ်၏။ အငန်ရသသည် စင်ကြယ်စေတတ်၏။ နှုတ်ကို မြိန်စေတတ်၏။ လေကိုနိုင်၏။ အစာကို ကျက်စေသည်။ သလိပ်၊ သည်းခြေကို ပျက်စေတတ်၏။ နူးညံ့စေတတ်၏ ဟု ဆိုပါသည်။

ထို့ကဲ့သို့ တစ်မူထူးခြားသည့် ဓာတ်သဘာဝရသများစွာ ပါဝင်သော အစားအစာ ကြောင့် အတာသင်္ကြန်ပွဲတော်ကာလအတွင်း မွန်ရိုးရာသင်္ကြန်ထမင်းကို စားသုံးရာ၌ အန္တရာယ်မရှိပါ။ အချို့က "သင်္ကြန်ရေတစိုစိုနဲ့ အေးရချမ်းရတဲ့အထဲမှာ ထမင်းကိုပါ ရေနဲ့စားရတော့ ဗိုက်နာမှာ ကြောက်ရတယ်" ဟု ပြောတတ်ကြပါသည်။

မွန်ပြည်နယ်တစ်ဝန်းတွင် နေထိုင်သော မွန်လူမျိုးတို့၏မိသားစုအိမ်တိုင်းလိုလို၌ပင် အတာသင်္ကြန်ပွဲတော်ကာလအတွင်း၌ သင်္ကြန်ထမင်းကို ပင်ပင်ပန်းပန်း ချက်ပြုတ်ကြော် လှော်၍ နေ့စဉ်ဧည့်သည်များ၊ သင်္ကြန်ရေကစားသောသူများကို ဧည့်ခံကျွေးမွေးတတ်ကြ သည်မှာ ရိုးရာအစဉ်အလာ တစ်ရပ်ပင်။

မည်သို့ဆိုစေ တိုင်းရင်းသားများစွာ ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာစုစည်းနေထိုင်ကြသော မိမိတို့ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဓလေ့စရိုက်များကို အလေးနက် ထား၍ ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးဆက်အမွေအနှစ်ဖြစ်သော ဘိုးဘွားမိဘများ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်အဖြစ် မှတ်ယူထားကြသည့် အတာနှစ်ကူး အရသာတစ်မူ ထူးခြားသည့် မွန်ရိုးရာ သင်္ကြန်ထမင်းအကြောင်း တစေ့တစောင်းကို လေ့လာရေးသား မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

သုတေသီမောင်ငြိမ်းချမ်း

ytd0f;wdkif;&if;om;wdkY trsdK;om;aeYESifh uRefawmfhtjrif

ytd0f;orkdif;ynm&Sif;tzGJU

“ပွယ်လုဖုဲင်းကို ကျင်းပကြသော
ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည်
တောင်ယာထွက်သီးနှံများ အောင်မြင်ရေး၊
ရာသီဥတု ကောင်းမွန်ရေး၊
ပိုးမွှားဖျက်ဆီးမှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရေးနှင့်
စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စသည်တို့ကို ရည်ရွယ်၍
ဘုရားရှင်အား
မီးဖြင့် ပူဇော်ဆုတောင်းသည့်ပွဲဖြစ်ပေသည်။”

ပအိုဝ်းအမျိုးသားနေ့ပွဲတော်

အမျိုးသားနေ့သည် လူတိုင်းအဖို့ ထူးခြားသည့် ဂုဏ်ထူးဝိသေသဖြင့် ပြည့်စုံသည့် နေ့ထူးနေ့မြတ်ပင်ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အမျိုးသားနေ့ဟူသည် မိမိတို့လူမျိုးကို ပြန်လည်မှတ်တမ်းတင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အမျိုးသားနေ့ဟူသည် ဇာတိသွေး ဇာတိမာန်များ၊ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်များ၊ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ ထက်မြက်ရှင်သန်ရေး၊ နိုင်ငံတော်ကို ချစ်မြတ်နိုးသော စိတ်ဓာတ်များ ကိန်းအောင်းလာစေရေးအတွက် လှုံ့ဆော်ပေးသည့်နေ့ပင် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသားနေ့သည် လူမျိုးတိုင်းအတွက် ထူးခြားသောနေ့ပင် ဖြစ်သည်။

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် မိမိတို့၏ ထူးခြားသည့် သမိုင်းအစဉ်အလာကို အကြောင်းပြု၍ "ဒဲဉ်သီးလာဖွေ" (တပေါင်းလပြည့်)နေ့ရောက်တိုင်း ပအိုဝ်းအမျိုးသားနေ့ကို နှစ်စဉ်မပျက် ကျင်းပလျက်ရှိသည်။ ဤတွင် ပအိုဝ်းအမျိုးသားနေ့နှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြရသော် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ကျေးဇူးတရားသိရှိမှု၊ ကျေးဇူးတရားကို နားလည်သဘောပေါက်မှု စသော ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အဆုံးအမကို လေးစားယုံကြည်စွာ နှလုံးသွင်းကြသူများ ဖြစ်ကြ၏။ အမျိုးသားနေ့သည် မိမိတို့လူမျိုး ဘိုးဘွားအစဉ်အဆက်၏ ကျေးဇူးတရားကို အောက်မေ့သတိရသည့်စိတ်မှ ပေါက်ဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသားနေ့သည် ကျေးဇူးတရားကို သိမှုမှ စတင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်၏။

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၇၀၀ ကျော်၊ ဘီစီ ၆၉၁၊ တပေါင်းလပြည့် စနေနေ့၊ လဝင်နေထွက်၊ လရောင်နေရောင် ထွန်းပြောင်ထိန်လင်း ရောယှက်သောအချိန်တွင် မင်းတစ်ပါးကို ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ထိုမင်းသည် လဝင်နေထွက်အချိန်တွင် မွေးဖွားသဖြင့် "သူရိယစန္ဒာ"ဟု ခေါ်သည်။ သူရိယစန္ဒာမင်းသည် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့သည်။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ တောက်ပသောခေတ်ကာလကို ဖန်တီးပေးခဲ့၏။ သထုံမြို့ရှိ ရွှေစာရံစေတီတော်ကိုတည်ခဲ့သည့် သာသနဒါယကာမင်းမြတ် ဖြစ်၏။ ဤကျေးဇူးတရားများကို အောက်မေ့သောအားဖြင့် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဂုဏ်ရောင်ကို ထွန်းပြောင်စေခဲ့သော သူရိယစန္ဒာမင်း၏ မွေးနေ့ဖြစ်သည့် တပေါင်းလပြည့်နေ့ကို ပအိုဝ်းအမျိုးသားနေ့ (ဒဲဉ်သီးလာဖွေ)အဖြစ် သတ်မှတ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို အဓိကထား လုပ်ကိုင်ကြ၏။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို အဓိကထားလုပ်ကိုင်ကြသော ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် လုပ်ငန်းခွင်ပြီးစီးသည့် တပေါင်းလတွင် ကောက်ဦးတင် ပူဇော်ပွဲကို ကျင်းပကြ၏။ ကောက်ဦးတင်ပူဇော်ပွဲတွင် ဗုဒ္ဓရှင်တော်နှင့် ဆွေတော်မျိုးတော်၊ မိအိုဖအို အကြီးအကဲများကို ဆွမ်းဦး ကပ်လှူကာ ကောက်ဦးကျွေးမွေးပွဲများ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ကောက်ဦးတင်ပူဇော်ပွဲတွင် တောင်ပေါ်မြေပြန့် ရပ်နီးရပ်ဝေးဆွေမျိုးများ တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် တွေ့ဆုံခွင့်ရခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် တပေါင်းလပြည့် (ဒဲဉ်သီးလာဖွေ)နေ့ရောက်တိုင်း ရွှေစာရံဘုရားကုန်းမြေတွင် ဘုရားကို ကောက်ဦးပူဇော်ပွဲ၊ ဆွေမျိုးတွေ့ဆုံပွဲလုပ်ရာမှ ပအိုဝ်းအမျိုးသားနေ့ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ယခင်က ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နယ်မြေနှင့် မန္တလေးတက္ကသိုလ်နယ်မြေတို့တွင် ပအိုဝ်း အမျိုးသားနေ့အခမ်းအနားကို တက္ကသိုလ်များ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆပ်ကော်မတီက နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဦးစီးကျင်းပခဲ့သည်။ ယခုအခါ ပအိုဝ်းအမျိုးသားနေ့ကို သာမန်ကျင်းပခြင်းမျိုး မဟုတ်တော့ဘဲ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သစ်လွင်သော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် အနှစ်သာရကို ဆောင်ယူနိုင်မည့် နေ့ထူးရက်မြတ်အဖြစ် ပြောင်းလဲကျင်းပလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သွေးစည်းညီညွတ်ရေး၊ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးရေး၊ ပြည်ထောင်စုကြီး တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး စသည့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဦးတည်ချက်များဖြင့် ကျင်းပလာကြသည့်အပြင် နိုင်ငံတော်၏ သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဘွဲ့ထူး ဂုဏ်ထူးကို ဆက်ကပ် ခြင်းခံရသည့် သံဃာတော်များအား ချီးကျူးဂုဏ်ပြုပူဇော်ခြင်း၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများအား ရိုသေကန်တော့ခြင်း စသည့် ဘာသာရေး၊ လူမှုရေးများကို ပြုလုပ်ကျင်းပလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

သက်ရွယ်ကြီးမား ပုဂ္ဂိုလ်များအား လိုက်လံကန်တော့ခြင်း

"ဂါရဝေါ စ နိဝါတော စ" ဟူသော မင်္ဂလာတရားတော်နှင့်အညီ ကိုယ့်ထက်ကြီးမြင့် သူကို အလေးထားခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချခြင်းသည် အောင်မြင်ကြီးပွားခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သည်ဟု မြတ်ဗုဒ္ဓက သွန်သင်ဆုံးမတော်မူထားသည်။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားများသည် ရတနာသုံးပါးနှင့် အသက်သိက္ခာဂုဏ်ဝါကြီးသူတို့အား ရိုသေလေးစား ကန်တော့သည်သာ မက ကာလသားခေါင်းဆောင်အားလည်း ကန်တော့သည့်ဓလေ့လည်း ရှိသည်။

မိုးခေါ်ပွဲ ခေါ် ပွယ်လုဖုံင်း

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့ ပျော်ရွှင်ကြည်နူးသောပွဲတော်ထဲတွင် "လုတ်ဖုံင်း" ခေါ်သည့် "မိုးခေါ်ပွဲ"သည် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ "လုတ်ဖိုင်း"သည် ရှမ်းဘာသာစကားမှ ဆင်းသက်လာသော စကားလုံးဖြစ်သည်။ "လုတ်"သည် အလုံးဖြစ်ပြီး "ဖုံင်း"သည် မီးဖြစ် သည်။ လုတ်နှင့်ဖုံင်း စကားနှစ်လုံး ပေါင်းစပ်လိုက်သော် "မီးအလုံး" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် မီးလုံးပွဲကို ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့က "လုဖုံင်း"ဟု ခေါ်ဆိုပြီး အခြားတိုင်းရင်းသား တို့က ဒုံးလွှတ်ပွဲ၊ မီးကျည်ပွဲ၊ မီးရှူးပွဲဟု အမျိုးမျိုးခေါ်ဆိုကြသည်။ "ပွယ်လုဖုံင်း"ကို ကျင်းပ ကြသော ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် တောင်ယာထွက်သီးနှံများ အောင်မြင်ရေး၊ ရာသီဥတု ကောင်းမွန်ရေး၊ ပိုးမွှားဖျက်ဆီးမှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရေးနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စသည်တို့ကို ရည်ရွယ်၍ ဘုရားရှင်အား မီးဖြင့် ပူဇော်ဆုတောင်းသည့် ပွဲဖြစ်ပေသည်။

ပွယ်လုဖုံင်းသမိုင်း

ပွယ်လုဖုံင်းသမိုင်းကို ပြန်ကြည့်ရသော် တောင်ဘက်တရုတ်နယ်ခြားအလွန် လင်းဇင်း မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်ဒေသသည် "လူး" လူမျိုးတို့အရပ် တစ်ဆယ့်ပနားပင်ဖြစ်၏။ လူးတစ်ဆယ့်ပနားသည် စတုရန်းကီလိုမီတာ ၂၅၀၀၀ ကျယ်ပြီး လူဦးရေ ၆၂၀၀၀၀ ရှိသည့်အနက် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ "တိုင်" လူမျိုးတို့သည် မိစ္ဆာကောင်ကို အောင်ပွဲခံသည့်

အနေဖြင့် နှစ်စဉ် ရေပက်ကစားကြသည်။ ပထမနေ့တွင် လှေပြိုင်ပွဲ၊ ဒုံးလွှတ်ပွဲကို ကျင်းပကြသည်။ တိုင်လူမျိုးတို့က လှေပြိုင်ပွဲ၊ ဒုံးလွှတ်ပွဲကို နံနက်အချိန်တွင် ကျင်းပကြ၏။ တိုင်လူမျိုးတို့ ဒုံးလွှတ်ပွဲကျင်းပရာတွင် အမြင့်ဆုံးနှင့် အဝေးဆုံး ပစ်လွှတ်သည့်ပွဲကို အဓိကထားလေသည်။ ယခုအချိန်အထိ ဒုံးကို အမြင့်ဆုံးပစ်လွှတ်နိုင်သူ အနည်းငယ်သာရှိသေးသည်ဟု မှတ်သားရပေသည်။ ထို့ကြောင့် တရုတ်နယ်ခြားအလွန် လင်းဇင်းမြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်တွင် နေထိုင်ကြသည့် တိုင်လူမျိုးတို့သည် ဒုံးလွှတ်ပွဲကို နှစ်စဉ်ကျင်းပကြကြောင်း သိရပေသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ဒုံးလွှတ်သည့်ဓလေ့ကို မည်သည့်ခုနှစ်သက္ကရာဇ်က စတင်ခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းများ မတွေ့ရပေ။ ယမ်းစိမ်းကို အသုံးပြုတတ်လာသည့် အချိန်လောက်က စတင်လာခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းရပေသည်။ သက်ကြီးရွယ်အိုများမှတစ်ဆင့် မှတ်သားရသည်မှာ ဒုံးလွှတ်သည့်ဓလေ့ စတင်ခဲ့သောအချိန်သည် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ခန့် ကြာခဲ့ပြီဟု ဆို၏။ ဒုံးလွှတ်သည့်ဓလေ့ စတင်ခဲ့စဉ်က အဝေးသွားအောင် မပြုနိုင်ကြချေ။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့က အဝေးသို့ရောက်အောင် ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင်ပင်ဖြစ်၏။ ပဒေသရာဇ် အုပ်စိုးစဉ်က မိုင်းကိုင်စော်ဘွားသည် ယမ်းပိဿာချိန် ၆၀ ရှိသည့်ဒုံးကို ပြုလုပ်ပြီး တောင်ကြီးမြို့တွင် လာလွှတ်ရန်ပြင်ဆင်သည်ဟုဆို၏။ တောင်ကြီးမြို့တွင် အုပ်ချုပ်သော အင်္ဂလိပ်မင်းကြီးက "လွှတ်တာတော့ဟုတ်ပြီ၊ ဘယ်မှာလွှတ်မှာလဲ၊ လွှတ်ဖို့နေရာရှိသလား"ဟု မေးရာ မိုင်းကိုင်စော်ဘွားက မည်သည့်ဘက်သို့ ဦးတည်လွှတ်ရမှန်းမသိ ဖြစ်နေ၏။ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာများအတွက် အန္တရာယ်ရှိ၍ ယမ်းပိဿာချိန် ၆၀ ရှိသည့်ဒုံးကို မိုင်းကိုင်သို့ ပြန်ယူသွားရသည်ဟုဆို၏။

ယမ်းရောစပ်ပုံနှင့် ပြုလုပ်ပုံအဆင့်ဆင့်

ဒုံးကို မည်သည့်ယမ်းမျိုးဖြင့်မဆို ပြုလုပ်နိုင်၏။ ဒုံးပြုလုပ်ရန်အတွက် ယမ်းစိမ်းကို မီးသွေးဖြင့် ရော၍ ထောင်းရသည်။ မီးသွေးမှာ သရက်ပင်၊ ရေမဲပင်၊ ဆီးပင်၊ သစ်နီပင်တို့ကို မီးရှို့၍ရသော မီးသွေးတို့ဖြင့်သာ ရော၍ရ၏။ သရက်သားမီးသွေးဖြင့် ယမ်းကို ထောင်း၍ မီးရှို့ပါက အခိုးမည်း၏။ ယမ်းစိမ်းနှစ်ဆ မီးသွေးမှုန့်တစ်ဆ ရောပါက ယမ်းနှစ်လေးဟုလည်းကောင်း၊ ယမ်းစိမ်းလေးဆကို မီးသွေးမှုန့်တစ်ဆ ရောပါက ယမ်းတစ်လေးဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ ယမ်းစပ်သည်ကို ယမ်းဖြတ်သည်ဟု ခေါ်၏။ ယမ်းဖြတ်ယမ်းစပ်မတတ်ပါက ဒုံးအကြီးသည် ဒုံးအသေးလောက်ပင် မသွားပါချေ။ ယမ်းစပ်ပုံတူသော်လည်း လုပ်နည်းလုပ်ဟန် ကွာပါက ဒုံးကြီးသည် ဒုံးအသေးလောက် မသွားချေ။

ရှေးက ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ဒုံးကို ဝါးကျည်တောက်များဖြင့် ပြုလုပ်ကြ၏။ နောက်ပိုင်းတွင် သွပ်ပြားဖြင့် ပြုလုပ်လာကြ၏။ ယခုအခါ မော်တော်ကား "ဂျိုင်း" သံပိုက်များဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ ဒုံးလွှတ်ပြီး သံပိုက်ကို ပြန်သိမ်းထားကြသည်။ အချို့ကလည်း ဒုံးပြုလုပ်သည့် ဒုံးဆရာ၏အိမ်တွင် ထားကြ၏။

ဒုံးပြုလုပ်ပုံမှာ ဒုံးပြုလုပ်မည့် သံပြောင်းငယ်၏ ထိပ်ကို ပိတ်ထားရ၏။ ထိုထိပ်ပိတ်ကို ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့က "ကတူ"ဟု ခေါ်၏။ ထိပ်တွင် ရွှံ့ကောင်းကောင်းကို နယ်၍ထည့်လေ့ရှိ၏။ ဤသို့ပြုပြီးပါက မီးသွေးမှုန့်ရောစပ်ထားသော ယမ်းကို ဒုံးပြုလုပ်မည့်

သံပြောင်းထဲသို့ ရိုက်သွင်းနိုင်ပြီဖြစ်၏။ ရေမထည့်ပါက မီးလောင်တတ်လေသည်။ ယမ်းရိုက်သွင်းသည့် သံပြောင်း အလုပ်ပြီးပါက နောက်ပိတ်ကို "ဟမ်းဇော့" ခေါ် မြေစေးဖြင့် ပိတ်ရ၏။ ထိုမြေစေးပေါ်တွင် သံပြားကို ကပ်၍ ပိတ်ရ၏။ ဒုံးအငယ်များမှာ သံပြားပိတ်ရန် မလိုချေ။ ဒုံးရိုက်သွင်းသည့် သံပြောင်းကို သုံးပေ၊ ရှစ်ပေအထိ အရွယ်အစားအမျိုးမျိုး ရိုက်သွင်းပြုလုပ်ကြသည်။ ယမ်းများကို ရိုက်သွင်းပြီးသောအခါ မြေစေးဖြင့်ပိတ်ထားသည့် နောက်ပိတ်မှနေ၍ "အူကြောင်း"ဟုခေါ်သည့် လမ်းကြောင်းကို သံချောင်းဖြင့် လိုအပ်သလို ထိပ်အထိ ခြစ်ဖောက်ပေးရသည်။ ၎င်းကို ပအိုဝ်းတို့က "ခရဲ့မေ" (မီးချဲ့သည်)ဟု ခေါ်၏။ အူကြောင်းကို ဖောက်ရာတွင် အဝတွင် ကျယ်ပြီး ထိပ်သို့ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ကျဉ်းသွား၏။ ဤသို့ အူကြောင်းကို ဖောက်ပေးရခြင်းမှာ မီးအလွယ်တကူ လောင်ကျွမ်းနိုင်ရေးအတွက် မီးစာ ခေါ် စနက်တံကို ထည့်ရန်ဖြစ်သည်။ အူကြောင်းကို ခြစ်ရာတွင် ထိပ်ကျဉ်းလေ၊ ဒုံးပိုသွားလေဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း အူကြောင်းသိပ်ကျဉ်းလွန်းပါက မီးထွက်လမ်းကြောင်းကျဉ်း၍ ဒုံးကွဲတတ်လေသည်။ စနက်တံကို ရှမ်းစက္ကူတွင် ယမ်းမှုန့်ထည့်၍ လိပ်ပြီး အဆစ်ဖောက်ထားသော ကျူရိုး သို့မဟုတ် အဆစ်ဖောက်ထားသော ဝါးအတွင်းသို့ ထိုးထည့်ရသည်။ ၎င်းစနက်တံကို ဒုံးလွှတ်ခါနီးမှ တပ်ဆင်ကြ၏။

ဒုံးကိစ္စပြီးလျှင် ဒုံးတက်သည့်အခါ ပဲ့သဘောအဖြစ် ဒုံးကို ထိန်းရန် အမြီးလို၏။ ထိုအမြီးကို ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ရသည်။ ထိုအမြီးကို ပအိုဝ်းတို့က "အတာ" ဟုခေါ်၏။ ဒုံးအမြီးကို ဒုံးအလေးချိန်နှင့် ချိန်ဆရသည်။ ပြီးနောက် ဒုံးတွင်းသို့ ယမ်းရိုက်သွင်းခြင်း၊ စနက်တံခေါ် မီးစာပြုလုပ်ခြင်း၊ ရှေးအခါက အပေါက်ပါသော "ဝါတဖာ" ခေါ် ဝါးတစ်မျိုးကို လုံးပတ်လက်ညှိုးခန့် အရှည်တစ်ထွာလောက် ညီညာစွာ ဖြတ်ပြီးသောအခါ ဒုံးကို နှီးဖြင့် ရစ်ပတ်ပြီး ရေနံချေးသုတ်လိမ်း၍ အလှခြယ်ကြသည်။

ဒုံးလွှတ်တင်ခြင်း

ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ဒုံးလွှတ်ပွဲကို နေရာအနှံ့အပြားတွင် နှစ်စဉ် ကျင်းပတတ်ကြ၏။ ဒုံးလွှတ်ပွဲကို နှစ်စဉ် နှစ်သစ်ကူးချိန် ကဆုန်၊ နယုန်လများတွင် ကျင်းပကြသည်။ ဒုံးလွှတ်ပွဲကို စေတီပုထိုးအနီးတွင် ကျင်းပကြပြီး ရဟန်းသံဃာများကိုလည်း ပင့်ဖိတ်ကာ ဆွမ်းကပ်ကြသည်။ လှူဖွယ်ဝတ္ထုများ လှူဒါန်းပြီး တရားတော်ကို နာယူကြသည်။ ပွဲတော်လာ လူပရိသတ်များကိုမူ ထမင်းထုပ် ကမ်းပေးခြင်း၊ ယာဂုထုပ် ကမ်းခြင်းဖြင့် ဧည့်ခံကြသည်။

နေ့ဆွမ်းကပ်ပြီးသည်နှင့် ဒုံးကို စေတီရှိရာသို့ ယူဆောင်၍ အိုးစည်တီးကာ ညာသံပေး၍ ကကြ၏။ ထိုသို့ ကခုန်ကြရာတွင် လူကြီးရော လူငယ်ပါ မမောနိုင် မပန်းနိုင် ကကြလေသည်။ အချို့အမျိုးသမီးများကပင ဝင်ကကြ၏။ အချို့အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများ ကကြသည်ကို ဘေးမှ အားပေးကြည့်ရှုကြ၏။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့ ကျင်းပသော ပွဲတော်များအနက် ဒုံးလွှတ်ပွဲများသည် အလွန်စည်ကားသော ပွဲတော်ဖြစ်၏။ စေတီတော်ကို သုံးကြိမ် လှည့်ပတ်ပူဇော်ပြီးသောအခါ လွှတ်တင်ရန်အတွက် ဖြောင့်အောင် လုပ်ထားသည့်ဝါးဖြင့် ဒုံးကို အမြီးတပ်ရ၏။ အမြီးတပ်ရာတွင် သွပ်ကြိုးဖြင့် ခိုင်မြဲအောင်

ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ရ၏။ အမြီး မြဲမြဲခြင်းမရှိပါက ဒုံး တက်သည့်အခါ လှုပ်ခါယမ်းကာဖြင့်ဦးတည်လမ်းကြောင်း လွဲချော်သွားတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် တင်းအောင် မြဲအောင် ချည်နှောင်ရလေသည်။ ဒုံးကို အမြီးတပ် ချည်နှောင်ပြီးသောအခါ စေတီတော်တစ်ပတ် ပြန်ပတ်ရသည်။ ထို့နောက် ဒုံးပစ်လွှတ်စင်သို့ မိမိတို့အဖွဲ့ အလိုက် အိုးစည်ဗုံမောင်းတီးကာ ကခုန်၍ ဒုံးကို ထမ်းသွားကြလေသည်။ ဒုံးပစ်လွှတ်စင်ကို ပအိုဝ်းတို့က "လုဖုဲင်ကန်း" "မီးစင်" ဟုခေါ်၏။ ရှေးအခါက ပအိုဝ်းဒုံးလွှတ်ပွဲသည် "ဝါးတဖာ" ခေါ် ဝါးချောင်းကို ဒုံး မလွှတ်တင်မီ ရေထည့်ပြီး အမြင့်ဆုံး လွှတ်တင်ကြသည်။ တိမ်တိုက်သို့ ရောက်ပြီး ပြန်ကျလာချိန်တွင် ဝါးချောင်းငယ်ထဲတွင် ရေငွေ့ကျလာသည်။ တိမ်တိုက်၌ ရှိသောရေကို သွားကြိုသည်ဟု ဆိုသည်။ ဒုံးပစ်လွှတ်သူသည် ချိန်ရွယ်ထားသော အရပ်မျက်နှာဘက်သို့ စနက်တံတပ်ပြီး မီးရှို့ရသည်။ စနက်တံမှ စလောင်ပြီး ယမ်းကို မီးကူးသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် တွန်းကန်မှုအားကြောင့် ဒုံးသည် ရုန်းကန်တက်သွားလေသည်။ ဒုံးပေါက်ကွဲတတ်သဖြင့် ဒုံးတက်ရှို့သူ အန္တရာယ်မဖြစ်စေရန် မီးရှို့ပြီးသည်နှင့် ဒုံးလွှတ်စင်ပေါ်မှ အချိန်မီ ပြန်ဆင်းရသည်။ အချို့မှာ တစ်ကြိမ်ရှို့၍ မီးမကူးပါက သုံးလေးကြိမ်အထိ ရှို့ရသည်လည်း ရှိ၏။

"ပအိုဝ်း တိုင်းရင်းသားတို့သည် ဒုံးတက်ပြီဆိုသည်နှင့် ညာသံပေးကာ ပျော်ကြ၏။ မိမိတို့ ဒုံးတက်လျှင် ခေါင်းပေါင်း၊ အင်္ကျီများကိုပင် ချွတ်၍ ပျော်ကြသည်။"

အနိုင်အရှုံးနှင့် သဘောထားအမြင်

ယခင်က ဒုံးကို အမြင့်ဆုံးသို့ အဓိက ပစ်လွှတ်ကြသည်။ သို့သော် ယခုအခါတွင် အဝေးသို့ အဓိက ပစ်လွှတ်ကြသည်။ အနိုင်အရှုံးအတွက် အုပ်စုတစ်စုနှင့်တစ်စု ဒုံးကျသည့် နေရာ အကွာအဝေးကို ပြိုင်ကြသည်။ ယခင်က ဒုံးမြည်သံကို ပြိုင်ကြသည်ဟု မှတ်သားရသည်။ အများအားဖြင့် တွေ့ရသည်မှာ ပစ်မှတ်အတွင်းဝင်၊ မဝင် ပြိုင်ကြသည်က များလေသည်။ ဒုံးအနိုင်အရှုံးကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်အတွက် အဝေးမှ စောင့်ကြပ်ရသည်။ ဂိုးထား၍ အနိုင်အရှုံးဆုံးဖြတ်ပါက ဂိုးအပြင်ဘက်တွင် ကျရောက်သော ဒုံးကို အရှုံးဟု သတ်မှတ်သည်။ ဒုံးလွှတ်ပြီးပါက ဒုံးကို တူးယူပြီး အကွာအဝေး

တိုင်းထွာကာ အနိုင်အရှုံး ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ယခုခေတ် တွင် ဂိုးမထားတော့ဘဲ ဗဟိုပစ်မှတ်ကိုသာထားကာ အကွာအဝေး ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ဒုံးတက်ပြီဆိုသည်နှင့် ညာသံပေးကာ ပျော်ကြ၏။ မိမိတို့ ဒုံးတက်လျှင် ခေါင်းပေါင်း၊ အင်္ကျီများကိုပင် ချွတ်၍ပျော်ကြသည်။ တစ်ဖက်လူကိုလည်း မခံချင်အောင် လက်ညှိုးထိုး၍ စ၏။ ဒုံးမတက်သောအဖွဲ့များမှာ ဒုံးတက်သူ၏ ကျီစယ်သမျှကို ခေါင်းငုံ့၍ ခံရရှာသည်။ အချို့က အိုးမဲဖြင့် တစ်ဖက်လူ၏ မျက်နှာကို သုတ်လိမ်းသည်အထိ ကျီစယ်ကြလေသည်။ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက်၊ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် မည်မျှပင် လှောင်ပြောင်ကျီစယ်ကြသော်လည်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်း လုံးဝမရှိပေ။ လှောင်ပြောင်ကျီစယ်ခံရသူသည် နောင်နှစ်တွင် မိမိတို့ဒုံး သူတို့ထက် သာသွားပါက သူတို့ကို ပြန်၍ တုံ့ပြန်လှောင်ပြောင်ကြလေသည်။ ဒုံးလွှတ်ခြင်းမှာ အန္တရာယ်များသဖြင့် လူနေအိမ်ခြေမရှိသော ကွင်းပြင်သို့သာ ပစ်လွှတ်ကြသည်။ ပအိုဝ်းတို့၏ "ပွယ်လုဖုံင်း" (ဒုံးလွှတ်ပွဲ)ကို ပအိုဝ်းတို့သာမက မြို့ပေါ်တွင် နေထိုင်ကြသည့် အခြားလူမျိုးများပါ စိတ်ဝင်စားကြသည်။ သူတို့သည် ပအိုဝ်းတို့နှင့်ရော၍ ပျော်ကြ၏။ ပအိုဝ်းတို့ "ပွယ်လုဖုံင်း"သည် ကြီးသည်၊ ငယ်သည်၊ ချမ်းသာသည်၊ ဆင်းရဲသည် မခွဲခြားဘဲ လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ အသက်အရွယ်မရွေး ပျော်နိုင်သော၊ ပျော်ကြသော ပွဲပင်ဖြစ်၏။ ပအိုဝ်း "ပွယ်လုဖုံင်း" (ဒုံးလွှတ်ပွဲ)သည် ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲအသွင်ကို ဆောင်ထားသော်လည်း စေတီကို ပူဇော်သည့် နှစ်သစ်ကူးပွဲတော် ဘာသာရေးအသွင်သဏ္ဌာန်မှာ ပျောက်ပျက်မသွားပေ။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး၊ တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့၊ တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ ငြင်းခုံခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်း မရှိပေ။

ပအိုဝ်းတို့၏ "ပွယ်လုဖုံင်း" (ဒုံးလွှတ်ပွဲ)ကို လေ့လာလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း၊ စည်းလုံးသောအသွင်ကို ဆောင်ခြင်း၊ ဦးစီးခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ၏ စကားကို နာခံခြင်း၊ ပွဲတော်ကော်မတီ၏ အဆုံးအဖြတ်ကို နာခံခြင်းများကို တွေ့ရပေသည်။

ပအိုဝ်းသမိုင်းပြုစုရေးအဖွဲ့

ajrmuf0D;acwfyk*¾dKbW.m 0wfpm;qif,ifxkH;

ppfawG;vwf£H

“ပိုးဝါမင်းသမီးအကြောင်းကို ရေးဖွဲ့စပ်ဆိုထားသည့်
“ပိုးဝါဘွဲ့” သည်
မြောက်ဦးခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော
ဘွဲ့ကဗျာများတွင်
ထင်ရှားသော လင်္ကာတစ်ခုဖြစ်ပေသည်။”

ရခိုင်ဘုရင်တို့ နောက်ဆုံးထီးနန်းစိုးစံခဲ့ရာ မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်ကြီးသည် အေဒီ ၁၄၃၀ မှ အေဒီ ၁၇၈၅ ထိ နှစ်ပေါင်း ၃၅၀ ကျော် ကာလကြာရှည်ခဲ့ပေသည်။ မြောက်ဦးနန်းတော်တွင် မင်းဆက်(၄၈)ဆက် အုပ်စိုးခဲ့သည့်အနက် အမည်ဂုဏ်သတင်း ထင်ရှားကျော်စောသော မင်းတစ်ပါးဖြစ်သည့် ဘုရင်မင်းဗာကြီး (နန်းစံ အေဒီ ၁၅၃၁–၁၅၅၃)နှင့် သံတွဲမိဖုရားစောမင်းလှတို့တွင် စောသန္တာ (ခေါ်) ယဉ်နုဖြူ (ခေါ်) ပိုးဝါမင်းသမီး အမည်တွင်သည့် သမီးတော်တစ်ပါး ထွန်းကားခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပိုးဝါမင်းသမီးသည် အေဒီ ၁၅၃၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ဖွားမြင်ခဲ့ပြီး ၁၅၉၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

ပိုးဝါမင်းသမီးသည် ရုပ်ရည်အလွန်လှပချောမွေ့သူဖြစ်ပြီး နန်းတွင်းသူမင်းသမီးတစ်ပါး၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံကို ပေါ်လွင်စေသော ပိုးဝါမင်းသမီးအကြောင်းကို ရေးဖွဲ့စပ်ဆိုထားသည့် "ပိုးဝါဘွဲ့" သည် မြောက်ဦးခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ဘွဲ့ကဗျာများတွင် ထင်ရှားသော လင်္ကာတစ်ခုဖြစ်ပေသည်။

ပိုးဝါဘွဲ့အရ "ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတွင် မိကျောင်းစောင်းတီးနေသူ စောင်းသမားမင်းသား၏ချိုသာသောစောင်းသံကို ပိုးဝါမင်းသမီး၏ရံရွေတော်က ကြားမိရာမှ ပိုးဝါမင်းသမီးအား လျှောက်တင်ပုံ၊ အစကမယုံသော်လည်း ပိုးဝါမင်းသမီးကိုယ်တိုင် ညဥ့်သန်းခေါင်ချိန်နန်းတော်ဆောင်အတွင်း ဗိုင်းငင်ခြင်း၊ ဝါဂွမ်းဆွခြင်းတို့ပြုချိန် လူခြေတိတ်ဆိတ်သည်နှင့်ဘုန်းကြီးကျောင်းမှ စောင်းသံချိုချိုကို ကြားမိသည်တွင် စောင်းသမားမင်းသား၏ စောင်းသံချိုသာလွန်းသည်ကြောင့် စောင်းသမားကိုပါ မြင်ဖူးချင်ဇောဖြင့် နန်းဆောင်တွင်းမှပြေးထွက်မိပြီးမှ လှေကားခုံအရောက်တွင် ဖခင်ဘုရင်ကြီးကြားသိပါက အပြစ်တင်ခံရမည်ကို စိုးရိမ်၍ခြေစုံရပ်လိုက်ရပုံ၊ ယင်းနေ့ကပင် မေပိုးဝါမှာ ဖျားချင်၊ နာချင်၊ ခေါင်းမူးချင်သလို နေထိုင်မကောင်းဖြစ်ကာ သလွန်ထက်မှာလဲလျောင်းလျက် ထမင်းလည်း ကောင်းကောင်းမစား၊ ရေလည်း ကောင်းကောင်းမသောက်တော့ဘဲ စောင်းသည်မင်းသားကို မြင်ရအောင် မည်သို့ပြုလုပ်ရမည်နည်းဟုသာ တွေးတောကြံစည်နေပုံ၊ ရံရွေတော်က သိသည်နှင့် အောင်သွယ်တော်အဖြစ်ကြားကဆောင်ရွက်ရန် မေပိုးဝါက ပဝါနှင့်အပြည့် ဆေးလိပ်၊ ကွမ်းယာများ ပေးလိုက်ပုံ၊ ရံရွေတော်အောင်သွယ်မ ဘုန်းကြီးကျောင်းအရောက် မင်းသားကို လျှောက်တင်သောအခါ မင်းသားကဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် ဝါကျွတ်သည်ထိမနေကြောင်းနှင့် သူကလည်းမေပိုးဝါကို တွေ့ဆုံလိုပါကြောင်း စကားပြန်ကြားလိုက်ပုံ၊ အောင်သွယ်မရံရွေတော်ထံမှအကျိုးအကြောင်းသိရသောအခါ မေပိုးဝါလည်း စောင်းသမားမင်းသားကို တွေ့လိုဇောဖြင့်ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ ရံရွေတော်များခြံရံလျက် ဘုရားဖူးသွားရန်ကြံစည်ပုံနှင့် သူကိုယ်တိုင်မည်ကဲ့သို့ လှပတင့်တယ်အောင် ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ၊ ဖခင်ဘုရင်ကြီးနှင့်မိခင်မိဖုရားထို့ထံဘုရားဖူးသွားမည့်အကြောင်း ခွင့်ပန်ပုံ၊ မိဘခွင့်ပြုချက်ရပြီး ဘုရားဖူးသွားရာ ကျောင်းသို့အရောက် ဆရာတော်မှ တအံ့တသြဖြင့် တစ်ခါမျှမလာစဖူး ဘယ်အကြောင်းကြောင့်လာရသနည်းဟု မေးမြန်းပုံ၊ ဘုရားဖူးလာကြောင်း ပြန်လည်လျှောက်တင်သောအခါဆရာတော်လည်း တပည့်ကျော် စောင်းသမားပန်းဒိုးအောင်ကို လာရောက်စောင်းတီးပြရန်ခေါ်ပုံ၊ စောင်းသမား ပန်းဒိုးအောင်ကား စောင်းအတီးတော်ရုံသာမက မျက်ခုံးမျက်လုံးကောင်းကောင်းနှင့် ရုပ်ရည်လည်း တင့်တယ်လှပသဖြင့် မေပိုးဝါက ကြည့်မဝဖြစ်ပုံ၊

ဆရာတော်ရှေ့ စောင်းတီးပြသည်ကို နှစ်သက်သဖြင့် ဒင်္ဂါးတစ်ထောင် ဆုချီးမြှင့်လိုသော် လည်း ယခုပါမလာသဖြင့် နန်းတော်ဆောင်သို့ လာယူရန်မှာထားပုံ၊ ဆရာတော်အား ဦးချပြီးမှ ကျောင်းထက်မှဆင်းသက်၍ ကျောင်းဝင်း တလင်းအရောက်တွင် ပန်းဒိုးအောင်လည်း အနောက်မှ လိုက်ပါဆင်းသက်လာပုံ၊ ကျောင်းဝင်းအတွင်းသိမ်တော်ထဲတွင် ဘုရားအတူ ဖူးကြပုံ” စသည်ဖြင့် မေတ္တာဇာတ်လမ်းဆင်၍ ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုခဲ့ခြင်းကြောင့် သုတရသနှစ်ဖြာ ပေးစွမ်းနိုင်သော ဘွဲ့လင်္ကာဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်သည်။

အဖြစ်အပျက် မှန်၊ မမှန်ကို မသိနိုင်သော်ငြားလည်း မင်းသမီးကိုယ်တိုင် ဗိုင်းငင်၊ ဝါဆွကြောင်းပါရှိသဖြင့် ရှေးက နန်းတွင်းသူများကိုယ်တိုင် ရက်ကန်းရက်လုပ်ရကြောင်း ထင်ရှားသောသက်သေအဖြစ် ဗဟုသုတရရှိပေသည်။ ထို့အတူ မင်းသမီး၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ အသေးစိတ်ကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း သရုပ်ဖော်ဖွဲ့နွဲ့ထားသဖြင့် မြောက်ဦးခေတ် ဘုရင့် သမီးတော်တစ်ပါး၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံကိုလည်း သိရှိလေ့လာမှတ်သားခွင့် ရရှိစေသည်။ ပိုးဝါဘွဲ့တစ်ခုလုံး ဖော်ပြလျှင် စာအလွန်ရှည်မည်စိုးသဖြင့် ဤဆောင်းပါး၏လိုရင်းဖြစ်သော ပိုးဝါမင်းသမီး ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံအပိုင်းမျှသာ အောက်တွင်ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ရပေသည်။

“အရုပ်ဆင်းဝါ၊ လှပိုးဝါမှာ၊ ဝတ်လတ်ပါရေ၊ ဘောင်းနက်ကေထမိန်၊ သုံးနှစ်လုံးပင်၊ ဝတ်မကြီးကေ၊ အောက်ခြီတဆင့်၊ လှပိုးဝါမှာ၊ မကျည်းပွင့်နှင့်၊ လှတင့်ဆင်ယင် မေပိုးဝါမှာ၊ ဝတ်လတ်တေလေ။ ခါးတွင်ကြည့်လည်း၊ ခါးကြိုးဒွါဒရာ၊ မျက်ငါးဖြာကေ၊ စုံစွာသီသတ်၊ လှပိုးဝါမှာ၊ နောက်စချပ်လို့၊ တင့်ကြောင်းသခြေ၊ လှပိုးဝါမှာ၊ ဝတ်လတ်တေလေ။ ရင်မှာမကေ၊ ရင်မှာကြည့်လည်း၊ ကင်းဇွန်းရွက်ယောင်၊ လှပိုးဝါမှာ၊ ပန်းပွင့်ယောင်လဲ၊ ခြာရာဆီသတ်၊ မမေရင်မှာ၊ မမွတ်ချပ်လို့။ တင့်ကြောင်းသခြေ၊ လှပိုးဝါမှာ ဝတ်လတ်တေလေ။ ကိုယ်မှာမယေ၊ ကိုယ်မှာကြည့်လည်း ကိုယ်မှာဘာဇူ၊ ရွှေတူပန်းခက်၊ မေ့ဘာဇူမှာ၊ ခြိုးဇရက်နှင့်၊ လိုင်ယှက်ဥဒေါင်း၊ ရုပ်ပေါင်းများစွာ၊ မေ့ဘာဇူမ၊ သာလိကာနှင့်၊ စတုပါလ၊ နတ်သားလေးယောက်၊ ရုပ်တုံပြီးကေ၊ ကြိမ်လုံးပြောက်နှင့်၊ ထောက်လို့ကြည့်ဟန်၊ မေ့ဘာဇူမှာ၊ ခြသေ့်ရုံလို့၊ အထောင့်လေးထောင့်၊ မေ့ဘာဇူမှာ၊ နတ်သားစောင့်လို့၊ ရုပ်တုံသန်သန်၊ လှပိုးဝါကို၊ မိနှင့်ဘမှာ၊ ချစ်၍ပီးသော်၊ သိန်းသောင်းတန်ကို၊ တင့်ကြောင်းသခြေ၊ လှပိုးဝါမှာ၊ ဝတ်လတ်တေလေ။ ခေါင်းမှာမယေ၊ ခေါင်းမာကြည့်လည်း၊ ခေါင်းမာကြက်ခြီ၊ မြပန်းကုန်းမှာ၊ ရွှေပွင့်ဝီလို့၊ ဦးရာဇ်ကေဆံထုံး၊ မြအိုးလုံးနှေ၊ ပိုးဝါခေါင်းမာ တင်မိရေလေ၊ လက်မှာမယေ၊ လက်မှာကြည့်လည်း၊ နဝရတ်မျက်ရံ လှပိုးဝါမှာ၊ အဘာပီးကေ၊ သိန်းသောင်းတန်လို့။ နှစ်ချောင်းကိုရွတ်၊ သျှစ်ချောင်းလက်မှာ၊ အပြည့်စွပ်လို့၊ တင့်ကြောင်းတေသခြေ၊ လှပိုးဝါကာ၊ သျှစ်ချောင်းလက်မှာ၊ ဆင်ဝတ်တေလေ၊ နားမှာမယေ၊ နားမှာကြည့်လည်း၊ ကိုယ်ရိပ်လည်းမြင်၊ စိန်ရှင်ဒေလိပ်လက်၊ လှပိုးဝါမှာ၊ မြနဘက်ကို၊ တင့်ကြောင်းသခြေ၊ ပိုးဝါနားမှာ၊ ဆင်ဝတ်တေလေ”

ပိုးဝါဘွဲ့လာဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ ရေးဖွဲ့ထားမှုကိုကြည့်ပါက အင်္ကျီနှင့်ထဘီတွင် ပါဝင်သော အခြယ်အလှယ်များကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်းမြင်ယောင်နိုင်သည်။ သုံးနှစ်လုံးလုံး ဝတ်လျှင်ပင် ကြေမွခြင်းမရှိသော အောက်ခြေနားတွင် မကျည်းပွင့်ပုံဖော်ထားသည့် ထဘီနှင့်

"ဘာဇူ" ခေါ် ထိုင်မသိမ်းအင်္ကျီတွင်လည်း ရွှေတူပန်းခက်ပုံ၊ ချိုးငှက်၊ ဆက်ရက်ငှက်ပုံများ၊ ဥဒေါင်းစုံတွဲ လည်ယှက်ဟန်ပုံ၊ သာလိကာပုံ၊ စတုလောကပါလနတ်သားလေးပါး ကြိမ်လုံး ထောက်၍ မတ်တတ်ရပ်ကြည့်နေဟန်ပုံ၊ ထောင့်လေးထောင့်တွင် ခြသေ့်ရုံဟန်ပုံ စသည့်ပုံအမျိုးမျိုးပါဝင်အောင် ရက်လုပ်သလား၊ ရေးဆွဲသလား၊ ပန်းထိုးသလား မကွဲပြားသော်လည်း ယင်းပုံအခြယ်အလှယ်များ ပါဝင်သည်ကတော့ အသေအချာပင် ဖြစ်သည်။ အင်္ကျီအောက်မှ ရင်ခံကိုကြည့်လျှင်လည်း ကန်စွန်းရွက်ယောင်ယောင်၊ ပန်းပွင့်ယောင်ယောင်၊ အခြယ်အလှယ်များ ပါရှိသည်။ အဆိုပါအဝတ်အထည်များမှာ မိဘနှစ်ပါး ချစ်ခင်လွန်း၍ ပေးသောသိန်းသောင်းတန်သည့် အဝတ်အစားများဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။ ဦးခေါင်းထက်တွင် "မြအိုးလုံး" ခေါ် ရရိုင်ဆံထုံး (၆၄) မျိုးအနက် တစ်မျိုးသော ဆံထုံးကိုထုံး၍ မြပန်းကုံးပေါ် ရွှေပွင့်စီထားသည့် အဆင်တန်ဆာကို ကြက်ခြေခတ်ပုံစံ တပ်ဆင်ထားကြောင်း သရုပ်ဖော်ထားသည်။ လက်တွင်လည်း ဖခင်ပေးသနားတော်မူသော သိန်းသောင်းတန်သည့် နဝရတ်လက်စွပ်များကို လက်မနှစ်ချောင်းကိုသာ ချန်လှပ်၍ လက်ချောင်းရှစ်ချောင်းစလုံးအပြည့် ဝတ်ဆင်ထားကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ နောက်ဆုံး နားကိုကြည့်လျှင်လည်း စိန်ခြယ်မြရုံနားတောင်းကို ဝတ်ဆင်ထားသည်မှာ မည်မျှစိန်အမျိုးအစားကောင်းသနည်းဆိုလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာအရိပ်ကိုပင်မြင်ရသည်ထိ တောက်ပသဖြင့် တင့်တယ်လှကြောင်း ဖွဲ့နွဲ့ သရုပ်ဖော်ထားပေသည်။

သို့ဖြစ်လေရာ မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်မှ မင်းသမီး မေပိုးဝါဇာတ်လမ်းအဖြစ် စောင်းသမား ပန်းဒိုးအောင်နှင့် ချစ်ကြိုးသွယ်ပုံ ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုထားသည့် ပိုးဝါဘွဲ့မှ မြောက်ဦးခေတ် ဘုရင့်သမီးတော် မေပိုးဝါ၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့ပုံကို မြောက်ဦးခေတ်ဘုရင့်သမီးတော် တစ်ပါး၏ ခေါင်းမှခြေဖျားအထိ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ အထောက်အထားအဖြစ် လေ့လာသိရှိခွင့်ရသည်မှာ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော သမိုင်းသက်သေတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

"မြောက်ဦးခေတ် ဘုရင့်သမီးတော် တစ်ပါး၏ ခေါင်းမှ ခြေဖျားအထိ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ အထောက်အထား အဖြစ် လေ့လာ သိရှိခွင့်ရသည်မှာ တန်ဖိုး မဖြတ်နိုင်သော သမိုင်းသက်သေ တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။"

ပိုးဝါဘွဲ့ကိုပင် သီချင်းသံစဉ်ထည့်လျက် စပ်ဆိုထားသော ပိုးဝါသီချင်းမှာလည်း အလွန်နားထောင်ကောင်းလှသည်။ ပိုးဝါသီချင်းဖြင့် ပိုးဝါမင်းသမီးအသွင် ဝတ်ဆင်ထားသော မိန်းမပျိုက နောက်မှရံရွေတော်နန်းတွင်းသူများအသွင် ဝတ်ဆင်ထားသော မိန်းမပျိုများ ခြံရံကာကသည့် ပိုးဝါအကသည်လည်း ငြိမ့်ညောင်းလှပလွန်းသည်။ မြောက်ဦးမြို့နယ်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့က ပိုးဝါအကကို ပြည်ထောင်စုနေ့ ယိမ်းအကအဖြစ် တင်ဆက်ခဲ့ဖူးသည်။

ယခုအခါ စစ်တွေမြို့ရှိ ရခိုင်ပြည်နယ်ယဉ်ကျေးမှုပြတိုက် “ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု” ပြခန်းတွင် ပိုးဝါမင်းသမီး ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့ပုံ သရုပ်ပြရုပ်တုကို ခင်းကျင်းပြသထားပြီး ပိုးဝါဘွဲ့ကိုပါ ဘေးမှဖော်ပြထားသဖြင့် မြောက်ဦးခေတ်ဘုရင့်သမီးတော်တစ်ပါး၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ လေ့လာကြည့်ရှုနိုင်ကြပါကြောင်း သတင်းကောင်းပါးလိုက်ရပေသည်။

စစ်တွေမေလတ်ဇံ

&cdkif½k;tmo Bu Ft aMumif;

½kd&ifbD;G

“လောင်းလှေကြီးထဲမှ ရေကိုခပ်၍ ယောက်ျား၊ မိန်းမ
မျက်နှာချင်းဆိုင် ရေလောင်းသောဓလေ့မှာ
မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ရခိုင်လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းကသာ
နှစ်ကာလ ရှည်ကြာစွာ စောင့်ထိန်းလာခဲ့ကြသော
ကိုယ်ပိုင်ရိုးရာမှုဟန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။”

ရခိုင်လူမျိုးများနှင့်ပတ်သက်၍ အထင်ကရအဖြစ်ဆုံးအကြောင်းတစ်ခုကို ပြောပါဆိုလျှင် လောင်းလှေဖြင့် ရေကစားကြသည့် ရခိုင်ရိုးရာသင်္ကြန်ကို အတော်များများက ညွှန်ပြပြောဆိုတတ်ကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လူမျိုးတိုင်းလိုလိုသည် တန်ခူးလ သို့မဟုတ် ဧပြီလရောက်လျှင် သင်္ကြန်ပွဲကျင်းပကြသည်။ အလားတူ အိမ်နီးချင်း ထိုင်း၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ တရုတ် စသည့် နိုင်ငံတို့တွင်လည်း မြန်မာသင်္ကြန်နှင့်ဆင်တူနီးပါး သူ့ဟန် သူ့ပုံစံ ကိုယ်စီဖြင့် သင်္ကြန်ပွဲတော်များ အသီးသီးကျင်းပကြသည်။ အချို့နိုင်ငံများဆိုလျှင် ရိုးရာကို ဖော်ထုတ်လိုသည်ထက် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားများကို ဆွဲဆောင်ပြီး စီးပွားရှာသည့်ကာလအဖြစ် လနှင့်ချီ ကျင်းပကာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးတစ်ရပ်အဖြစ်ပင် ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် အသုံးချလာကြပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရခိုင်ရိုးရာသင်္ကြန်သည်ကား မူလအနှစ်သာရ မပျက်စီးရအောင် ကြံ့ကြံ့ခံကာ ရိုးရာမပျက် ကျင်းပလျက် ရှိနေဆဲပင်ဖြစ်ပေသည်။

သင်္ကြန်၏ အဓိပ္ပာယ်

သင်္ကြန် မာဂဓဘာသာ သင်္ကန္တ နှင့် သက္ကဋ္ဌဘာသာ **သင်္ကြန်တ** မှဆင်းသက်လာပြီး ကူးပြောင်းခြင်း ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။

ရခိုင်/မြန်မာပြက္ခဒိန်နှစ်၏ ပထမဆုံးလဖြစ်သောတန်ခူးလတွင် နှစ်ဟောင်းကုန်၍ နှစ်သစ်ကူးသည့် သင်္ကြန်ရက်ကို ကျင်းပလေ့ရှိသည်။

ရခိုင်တို့က တန်ခူးလကို အတာသင်္ကြန်ကူးသောလ ဖြစ်၍ **တာကူးလ** ဟု ခေါ်ကြသည်။

ရခိုင်သင်္ကြန်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ သမိုင်းကြောင်း

ဘီစီ ၅၆၈ တွင် ရခိုင်ဓညဝတီပြည့်ရှင် စန္ဒာသူရိယမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် အတိတ်ဘဝက သူငယ်ချင်းဟောင်းဖြစ်ဖူးသည့်အားလျော်စွာ မနောအဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ပင့်ဖိတ်ချက်အရ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်ပါ ရဟန်းတော်အပါး ၅၀၀ ဖြင့် ကောင်းကင်မှ ဈာန်ခရီးဖြင့် ကြွချီလာကာ မောရပဗ္ဗတသေလာဂီရိ ကျောက်တော်တောင်ပေါ်၌ သက်ဆင်းတော်မူခဲ့သည်။ ယင်းအချိန်၌ပင် ဘုရင်နှင့် တိုင်းသူပြည်သားများ ကိုးကွယ်နိုင်ရန် ပုံစံတူ ကိုယ်ပွားတော် မဟာမြတ်မုနိ ဆင်းတုတော်ကို သွန်းလုပ်စေသည်။ ရခိုင်ပြည်သူပြည်သားတို့သည် ဆင်းတုတော်ကြီးအား အမွှေးနံ့သာရည်များဖြင့် ရေသပ္ပာယ် ပူဇော်ကြလေသည်။

နောင်နှစ်စဉ်တွင်လည်း ရခိုင်ပြည်သူပြည်သားတို့သည် ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များအား အမွှေးနံ့သာရည်များဖြင့် ရေသပ္ပာယ်ပူဇော်သောဓလေ့ ဖြစ်ထွန်းလာခဲ့ပါသည်။

ဘုရားဆင်းတုတော်များအား ရေသပ္ပာယ်ရာမှ ကျန်သော အမွှေးနံ့သာရည်များကို အချင်းချင်း ပက်လောင်းကြရာမှ ရေလောင်းကစားသောဓလေ့ ဖြစ်ထွန်းလာသည် ဟု အဆိုရှိကြပါသည်။

ရခိုင်သင်္ကြန်ကျင်းပပုံ ဓလေ့ ထုံးတမ်းစဉ်လာ

ရခိုင်သင်္ကြန်ကို (၁) နံ့သာသွေးပွဲ (၂) ဘုရားရေချိုးပွဲနှင့် (၃) သင်္ကြန်ရေလောင်းပွဲ ဟူ၍ အဆင့်သုံးဆင့်ဖြင့် ကျင်းပကြပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကိုအခြေခံသော ပွဲဖြစ်သဖြင့် သင်္ကြန်အကြိုနေ့မတိုင်မီ တစ်ရက်အလို တွင် ရပ်ကွက်အလိုက် ကိုးကွယ်သော ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ သိမ်အဆောက်အဦများကို ရေဖြင့် ဦးစွာ ဆေးကြောသန့်စင်ကြပါသည်။

သင်္ကြန်အကြိုနေ့ ညနေပိုင်းတွင် ရပ်ကွက်ဓမ္မာရုံ သို့မဟုတ် ယာယီမဏ္ဍပ်၌ မိန်းမပျို လေးများက နံ့သာဖြူ၊ နံ့သာနီ၊ ကရမက် စသည့် အမွှေးနံ့သာတုံးများကို ယူဆောင်လာကြ ကာ ကျောက်ပျဉ်ကိုယ်စီဖြင့် စုပေါင်းနံ့သာသွေးကြလေသည်။ မိန်းမပျိုများ နံ့သာသွေး နေကြစဉ် ယောက်ျားပျိုများက မဏ္ဍပ်အပြင်ဘက်မှ တူရိယာများ တီးမှုတ်သီဆိုကခုန်၍ အားပေးကြပါသည်။ သွေးပြီးသော နံ့သာရည်များကို အိုးကြီးများတွင် စုပေါင်းထည့်၍ သိမ်းဆည်းရသည်။ ယင်းကို နံ့သာသွေးပွဲ (နံ့သာသွေးပွဲ) ဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သင်္ကြန်အကျနေ့တွင် လူကြီးလူလတ်များ ဦးဆောင်၍ အပျို၊ လူပျိုအားလုံး စုရုံးကာ အတီး အမှုတ်များဖြင့် လှူဖွယ်ဝတ္ထုများ၊ အမွှေးနံ့သာရည်အိုးများ ကိုင်ဆောင်လျက် စီတန်း လှည့်လည်၍ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသို့ သွားရောက်ကြပါသည်။ ထို့နောက် လှူဖွယ် ဝတ္ထုများ ဆက်ကပ်၍ သံဃာတော်များထံမှ ငါးပါးသီလ ခံယူဆောက်တည်ပြီး ၎င်းကျောင်း

ရှိ ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များကို ဦးစွာ ရေဖြင့် သပ္ပာယ်သန့်စင်ခြင်းကို ယောက်ျားပျိုများက ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ထို့နောက် မိန်းမပျိုများ ယူဆောင်လာသော အမွှေးနံ့သာရည်များဖြင့် ရေသပ္ပာယ်ပြီး ဆင်းတုတော်များကို ပက်ဖျန်းပူဇော်ကာ သင်္ကြန်ကို ကြိုဆိုလေ့ရှိကြပါသည်။

သင်္ကြန်အကျနေ့မှ၍ သင်္ကြန်အတက်နေ့အထိ လေးရက်ခန့် ရေလောင်းမဏ္ဍပ်များဖြင့် ရေကစားခွင့် ရရှိခြင်းမှာ အပျိုလူပျိုအချင်းချင်း အနီးကပ် ပြောဆိုတွေ့ဆုံခွင့် ရရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ရေလောင်းမဏ္ဍပ်များကို သစ်သား၊ ဝါးတို့ဖြင့် တည်ဆောက်ရပြီး မဏ္ဍပ်အတွင်းတွင် အလျား ငါးလံခန့်ရှိ လောင်းလှေကြီးများကို သယ်ယူချထားပြီး ရေအပြည့် ဖြည့်ထားရသည်။ မဏ္ဍပ်ရှေ့ဘက်တွင် သစ်သားတန်း (ရင်တား)ကို ရာဇမတ်ကွက်နှင့်တကွ အခိုင်အမာ ကာရံကြရသည်။ မဏ္ဍပ်ကို ခနိခက်များ၊ ပိတောက်ပန်း၊ ငုဝါပန်း၊ စက္ကူပန်းများဖြင့် အလှဆင်၍ ရခိုင်ဆန်ဆန် မဏ္ဍပ်အမည်လှလှလေးများပေးကာ နဖူးစည်းစာတမ်းကို ချိတ်ဆွဲကြသည်။ ရေကစားချိန်ကို နေ့စဉ် နံနက် ၁၀နာရီခွဲခန့်မှ ညနေ ၄ နာရီခန့်အထိ အကြမ်းဖျင်း သတ်မှတ်ကြပါသည်။

ရခိုင်သင်္ကြန်ကျင်းပပုံ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ

သင်္ကြန်မဏ္ဍပ်အတွင်းရှိ လောင်းလှေကြီးများ၏ နောက်ဘက်တွင် မိန်းမပျိုလေးများသည် မဏ္ဍပ်အပြင်ဘက်သို့ မျက်နှာမူ၍ စီတန်းထိုင်နေရသည်။ ယောက်ျားပျိုများက တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အုပ်စုအလိုက်ဖြစ်စေ တီးမှုတ်သီဆို ကခုန်၍ မဏ္ဍပ်များကို လှည့်လည်သွားလာကြရင်း ရေဝင်လောင်းလေ့ရှိကြသည်။ ရေလောင်းရာ၌ မဏ္ဍပ်အုပ်ထိန်းသူ အမျိုးသမီးကြီးများ(မဏ္ဍပ်သျှင်မ) တစ်ဦးဦးထံမှ ဦးစွာခွင့်တောင်းပြီး ထိုင်နေကြသော မဏ္ဍပ်ဝင် အမျိုးသမီးများထဲမှ မိမိနှစ်သက်ရာတစ်ဦးကို ရွေးချယ်ခေါ်ယူ ရေလောင်းခွင့်ရှိပေသည်။ မိန်းမပျိုကလည်း ယောက်ျားပျို၏ ရေပုံးထဲသို့ လောင်းလှေကြီးထဲမှ ရေကို ခပ်၍ စတင်

ဖြည့်တင်းပေးရပြီး ယောက်ျားပျိုကစ၍ ရေလောင်းသည့်အခါမှ မိန်းမပျိုက အပြန်အလှန် လောင်းရသည်။ အပြင်ဘက်မှ ရေလောင်းမည့်သူများကလည်း ယဉ်ကျေးစွာ သီဆိုကခုန်၍ စောင့်ဆိုင်းကြသည်။ မဏ္ဍပ်သို့ အရင်ဝင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်၍ ငြင်းခုံခြင်း၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်း မရှိအောင် ထိန်းသိမ်းလေ့ရှိကြသည်။

ဤသို့ လောင်းလှေကြီးထဲမှ ရေကိုခပ်၍ ယောက်ျား၊ မိန်းမ မျက်နှာချင်းဆိုင် ရေလောင်းသောဓလေ့မှာ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ရခိုင်လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းကသာ နှစ်ကာလ ရှည်ကြာစွာ စောင့်ထိန်းလာခဲ့ကြသော ကိုယ်ပိုင်ရိုးရာမူဟန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ရှိ UNESCO နှင့် WIPO တို့က အလေးအနက်ထားကြသော Traditional Cultural Expression (TCE) တွင် အမှန်တကယ် အကျုံးဝင်နေသည်မှာ ငြင်းဆို၍ မရလောက်အောင်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ရန်ကုန် ရခိုင်သင်္ကြန်

ဤသို့ထူးခြားသည့် ရခိုင်ရိုးရာသင်္ကြန်ကျင်းပပုံကို မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးက ပြည်ထောင်စုဖွား ညီအစ်ကို မောင်နှမများအားလုံး သိရှိကျွမ်းဝင် ပါဝင်ပျော်ရွှင်နိုင်စေရန် အဓိကရည်ရွယ်လျက် ရခိုင်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့ (ရန်ကုန်)က ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ နှစ်ပေါင်း ၁၅ နှစ်ကြာအောင် ဆက်တိုက်ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

ရခိုင်ရိုးရာသင်္ကြန်ပွဲတော်၏ ဆောင်ပုဒ်မှာ "ရခိုင်လူမျိုးရှိသရွေ့ ရခိုင်ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု သင်္ကြန်ရှိရမည်" ဟူ၍ ဖြစ်ကာ ပွဲတော်ကျင်းပရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ –

- ဗုဒ္ဓသာသနာကို အခြေခံသည့် ရခိုင်ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုသင်္ကြန်ကို ဖော်ထုတ်ရန်၊
- ရခိုင်သူရခိုင်သားအားလုံး၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို တည်ဆောက်မြှင့်တင်ရန်၊
- ရခိုင်ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုသင်္ကြန်ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဂုဏ်ဆောင် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု သင်္ကြန်အဖြစ် ဖြစ်ပေါ်စေရန်၊

- တိုင်းရင်းသားများနှင့်တကွ နိုင်ငံသားအားလုံးနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု ပိုမိုခိုင်မာလာစေရန်တို့ဖြစ်ပေသည်။

ရခိုင်သင်္ကြန်၏ ထူးခြားကွဲပြားသောအသွင်သဏ္ဍာန်ပေါ်လွင်စေရန် ရိုးရာဟန်ပန်မပျက်လောင်းလှေဖြင့် ရေပက်လောင်းရန် ဆောက်လုပ်ထားသော မဏ္ဍပ်များကို ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ မြို့နယ်များနှင့် ရန်ကုန်မြို့ရှိ ရခိုင်လူမှုရေးအသင်းများက ကိုယ်စီတာဝန်ယူဆောက်လုပ်ကျင်းပကြသည်။ မဏ္ဍပ်အမည်များကိုလည်း မိမိတို့မြို့နယ်ကိုယ်စားပြုသော ရခိုင်ဆန်ဆန်အမည်လှလှလေးများကို ပေးကာ ရေလောင်းသူ မဏ္ဍပ်ဝင် သမီးပျိုလေးများကို ဆင်တူဝတ်စုံများဝတ်ဆင်ပေးကာ ဆွဲဆောင်မှုရှိအောင် အပြိုင်အဆိုင်ကြိုးပမ်းကြသည်။ သို့ဖြင့် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် မဏ္ဍပ်အရေအတွက် တိုးတက်များပြားလာခဲ့ပေသည်။ ထို့ပြင်ဖျော်ဖြေရေးစင်မြင့်ပေါ်တွင် ရခိုင်ရိုးရာ အဆိုအကယိမ်းများကို စီစဉ်ထည့်သွင်းခဲ့သည့်အပြင် ရိုးရာနှင့် ခေတ်ပေါ်တေးဂီတ သီဆိုဖြေဖျော်မှုများကလည်း လူငယ်လူကြီးအားလုံး အကြိုက်တွေ့ခဲ့ကြပါသည်။

ထို့ပြင် ကရင်၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ မွန်၊ ထားဝယ်၊ ချင်း၊ စသည့် အခြား တိုင်းရင်းသားရိုးရာယိမ်းအကများလည်း ဖျော်ဖြေရေးစင်မြင့်ထက်တွင် ခံ့ညားထည်ဝါစွာ နှစ်စဉ်ပါဝင်ဆင်နွှဲလာကြသဖြင့် ပြည်ထောင်စုပွဲတော်ကြီးတစ်ရပ်အသွင်သို့ပင် ပေါက်မြောက်အောင်မြင်လာခဲ့ရာ တိုင်းရင်းသားညီနောင်များအကြား ယဉ်ကျေးမှု ဖလှယ်ခြင်း၊ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု ပိုမိုတိုးတက်စေခြင်း စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်ခဲ့ပေသည်။

“ရခိုင်ရိုးရာ အစားအစာ ရောင်းချသည့်ဆိုင်များ၊ ရခိုင်သင်္ကြန် အထိမ်းအမှတ် ပစ္စည်းရောင်းချသော ဆိုင်များနှင့် အထူးပင် စည်ကားခဲ့ရာ သင်္ကြန်တစ်ရက်လျှင် လူသိန်းကျော် သိုက်မြိုက်စွာ ဝင်ရောက် အားပေး ခဲ့ကြသည်မှာ အံ့မခန်းအောင်ပင် ဖြစ်ပါသည်။”

ရခိုင်ရိုးရာအစားအစာရောင်းချသည့်ဆိုင်များ၊ ရခိုင်သင်္ကြန်အထိမ်းအမှတ်ပစ္စည်း ရောင်းချသော ဆိုင်များနှင့် အထူးပင်စည်ကားခဲ့ရာ သင်္ကြန်တစ်ရက်လျှင် လူသိန်းကျော် သိုက်မြိုက်စွာ ဝင်ရောက်အားပေးခဲ့ကြသည်မှာ အံ့မခန်းအောင်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရည်ရွယ်ချက်များ ထွန်းပေါက်အောင်မြင်ကာ မျှော်လင့်ထားသည်ထက်များစွာပင် စည်ကားမြိုင်ဆိုင်ခဲ့ပေသည်။

ထူးခြားသည်မှာ ဤမျှ လူပေါင်း မြောက်မြားစွာ ဆင်နွှဲနိုင်ခဲ့ကြသည့်တိုင်အောင် စီမံခန့်ခွဲရေး၊ လုံခြုံရေး၊ ကျန်းမာရေး ကော်မတီ အရပ်ရပ်ဖြင့် ရခိုင်အသင်းအဖွဲ့ပေါင်းစုံမှ တာဝန်ကိုယ်စီယူကာ စုပေါင်းညီညာစွာ ကျင်းပနိုင်ကြသဖြင့် ကြီးမားသော အခက်အခဲ ပြဿနာတစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲ ထူးထူးကဲကဲ တည်ငြိမ်အေးချမ်းပျော်ရွှင်စွာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ထို့ပြင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၊ မြို့တော်စည်ပင်၊မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့၊ ကြက်ခြေနီ၊ မီးသတ်တို့နှင့်တကွ သက်ဆိုင်ရာဌာနအသီးသီးတို့ကလည်း လိုအပ်သည်များကို ပံ့ပိုးကူညီပေးခဲ့ကြသည်ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်စွာ မှတ်တမ်းတင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ရန်ကုန်ရခိုင်သင်္ကြန်ပွဲတော်သို့ လူမျိုးမရွေး၊ ဘာသာမရွေး လာရောက်ဆင်နွှဲလာခဲ့ကြသည်သာမက ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်များ၊ မြန်မာပြည်ရောက် ပြည်ပသံတမန်များ၊ နိုင်ငံခြားသားများလည်း လာရောက်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ နောင်တွင် နိုင်ငံတကာခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၏ ပြေီလခရီးစဉ်ရေးဆွဲရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ရခိုင်သင်္ကြန်သည် ဆွဲဆောင်မှုရှိသော ပွဲတစ်ခုအဖြစ် ခရီးသွားလမ်းညွှန်အစီအစဉ်များတွင် မပါမဖြစ် ထည့်သွင်းလာရသည်အထိ အောင်မြင်ကျော်ကြားခဲ့ပါသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၊ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီးဌာနက ဦးဆောင်လျက် နိုင်ငံတော်ကပါ ကူညီပံ့ပိုးအားပေးလာသဖြင့် ပိုမိုစည်ကားလာရာ ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှစတင်ကျင်းပခဲ့သော သိမ်ဖြူကားမောင်းသင်ကွင်းနေရာတွင် ကျဉ်းပရန်မဖြစ်နိုင်တော့ဘဲ နေရာပိုမိုကျယ်ဝန်းသော သဃ်န်းကျွန်းမြို့နယ်၊ သုဝဏ္ဏအားကစားကွင်းကြီး၏ ပတ်လည်ကွင်းသို့ ၂၀၁၃ ခုနှစ်က စတင် ပြောင်းရွှေ့ကျင်းပခဲ့ရပေသည်။

ရခိုင်သကြီ်န်(ရန်ကုန်) နှစ်အလိုက် ရေလောင်းမဏ္ဍပ်အရေအတွက်စာရင်း

သိမ်ဖြူကားမောင်းသင်ကွင်း (၉ ကြိမ်)

- ၂၀၀၄ ခုနှစ် (ပထမအကြိမ်) = မဏ္ဍပ် ၇ ခု
- ၂၀၀၅ ခုနှစ် (ဒုတိယအကြိမ်) = မဏ္ဍပ် ၇ ခု
- ၂၀၀၆ ခုနှစ် (တတိယအကြိမ်) = မဏ္ဍပ် ၁၁ ခု
- ၂၀၀၇ ခုနှစ် (စတုတ္ထ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၁၄ ခု
- ၂၀၀၈ ခုနှစ် (ပဉ္စမ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၁၁ ခု
- ၂၀၀၉ ခုနှစ် (၆ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၁၂ ခု
- ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် (၇ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၁၄ ခု
- ၂၀၁၁ ခုနှစ် (၈ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၁၀ ခု
- ၂၀၁၂ ခုနှစ် (၉ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၁၂ ခု

သုဝဏ္ဏအားကစားကွင်း (၆ ကြိမ်)

- ၂၀၁၃ ခုနှစ် (၁၀ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၉ ခု
- ၂၀၁၄ ခုနှစ် (၁၁ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၁၆ ခု
- ၂၀၁၅ ခုနှစ် (၁၂ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၁၅ ခု
- ၂၀၁၆ ခုနှစ် (၁၃ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၁၇ ခု
- ၂၀၁၇ ခုနှစ် (၁၄ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၂၀ ခု
- ၂၀၁၈ ခုနှစ် (၁၅ ကြိမ်မြောက်) = မဏ္ဍပ် ၂၁ ခု

၂၀၁၈ ခုနှစ် (၁၅) ကြိမ်မြောက် ရန်ကုန်ရခိုင်သကြီ်န် ကျင်းပပြီးသည့်နောက် ၂၀၁၉ ခုနှစ်မှစ၍ ကမ္ဘာအနှံ့မကြုံဖူးအောင် ဆိုးရွားလှသော ကိုဗစ်ကူးစက်ရောဂါကပ်ဘေးကြီး မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိလာသည့်အတွက်ကြောင့် ရခိုင်ရိုးရာသကြီ်န်ကို ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် ကျင်းပနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ရပ်တန့်သွားခဲ့ရသော်လည်း သင့်လျော်သော အခြေအနေ အချိန်အခါတစ်ရပ် ရောက်ရှိလာပါက ပြန်လည်ကျင်းပနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။

ရိုးမရင်သွီး

(တိုင်းရင်းသားရေးရာ Ethic Affairs အမှတ် ၁၃၊ နိုဝင်ဘာ ၂၀၂၃ တွင် ဖော်ပြပါရှိခဲ့သည့် ရိုးမရင်သွီး၏ "ရခိုင်ရိုးရာထိမ်းမြားသမက်တက်မင်္ဂလာပွဲ"ဆောင်းပါး စာမျက်နှာ ၈၆၊ စာကြောင်း ရေ ၇ နှင့် ၁၀ တွင် "တခြား" စာသားအစား "တမြား" ဟုလည်းကောင်း၊ စာမျက်နှာ ၈၇၊ စာကြောင်းရေ ၁၀ နှင့် ၁၂ တွင် "သျှောင်ချီ" စာသားအစား "သျှောင်ချ" ဟုလည်းကောင်း ပြင်ဆင်ဖတ်ရှုပေးပါရန် လေးစားစွာ မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။)

ajrmufOD;jrdKU[mif;rS, Oau;rEÅGeorkdf;tarGtEpfrsm;

OD;pdef;armif

“ရှေးဟောင်းသမိုင်းဝင် ဝသဲဘုရားကြီးသည်
မြောက်ဦးမြို့ ဗန္ဓုလရပ်ကွက်
လက်ဆည်ကန်သို့ သွားသည့်လမ်း၏
လက်ဝဲဘက်နေရာတွင် တည်ရှိသည်။”

မြောက်ဦးမြို့တော်သည် လွန်ခဲ့သော အေဒီ ၁၄၃ ခုနှစ်ခန့်က စတင်တည်ထားခဲ့သော ရှေးဟောင်းသမိုင်းဝင်မြို့တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ဘုရင်ကြီး မင်းစောမွန်လက်ထက်မှသည် ဘစောဖြူဘုရင်၊ မင်းဗာကြီးဘုရင်၊ မင်းဖလောင်းနှင့် မင်းရာဇာကြီးဘုရင်များလက်ထက် အထိ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့သည်။ ရှေးခေတ်အခါက ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခဲ့သော နယ်နိမိတ်အတိုင်းအတာများအရလည်း အနောက်မြောက်ဘက် ဒါကာနှင့် ဘင်္ဂလား မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တစ်လျှောက်မှ မော်လမြိုင်ကမ်းရိုးတမ်းဒေသတစ်လျှောက်အထိ ကျယ်ပြန့် ကြီးမားမှုရှိခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ကောင်းမွန်ခဲ့ပြီး ပေါ်တူဂီ၊ ဒတ်ချ်နိုင်ငံများမှ ကုန်သည်ကြီးများပင် လာရောက်၍ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း၊ ကုန်တိုက်ကြီးများ ဖွင့်လှစ်ခြင်းတို့ကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် ထိုခေတ်ကာလက အုပ်ချုပ်စိုးစံခဲ့သည့် ရခိုင်ဘုရင်မင်းမြတ်များ၏ ဘွဲ့တံဆိပ်အမည်နာမပါရှိသည့် ကိုယ်ပိုင်ရွှေဒင်္ဂါး၊ ငွေဒင်္ဂါးပြားများ ခတ်နှိပ်သုံးစွဲခဲ့ကြကြောင်း သိရသည်။ ထို့မျှမက မြောက်ဦးခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာထွန်းလင်းတောက်ပခဲ့ ကြောင်း ဖော်ပြပါမြောက်ဦးမြို့ဟောင်းမှ သမိုင်းဝင်ယဉ်ကျေးမှု အနုလက်ရာများက ဖော်ညွှန်းပြသနေပါသည်။

ဇိနမာရ်အောင်စေတီ

ဇိနမာရ်အောင်စေတီတော်သည် နန်းတော်ကုန်း၏တောင်ဘက် ပန်းတိမ်တောင်ပေါ် တွင် တည်ရှိလေသည်။ စန္ဒသုဓမ္မရာဇာမင်းသည် ၁၆၅၈ ခုနှစ်တွင် တည်ထားခဲ့သည်။ မာန် ငါးပါးစေတီတော်ထဲမှ ထင်ရှားသည့် စေတီတစ်ဆူ ဖြစ်သည်။ စေတီတော်ကြီးမှာ ဖိနပ် အောက်ခြေတော်မှာ ရှစ်မြှောင့်ပုံဖြစ်ပြီး ဂန္ဓကုဋီတိုက်ပါရှိသည်။ အောက်ခံ ပစ္စယံထောင့် များတွင် ခန္ဓာကိုယ်နှစ်ခုပါရှိသည့် ပူးသတ္တဝါတစ်ကောင်စီ စောင့်ကြပ်လျက်ရှိပြီး အထက် ပစ္စယံနေရာတွင် ရိုးရိုးပူးတစ်ကောင်စီစောင့်ကြပ်နေသည့် ပုံစံပြုလုပ်ထားလေသည်။ စေတီတော်၏ ဂန္ဓကုဋီတိုက်သို့ အရှေ့ဘက်အရပ်မှဝင်ရန် လမ်းမုခ်ဝ တံခါးလိုဏ်ဂူပေါက် ထားရှိသည်။ ယခင်က ကြေးဆင်းတုတော်ကြီးတစ်ဆူ ရှိခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့များက ယူဆောင်သွားသဖြင့် ယခုအခါ အုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် ဘုရားတစ်ဆူသာရှိသည်။ ဂန္ဓကုဋီတိုက်၏ ဝင်လမ်းအထွက်တွင် မုခ်ပြသာဒ် ငါးဆင့်ဖြင့် စေတီတော်တည်ထားပြီး ပစ္စယံဒုတိယအဆင့်ထောင့်စွန်းနေရာများ၌ ပူးရုပ်များ ထုလုပ်ထားပေသည်။ စေတီတော်ကြီး ၏ လုံးပတ်ပေ ၃၂၀ ရှိပြီး အောက်ခြေမှအထက်သို့ စေတီတော်အမြင့် ၁၂၀ ပေ ရှိလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဇိနအား ရည်မှန်း၍ ပူဇော်လိုသည့် မနောဆန္ဒကို ရည်မှန်း တည်ထားတော်မူသဖြင့် "ဇိနမာရ်အောင်စေတီ" ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘုရား၏ ကုန်းတော်ပေါ်မှ အနူမကန်၊ လက်ဆည်ကန်နှင့် မြို့တော်၏ သာယာလှပသည့်မြင်ကွင်းများ အား အပေါ်စီးမှ ကြည့်ရှုနိုင်သည့် နေရာဖြစ်သည်။

ဖိနမာရ်အောင်စေတီတော်

ဝသဲဘုရားကြီး

မြောက်ဦးပထမခေတ်တွင် ထီးနန်းအုပ်ချုပ်သည့် ဘုရင်ကြီး စလတ္တာမင်းစောမွန် သည် ၁၅၂၇ ခုနှစ်တွင် နန်းတော်ကုန်းတောင်ဘက် ဝသဲချောင်းတစ်ဖက်ရှိ ကြက်ရှာ တောင်ကုန်းပေါ်တွင် ဝသဲဘုရားကြီးကို တည်ထားခဲ့ပါသည်။ မင်းဗာဘုရင်သည် ၁၅၃၂ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်လာပြီး တစ်နှစ်ခန့်ကြာသည့်အခါ ဘင်္ဂါ (၁၂) မြို့ကို ပြန်လည်သိမ်းယူရန် အတွက် စစ်ချီမထွက်ခွာမီ ဘုရားအား ထီးတော်အသစ် တင်လှူပူဇော်ထားခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှ လက်အောက်တွင် စစ်ဘေးဒဏ်ကြောင့် ဂူတော်မှာ ပြိုကျပျက်စီးမှုခံခဲ့ရသည်။ ဆင်းတုတော် ကြီး အမြင့်မှာ ၁၃ ပေခန့်ရှိပြီး ဒူးစွန်းတော်မှာ ကိုးပေရှိပါသည်။ ဘုရားကြီး၏ပလ္လင်တော်မှာ ကျောက်ဆစ်လက်ရာများဖြင့် ထုဆစ်ထားသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။ ရှေးဟောင်း သမိုင်းဝင် ဝသဲဘုရားကြီးသည် မြောက်ဦးမြို့ ဗန္ဓုလရပ်ကွက် လက်ဆည်ကန်သို့ သွားသည့် လမ်း၏ လက်ဝဲဘက်နေရာတွင် တည်ရှိသည်။

လက်ဆည်ကန်

ဖိနမာရ်အောင်ဘုရားကြီး၏ အနောက်တောင်ဘက်တွင် အနူမကန်နှင့် ယှဉ်၍ တည်ရှိပေသည်။ ကေ ၁၀၀ ကျော်ကျယ်ဝန်းပြီး သာယာမှုရှိသည်။ တောင်နှစ်တောင်ဆက်ထားသည့်မြို့ရိုးတွင် အရှေ့ဘက်တွင် ရွှေပေါက်ပင်တံခါးနှင့် အနောက်ဘက်တံခါးမှာ လက်ဆည်ကန်တံခါး ဖြစ်လေသည်။ မြောက်ဦးရွှေနန်းတော်ထဲသို့ တောင်ဘက်အရပ်မှ ဝင်ရောက်သည့် ရန်သူများကို ဤရေတံခါးမှ ရေများဖြင့် မြေနိမ့်ကျုံးများသို့ ရေဖြည့်သွင်းစေပြီး စစ်ရေးကာကွယ်မှုဗျူဟာတစ်ခုအဖြစ် ကာကွယ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ တချို့က ဒေသိယစကားဖြင့် လက်ဆီးကန်ဟု ခေါ်ကြသည်။

ရွှေတောင်စေတီ

သမိုင်းဝင်ရွှေတောင်စေတီသည် မြောက်ဦးမြို့တော်၏ အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည့် ရွှေတောင်၏ တောင်တန်းပေါ်တွင် တည်ရှိပေသည်။ ဘုရင်ကြီးမင်းစောမွန်သည် ၁၄၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်မှု ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ စေတီတော်ပုံ၏ပုံသဏ္ဌာန်မှာ လုံးဝန်းထုချွန်ပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်ပြီး မြောက်ဦးခေတ်၏ အထိမ်းအမှတ်သင်္ကေတတစ်ခု ဖြစ်သည်။ စေတီတော်၏ ပရိဝုဏ်အတွင်း၌ သမိုင်းဝင်ရှေးဟောင်း မြေကတုတ်ကျင်းများကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲဖြစ်ပွားစဉ် ဤနေရာမှနေပြီး အင်္ဂလိပ်များကို ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ရွှေတောင်အနီးတွင် မြေတောင်ခံတပ်များ ရှိကြသည်။ ဘုရင်မင်းဖလောင်းသည် စေတီတော်ကြီးကို ပြင်ဆင်မွမ်းမံခြင်း၊ လုံးတော်ပြည့်စေတီအား ရွှေသင်္ကန်းကပ်လှူခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ စေတီတော်သို့တက်ရောက်ရန် ယခင်က တောင်ခြေရင်းမှ တောင်ထိပ်သို့ အုတ်လှေကားများ ရှိသည်။ လေးဖက်လေးတန်မှ အုတ်တံတိုင်း ကာရံထားခဲ့သည်။

မင်းတြားပြင်

ရှေးခေတ်ရခိုင်ဘုရားများ လယ်ထွန်မင်္ဂလာအခမ်းအနားကျင်းပပြုလုပ်သည့် နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ သံသီကန်၏ အနောက်ဘက်တွင် ရှိလေသည်။

မင်းခမောင်းပုထိုး(ဂေါရီဝဘုရား)

တက္ကသီလာဘုရား၏ တောင်ဘက်တွင် ဘုရင်မင်းခမောင်းမှ တည်ထားခဲ့သည်။ ထူးခြားမှုအဖြစ် အောက်ခံနံရံလေးထောင့်တွင် မုခ်ထွက်တစ်ခုပါရှိပြီး မုခ်ဝတံကဲတစ်ဖက်တစ်ချက်စီတွင် နတ်မောင်နှံနှစ်ဦးက ပူဇော်နေဟန်နှင့် တုရင်အောက်ခြေမှာ မောင်းဆောင်းအမတ်တစ်ဦးက ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်နေဟန် လက်ရာများ တွေ့မြင်ရလေသည်။ ဂန္ဓကုဋီတိုက်ထဲရှိ ကျောက်ပလ္လင်၏ အထက်မျက်နှာအနားရစ်တွင် ရှေးအခါ ဆီမီးခွက်များထွန်းရန် ကျောက်ဖြင့် ထုဆစ်ထားသည့် ကြာပွင့်ဆီမီးခွက်ငယ် ကိုးခုရှိသည်။ ထိုဆီမီးခွက်များ၏ အနားကို ကြာစွယ်၊ ကြာသီးများဖြင့် ထုဆစ်ထားသည်။ ဂန္ဓကုဋီတိုက်ထဲရှိ ကျောက်ပလ္လင်

ပေါ်တွင် သုံးတောင်ခန့်မြင့်သည့် ကျောက်ဆင်းတုတော်တစ်ဆူရှိလေသည်။ ဘုရားတွင် ကပ်လှူထားသည့် ရွှေသင်္ကန်းအစအနများကို ယနေ့ထိတွေ့မြင်ရသေးသည်။ ဤဘုရားကို ဘုရင်မင်းခမောင်းမှ ထပ်မံပြုပြင်ခဲ့သဖြင့် မင်းခမောင်းပုထိုး သို့မဟုတ် ဂေါရီဝဘုရားဟု လည်း ခေါ်ကြသည်။

ကြခတ်တံခါး

မင်းခမောင်းပုထိုး၏ တောင်ဘက်တွင်ရှိပြီး အလျား ၂၈ ပေ၊ အနံ ကိုးပေ၊ အမြင့် သုံးပေခန့်ရှိသည်။ ကြခတ်စားအမတ်ကြီး (အမ်းမြို့နယ်နှင့် တောင်ကုတ်ကြားရှိ နယ်တစ်နယ် ၏ နယ်စားအမတ်) သည် မြို့တည်ဆောက်စဉ်က တည်ထားခဲ့သည့် ထင်ရှားသည့် တံခါး တစ်ခုဖြစ်သည်။

အနူမကန်

ကြခတ်တံခါး၏ တောက်ဘက်တွင်ရှိ ၇၅ ကေမျှ ကျယ်ဝန်းပြီး ယခင်က ရေကျုံး တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့လေသည်။ တောင်ဘက်နှင့်မြောက်ဘက်သို့ တန်းနေသည့် ပုံသဏ္ဌာန် အနေအထားရှိလေသည်။

မြတောင်ခံတပ်၊ လေသာတောင်ခံတပ်

ကြခတ်တံခါးမှ တောင်ကြောလမ်းအတိုင်း သွားရသည်။ အရှေ့ဘက်တွင် ရွှေတောင် ၏ တောင်ကြားလမ်းကို တွေ့ရမည်။ ဆက်လက်၍လာခဲ့လျှင် လေသာတောင်ခံတပ်ကို တွေ့ရမည်။ ဤခံတပ်များသည် မြောက်ဦးခေတ်တွင် လုံခြုံရေးအတွက် အဓိကအားထား ရသည့် ခံတပ်များဖြစ်ပြီး ဘုရင်မင်းဗာကြီးမှ တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ရွှေဂူကြီးဘုရား

ရွှေဂူကြီးဘုရားမှာ ရွှေတောင်နှင့် မျှော်တော်မူတောင်၏ ကြားနေရာတွင် တည်ရှိ လေသည်။ မြို့တည် ဂူ ကိုးလုံးအနက်မှ ဂူတစ်ဂူဖြစ်လေသည်။ ဘုရင်မင်းဗာကြီးသည် ၁၅၃၁ ခုနှစ်တွင် တည်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စေတီအောက်ခြေတွင် ဂူကျောင်းထားရှိပြီး အပေါ်တွင် စက်ဝိုင်းခြမ်းပုံသဏ္ဌာန် အရန်စေတီ လေးဆူရံလျက်ရှိသည့် စေတီထိပ်တွင် ထုချွန်စေတီပုံထားရှိသည်။ ဂန္ဓကုဋီတိုက်ခန်းထဲတွင် ကျောက်တစ်လုံးပေါ် ထုလုပ်ထားသည့် ထိုင်တော်မူ ဉာဏ်တော် ၁၀ ပေခန့် ရှိသည့် ဘုရားကြီးတစ်ဆူ ရှိပေသည်။

ဂူဝင်လမ်းတွင် လုံ၊ စကြာတုတ်၊ ခရုသင်းများ ကိုင်ထားပြီး လက်နှစ်ဖက်က ကောင်းချီးပေးနေဟန် နှစ်ပေ လေးလက်မခန့်မြင့်သည် ကျောက်ဆစ်နတ်ရုပ် တစ်ရုပ် စိုက်ထူထားသည်။ ဟိန္ဒူနတ်ကွန်းမှ ပြောင်းရွှေ့ထားသည့် ဗိဿနိုးနတ်ရုပ်များကိုလည်း တွေ့မြင်ရလေသည်။

ပြွန်ခေါင်ဘုရား ခေါ် စံဖြူသမီးတော်ကောင်းမှုဘုရား

မြောက်ဦးမြို့နယ် တောင်ဘက်ရှိ ကြာကန်အုပ်စုမှ ပြွန်ခေါင်ရွာတွင် ရှေးဟောင်းဘုရား လေးဆူ တွေ့ရှိ ပူဇော်ထားပါသည်။ ဤဘုရားလေးဆူကို ပြွန်ခေါင်ရွာ၏ အနောက်မြောက်ဘက် ကြာကန်မြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်း၊ ခတောက်ချောင်းရွာ၏ အရှေ့ဘက် စေတီပျက်ကုန်းတစ်ခုမှ ရရှိခဲ့သည်ဟု သိရပါသည်။ စေတီပျက်ကုန်းတော်မှာ ၂၆ ပေခန့်ရှိပြီး ရှစ်မျက်နှာသဏ္ဌာန်ရှိသည်။ မုခ်အထွက် ၁၆ ပေခန့် ရှိပါသည်။ လက်ရှိစေတီကုန်းတော် ကျောက်ပုံမှာ ငါးပေခန့် အမြင့်သာ ကျန်ရှိပါတော့သည်။ ဤစေတီကုန်းတော်မှာ ပြွန်ခေါင် ရွာလယ်ကွင်းထဲတွင် ရှိလေသည်။ မမျှော်လင့်ဘဲ မြေကြီးထဲမှ ဘုရားဦးတော် အနည်းငယ် ပေါ်ထွက်နေသည်ကို တွေ့ရှိ၍ ကျောက်တုံးများကို ဘေးဖယ်လိုက်မှ ရှေးဟောင်းဘုရား လေးဆူပေါ်ထွက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ ပြွန်ခေါင်ရွာဦး ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတွင် ကိန်းဝပ်စံပွါယ်လျက်ရှိပါသည်။ တွေ့ရှိရသည့် ဆင်းတုတော်လေးဆူအနက် ဉာဏ်တော်အကြီးဆုံးမှာ မဟာကျန်ဘုရားပုံစံတူ ဖြစ်လေသည်။

ဘုရားဆင်းတုတော်ကြီးမှာ ဉာဏ်တော်အမြင့် ၁၄ လက်မ၊ ပခုံးစွန်းနှစ်ဖက် အကျယ် ခြောက်လက်မခွဲ၊ ဒူးစွန်းနှစ်ဖက်အကျယ် ၁၀ လက်မ၊ စမ္ဗခဏ်အကျယ် ၁၁ လက်မ၊ စမ္ဗခဏ်အထက်အနားမှ ဘုရားနဖူးဆံစအထိ ၁၀ လက်မခန့်ရှိလေသည်။ ဘုရားဥဏှိသရောင်လျှံတော်မှာ ခရုခွေသဏ္ဌာန်သွန်းလုပ်ထားပါသည်။ ဘုရားစေတီတော်မှာ ရိုးရိုး ပိန္နဲစုအဆင့်များဖြင့် ဖူးတွေ့ရပြီး နဖူးသင်းကျစ်တော်သီးသန့်မပါဘဲ ဖောင်းလုံးလေးတစ်ခု အဖြစ် ဖူးတွေ့ရပါသည်။ စမ္ဗခဏ်တွင် "၉၃၀ နယုန်လ၊ ကြေးချိန်၊ စံဖြူမင်းသမီး ကောင်းမှုပြုသည်" ဟု စာတစ်ကြောင်းတည်းရေးထိုးထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

"စမ္ဗခဏ်ပါ
သက္ကရာဇ် ၉၃၀ သည်
ရခိုင်သမိုင်းတွင်
ဒုတိယ
မြောက်ဦးခေတ်
အချိန်ကာလဖြစ်ပြီး
စကြဝတေးမင်းနှင့်
မိဖုရားဓမ္မာဒေဝီတို့
လက်ထက်
ဖြစ်သည်။"

စမ္ဗခဏ်ပါသက္ကရာဇ် ၉၃၀ သည် ရခိုင်သမိုင်းတွင် ဒုတိယမြောက်ဦးခေတ် အချိန်ကာလဖြစ်ပြီး စကြဝတေးမင်းနှင့် မိဖုရားဓမ္မာဒေဝီတို့လက်ထက် ဖြစ်သည်။ ဤဘုရားကို ၁၃၆၇ ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့တွင် တွေ့ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။

အောင်တော်မူဆုတောင်းပြည့်ဆင်ဝန်ဘုရားကြီး

မြောက်ဦးမြို့တောင်ဘက် နှစ်မိုင်ခန့်အကွာအဝေးတွင် ဘောင်းဒွတ်ကျေးရွာ၌ တည်ရှိလေသည်။ ဤရွာ၏ မြောက်ဘက်တွင် ဆင်ဝန်တောင်ရှိသည်။ (ဆင်ဝန်ဆိုသည်မှာ ဘုရင်၏ ဆင်တပ်ကို စီမံအုပ်ချုပ်ရသည့် ဆင်ဝန်ကြီးနေခဲ့သောတောင်ကို ဆင်ဝန်တောင် ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။) ကောဇာသက္ကရာဇ် ၇၉၂ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ဘုရင်စောမွန်သည် လောင်းကြက်ထီးနန်းကို စွန့်ခွာပြီး မြောက်ဦးထီးနန်းသစ်ကို မြို့တည်အင်္ဂါရပ်များနှင့်အညီ တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ရှေးခေတ်စစ်အင်္ဂါလေးပါးဖြစ်သည့် ဆင်တပ်၊ မြင်းတပ်၊ ရထားတပ် များလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဆင်ဝန်ကြီးသည် မြို့တော်၏ တောင်ဘက်ဘောင်းဒွတ်အရပ်၌ ကျောက်ညိုဆင်းတုတော်တစ်ဆူကို ပြုလုပ်ပြီး တည်ထားခဲ့လေသည်။ ဘုရင်၏စစ်သည် တို့သည် စစ်ချီမထွက်မီ ဆင်းတုတော်ကြီးအား ဆီမီး၊ ပန်း၊ ပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့် ပူဇော်ပသ ကြောင်း၊ စစ်ချီထွက်တိုင်း အမြဲအောင်မြင်မှုများရရှိပြီး နေပြည်တော်သို့ အောင်ပွဲခံပြန်လည် ရောက်ရှိတတ်ကြကြောင်း သိရသည်။ ထို့အတူ ဆင်ဝန်ကြီးတည်ထားခဲ့သဖြင့် "အောင်တော်မူ ဆုတောင်းပြည့် ဆင်ဝန်ဘုရားကြီး"ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ကြသည်။

ဆင်းတုတော်ကြီးသည် လက်ဝဲဘက်လက်တော်ကို ရင်ခွင်ပေါ်လှန်၍ တင်ထားသော ထက်ဝယ်ဖွဲ့ပုံတော်ဖြစ်၏။ လက်ယာလက်ချောင်းများသည် လက်ယာဘက်ခြေပေါ်၌

ဆင်ဝန်ဘုရား

စားဖိုသီးဘုရားကြီး

မှောက်လျက်ချထားဟန် ဘူမိဖဿမုဒြာဖြစ်၏။ ထိုင်တော်မူနေဟန်မှာ လက်ဝဲဘက်ခြေပေါ်သို့ လက်ယာဘက်ခြေတော်တင်၍ လက်ယာဘက်ခြေဖဝါးကို လှန်လျက် ဝီရာသနထိုင်တော်မူဟန် ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်တော်အမြင့် ရှစ်ပေ၊ မျက်နှာတော်၊ (မေးစေ့မှာ ဆံစအထိ) တစ်ပေ ရှစ်လက်မ၊ မျက်နှာတော်တစ်ခုလုံး သုံးပေ နှစ်လက်မ၊ နားတော်အရှည် တစ်ပေလေးလက်မ၊ နှာခေါင်းတော်အရှည် ခုနှစ်လက်မ၊ ရင်အုပ်တော်အကျယ် သုံးပေ၊ လက်မောင်းတော် ပတ်လည် သုံးပေနှစ်လက်မ၊ ဒူးချွန်းနှစ်ဖက်အကျယ် ခြောက်ပေ သုံးလက်မ၊ ဖဝါးတော်အရှည် တစ်ပေ ကိုးလက်မ၊ ဖဝါးတော်အကျယ် ခြောက်လက်မနှင့် ပလ္လင်တော်အမြင့်မှာ လေးပေ နှစ်လက်မခန့်ရှိလေသည်။

စားဖိုသီးဘုရားကြီး

စားဖိုသီးဘုရားကြီးသည် မြောက်ဦးမြို့၏ တောင်ဘက်ပိုင်း နှစ်မိုင်ခန့်အကွာ ဘောင်းဒွတ်ကျေးရွာ၌ တည်ရှိသည်။ မြောက်ဦးခေတ်တွင် သင်္ဘော ဆိပ်ခံမြို့ကြီးဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က နိုင်ငံခြားသင်္ဘောကြီးများ၊ ကုန်တင်ကုန်ချ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများဖြင့် စီးပွားရေး ကိန်းဂဏန်းများကို တိုးပွားစေခဲ့သည်။ သမိုင်းထဲမှ ဖြစ်ရပ်များနှင့် စည်ကားမှုတို့သည်ကား လွမ်းမောဖွယ်ကျန်ခဲ့ကြပြီ ဖြစ်သည်။ ဤကျေးရွာ၌ မြောက်ဦးဘုရင်များ

လက်ထက်က ဖွင့်လှစ်ရောင်းချခဲ့သည့် ဒတ်ချ်ကုန်တိုက်ဟောင်းတစ်ခု (ယခုတွဲဖက်အခြေခံပညာအလယ်တန်းကျောင်း၏ အရှေ့ဘက်နေရာ)နှင့် ပေါ်တူဂီကုန်တိုက်ဟောင်း (အနောက်ဘက်မလှမ်းမကမ်းနေရာ) ရှိသည်။

စားဖိုသီးဘုရားကြီးသည် ဘောင်းဒွတ်ကျေးရွာအဆုံးလမ်း၏ ယာဘက် (အနောက်ဘက်)တွင် ရှိသည်။ "စားဖိုသီး" ဆိုသည်မှာ ဘုရင့်စားတော်အတွက် စီမံချက်ပြုတ်ရသောစားဖိုမှူး(ခေါ်) စားတော်ကဲ ဖြစ်သည်။ ဘုရင်မင်းဗာကြီးလက်ထက်တွင် စားဖိုသီးများကပြန်လည်ပြုပြင်ဒါနပြုထားခဲ့သဖြင့် ခေါ်တွင်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆင်းတုတော်ကြီးသည်လက်ဝဲဘက်တော်ကို ရင်ခွင်ပေါ်လှန်၍ တင်ထားသည့် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ပုံတော်ဖြစ်၏။ လက်ယာလက်ချောင်းများသည် လက်ယာဘက်ခြေပေါ်၌ မှောက်လျက်ချထားဟန် ပဇင်္ဂမုဒြာဖြစ်၏။ ထိုင်နေတော်မူဟန်မှာ လက်ဝဲဘက်ခြေပေါ်သို့ လက်ယာဘက် ခြေတော်တင်၍ လယ်ယာဘက် ခြေဖဝါးကို လှန်၍ထိုင်တော်မူဟန်ဖြစ်သည်။ ဆင်းတုတော်ကြီးသည် ဉာဏ်တော်အမြင့်ခြောက်ပေ လေးလက်မ၊ မျက်နှာတော် (မေးစေ့မှ ဆံစအထိ) တစ်ပေ ခြောက်လက်မ၊ နှာခေါင်းတော်အရှည် ခြောက်လက်မ၊ ရင်အုပ်တော် အကျယ် နှစ်ပေ တစ်ဆယ် လက်မ၊ လက်မောင်းတော် ပတ်လည် သုံးပေ၊ ဒူးစွန်းနှစ်ဖက် အကျယ် ငါးပေ ကိုးလက်မ၊ ဖဝါးတော်အရှည်တစ်ပေ ခုနှစ်လက်မ၊ ဖဝါးတော်အကျယ် ငါးလက်မ၊ ပလ္လင်တော်အမြင့် လေးပေခန့်ရှိပြီး ဘုရားကြီးအား ကျောက်ထီးကြီး မိုးထားခြင်းမှာ ထူးခြားမှု ရှိလေသည်။

ဦးဦးစန်းမောင်

aoGpnf;nDGwfbauGw
oGvf ujrL;u u&ifh;&m'kd u

ESif;yGm

“ကရင်အမျိုးသားများတွင် ကိုယ်ပိုင်စာပေ၊
ယဉ်ကျေးမှု၊ အနုသုခုမနှင့်ဓလေ့ရိုးရာ ထုံးတမ်းစဉ်လာများ
ရှေးပဝေသဏီကတည်းကပင်ရှိခဲ့ပြီး
ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်မှသည် မျက်မှောက်ခေတ်ကာလအထိ
လက်ဆင့်ကမ်း ထိန်းသိမ်းကာ ဝိုင်းဝန်းဖော်ထုတ်
မြှင့်တင်လာခဲ့ကြပါသည်။”

လူသားမျိုးနွယ်များအတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနေရာဒေသများအား ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်။ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအထင်ကရနေရာများအား ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်များအဖြစ် စာရင်းရေးသွင်းသတ်မှတ်လေ့ရှိရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယူနက်စကို၏ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းဝင်အဖြစ် သတ်မှတ်ခံရသည့် သမိုင်းအမွေအနှစ်များစွာကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

ဒြပ်ရှိယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များဆိုသည်မှာ ကိုင်တွယ်ထိတွေ့နိုင်သည့် ရုပ်ဝတ္ထုများဖြစ်ပြီး ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များမှာမူ ဘာသာစကား၊ အစဉ်အလာပြောကြားသည့်စကားပုံ၊ စကားထာ၊ ပုံဝတ္ထုများ၊ အဆို၊ အက၊ ဂီတနှင့် ဖျော်ဖြေတင်ဆက်မှု အနုပညာများ၊ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေး ထုံးဓလေ့များ၊ ရိုးရာပွဲတော်၊ ရိုးရာအားကစား၊ ရိုးရာလက်မှု အတတ်ပညာများ၊ စကြဝဠာဆိုင်ရာ အသိပညာနှင့်ထုံးစံများ၊ ဆေးဝါးကုသမှု အတတ်ပညာများစသည်တို့ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းများစွာ မှီတင်းနေထိုင်သော ပြည်ထောင်စုဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် အမျိုးအစားများ စုံလင်စွာရှိကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ယူနက်စကို (UNESCO) ၏ စံနှုန်းနှင့် ကိုက်ညီသည့် ဒြပ်မဲ့အမွေအနှစ်များစွာရှိပြီး ၎င်းတို့ကို စနစ်တကျဖော်ထုတ်မှတ်တမ်းတင်၍ သုတေသနပြုကာ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းဝင်ဖြစ်စေရန် ယူနက်စကိုသို့ တင်သွင်းနိုင်ရေးကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေသော ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားများထဲမှ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာဒုံးအကအကြောင်း လေ့လာတင်ပြလိုပါသည်။

ကရင်အမျိုးသားများတွင် ကိုယ်ပိုင်စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အနုသုခုမနှင့်ဓလေ့ရိုးရာထုံးတမ်းစဉ်လာများ ရှေးပဝေသဏီ ကတည်းကပင်ရှိခဲ့ပြီး ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်မှသည် မျက်မှောက်ခေတ်ကာလအထိ လက်ဆင့်ကမ်း ထိန်းသိမ်းကာ ဝိုင်းဝန်းဖော်ထုတ် မြှင့်တင်လာခဲ့ကြပါသည်။ ကရင်ယဉ်ကျေးမှုအနုသုခုမများထဲတွင် ကရင်ရိုးရာ ဒုံးအကသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ဒုံးယိမ်းဟု မသုံးဘဲ ဒုံးအကဟုသာ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့က သုံးနှုန်းကြပါသည်။

ကရင်ဒုံးအကသည် လူမှုရေးလုပ်ငန်းများကို စုပေါင်းဆောင်ရွက်ရာမှ အစပြု၍ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ဟု ရှေးဘိုးဘွားဘီဘင်တို့က အဆိုပြုထားရစ်ခဲ့ကြသည်။ ကခြင်း၊ ခုန်ခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့သည့် အစဦးပိုင်းတွင် သီဆိုခြင်းကို စခဲ့သည်။ ယင်းမှ တီးမှုတ်ခြင်း၊ ထို့နောက် သီဆိုခြင်းနှင့်တွဲ၍ တီးမှုတ်ခြင်း ရှိလာ၏။ ထိုသို့ သီဆိုခြင်း၊ တီးမှုတ်ခြင်းတွဲ၍ မရှေးမနှောင်းပင် ကခုန်ခြင်းကိုပါတွဲ၍ သီဆိုကခုန်လာခဲ့ကြသည်ဟုသိရသည်။ ကရင်ဒုံးအကမှာ မြူးကြွ၍ ကိုယ်၊ လက်၊ ခြေ၊ ခေါင်းတစ်ကိုယ်လုံး လှုပ်ရှား၍ လျင်မြန်စွာ ကခုန်ရသည်။

ဒုံးအကသည် ကရင်လူမျိုးတို့၏ဘဝ၊ ကရင်လူမျိုးတို့၏အလှကို ထင်ဟပ်ဖော်ကျူးသောအက ဖြစ်သည်။ ကရင်လူမျိုးတို့ မြတ်နိုးချစ်ခင်တွယ်တာသော ဒုံးအကသည် စုပေါင်း၍ သွက်လက်မြူးကြွသော စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို အခြေခံသည့်အက ဖြစ်သည်။ ကရင်လူမျိုးတို့၏ ညီညွတ်သော၊ တက်ကြွသော စိတ်ဓာတ်ကို ဒုံးအကတွင် မြင်တွေ့နိုင်သည်။ တက်ကြွညီညွတ်သောလူမျိုး၏ မြူးကြွလှုပ်ရှားသော အကဟူ၍ ဆိုနိုင်သည်။

ကရင်ရိုးရာဒုံးအက ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့်ပတ်သက်ပြီး ယူဆချက်အမျိုးမျိုးရှိပါသော်လည်း ရှေးဘိုးဘွားများ၏ ပြောပြချက်အရ အနီးစပ်ဆုံးနှင့်အဖြစ်နိုင်ဆုံးသော အကြောင်းအရာများတင်ပြရလျှင် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာက ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့သည် စုပေါင်းနေထိုင်၊ စုပေါင်းလုပ်ကိုင်၍ အချင်းချင်း ရိုင်းပင်းကူညီသော အလေ့အထများရှိခဲ့သည်။ စုရုံးတွေ့ဆုံကြသောအခါ ပျော်ပျော်ပါးပါးဖြင့် ကာလသားအမျိုးသားနှင့် ကာလသမီးအမျိုးသမီးတို့ စကားထာ၊ လင်္ကာများဖြင့် ပြောဆိုတတ်ကြသည်ဟု သိရပါသည်။ ထိုအချိန်က အကဟူ၍ မရှိသေးပေ။ စုပေါင်းလုပ်ကိုင်ခြင်းဟုဆိုရာတွင် တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ လယ်ယာလုပ်ငန်းခွင်ဝင်ရောက်ခြင်းတို့တွင် ဘုံလယ်ယာမြေစနစ်ဖြင့်လုပ်ကိုင်ပြီး အညီအမျှ ဝေငှစားသောက်ကြသည်။ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်ရောက်ရန်နှင့် လုပ်ငန်းခွင်သိမ်းသည့်အခါတွင်လည်း ကျွဲချိုမှုတ်၍ စုဝေးကြသည်။ ညဘက် လသာသောအချိန်များတွင် ကောက်လှိုင်းသယ်၊ စပါးနယ်ရင်း လူငယ်များ သဘာဝ ပျော်ရွှင်မြူးထူးစွာ သီဆိုကခုန်ကြလေ့ရှိသည်။ အစဦးတွင် စကားထာ၊ လင်္ကာများဖြင့် ပြောဆိုကြသောအဆင့်၊ နောက်ပိုင်း အမျိုးသားများက ကကြပြီး အမျိုးသမီးများက လက်ခုပ်တီးလျက် တေးသီချင်းသီဆိုကြကာ ရေသယ်ဝါးကျည်တောက်ကို မြေပြင်ပေါ်သို့ ထု၍ ပျော်ရွှင်စွာ ကခုန်ခဲ့ကြသည်။

၎င်းဝါးကျည်တောက်ကို မြေပြင်ပေါ်သို့ထု၍ ထွက်လာသော တုံတုံတုံ ဟူသောအသံကို အစွဲပြု၍ ပထမဦးစွာ ရိုင်ထီထုံ(ယာင်-ထီထုံ) ဟုခေါ်ကြသည်။ ကာလကြာရှည်လာသောအခါ ရိုင်တုံ(ယာင်-တုံ)ဟု ခေါ်ပြန်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် နောင်လာနောက်သားတို့က (ထုင်းလီ-တုံး) ဒုံးကသည်ဟု ဆိုလာကြသည်။

ဒုံးအကဖြစ်ပေါ်လာပုံ အခြားယူဆချက်တစ်ခုမှာ ရှေးယခင်က ကရင်ကျေးလက်တောရွာများတွင် ဘုန်းကြီးပျံပွဲများ ကျင်းပလေ့ရှိရာ ဝါးပိုးဝါးအဆစ်အပိုင်းများကို ယမ်း

ထောင်းထည့်၍ ဒိုးပုံပစ်လွှတ်တင်ကြရာ ၎င်းဝါးဖြင့်လုပ်သော ဒိုးပုံကိုထမ်းယူလာစဉ် သီချင်းသီဆို၍ သံပြိုင်ရွတ်ကာ ခြေလှမ်းညီညီ ရှေ့တိုးနောက်ဆုတ် ကကြသည်။ အချို့မှာ ပုံလွန်တော်မူသွားသော ဆရာတော်ကြီး၏ ရုပ်ကလာပ်ပြာသာဒ်ကို အစုအဖွဲ့အလိုက် ထမ်း၍ ကကြသည်။ ၎င်းနှင့်ဆင်တူသော ဒိုးအကဟုခေါ်ဝေါ်ကြောင်းလည်း သုတေသီအချို့က ယူဆကြသည်။

နောက်ထပ်ယူဆချက်တစ်ခုမှာ ရှေးအခါက ကရင်ကျေးလက်တောရွာများတွင် ရိုးရာ နတ်ပူဇော်ကန်တော့သောဓလေ့ရှိရာ ရိုးရာပူဇော်ပွဲများတွင် နတ်ကတော်က ခြေမြှောက် လက်မြှောက် ကခုန်ကြသည်။ ၎င်းကိုအစွဲပြု၍ ရိုးရာပွဲများပူဇော်ရာမှ ဆင်းသက်လာကြောင်း လည်း အချို့က ယူဆကြသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေယခု မျက်မှောက်ကာလတွင် ကရင်ရိုးရာ ဒိုးအကသည် ကြည့်သူ၏ရင်ကို စွဲငြိဖမ်းစားနိုင်စွမ်းရှိသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ကရင်ဒိုးအကများကို လေ့လာရာတွင် ခေတ်အလိုက် လူနေမှုစနစ်ကို ထင်ဟပ်၍ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာခဲ့ပုံကို တွေ့ရပါသည်။ ကရင်ရိုးရာဒိုးအကတွင် ခေတ်အလိုက် ထင်ရှားသည့် ဒိုးအကများ ရှိခဲ့သည်။ ခေတ်ကြီးလေးခေတ်အဖြစ် ပိုင်းခြားဖော်ပြရပါက ရှေးခေတ်ဟောင်း ဒိုးအက (ပထမဆုံးခြေနင်းနှင့် စသည့်ခေတ်)၊ နောက် ပဒေသရာဇ်ခေတ် ဒိုးအက၊ ကိုလိုနီခေတ် ဒိုးအက၊ ယခုလက်ရှိ တွေ့မြင်ရသော မျက်မှောက်ခေတ် ဒိုးအက များဖြစ်သည်။

(၁) ရှေးခေတ်ဟောင်းဒိုးအက

ထိုခေတ်က ရဟန်းသံဃာတော်များ၊ လူကြီးသူမများရှေ့တွင် အမျိုးသမီးများ ကပြရန် မသင့်တော်ဟု ယူဆမှုရှိကြ၍ ဒိုးအကကို အမျိုးသားများသာ ကပြကြသည်။ အမျိုးသမီး များမှာ သီချင်းသီဆိုပေးရသည်။ ဤကာလနှင့်မရှေးမနှောင်းပင် ဒုမင်္ဂလဒိုး ခေါ် အမင်္ဂလာဒိုး ပေါ်ထွန်းလာပြီး ဘုန်းကြီးပျံပွဲ၊ အသုဘအခမ်းအနားများတွင် ကပြကြကြောင်း သိရှိရသည်။

(၂) ပဒေသရာဇ်ခေတ်ဒိုးအက

ဤခေတ်တွင် ခြေချိုးလက်ချိုး ၊ ကကြိုးများသာမကဘဲ ကကွက်နင်းခြင်း၊ ကကွက် ပြေးခြင်းများကို တီထွင်ဆန်းသစ်လာကြသည်။ ထူးခြားသည်မှာ တိရစ္ဆာန်အရုပ်ဦးခေါင်း တစ်ခုခုကိုစွပ်၍ ဆောင်းထားကာ ကပြသော ဒိုးအကများခေတ်စားလာသည်။ ကျွဲဒိုး၊ မျောက်ဒိုး၊ ဆင်ဒိုး၊ မိကျောင်းဒိုး၊ သမင်ဒိုး တို့ဖြစ်သည်။

(၃) ကိုလိုနီခေတ်ဒိုးအက

ကိုလိုနီခေတ်ရောက်သောအခါ ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ကွက်၊ ဇာတ်ထုပ်ခင်းကာ မင်းသား၊ မင်းသမီး၊ လူရွှင်တော်များဖြင့် နှစ်ပါးသွားဆန်ဆန် ပြက်လုံးများ ထည့်သွင်းကပြကြသည်။ ဒွေးမယ်နော်ဝတ္ထု၊ မယ်ဒွေးလေးဝတ္ထု၊ ရွှေတိဂုံဘုရားသမိုင်း စသည်များကို ကပြကြသည်။ ရှားလဖလုံဒိုး၊ မောင်ရီ့ဒိုးအက၊စောင်ကဒယ်ဒိုး၊ လူပျိုကြီးများဒိုး၊ အပျိုကြီးများဒိုး၊ စောရဒိုး စသည်တို့ ပေါ်ထွန်းလာကြောင်းသိရသည်။

(၄) မျက်မှောက်ခေတ်ဒိုးအက

မျက်မှောက်ခေတ်ဒိုးအကများသည် ခေါင်း၊ ခါး၊ ခြေ၊ လက်၊ ပခုံးတို့ဖြင့် ညီညာသွက်လက် မြူးကြွစွာ ကပြကြသည်။ အစပိုင်းတွင် ၁၆ ဦးသာ ကပြကြပြီး ယနေ့ကာလတွင် ၃၂ ဦးအထိ တင်ဆက်ကပြလာကြသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ဒိုးအကကို နှစ်မျိုးခွဲခြားတွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ရိုးရာတေးသီချင်း၊ ရိုးရာကဟန်များဖြင့် ဖြည်းဖြည်းနှေးနှေးငြိမ့်ငြိမ့်တင်ဆက်ကပြသော ဒိုးအက(ဥပမာ– ရှားလဖလုံဒိုး၊ မောင်ရို့ဒိုး၊ ဖိုးသားခွာ့ဒိုး၊ ကြောင်ကဒယ်ဒိုး၊ ကောင်မကလေးဒိုး၊ ၁၂လ ရာသီဘွဲ့ဒိုး) တို့ဖြစ်ပြီး သက်ကြီးရွယ်အို၊ ဘိုးဘွားအရွယ် အကများပါသည်။ လူငယ်မောင်မယ်များက သွက်သွက်လက်လက် မြူးမြူးကြွကြွဖြင့် ရိုးရာမပျက် တီထွင်ဆန်းသစ်သော ဒိုး(ယဉ်ကျေးမှုဒိုး)ကို ကကြပါသည်။

ကရင်ဒိုးအက၏ကနည်း ကဟန် ကကြိုးကကွက်ကို လေ့လာလျှင် လက်ချောင်းအထားအသိုသည် မြန်မာအက၏ လက်ချောင်းအထားအသိုနှင့် မတူပါ။ ဦးစွာ လက်လေးချောင်းကို စုစည်းကပ်ထားပြီး လက်မကိုလက်ဖဝါးပေါ်သို့ ခေါက်ထည့်၍ ကပ်ထားရသည်။ မည်သည့်အကမဆို ခေါင်း၊ ခါး၊ ခြေ၊ လက် ဤလေးချက်ကို အခြေခံကြရမြဲ ဖြစ်သည်။ ကကြိုးတူလျှင် ခေါင်း၊ ခါး၊ ခြေ၊ လက် ပြည့်စုံသော ကဟန်သည် ပို၍ မျက်စိပသာဒ ရှိပါသည်။

ဦးခေါင်းနှင့်ခါးကို ဘယ်ညာကျိုးအောင်ချိုး၍ကပြခြင်း၊ ဘယ်ညာအပြည့်လှည့်၍ ကပြခြင်းအပြင် ပခုံးအသားပေး၍ ကပြခြင်းနှင့် ခါးကိုအပြည့်လိမ်၍ ကပြခြင်းများ တွေ့ရှိရသည်။ ကရင်ဒိုးအကကို မြန်မြန်သွက်သွက်ကပြကြသော်လည်း ခေါင်း၊ ခါး၊ ခြေ၊ လက်၊ ပခုံးတို့ကို မခိုမလျော့သွားစေဘဲ ကကြိုးအပြည့်ဖြင့် ကပြကြ၍ ခက်ခဲနက်နဲသော ထူးခြားမှုတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

သတိပြုဖွယ်ရာတွေ့ရှိရသည်မှာ ကရင်ဒုံးအကတွင် မျက်လုံးကြောပစ်ခြင်း၊ ပရိသတ်အား မြှူဆွယ်၍ ဆွဲဆောင်ကပြခြင်း မရှိပါချေ။ မိမိ၏ ကကြိုးကဟန်၊ ကကွက်သွက်လက်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်သေသပ်မှုများဖြင့်သာ ဆွဲဆောင်ကပြကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒုံးအက၏ကကွက်တိုင်းတွင်ကရင်လူမျိုးများ၏ လူမှုဘဝ၊ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် အနှစ်သာရများ ပါရှိပါသည်။ ကရင်ဒုံး၌ အမျိုးသား ၁၆ ဦး၊ အမျိုးသမီး ၁၆ ဦး ပါဝင်သည့် ၃၂ ဦးဒုံးနှင့် အမျိုးသား ၁၂ ဦး၊ အမျိုးသမီး ၁၂ ဦး ပါဝင်သည့် ၂၄ ဦး ဒုံးများလည်း ရှိကာ လေ့ကျင့်မှုများကို လနှင့်ချီ၍ ပြုလုပ်ရကြောင်း သိရသည်။ ကရင်ဒုံး ကကွက်များ အကုန်လုံးသည် သူ့ကကွက်နှင့်သူ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ များစွာရှိကြောင်း သိရှိရသည်။ ဒုံးအကသည် ကကွက်နှင့်အတူ ကရခြင်းဖြစ်ပြီး လူများမှ ကကွက်စေ့ပါသည်။ ကရင်ရိုးရာဒုံးအက၏ ကကြိုးကဟန်များသည် ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု၊ နည်းပြဆရာတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကိုယ်ပိုင်ဟန် မတူညီကြဘဲ တစ်မျိုးစီ ထူးခြားကောင်းမွန်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ဒုံးအကတွင် အမျိုးသမီးသီးသန့်ကသော ဒုံးအက၊ အမျိုးသားသီးသန့်ကသော ဒုံးအက၊ အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးရောနှော၍ကသော ဒုံးအက ဟူ၍လည်း တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ဒုံးအက အမျိုးအစားများစွာ ရှိသည့်အနက် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ အရုပ်ဦးခေါင်းဆောင်း၍ကသော ဒုံးအကများကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ဥပမာ–ကျွဲဒုံး(နံကရိုင်းမယ်တော်)၊ မျောက်ဒုံး (ရာမ–လက္ခဏာ)၊ သမင်ဒုံး(သုဝဏ္ဏသာမ)၊ မိကျောင်းဒုံး (ရှင်မွေ့နွန်း၊ မင်းနန္ဒာ)၊ ဆင်ဒုံး (ဆဒ္ဒန် ဆင်မင်း) စသည်များ ဖြစ်သည်။

ကရင်ရိုးရာဒုံးအကများထဲတွင် ထူးခြားလှသည်မှာ ကျောင်းကဒယ်ဒုံး ခေါ် ကရင်ရိုးရာ ဒုံးအကများထဲမှ ဟာသနှောထားသော ဒုံးအကတစ်မျိုးဖြစ်ပြီး ကိုလိုနီခေတ်ခန့်က စတင်ပေါ်ထွန်းလာသည်ဟု သိရသည်။ ကိုလိုနီခေတ်၏ ခါးသီးသော အတွေ့အကြုံ၊ အဖြစ်အပျက်များကို ခံစားဖြတ်သန်းလာရသောကြောင့်

“ကရင်ရိုးရာဒုံးအကများထဲတွင် ထူးခြားလှသည်မှာ ကျောင်းကဒယ်ဒုံး ခေါ် ကရင်ရိုးရာ ဒုံးအကများထဲမှ ဟာသနှောထားသော ဒုံးအက တစ်မျိုးဖြစ်ပြီး ကိုလိုနီခေတ်ခန့်က စတင် ပေါ်ထွန်းလာသည်ဟု သိရသည်။”

ပါးစပ်မှ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန်မဝံ့ရဲကြဘဲ တေးသီချင်းဖွဲ့နွဲ့ကာ ဒုံးအကများတွင် ထည့်သွင်း သီဆိုကပြကြသည်။ နောင်သော် မိမိတို့နေထိုင်ရာ ကျေးလက်တောရွာတွင် အမြင်မတော်သည် များကို သရော်ကာ ဟာသဆန်ဆန် ဖန်တီးကပြကြသည်။

ဥပမာ–ရပ်ရွာထဲတွင် အုပ်ချုပ်သူများ စီမံခန့်ခွဲမှု ညံ့ဖျင်းခြင်း၊ မျှတမှုမရှိ ဘက်လိုက်ခြင်း၊ အိမ်ထောင်သည် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ လူပျိုအပျိုကာလသားသမီးများ အနေအထိုင် အမြင်မသင့်တော်ခြင်းများကို ထည့်သွင်း သီဆိုကပြကာ လှောင်ပြောင်သရော်ကြသည်။ အမှား ကျူးလွန်သူများက ဒုံးသီချင်းသံကို ကြားလိုက်သည်နှင့် ကိုယ်ရှိန်သတ်၍ပြုပြင်နေထိုင် သွားကြသည်။ ရပ်ရွာရှိသူများကို စာရိတ္တပြုပြင်ပေးသော၊ သတိပေးသော၊ အပြုသဘော ဆောင်သော ဒုံးအကတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

ထူးခြားချက်မှာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စိတ်ဆိုး၊ စိတ်ကောက်၊ အငြိုးထား အမှုလုပ်ခြင်း မရှိကြပေ။ ကျောင်းကဒယ်ဒုံး သီချင်းကိုကြားလိုက်သည်နှင့် ရယ်မောပျော်ရွှင်၍ ရည်ညွှန်း ခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်များက မိမိကိုယ်ကို ပြုပြင်သွားကြသည်။ ခေတ်ကာလကို ပြုပြင်ပေးသော ဒုံးအကတစ်မျိုးဖြစ်ပြီး ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်သော ဒုံးမျိုးဖြစ်သည်။

ကျောင်းကဒယ်ဒုံးသည် မြန်မာသကြံန်သံချပ်နှင့် အလားသဏ္ဌာန်ဆင်တူပြီး ပြုပြင် သင့်သည်များကို အချိန်မီပြုပြင်ရန် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းတည့်မတ် ထောက်ပြ သတိပေးသော သရော်လှောင်ပြောင်စာ အသားပေးထားသည့် အကတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ကျောင်းကဒယ်ဒုံး ကို ပြီးစလွယ် သင်ကြားပြသ၍မရဘဲ သတ်မှတ်ထားသော နည်းစနစ် မူဘောင်စည်းမျဉ်း စည်းကမ်း အတိအကျရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ကရင်ဒုံးတွင် တေးသီချင်း လုံးဝမပါဘဲ ကဗျာလွတ်ဆန်ဆန် အကသက်သက် ကပြ

သောဒုံး မရှိခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ ဒုံးသီချင်းကို ရေးစပ်ရာတွင် အကြောင်းအရာစုံရန် အထူးလိုအပ်ပြီး စကားပုံ၊ ဆိုရိုးစကား၊ တဘောင်၊ ဥပမာအခိုင်းအနှိုင်းတို့ ပါဝင်ရသည်။ ကရင်ဒုံးသီချင်းသည် ကာရန်(လင်္ကာ)များ အတိအကျရှိသည်။ ဒုံးသီချင်းသည် သံစဉ် နှေးသွားခြင်း၊ လေးခြင်း၊ ငြိမ်ခြင်း၊ ပျော့သွားခြင်းဖြစ်လျှင် ပြန်လည်မြိုင်ဆိုင်တက်ကြွလာရန် သံချပ်ဖြင့် ဆွဲတင်နိုင်သည်။ ဒုံးသီချင်းကို ကိုယ်ပိုင်သံစဉ်၊ ရိုးရာသံစဉ်မပျက် ရေးစပ်လေ့ရှိကြပါသည်။

ကရင်ရိုးရာဒုံးအကပြိုင်ပွဲများတွင် ရိုးရာတူရိယာ ခုနစ်မျိုးကို မပါမဖြစ် အသုံးပြုတွဲဖက်တီးမှုတ်ရပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ–

(၁) ကျွဲချို၊

(၂) ဖားစည်၊

(၃) ကရင်အိုးစည်နှင့်ဘင်၊

(၄) နှဲ၊

(၅) မောင်း၊

(၆) စည်းဝါး၊

(၇) လင်းကွင်း တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဒုံးကရာတွင် ရိုးရာဝတ်စုံအဖြစ် အမျိုးသားမှာ ရိုးရာလုံချည်၊ အင်္ကျီ အောက်ခံအဖြူရောင် လက်ရှည်နှင့် အပေါ်မှ ရိုးရာအင်္ကျီ၊ ခေါင်းပေါင်းဝတ်ပြီး အမျိုးသမီးမှာလည်း ထဘီ၊ အင်္ကျီ၊ ခေါင်းစည်းပဝါနှင့်အတူ ဘယ်ဘက်လက်၏ လက်ခလယ်တွင် အဖြူရောင် ပဝါသေးသေးလေးတစ်ခုကို ညှပ်ထားရသည်။ အမျိုးသားခေါင်းပေါင်း ပေါင်းနည်း၊ အမျိုးသမီးများ ခေါင်းပေါင်း ပေါင်းနည်းများ သီးခြားသတ်မှတ်ထားရှိကြသည်။ သတ်မှတ်ထားသည့်

စည်းကမ်းချက်နှင့်အညီ ဝတ်စားဆင်ယင်ရပါသည်။

ကရင်ရိုးရာဒုံးအကတွင် ကဟန် ငါးမျိုးရှိပြီး ကြွကြွရွရွကဟန်၊ ပုခက်လွှဲကဟန်၊ လေ့လူးသဏ္ဌာန်ကဟန်၊ ဒူးညွတ်၍ကဟန်နှင့် ပခုံးအသားပေးကဟန် တို့ဖြစ်သည်။ ကရင်ရိုးရာဒုံးအက၏ ထူးခြားသော ဝိသေသလက္ခဏာများမှာ အမျိုးသားများသည် အားနှင့်မာန်နှင့် ကပြကြပြီး လျင်မြန်ဖြတ်လတ် မြူးကြွသွက်လက်မှု၊ လျှပ်တစ်ပြက် အထိုင်အထများဖြင့် ကကြိုးကကွက် ပီပြင်အောင် တင်ဆက်ကပြရသည်။ “ကကြိုးအမာ” ဟုတင်စားကြပြီး ခေါင်း၊ ခါး၊ ခြေ၊ လက် ဤလေးချက်မှ လွတ်ထွက်မသွားဘဲ ကွက်တိဖြစ်အောင် ကပြရသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ ကဟန်တွင်မူ ပျော့ပျောင်းနွဲ့နှောင်းသော်လည်း မြူးကြွသွက်လက်ပြီး ခေါင်း၊ ခါး၊ ခြေ၊ လက်ကို တစ်ထပ်တည်း တစ်သားတည်းကွက်တိဖြစ်အောင် ကပြရသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ ကဟန်ကို “ကကြိုးအပျော့” ဟုတင်စားကြသည်။ “ကကြိုးအမာ” နှင့် “ကကြိုးအပျော့” ဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်နှစ်ရပ်ကို စင်မြင့်ပေါ်တွင် တစ်ချိန်တည်း၊ တစ်ပြိုင်တည်း မျက်စိပသာဒရှိစွာ ဆွဲဆောင်မှုအပြည့်ဖြင့် အနုပညာရသမြောက်အောင် ကပြသည့် တိုင်းရင်းသားအက တစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

ကရင်ပြည်နယ်ကိုယ်စားပြုတစ်နည်းအားဖြင့် ကရင်လူမျိုးများအားလုံး၏ကိုယ်စားပြု ကရင်ရိုးရာ ဒုံးအကသည် ဖျော်ဖြေရေးတစ်ခုအနေနှင့် ဆိုသော်လည်း ထဲထဲဝင်ဝင် လေ့လာပါက ကရင်ရိုးရာဒုံးအကတွင် အနှစ်သာရများစွာရှိပြီး ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် ထိန်းသိမ်းလာခဲ့သည့် ရိုးရာ အကတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ ကကွက်များကို လေ့လာကြည့်လျှင် ကကွက်တိုင်း ကကွက်တိုင်းတွင် အနက်အဓိပ္ပာယ်များ ရှိသည်။ ကရင်ရိုးရာဒုံးအကကို ကျန်းမာရေးကောင်းမှသာ က၍ရသလို စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ဖော်ဆောင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် မိမိတို့၏ ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်၊ အလေးထားတန်ဖိုးထားရန်၊ ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင် အားပေးရန်နှင့် နိုင်ငံတကာနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ယူနက်စကို၏ ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာချုပ်ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် မေလ ၇ ရက်နေ့တွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသားရိုးရာဒုံးအကကို ယူနက်စကို (UNESCO) ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းဝင်ဖြစ်စေရန် ကရင်ရိုးရာဒုံးပညာရှင်အဖွဲ့၊ ကရင်ပြည်နယ်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့၊ စိစစ်ရေးပညာရှင်အဖွဲ့နှင့် ကရင်ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့တို့ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်နေကြပါသည်။

ကရင်ရိုးရာဒုံးအကကို ယူနက်စကိုသို့ တင်သွင်းနိုင်ရေးအတွက် ကကြိုးကကွက် သုတေသန၊ တေးအလင်္ကာ သုတေသန၊ တူရိယာသုတေသန၊ ရိုးရာသင်တိုင်း အဆင် သုတေသန၊ ဓာတ်ပုံ၊ ဗီဒီယိုမှတ်တမ်းနှင့် စာပေယဉ်ကျေးမှုအစရှိသည့် သုတေသနအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းကာ ကရင်ရိုးရာဒုံးအက ထွန်းကားခဲ့ရာ နေရာဒေသများသို့ သွားရောက်ကွင်းဆင်း သုတေသနပြု၍ ကိုလိုနီခေတ်၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်နှင့် မျက်မှောက်ခေတ် ဟူ၍ ခေတ်ကာလသုံးမျိုးဖြင့် ယူနက်စကိုမှ သတ်မှတ်ထားသည့် စံချိန်စံညွှန်း သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ တင်သွင်းသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ရိုးရာကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်သည့် ဒုံးအကသည် ကရင်လူမျိုးတို့

၏ယဉ်ကျေးမှု ကိုယ်ပိုင်အမွေအနှစ်လည်း ဖြစ်သည်။ အစဉ်အဆက် ထိန်းသိမ်း၍ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ခြင်း ခေတ်နှင့်စနစ်တို့ကို ထင်ဟပ်နိုင်သော မြှင့်တင်ခြင်းကိုလည်း ပြုရမည် ဖြစ်သည်။ ဒုံးဟုဆိုလိုက်သည်နှင့် အပျော်သက်သက် ကရန်မဟုတ်ဘဲ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ဂုဏ်ကို ပြသရာရောက်ရမည်။ နိုင်ငံတကာထိတိုင်အောင် ထိုးဖောက်ခြေဆန့်နေသော ကရင်ရိုးရာဒုံးအက ဖြစ်သည်။

ယခုကဲ့သို့မိမိနိုင်ငံ၏ ရိုးရာအမွေအနှစ်များအား အမျိုးသားအဆင့်၊ နိုင်ငံတကာအဆင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံ၊ မိမိတို့လူမျိုးကို ကိုယ်စားပြုနေသည့် ယဉ်ကျေးမှုစရိုက်လက္ခဏာများကို နိုင်ငံတကာက အသိအမှတ်ပြု နားလည်တန်ဖိုးထားကာ လေးစားလာမည် ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံ လက်မှုပညာရပ်များကို ပြည်တွင်းသာမက ပြည်ပခရီးသွားများပါ သိရှိပါမှ ယဉ်ကျေးမှုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းများပါ ပိုမိုအားကောင်းလာမည်ဖြစ်သည်။ ရိုးရာလက်မှု ပညာထုတ်ကုန်များ တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ဒေသခံတို့၏ လူမှုစီးပွားရေးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေမည်ဖြစ်သည်။ တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး ဖြစ်နေသည့် ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို ဆက်လက်တည်တံ့စေရန် ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာတိုင်းရင်းသားများသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းထောင်ကျော်မှစတင်၍ ယနေ့အထိတိုင်အောင် ကိုယ်ပိုင်အက္ခရာ စာပေအရေးအသား၊ ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကား၊ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများကို ဘိုးဘွားအစဉ်အဆက် လက်ဆင့်ကမ်းထိန်းသိမ်းနေထိုင်လာခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ၏ ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များမှာ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းရာထောင်မကသည့် ကာလများစွာကပင် ခိုင်မာစွာ တည်ရှိခဲ့ပါသည်။

နှစ်ကာလ ရာထောင်ကျော်ကြာမြင့်နေပြီဖြစ်သည့် ဒြပ်မဲ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ မေ့မိန်ပျောက်ကွယ် မသွားစေရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့စေရန်၊ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်ကိုက်ညီသည့် အမွေအနှစ်များကို နိုင်ငံတကာအဆင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် မြှင့်တင်နိုင်ရန်လည်း ဆောင်ရွက်သွားကြရမည် ဖြစ်သည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ လူနေမှုဘဝများ၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းများ၊ ခေတ်ကာလအတွင်းကြုံတွေ့ရသည့်အခြေအနေများကို ရေးစပ်သီကုံးထားသည့် တေးသီချင်းများကို သံပြိုင်သီဆို၍ မြူးကြွသွက်လက်မြိုင်ဆိုင်စွာ ကပြကြသည့် ကရင်ရိုးရာဒုံးအကအကြောင်း ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

နှင်းပွင့်

ကိုးကား

- မန်းသန်းဝင်းဦး(ဥက္ကဋ္ဌ)ကရင်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအသင်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၏ ပြောပြချက်များ
- ကရင်ရိုးရာဒုံးအကနှင့်သိမှတ်ဖွယ်ရာ(စောမြင့်သူ)

reGao;Gu ifonft Ekokpm qydkn m&Sdsm;

&mrn-ao;reG

“ဦးပုတ်နီသည် ပြီးပြည့်စုံသည့် မွန်လူမျိုးဖြစ်၍
အရေး၊ အဖတ်၊ အပြော ရေလည်စွာ တတ်၏။ ရေးနိုင်၏။
ပြောနိုင်၏။ မိရိုးဖလာရိုးရာအလိုက် ဖခင် ဦးခွေးဖြူနည်းတူ
ရန်ကုန်မြို့ အင်္ဂလိပ်တရားရုံးများတွင် ရှေ့နေအဖြစ်
အသက်မွေးသဖြင့် “အမိန့်တော်ရမင်း ဦးပုတ်နီ”
ဟု ကျော်ကြားသည်။**”**

မိမိတို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စာပေအနုပညာတေးဂီတလောကတွင် ထင်ပေါ်ကျော်ကြား နေသော အနုသုခုမ စာဆိုပညာရှင်တို့ များစွာရှိနေသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများတွင် မွန်လူမျိုးများလည်း ရှိနေခဲ့ပေသည်။ ဤသည်ကို မွန်သွေး မွန်နွယ် မွန်လူမျိုး ဟူ၍ တသီး တသန့် ထုတ်ဖော်ပြောကြားရေးသားခြင်းမရှိသဖြင့် သာမန်စာဖတ်သူတို့အဖို့ ဗမာ(မြန်မာ) လူမျိုးလို့သာ သိထားမှတ်သားထားမိကြလေ့ရှိသည်။

ဤနေရာတွင် အများက "မြန်မာ"ဟု အခေါ်အပြောများနေရာမှ မိမိက "ဗမာ"ဟု ဆိုလိုက်သဖြင့် အမြင်တစ်မျိုး စောင်းမသွားစေလိုပါ။ မိမိတို့နိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ၁၃၅ မျိုးရှိသည့်အနက် ဗမာသည်လည်း လူမျိုးတစ်မျိုး၊ မွန်သည်လည်း လူမျိုးတစ်မျိုး ဟူသည်ကို မေ့ပျောက်မသွားစေလိုပါ။ မြန်မာဟူသည်မှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ၁၃၅ မျိုး စလုံးကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဗမာနှင့်မွန် ကွဲဖို့လိုသည်။ မကွဲလျှင် တိုင်းရင်းသားချင်းသဘော ကွဲနိုင်သည်။ သွေးကွဲနိုင်သည်။ ဤသည်ကို မိမိတို့ ကြပ်ကြပ်သတိထားကြရပါမည်။ မွန်နှင့် ဗမာကို မကွဲမပြားသည့် အသုံးအနှုန်းကြောင့်"မွန်ဆိုတာကလည်း ဗမာပါပဲ" ဟူ၍ အလွယ် မှတ်ယူကြသည်။

ဤသို့ အလွယ်သုံးခဲ့ကြသည်မှာ အကြောင်းရှိပါသည်။ မွန်နှင့်ဗမာသည် ရုပ်ဆင်း အင်္ဂါခွဲ မရအောင် တူနေခြင်း၊ ကိုးကွယ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာထေရဝါဒ တူညီခြင်း၊ ဓလေ့ထုံးစံ များလည်း အတော်များများ မကွဲမပြား ရှိနေတတ်နေခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရှိနေသည်တွင် ခေတ်ကာလ ပစ္စက္ခအခြေအနေပြဋ္ဌာန်းချက်အရ "ကျွန်တော် မွန်လူမျိုးပါ" ဟု ကာယကံရှင်က ဆိုနေသည့်တိုင် မြို့ပြနေ မွန်တို့မှာ မွန်စကား မပြောတတ်ကြတော့ပါ။ ဤသည်က အများစု။ အချို့က သိတော့သိသည် ပြန်မပြောတတ်။ အချို့တို့က လုံးလုံး မပြောတတ်၊ သိလည်းမသိတော့ပါ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်မူ မွန်လူမျိုး ဟူသည်ကိုတော့ သိသည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ မိမိသည် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏အရေးကို မြော်မြင်ကာ စွမ်းနိုင်သမျှ လုံ့လဖြင့် ဗမာလိုလို မွန်လိုလို ဖြစ်နေသော "မွန်သွေးမကင်းသည့် အနုသုခုမစာဆိုရှင်များ" ဟူ၍ "ဆရာမင်းမောင်တိုး"၏ ရေးသားချက်များကို သဘောကျနှစ်ခြိုက် သံယောင်လိုက် ကာ ငှားရမ်း မှီငြမ်းဂုဏ်ပြု ဆင့်ပွားရေးသားလိုက်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ကနဦး ဝန်ခံထား လိုသည်။

သို့ဖြင့် အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မိမိတို့ "မွန်သွေးမကင်းသော စာဆိုပညာရှိ ဦးပုတ်နီ" အကြောင်းကို ရနိုင်သမျှ ရှာဖွေရေးသားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဦးပုတ်နီ၏ ဖခင်မှာ ဦးခွေးဖြူ ဖြစ်သည်။ မည်သို့သော အကြောင်းကြောင့် အောက် ပြည် အောက်ရွာ ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိလာသည်ကို မသိရ။ သို့သော်လည်း သား ဖြစ်သူ ဦးပုတ်နီမှာကား ရန်ကုန်မြို့ ကျောက်တံတားရပ်ကွက်တွင် ဖွားမြင်ခဲ့ကြောင်းကိုမူ ၎င်းကိုယ်တိုင်ရေးသားသည့် "မဟာဇောဓိ မဂ္ဂဒီပနီ"ကျမ်းလာ "ဟံသာဝတီ၊ ဥက္ကလဟု၊ ဒေသအောင်မြို့၊ ရန်နှင်မြို့တွင်၊ မောက်မို့လျှံထွား၊ ကျောက်တံတားလျှင်၊ ဖွားရာဇာတိ၊ မှန်လှဘိသည်…"ဟူသော စာကို ထောက်၍ သိရ၏။

ဦးပုတ်နီသည် ပြီးပြည့်စုံသည့် မွန်လူမျိုးဖြစ်၍ အရေး၊ အဖတ်၊ အပြော ရေလည်စွာ တတ်၏။ ရေးနိုင်၏။ ပြောနိုင်၏။ မိရိုးဖလာရိုးရာအလိုက် ဖခင် ဦးခွေးဖြူနည်းတူ ရန်ကုန်မြို့

အင်္ဂလိပ်တရားရုံးများတွင် ရှေ့နေအဖြစ် အသက်မွေး သဖြင့် "အမိန့်တော်ရမင်း ဦးပုတ်နီ" ဟု ကျော်ကြား သည်။ ရှေ့နေမဖြစ်မီ ယခင်က ရန်ကုန်မြို့ အစိုးရ ရုံးတော်၌ စာရေးကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းဆောင်ရပေ သေးသည်။ ထိုနောက်မှ ရှေ့နေစာမေးပွဲကို ဝင်ရောက် ဖြေဆို အောင်မြင်သဖြင့် စာရေးကြီးအလုပ်မှ နား၍ ရှေ့နေလုပ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ထိုသို့သော အကြောင်းကိုရည်၍ အစ်ကိုဖြစ်သူ ဦးပုတ်ကလူက "လူ့ဘောင်ယောင်မကပ်ကြနှင့် ခေါင် အထပ်ရှေ့နေ၊ နောင်မလတ်မှုမသွေ၊ ဥပဒေပြန်ပြီး၊ ကဲမောက်တဲ့ ဥဏှိစ်တ္တာမှာ လျှံထိန်ဝါ ထွန်းတောက် ညီး" အစချီသည့်တေးထပ်ဖြင့် ခနဲ့လိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ညီဖြစ်သူက ချက်ချင်းပင် "ကုန်သည်တို့ သနစ်၊ မဖြစ်က ပျက်ရုံ၊ အဆစ်ကျ အကွက် ကြုံလျှင်၊ တွက်ပုံက ရှိရင်း၊ အကြွေးနှင့် တမှေးပျော်တယ်၊ သူဌေး အခေါ် ခံရဘိခြင်း" အစချီသည့် တေးထပ်ဖြင့် ပြန်လည်ချေပ လိုက်လေသည်။

> **"အကြီးတော်မင်း ဦးသံမှိုမှာ ဦးပုတ်နီ၏ ဆရာရင်းဖြစ်သကဲ့သို့ သင်္ဂဇာ ဆရာတော် သည်လည်း ဦးပုတ်နီ၏ ဆရာရင်း ဖြစ်ချေသည်။"**

ဦးပုတ်နီ ဆရာရင်းမှာ မလွန်မင်းသားနှင့် မြင်ကွန်းမင်းသားတို့၏ ဆရာ အကြီးတော်မင်း ဦးသံမှို ဖြစ်သည်။ အကြီးတော်မင်းသည် မင်းသားတို့၏အရေး ကြောင့် သက္ကရာဇ် ၁၂၂၈ ခုနှစ်တွင် ရှေးဦးစွာ မန္တလေးမှ မြင်းခြံ၊ မြင်းခြံမှတစ်ဖန် မင်းလှ ပြေးရ၏။ မင်းလှမှ ပြည်သို့ ရှောင်ရပြန်၏။ ယင်းသို့ ရှိရာမှ ပြည်မှ ရန်ကုန် မြို့သို့ ပြောင်းရပြန်လေသည်။

ထိုသို့ရှိနေစဉ် ကျမ်းစာအမျိုးမျိုး ပြုစုနေရင်းပင် တပည့်များအား သဒ္ဒါ သင်္ဂြိုဟ်တို့ကို ပို့ချသင်ကြားပေး ၏။ ထိုအခါမှာ သင်ကြားသူများတွင် ဦးပုတ်နီလည်း ပါခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဦးပုတ်နီ၏ ပညာ ရင်နို့ကို (ငယ်စဉ်က)သောက်စို့ခဲ့ရသော မှော်ဘီဆရာ သိန်းကြီးက သူ၏ "ပညာရှိများအကြောင်း" စာမျက်နှာ ၁၇၈တွင် ဤသို့ မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။

"ဘကြီးတော်မင်း ဦးသံမှိုသည် ရန်ကုန်နေစဉ် ကျမ်းစာအမျိုးမျိုးတို့ကို ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အမှုကိစ္စ အားလုံးတို့ကို ဆောင်ရွက်ခြင်း ကျောက်တံတားလမ်း နေ ပွဲစားကြီး ဦးဖိုးဆန်း၊ ဦးကြင်စော၊ ဦးဘောအောင်၊

ဘဏ္ဍာစိုးဦးကြွက်၊ ဦးကလူး၊ အမိန့်တော်ရ ဦးပုတ်နီ၊ သိမ်ကြီး ဒါယကာဦးခဲ၊ ဦးလှဘော်၊ သင်္ကန်းကုန်သည်ဦးစံဦး၊ ကန်ရှာတိုက်သူကြီး ဦးမိုးမောင်၊ ရွှေကျောက်ကုန်သည် ဦးဖိုးလုံး၊ ဦးအိုးကင်း၊ စစ်ပင်တိုက်သူကြီး ဦးဆိုင် စသော တပည့်အပေါင်းတို့ကို သဒ္ဒါ၊ သင်္ဂြိုဟ်ပို့ချ သင်ပေးလျက်နေလေသည်။"

မူကွဲအဖြစ် မှော်ဘီ ဆရာသိန်း၏ အရှုးလွယ်အိတ် စာတမ်းပါ "ဦးပုတ်ကလူ" ဟု ဆိုရခြင်းဖြစ်သည်။ ဟင်းလေးအိုးစာတမ်းလာအကြောင်းတွင်မူ "ဦးပုတ်ကြီး"ဟု တွေ့ရ ပြန်သည်။

အထက်ပါ ဆရာသိန်းကြီး၏အဆိုကို ထောက်ခံသည့်အနေဖြင့် ဦးလှဖေ၊ ပီ–အိပ်(ချ်)–ဒီ၊ အမ် အေက အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားသောသူ၏"ကုမ္မာရပြဇာတ်" ပထမတွဲ၊ စာမျက်နှာ – ၃၁တွင် "ဦးပုတ်နီသည် အထက်တန်းပါဠိသဒ္ဒါနှင့် အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟတို့ကို မလွန်မင်းသားနှင့် မြင်ကွန်းမင်းသားတို့၏ အကြီးတော်ဝန် ဦးသံမှိုထံမှ သင်အံဆည်းပူးရ လေသည်" ဟုဆိုထားသည်။

အကြီးတော်မင်း ဦးသံမှိုမှာ ဦးပုတ်နီ၏ ဆရာရင်းဖြစ်သကဲ့သို့ သင်္ဂဇာဆရာတော် သည်လည်း ဦးပုတ်နီ၏ဆရာရင်း ဖြစ်ချေသည်။ ဦးပုတ်နီကား ရတနာသုံးပါးကို အထူးကိုးစား ယုံကြည်သူဖြစ်၏။ ယင်းသို့ကြောင့်လည်း အကြီးတော် မင်းဦးသံမှိုထံ ချဉ်းကပ်၍ ပါဠိစာပေ ကျမ်းဂန်တို့ကို သင်အံ လေ့ကျက်လာခဲ့သည်။ သင်္ဂဇာဆရာတော်ကြီး ရန်ကုန်မြို့သို့ ကြွလာ တော်မူတိုင်းလည်း ရိုသေကိုင်းရှိုင်းစွာ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုစု၏။ သို့ဖြစ်၍လည်း နဂိုကပင် ငွေကြေးလောက်ငသူဖြစ်၍ မိမိအသက် ၃၂ နှစ်ခန့်ဖြစ်သော သက္ကရာဇ် ၁၂၄၃ ခုနှစ် ကုန်ဆုံးခါနီးတွင် သင်္ဂဇာဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် နောက်ပါ သံဃာတော် သုံးကျိပ်ကျော် နှင့် မဇ္ဈိမဒေသဗောဓိပင်သို့ သွားရောက်ဖူးမြော်သောအခါတွင် ဦးပုတ်နီသည်လည်း စကားပြန် အဖြစ်နှင့် နောက်တော်မှ လိုက်ပါသွားသည်။ တစ်ဖန် ဘုရားဖူးရာမှ ပြန်လာသည်နှင့် သဒ္ဓါ အားကြီးသဖြင့် ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီးအနေဖြင့်ယနေ့ခေတ် သိမြင်ထင်ရှားလျက်ရှိသော ထိုအမိန့်တော်ရ ဦးပုတ်နီသည် "မဟာဗောဓိ မဂ္ဂဒီပနီကျမ်း" ကို ကြိုးပမ်းစီရင် ပြန်ပါသည်။

သို့ဖြင့် နောက်နှစ်ဆန်းအချိန်ဖြစ်သော ၁၂၄၄ ခုနှစ် တန်ခူးလဆန်း ၁၃ရက်နေ့တွင် ပြီးစီးအောင်မြင်ခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ဦးပုတ်နီသည် ဤမျှနှင့် မရောင့်ရဲနိုင် သေးချေ။ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ အရှေ့မျက်နှာတွင် တည်ရှိသည့် ကြားတောရကျောင်း တိုက်အတွင်း ဇရပ်တစ်ဆောင်ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။ ဦးပုတ်နီဇရပ်ဟု နီးဝေး သိရှိရုံမျှမက ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကိုယ်တော်တိုင်လည်း ရန်ကုန်ရောက်တိုင်း မကြာခဏ ကြွတော်မူကာ တရားသဘင်များ ဆင်ယင် ကျင်းပတော်မူသည်။

ဦးပုတ်နီသည် အမိန့်တော်ရအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း သက္ကရာဇ် ၁၂၄၃ ခုနှစ် တွင် သင်္ဂဇာဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ နောက်ပါးမှ မဇ္ဈိမဒေသသို့ ဘုရားဖူးသွားရောက် ကြောင်းနှင့် ထိုမှအပြန် "မဟာဗောဓိ မဂ္ဂဒီပနီကျမ်း"ကို ရေးသားကြောင်းဖြင့် ထိုကျမ်းနိဂုံး လင်္ကာပုဒ်၏ နောက်ဆုံးပုဒ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည် –

"သျှောင်ပန်းရွှေရာ၊ မဇ္ဈေချာဝယ်၊ အပရာဇိ၊ ပင်ဗောဓိသို့၊ မုနိမြတ်စွာ၊ သာသနာလျှင်၊ ဆဒ္ဒါ စတု၊ ဒွေးအပြုတွင်၊ အံ့သုမာနန်း၊ ပြင်ခန်းဝံ့ကြွ၊ မကာရဝယ်၊ (အဂ္ဂဓမ္မာ လင်္ကာရ

ကဝိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဓိရာဇ ဂုရု)၊ သုံးလူ့သတ္တာ၊ ဖြစ်ကြောင်းရှာသည်၊ သင်္ဂဇာဖုန်းဟော့၊ ဂုဏ်ပေါင်းလွေ့ကား၊ ခြသေ့်တောစိုး၊ ငွဲမစိုးသို့ တစိုးတစိ၊ မြူမငြိပဲ၊ သုဒ္ဓိသီလ၊ လုံလောက်င သည်၊ သမဏပဉ္စာ၊ နောက်တော်ပါသား၊ သဃ်ာထေရ်မွန်၊ သုံးကျိပ်လွန်နှင့်၊ ရှေ့ညွှန်လုမ်း ရာ၊ တူလိုက်ပါ၍၊ မြေချာအောင်နန်း၊ ညောင်ဘုံကွန်းနှင့်၊ ငါးခန်းမာရ်နှင်၊ မြတ်ပလ္လင်မှ၊ စသည်မြေကြန်၊ သတ္တဌာန်ကို၊ စိတ်သန်မနော၊ ပီတိပြော၍၊ အံ့မောထူးလည်၊ ဖူးရသည် ကြောင့်၊ ရှေ့တည်သဒ္ဓါ၊ ဆင့်နှိုးဖြာလျက်၊ ဟံသာဝတ၊ ဥက္ကလဟု၊ ဒေသအောင်မျို့၊ ရန်နှင်မြို့တွင်၊ မောက်မို့လျှံထွား၊ ကျောက်တံတားလျှင်၊ ဖွားရာဇာတိ၊ မှန်လှဘိသည်၊ သု– စိ–ပု–ဘာ၊ လိုက်နာ မခွါ၊ စဉ်းသေရ၍၊ ကာလဘူတာ၊ သစ္စာသုံးချက်၊ ရှိပန်မြွက်လျက်၊ လွှတ်တက် ရုံးလေ့၊ မင်းပွဲ မွေ့သား၊ ရှေ့ရပ် မိန့်ရ၊ ဘိမာနမူ၊ ပုတ္တ ရတ္တာ၊ အကြင်ငါသည်၊ နောင်လာမျိုးပေါင်း၊ မှတ်ယူကြောင်းဖြင့်၊ မူကောင်း နည်းမိ၊ စောင်းကြိုးညှိသို့၊ (ဗောဓိ မဂ္ဂဒီပနီ၊) စာ့အဆီကို၊ နည်းမှီသေချာ၊ ထုံးမကွာအောင်၊ ဘာသာထူးခြား၊ အပါးပါးမှ၊ မှတ်သားစလောက်၊ ထုတ်နုတ်ကောက်၍၊ ရှေ့နောက်နှိုင်းရှု၊ စီမံပြုရှင့်၊ စတုဇယ၊ ဒွိကေဝယ်၊ မိဿလနှောင်း၊ ဖြဟ္မာခေါင်းလည်း၊ ပြောင်းလှတျားတျား၊ လရထားနှင့်၊ နေသွားစခန်း၊ နီးမယွန်းတည့်၊ ပြည့်စန်းရောက်ရန်၊ နှစ်ရက်ကျန်နှိုက်၊ သာယဏခါ၊ ချိန်သင့်စွာတွင်၊ ညှိကာဆုံးဖြတ်၊ ပြီးဆုံးသတ်၏၊ လေးမြတ်လုစွာ၊ စင်သဒ္ဓါဖြင့်၊ ငါးဖြာမာရ်လုစ်၊ အောင်ရာ စစ် ဟု၊ သစ်သစ် မချို့၊ ထင်ရှားဘို့တည်း၊ သမ်းညို့မမှိန်၊ ဉာဏ်ဝရဇိန်ဖြင့်၊ မုနိန်ကိုယ်ပွား၊ ယူကိုးစားသည်၊ မြသားရောင်လွင်၊ ဗောဓိပင်ကို၊ ကြည့်ရွှင်ပီတိ၊ ကော်ရော်ဘိလော့။ ... သိဒ္ဓိ ဧယျ လက်ငင်းတည်း။ ။ ”

အမိန့်တော်ရမင်း ဦးပုတ်နီ၊ ဇရပ်ဒကာ ဦးပုတ်နီအကြောင်းကို ဆိုပြီး၍ ပြဇာတ်ရေး ဆရာ ဦးပုတ်နီအကြောင်းကို ဆိုရသော်.. ..

ဦးပုတ်နီသည် အသက်အားဖြင့် အစိတ်ကျော်ကျော်ခန့်အရွယ် သက္ကရာဇ် ၁၂၃၇ ခုနှစ်ကပင်လျှင် “ကုမ္မာရ ပြဇာတ်”ကို ဦးစွာရေးသား၏။ နောက် ငါးနှစ်ခန့်အကြာ သက္ကရာဇ် ၁၂၄၂ ခုနှစ်သို့ ရောက်ပြန်လေသောအခါ “ကပ္ပတိန်–မောင်ဘစိန် ပြဇာတ်”ကို ဆက်လက် ရေးသားသည်။ ထို့နောက် အထက်တွင်ပြဆိုသည့်အတိုင်း မဇ္ဈိမဒေသမှ ဘုရားဖူးအပြန် ၁၂၄၄ ခုနှစ် ဆန်းစအခါတွင် “မဟာဗောဓိ မဂ္ဂ ဒီပနီ”ကို စီရင်ရေးသားသည်။

သို့နောက်မှ ထိုနှစ်အတွင်းမှာပင် “ဘိန်းပုံရာဇာ –ကွမ်းပုံကုမ္မာပြဇာတ်”ကို နောက်ဆုံး ရေးသားသည်။ ထိုပြဇာတ်ကို “ဦးပုတ်နီ ရေးသားသည်”ဆိုရာ၌ စင်စစ် အစအဆုံး ဇာတ်အိမ် တစ်ခုလုံးကို ဦးပုတ်နီ တစ်ယောက်တည်း ကြံစည် တီထွင် ရေးသားခြင်း မဟုတ်။ ဘုရား တရားတွင် ကြည်ညိုပွားများလျက်ရှိသော “ဇရပ်ဒကာ ဦးပုတ်နီ”သည် ဘိန်း၊ ဘင်း၊ ကစော်၊ လှော်ဇာ၊ အရက်တို့ကိုလည်း နှစ်သက်မြတ်နိုးမည် မထင်။

ဒေါက်တာလှဖေ၏ “ကုမ္မာရပြဇာတ်” ပထမတွဲ၊ စာမျက်နှာ–၃၁ အရ၊ “သက္ကရာဇ် ၁၂၄၄ ခုနှစ် (အင်္ဂလိပ်သက္ကရာဇ်) ဟံသာဝတီအရေးပိုင်မင်းရုံးမှ ရှေ့ဖတ်စာရေးကြီး ဦးဆိုင် ဆိုသူသည် ဇာတ်ကောင်များအဖြစ် ဘိန်းစားများ၊ အရက်သမားများကို ထည့်သွင်းထား သော ပြဇာတ်တစ်ခုကို ရေးသားသည်။ နောက် ဦးပုတ်နီထံသို့ ယူသွား၍ ပြင်ဆင်မွမ်းမံ ခိုင်းသည်။ ထိုအခါ ဦးပုတ်နီက မိမိအိမ်မှာပင် တီးဝိုင်းအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ခေါ်ယူကာ မိမိကိုယ်တိုင်

ပိုက်ဆံကြွယ်ဝသူ အရက်သမားကြီးတစ်ယောက် အခန်းကိုယူ၍ ပြဇာတ်တစ်ခုလုံးကို ဇာတ်တိုက်ကြည့်သည်။ ထို့နောက်မှ ပြန်လည်မွမ်းမံ ရေးသား၍ "ဘိန်းပုံရာဇာ–ကွမ်းပုံကုမ္ဘာ ပြဇာတ်" အမည်ဖြင့် ၁၂၄၄ ခုနှစ် (အင်္ဂလိပ် သက္ကရာဇ် ၁၈၈၂ ခုနှစ်)တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်" ဟု ဆိုထားသည်။

စင်စစ် အမိန့်တော်ရမင်း ဦးပုတ်နီကား ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နှင့် ရယ်စရာ မောစရာတို့ ပြောဟော ရေးသားနေသည်။ "ကုမ္ဘာရပြဇာတ်"ကို ကြည့်လျှင်ပင် ရယ်ရွှင်ဖွယ်ရာများ ပါဝင်ပြီး မြင်းကြိမ်–မြင်းပတ်တိုက်၊ နတ်ပျက်စကား၊ အောင်သွယ်တော် ဆိုင်းဆင့် စသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည်။ စာရေးဆရာပီပီ လောကသဘာဝကို အမြဲတမ်း လေ့လာဆည်းပူးနေသူတစ်ယောက် ဖြစ်နေသဖြင့်လည်း အရက်သေစာအစ လောင်းကစားမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် ဗဟုသုတအမျိုးမျိုးကိုလည်း ကြိုးစားရှာဖွေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘိန်းပုံရာဇာ၊ ကွမ်းပုံကုမ္ဘာပြဇာတ်ကို အစသတ် မွမ်းမံခွင့်ရသောအခါမှုကား မိမိစုဆောင်းရခဲ့သမျှသော ဗဟုသုတအားလုံးကို စာရှုသူပရိသတ်များအား စားသုံးမှီဝဲစေခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသည်မှာ ဆရာမောင်သုတ(ဗိုလ်မှူးဘသောင်း)၏ စာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိမှ ဖြစ်သည်။ ထိုထက်မက မော်ပီဆရာသိန်းကြီး၏ "သိမီခဲ့သော ရဟန်းရှင်လူ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ"တွင် ကိုယ်တိုင် ဧည့်သည်တပည့်အဖြစ် နေထိုင်ခဲ့ရပုံကို တရင်းတနှီးရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုစာအုပ်၌ "ထိုအမိန့်တော်ရ၏မျိုးရိုးမှာ မွန်မျိုးရိုးဟု ပြောပြသည်။ မွန်စကားလည်း တတ်သည်။ အဖမှာ ရန်ကုန် ခုံမင်းကြီး ဟုပြောသည်။ အမိန့်တော်ရမှာ အင်္ဂလိပ်မင်းလက်ထက် အရေးပိုင်ရုံး ရှေ့ဖတ်စာရေး၊ နောက်စာရေးကြီး၊ နောက်ပစ္စည်းထိန်း၊ ဘီလစ်စာရေးကြီးရာထူးမှ အမိန့်တော်ရရှေ့နေဖြစ်ကြောင်း ပြောပြပါသည်။" ဟု စာအုပ်တစ်နေရာတွင် ရေးထားသည်။

ထို့နောက် တစ်နေရာတွင် ဆူးလေဘုရားမှာ လုပ်စဉ်ကနှင့်တူပါသည်။ "သက္ကရာဇ် ၁၂၄၉ ခုနှစ် ဆူးလေစေတီတော်မှာ စည်ကားခြင်း မရှိသေး။ ညအခါ ဘုရားဖူးလာသူ နည်းပါး၍ လူအလာများအောင် လုပ်သည်ကား ပိုက်ဆံ သုံးကျပ်ဖိုးလောက် ခတ်ပြီးလျှင် ရင်ပြင်ပတ်လည်၌ တံမြက်ဝတ်ပြုဘုရားကြည်ညိုပြီးနောက် ဘုရားဖူးလာသူ သိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိသည်ဖြစ်စေ –

"ဘုရားဖူး ကြွလာပေသလား ခင်ဗျာ။ ကောင်းပွဲဗျာ။ သာဓု သာဓု ကြိုးစားကြပါ။ ကြိုးစားကြပါ။ အပြန်တော့ စဥ့်အိုးတန်းထိပ်မှာ မန္တလေးခေါက်ဆွဲ ရှိပါတယ်။ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်။ ဝယ်၍ သုံးဆောင်သွားတော်မူကြပါ။ အမောပြေ ... ရော့၊ ခေါက်ဆွဲ တစ်ပန်းကန်ဖိုး ပိုက်ဆံ ခြောက်ပြား လှူလိုက်ပါရစေ" ဆို၍ ပေးကမ်းလိုက်လေ၏။

သို့ဖြင့် အိမ်ပြန်ရောက်သောအခါ ကျန်ပိုက်ဆံကို ရေတွက်ကြည့်ပြီးလျှင် ယနေ့ည လူ ၁၀ ယောက်။ ယနေ့ည လူ ၂၀။ ယနေ့ည လူ ၃၀။ ယနေ့ည လူ ၅၀။ ယနေ့လူ ၁၀၀။ လာရောက်သည်ဟု သိရသောအခါ ခေါက်ဆွဲဖိုးငွေ ပေးကမ်းခြင်းကို နေ့စဉ် မပြဲဘဲ တစ်လနှစ်ခါမှ သုံးခါ စသည်လျှော့ပြီးလျှင် လူစည်ကားအောင် အစဉ်စောင့်ရှောက်ပေးကြောင်း.." ရေးထားသည်။

သို့ဖြင့် စာအုပ်၏တစ်နေရာတွင်လည်း "ယင်းသည့် အမိန့်တော်ရသည် စိတ်ထား

စိတ်နေ ပျော့ပျောင်းခြင်း၊ မိမိအောက်ငယ်သောသူများကို "မောင်မောင်တို့" ဟူ၍ ပြောဆို လေ့ရှိခြင်း၊ အမည်နာမကို ထုတ်ဖော်၍ ခေါ်လေ့မရှိခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ စိတ်ကို ချမ်းသာအောင် ပျော်ပျော်နေတတ်သူ ဖြစ်သည်။ မိမိထံသို့ မည်သူမဆို ပူပန်သော စကားလာ၍ ပြောနေသူများကို နားမချမ်းသာ အနိဋ္ဌဖြစ်သည်ဟု မခံချင်သောကြောင့် ထိုပြောလာသူကို ငွေ တစ်ကျပ်မှ သုံးကျပ်တိုင်ပေး၍ "ရော့ ... အလိုရှိရာ သုံးစွဲလေ။ နောက်ကို ကျုပ်အနား လာ၍ ဤသို့ မညည်းညူပါနှင့်..."ဟုပြောပြီးလျှင် ထွက်ခွာစေလေသည်။" ဟု ရေးထားသည်။ ဦးပုတ်နီသည် ဤသို့သော လူစားပါပေတည်း။

ဆရာကြီး မော်ပီ ဆရာသိန်းကြီးသည် ရှေ့နေထူး ဦးပုတ်နီထံတွင် ပညာသင်ယူရာ၌ ညွှေ့သည်တစ်ဦးကဲ့သို့ နေထိုင်ရပြီး စရိတ်စက အကုန်အကျမရှိဘဲ အမိန့်တော်ရ ဦးပုတ်နီ သည်လည်း ငွေကြေးချို့ချို့ငဲ့ငဲ့ မရှိဟု ဆိုသည်ဟု ရေးသားထားသည်။

ဦးပုတ်နီ အနိစ္စရောက်သည့် ခုနှစ်၊ သက္ကရာဇ်နှင့် ပတ်သက်၍မူကား အမှတ်အသား မရှိခဲ့။ အရေးအသား လက်ရာအစအနများဟူ၍လည်း သက္ကရာဇ် ၁၂၄၅ ခုနှစ် ရန်ကုန်မြို့နီ စီပယ်လူကြီး ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖတ်ဆိုရန် ရေးသားသော "မင်းသမီး လင်ပျောက် ငိုချင်း"၊ "လေ့တော် သံချပ်" "ထပ်ကွန့်ငိုချင်း" အစရှိသည့် သီချင်းအနည်းငယ်မျှမှအပ စာပေများစွာ မတွေ့ရ။ သို့ရာတွင် မော်ပီ ဆရာသိန်းကြီး၏ "ဟင်းလေးအိုး" စာတမ်းလာ ရှေ့နေထူး ဦးပုတ်နီအကြောင်းတွင် သက္ကရာဇ် ၁၂၄၉ ခုနှစ်အတွင်း ဆူးလေစေတီတော်ကြီး၏ ဝေယျာဝစ္စများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းအကြောင်းကို ထောက်သဖြင့် သက္ကရာဇ် ၁၂၅၀ ပြည့်လွန် နှစ်မှ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ကြောင်း ဖြစ်လေမည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် မိမိတို့ "တိုင်းရင်းသားများထဲတွင် မွန်သွေးမကင်းသော အနုသုခုမ စာဆိုရှင်များအနက် စာဆိုပညာရှိ ဦးပုတ်နီအကြောင်းကို ရနိုင်သမျှ လေ့လာမှတ်သား ရေးသားလိုက်ရပါသည်။

ရာမည–သွေးမွန်

ကိုးကား

- စာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိ –မောင်သုတ(ဗိုလ်မှူးဘသောင်း)။
- သိမီခဲ့သောရဟန်းရှင်လူ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ– မော်ပီဆရာသိန်း။
- "သမိုင်းတစ်ကွေ့မှအထင်ကရနိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ"–သန်းဝင်းလှိုင်။

ukd&bDcwfvGwf yf&;ukdrfrESifhVefq&mpH

aumsmfZmatmif

“ဆရာစံသည် သာယာဝတီမြို့အရှေ့ဘက် ၁၅မိုင်ခန့်
အကွာတွင် ဌာနချုပ်ဖွင့်လှစ်ပြီး
ဂဠုန်တပ်ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
ဂဠုန်တပ်၏ အောင်လံများမှာ
နဂါးကို ဂဠုန် သုတ်ချီနေပုံဖြစ်သည်။”

မြန်မာတို့စည်းကမ်းဖောက်၍ ထီးနန်းပျောက်ကာ ကိုလိုနီလက်အောက် သူ့ကျွန်ဘဝသို့ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့တို့၏လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ၊ တောင်သူလယ်သမားခေါင်းဆောင်များ၊ အလုပ်သမားခေါင်းဆောင်များ၊ ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်များက ဦးဆောင်၍ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး ဆန္ဒပြပွဲများ တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများအား အသက်၊ သွေး၊ ချွေး စတေးပေးဆပ်ကာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ ကိုလိုနီဘဝမှ လွတ်မြောက်ရေး၊ လွတ်လပ်ရေးရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြရာတွင် ဆရာတော်ဦးဥတ္တမ၊ အလုပ်သမားခေါင်းဆောင် သခင်ဖိုးလှကြီး၊ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုခေါင်းဆောင်ကြီးနှင့်အတူ တောင်သူလယ်သမားခေါင်းဆောင်ကြီး ဂဠုန် ဆရာစံသည်လည်း ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်၍ ရဲရဲတောက် လှုပ်ရှားကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သူ့ကျွန်ဘဝမှလွတ်မြောက်ရေး လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုကာလတစ်လျှောက်တွင် သမိုင်းဝင်ထင်ရှားခဲ့သော အရေးတော်ပုံကြီးများအနက် တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံကြီးသည်လည်း ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်ခဲ့လေ၏။

ကိုလိုနီခေတ် နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဖြစ်သော ဂဠုန်ဆရာစံ၏ ငယ်နာမည်မှာ ရာကျော်ဖြစ်သည်။ ဆရာစံ၏ မွေးရာဇာတိမှာ ရွှေဘိုခရိုင် ဒီပဲယင်းမြို့နယ် သရက်တန်းအရှေ့ရွာ ဖြစ်သည်။ ဆရာစံသည် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၃၂ ခုနှစ်အတွင်းဖြစ်ပွားခဲ့သော တောင်သူလယ်သမား အရေးတော်ပုံကြီး၏ ဦးဆောင်သူလည်းဖြစ်သည်။

၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ ဗြိတိသျှအစိုးရက ဗမာနိုင်ငံသားများအပေါ်တွင် အခွန်အသစ်များ ကောက်ခံပြဋ္ဌာန်းရန် စီမံခဲ့ကြပြီး ဗြိတိသျှတို့၏ သဘောတူညီချက်မရှိဘဲ သစ်ပင်များခုတ်လှဲခြင်းကို တားမြစ်သည့် သစ်တောနှင့်ပတ်သက်သည့် ဥပဒေမူကြမ်းတစ်ခုကိုလည်း တင်သွင်းခဲ့ကြသည်။ တစ်ဖန် သဿမေဓခေါ် လူခွန်ကောက်ခံမှုကြောင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော တောင်သူလယ်သမားများမှာ ပိုမို၍ အခက်အခဲ အကျပ်အတည်းများ တွေ့ကြုံလာရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုအချိန်မှ အစပြုကာ ဂဠုန်ဆရာစံလည်း ဗြိတိသျှအစိုးရတို့အား ခုခံတွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ရန် တောင်သူလယ်သမားတို့အား စတင်၍ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ တရားမဲ့သော အုပ်ချုပ်မှုနှင့် အခွန်အတုပ်ကောက်ခံမှုများအား ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်ကြရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် ဆရာစံသည် ရွှေဘိုမြို့မှ သာယာဝတီမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး အလံတောင်အရပ်တွင် ဂဠုန်ရာဇာဟူသော ဘွဲ့အမည်ကိုခံယူခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့ အစိုးရအား ရဲရင့်စွာ ဆန့်ကျင်တော်လှန်ခဲ့သည့် မြန်မာ့မျိုးချစ် အာဇာနည် လယ်သမားခေါင်းဆောင်ကြီး သုပဏ္ဏက ဂဠုဏ်ရာဇာဘွဲ့ခံ ဂဠုန်ဆရာစံ၏ မိခင်မှာ ပုဂံမင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်း လက်ထက်တော်က နန်းတွင်းအပျိုတော်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ဆရာစံအသက် ငါးနှစ်သားအရွယ်က ရွှေဘိုမြို့နယ် မင်းကုန်းကျောင်း မြင်းသူကြီးရွာဦးကလျာဏကျောင်း၊ သရက်ကန်ရွာ ဦးသူရိယ အုတ်ကျောင်းတို့တွင် ပညာသင်ယူခဲ့သည်။ ၁၈၉၁ ခုနှစ်တွင် ဖခင်ဖြစ်သူ ကွယ်လွန်ဆုံးပါးသွား၍ ရဟန်းဘဝမှလူထွက်ကာ မိုးကုတ်

မြို့တွင် ဆေးဝါးကုသပေးခြင်း၊ ဗေဒင်ယတြာဇာတာဖွဲ့ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုခဲ့သည်။

ယင်းနောက် ဂဠုန်ဆရာစံသည် ရွှေဘိုခရိုင်မှ အောက်ပြည်အောက်ရွာသို့ စုန်ဆင်းကာ ကော့ကရိတ်၊ အပေါင်၊ ကျွဲခြံ၊ ဘီလူးကျွန်းနယ်ဘက်တို့တွင် တိုင်းရင်းဆေးဆရာအဖြစ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုရင်း အခြားတစ်ဖက်မှာလည်း တပည့်တပန်းများအား တိုင်းရင်းဆေးပညာများကို ပို့ချပေးခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းဆေးပညာဖြင့် ရောဂါ၏လက္ခဏာကို မည်သို့ မည်သို့ စစ်ဆေးရမည်၊ မည်သည့်ဆေးဝါးဓာတ်စာတို့ပေးရမည်ဟူသော ကုထုံးအတွက် "လက္ခဏာဇ" ဆေးကျမ်းနှင့် ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံ အင်္ဂုတ္တာကျမ်း၊ ညာဏောဒီဇဆေးကျမ်းတို့ကိုလည်း စီရင်ရေးသား ပြုစုခဲ့သည်။

ဆရာစံသည် တစ်ဖက်မှာဆေးဝါးကုသရင်း အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း မွန်ဆရာတော် တစ်ပါးဖြစ်သည့် ကညော်ဆရာတော်ထံမှ နက္ခတ်ဗေဒင်ပညာရပ်များကို သင်ယူဆည်းပူးလေ့လာကာ သင်္ကြန်စာများကိုပင် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ကြောင်းသိရသည်။ ဆရာစံသည် အင်္ဂရတ်ပညာ၊ နက္ခတ်ပညာနှင့် တိုင်းရင်းဆေးပညာတို့ကို အဘက်ဘက်မှ ထူးချွန်သူ ပါရမီရှင်တစ်ဦးဖြစ်သောကြောင့် ဆေးဝါးဖော်စပ်မှုဆိုင်ရာ "ညာတောမိရံ" ကျမ်းကိုလည်း ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။ တောင်သာဂိုဏ်းဝင် တိုင်းရင်းဆေးဆရာ ဆရာစံသည် ဆေးဆရာအဖြစ် ဆေးဝါးကုသရင်း အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ဘာသာရေး၊ လူမှုရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရင်း ကမာမိုရွာတွင် ဓမ္မရက္ခိတအသင်းကို ဦးစီးတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ဂျီစီဘီအေအသင်းကြီးသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး ၁၉၂၈ခုနှစ် မှစတင်ကာ သာယာဝတီခရိုင်၊ ဖျာပုံခရိုင်၊ ပြည်ခရိုင်၊ ကသာခရိုင်၊ ရွှေဘိုခရိုင်၊ မုံရွာခရိုင်၊ သရက်ခရိုင်၊ အင်းစိန်ခရိုင်များအတွင်းရှိ ကျေးရွာအသီးသီးသို့ လှည့်လည်ကာ တောင်သူလယ်သမားများ ခံစားရင်ဆိုင်နေရသော ဆင်းရဲဒုက္ခများကို စုံစမ်းမေးမြန်း၍ ဂျီစီဘီအေအသင်းဌာနသို့ အစီရင်ခံတင်ပြခဲ့သည်။ ထို့အတူ ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ မြန်မာပြည်သူများအပေါ် မတရား

"ဆရာစံသည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် အစိုးရအား ၁၉၃၀ ပြည့် ဒီဇင်ဘာ ၂၂ ရက်နေ့မှစပြီး သာယာဝတီနယ် ရေတိုက်ရွာကို အခြေပြုကာ ရရာ လက်နက်တို့ဖြင့် စတင်တော်လှန် တိုက်ခိုက်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။"

ဖိနှိပ်ညှဉ်းပန်းမှု၊ အမတော်ကြေးနှင့် အခွန်အမျိုးမျိုး တိုးမြှင့်ကောက်ခံမှုများအပေါ် နာကြည်း မုန်းတီးလာခဲ့ရာမှတစ်ဆင့် နယ်ချဲ့အစိုးရအား တော်လှန်ပုန်ကန်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက် လှုပ်ရှားခဲ့သည်။

ဆရာစံသည် သာယာဝတီမြို့အရှေ့ဘက် ၁၅ မိုင်ခန့်အကွာတွင် ဌာနချုပ်ဖွင့်လှစ် ပြီး ဂဠုန်တပ်ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဂဠုန်တပ်၏ အောင်လံများမှာ နဂါးကို ဂဠုန် သုတ်ချီ နေပုံ ဖြစ်သည်။ ဆရာစံ၏ အရေးတော်ပုံ ဂဠုန်တပ်သား တောင်သူလယ်သမားများသည် လူသူ လက်နက်အင်အား နည်းပါးချို့တဲ့လှသော်လည်း စီးပွားရေးကျပ်တည်းမှု၊ အမျိုးမျိုးသော ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများကို မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ကာ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့အား တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုတောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံကြီး၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော အာဇာနည် ဆရာစံသည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အစိုးရအား ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာ ၂၂ရက်နေ့မှစပြီး သာယာဝတီနယ် ရေတိုက်ရွာကို အခြေပြုကာ ရရာလက်နက်တို့ဖြင့် စတင်တော်လှန်တိုက် ခိုက်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရသည် ဆရာစံတို့၏အရေးတော်ပုံကို ပေါ့ပေါ့တန်တန် သဘော ထားရာမှ ဂဠုန်တပ်ကြီး၏အရှိန်အဟုန်ပြင်းထန်စွာဖြင့် စီးနင်းတိုက်ခိုက်မှုခံခဲ့ရသည်။ နယ်ချဲ့လက်ပါးစေတို့အား အကြိမ်ကြိမ်အလီလီအောင်ပွဲခံခဲ့သောကြောင့် အိန္ဒိယမှ စစ်ကူ ခေါ်ရသည်အထိဖြစ်ခဲ့ရ၏။ ထိုအိန္ဒိယမှ စစ်တပ်များဖြင့် နယ်ချဲ့အစိုးရသည် လယ်သမား ဂဠုန်တပ်ကြီးအား ကူညီအားပေးသော ကျေးရွာများကို မီးရှို့ခြင်း၊ ရွာသူရွာသားများကို ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဆရာစံကိုလည်း ဆုငွေ ၅၀၀၀/– ထုတ်၍ လက်ရဖမ်းမိစေရန် ကြော်ငြာစာရွက်များကို ရိုက်နှိပ်ကြေညာခြင်းတို့ဖြင့် ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသော နည်းဗျူဟာမျိုးစုံ သုံးလာခဲ့တော့၏။

ဆရာစံခေါင်းဆောင်သော တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံကြီးသည် အင်္ဂလိပ် တို့၏ လက်နက်အင်အား၊ လူအင်အား မမျှတမှုတို့ကြောင့် အရေးနိမ့်လာခဲ့ရာ ရှမ်းပြည်နယ် ဘက်သို့ တိမ်းရှောင်နေခဲ့စဉ် လူယုံဖိုးကာ၏သစ္စာဖောက်မှုကြောင့် ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ကုလားခွက်နယ်၊ ဟိုခိုရွာနှင့် ခုန်းကြီးရွာအကြားရှိ လှိုင်မြောင်ထဲတွင် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီးဆရာစံ အဖမ်းခံခဲ့ရလေတော့၏။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ဆရာစံအား သေဒဏ်အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ပေသည်။

ထို့နောက် ၁၉၃၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့ နံနက် ၆ နာရီခန့်တွင် ကြိုးမိန့်ကို ခံယူကာ တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံကြီး ခေါင်းဆောင်အာဇာနည်ဆရာစံသည် တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးအတွက် ရဲရဲရင့်ရင့် အသက်ပေးစတေးသွားခဲ့လေတော့၏။

အထက်ပါ တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံကြီးနှင့် ပတ်သက်၍ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ တို့သည် ကမ္ဘာကိုအဖြစ်မှန်အတိုင်း ထုတ်ဖော်တင်ပြခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ ဆရာစံခေါင်းဆောင်သော တောင်သူလယ်သမား အရေးတော်ပုံဝင် အာဇာနည်အပေါင်းတို့အား အထင်အမြင်သေးသိမ် အောင် မတရားဝါဒ ဖြန့်ခဲ့သည်။

ယင်းအဆိုးဝါးဆုံးနှင့် အကောက်ကျစ်ဆုံးကား အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီး ဆရာစံသည် ကြိုးစင်သို့တက်ရခါနီးသောအခါ သေရမည်ကိုကြောက်ရွံ့၍ ပါးကွက်တို့၏လက်တွင်းမှ ရုန်းကန်ခဲ့သည်၊ ကြိုးစင်ပေါ်တက်ရန် ငြင်းဆန်ခဲ့သည်ဟူသော လိမ်ညာဝါဒဖြန့်မှုကြီးပင်တည်း။

ထိုဝါဒဖြန့်မှုကြီးကို ဆရာစံကြိုးစင်ပေါ်တက်စဉ်က ဆရာစံ၏အနီး နှစ်တောင်ခန့်အကွာတွင် ရှိနေခဲ့သော သာယာဝတီထောင်၌ လက်ထောက်ထောင်မှူးအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သူ ဦးစိန် (ယခု အငြိမ်းစား ထောင်ပိုင်ဝန်) ၏ ပြန်လည်ပြောပြချက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာဖတ်ရှုကြည့်သောအခါ တောင်သူလယ်သမားခေါင်းဆောင် အာဇာနည်ဆရာစံ၏ ဘဝနိဂုံးနောက်ဆုံးနေ့ရက်၏ သမိုင်းအစစ်အမှန် သိရှိခဲ့ရပေသည်။ လက်ထောက်ထောင်မှူးဦးစိန် (အငြိမ်းစားထောင်ပိုင်)၏ ပြန်လည် ပြောပြချက်များထဲမှ ဆရာစံ၏ နောက်ဆုံးနေ့ အဖြစ်အမှန်ကို စာဖတ်သူများ သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုပါသည်။

"ဆရာစံကို ကြိုးပေးတော့ ကျွန်တော် အနားမှာ ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်နဲ့ နှစ်တောင်ကွာလောက်ပဲ ရှိပါတယ်။ သူပုန်မှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကြိုးပေးတဲ့အခါတိုင်းမှာ ကျွန်တော် အနားမှာ ရှိပါတယ်။ ဆရာစံကို ကြိုးပေးတဲ့ကြိုးစင်ဟာ ယခုလက်ရှိ သာယာဝတီထောင်က ကြိုးစင်ပဲ။ ပြောင်းလဲမှု မရှိပါဘူး။ ကြိုးသမားတက်လိုက်လို့ရှိရင် နှစ်စင်ရှိတဲ့အနက် ဝဲဘက်က စင် ဖြစ်ပါတယ်။

ကြိုးပေးတဲ့အခါမှာ ရခိုင်တိုင်းမင်းကြီး လုပ်သွားတဲ့ ဦးကျော် (ဘီ၊ အေ၊ ကေ၊ အက်စ်၊ အမ်၊ အေ၊ တီ၊ အမ်) ဟိုတုန်းကတော့သူက (အေ၊ ဒီ၊ အင်န်) ခေါ်တဲ့ ဒုတိယအရေးပိုင်ပေါ့။ ဆရာစံကိစ္စမှာ သူကိုယ်တိုင်တက်ရောက်ပါတယ်။ လက်ပံတန်းက မြူနီစီပယ်လူကြီးများ၊ အထူးအာဏာရ သူကြီးများ၊ သုံးဆယ်က သူကြီးများ၊ အဲဒီလို ထင်ရှားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေကိုလည်း ဖိတ်ထားပါတယ်။ ကြိုးပေးတဲ့အနားမှာ ဆိုလို့ရှိရင်ဖြင့် အားလုံး လူ ၂၀ လောက်ရှိပါလိမ့်မယ်။ ရက်တော့ ကျွန်တော် မမှတ်မိဘူး။ နေ့လည်း မမှတ်မိဘူး။ အချိန်ကတော့ နံနက် ၆ နာရီလောက်၊ ၅ နာရီ ၄၅၊ ၅၀ လောက်ရှိပါလိမ့်မယ်။ ဆရာစံကို အကျဉ်းသားနှစ်ယောက်က ကြိုးတိုက်က ထုတ်ယူပါတယ်။ တစ်ယောက်က ကြိုးတုပ်အင်္ကျီ ခေါ်တာပေါ့။ အဲဒီအင်္ကျီကို ဝတ်ပေးပြီးတော့ လက်ထိတ်ကို နောက်ပြန်ခတ်လိုက်ပါတယ်။ ပြီးတော့ တံတောင်ဆစ်ကွေးကနေပြီးတော့ နောက်ပြန်ကြိုးချည်လိုက်ပါတယ်။ ကြိုးချည်ပြီးတော့ ဆရာစံကို အကျဉ်းသားနှစ်ယောက်က ဆွဲပြီးတော့ ခေါ်လာရပါတယ်။

ကြိုးစင်ပေါ်တက်တယ်ဆိုတာကတော့ ကျွန်တော်တို့ မြင်ဖူးတဲ့အတိုင်းပေါ့လေ။ လှေကားလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ကုန်းမြင့်လေးကို တက်သွား၊ ကြိုးစင်ရောက်တော့ ဆရာစံက ဘာပြောသလဲဆိုတော့...

"အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ၊ ပညာကြီးပွားရာကြီးပွားကြောင်းဆောင်ရွက်လို့ ယခုကြုံတွေ့ခဲ့ရတာကို သုခလို့မှတ်ပါတယ်" တဲ့။ "ဖယ်ပေး" တဲ့။ "ငါ့ဟာငါ တက်မယ်" ဆိုပြီး အနားမှာ တွဲလာတဲ့ အကျဉ်းသားနှစ်ယောက်ကို ဖယ်ပစ်လိုက်တယ်။ တွန်းပစ်လိုက်တယ်။ နောက်ပြီး တောင်သူလယ်သမားခေါင်းဆောင် အာဇာနည်ဆရာစံဟာ သူ့ဟာသူ ကြိုးစင်ပေါ်တက်သွားပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ အကျဉ်းသားနှစ်ယောက်ကတော့ အနားက ဖေးမပြီး ခေါ်သွားတာပဲ။ ကြိုးစင်ပေါ်လည်း ရောက်ရော ဆရာစံက အနားပတ်ဝန်းကျင်မှာရှိနေတဲ့ ဧည့်သည်တွေကို နှုတ်ဆက်တယ်။ "သွားပြီ။ ဖြစ်လေရာဘဝမှာ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တွေကို နိုင်ရတဲ့ကိုယ်ဖြစ်ပါစေ" ဆိုပြီးတော့ ဆုတောင်းသွားပါတယ်။ သူလည်း ဆုတောင်းပြီးရော မျက်နှာဖုံးခေါ်တဲ့ အိတ်ကြီးကို စွပ်ပေးလိုက်ပါတယ်။ စွပ်လည်းပြီးရော လည်ပင်းကြိုးတပ်ပြီးတော့ ဖြုတ်ချလိုက်တာပါပဲ။" ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

တောင်သူလယ်သမားခေါင်းဆောင်အာဇာနည်ဆရာစံ၏ဘဝနိဂုံး နောက်ဆုံးအချိန်ဖြစ်ရပ်မှန်ကို သိရှိရသောအခါ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အစိုးရတို့သည် တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို လုယက်ယူငင်ရုံမျှသာမက သူခိုးက လူဟာစ်သည့် မြေခွေးသရုပ်မှာလည်း ရုပ်လုံးပေါ်လာခဲ့ရတော့၏ ။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ အာဇာနည်ဆရာစံခေါင်းဆောင်သော တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံကြီးသည် အခြေအနေအရ အရေးနိမ့်ခဲ့ရသော်လည်း တက်ကြွသော အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်တို့ဖြင့် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့လက်မှ မြန်မာနိုင်ငံတော်၏လွတ်မြောက်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်ဆိုင်မှုကို ပြန်လည်ရရှိရေး၌ တောင်သူလယ်သမားဦးကြီးတို့၏ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရဲရင့်ပြင်းထန်သော သမိုင်းတွင်ရစ်သော အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်အနေဖြင့် ပါဝင်ခဲ့ပါကြောင်း အလေးအနက်ဂုဏ်ပြု မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

ကျော်ဇောအောင်

jynfaxmifpkS&m;r,fjynfaxmifpkoH;&Y
jynfaxmifpk a&;ukd touf ay;í umuG,fapmifa&SmufcJhonf

pef;eD0if;

“ပြည်သူလူထုအား လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို
ထိပါးစေသည့် လုပ်ရပ်၊ အကြမ်းဖက်ခြင်း၊
ဥပဒေမဲ့ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း၊ ပြန်ပေးဆွဲခြင်း၊
ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း၊ အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်း၊
အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်မှန်သမျှကို
ရှောင်ကြဉ်ကြရမည်ဖြစ်သည်။”

ပြည်ထောင်စုနှလုံးသား အမုန်းစကားမကြားလို

ပြည်ထောင်စုဖွား
တိုင်းရင်းသားတို့
ရေကိုသားသော်
အကြားမထင်
ကြားမဝင်နိုင်
မြဲခိုင်ရစ်ထုံး
ပုလဲလုံးနှယ်
သည်းနှလုံးဝယ်
အမုန်းသင်္ချာ
ထိုပုစ္ဆာကို
အဖြေရှာလျှင်
မရေမရာ
မသေချာဘဲ
ကမ္ဘာပျက်လည်းမရနိုင်
အခါခါဖျက်လည်း မပျက်နိုင်
ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ချစ်ခင်လျက်မို့
လက်တွဲမည်သို့ဖြုတ်နိုင်ပါအံ့နည်း။

ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားတို့သည် ပြည်ထောင်စုမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ကို အရင်းခံထားရှိသောကြောင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသားဟူ၍ တည်ရှိနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်းထောင်ချီ၍ ကြာရှည်တည်တံ့နေသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏သမိုင်းသည် ပြည်ထောင်စုမျိုးချစ်စိတ်ရှိသူများ၏ သမိုင်းလည်းဖြစ်သည်။

စာရေးသူက ဘယ်သူခွဲခွဲတို့မကွဲ အမြဲစည်းလုံးမည်ဟု လက်တွဲမဖြုတ်စတမ်း ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားတို့ သစ္စာပန္နက်စိုက်ထူထားသော ပြည်ထောင်စုမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်နှင့် ဝံသာနုရက္ခိတတရားကို မော်ကွန်းသက်သေ တည်စေရန်အလို့ငှာ အထက်ဖော်ပြပါ “ပြည်ထောင်စုနှလုံးသား အမုန်းစကားမကြားလို” အမည်ရှိ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို စာပန်းချီမွမ်းကာ ကဗျာသီကုံးမိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်နယ်ခုနစ်ခုနှင့် တိုင်းဒေသကြီးခုနစ်ခုတို့ စုပေါင်းတည်ထောင်ထားသော ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ဗမာ၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း စသော ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားတို့ စုပေါင်းနေထိုင်သော ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီး ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများဖြင့် စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားအပ်သော ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ထိုနိုင်ငံ၏အင်အားမှာ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများ၏ ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှုနှင့် မှီတင်း

နေထိုင်ကြသော ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုမောင်နှမများ၏ စိတ်ရော ကိုယ်ပါ ခိုင်မာသော စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းသာလျှင် အရင်းခံပဓာနဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှုအင်အားသည်သာ စစ်မှန်သော ပြည့်အင်အားဖြစ်၍ ထိုစစ်မှန်သော ပြည့် အင်အားသည်လည်း ပြည်တွင်းမှာသာ ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည့်အင်အားကို ပြည်တွင်းမှာ သာ တည်ဆောက်ရယူရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုမောင်နှမများသည် ပြည်ထောင်စုမျိုးချစ် စိတ်နှင့်အတူ သွေးကပြောသောစကားကြောင့် မငေးမမော မတွေးတောဘဲ အရေးကြုံသည် နှင့် တစ်စည်းတည်း တစ်လုံးတည်း ပူးတွဲတာဝန်ယူကြစမြဲပင် ဖြစ်သည်။ သေအတူရှင်မခွဲဘဲ အမြဲလက်တွဲကြစမြဲပင် ဖြစ်သည်။ အရေးကြုံက သွေးဆုံကြပြီး အရေးရှိက သွေးညှိကြကာ အရေးကြီးလျှင် သွေးစည်းကြစမြဲပင် ဖြစ်သည်။

၁၈၂၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၈ ခုနှစ်အထိ နှစ်ပေါင်း ၁၂၄ နှစ်ကြာ သူ့ကျွန်အဖြစ် နွံနစ်ခဲ့ရ သော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသည် (အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့၏ ကိုလိုနီကျွန်အဖြစ် ၁၂၁ နှစ်နှင့် ထိုစဉ်က ဂျပန်ဖက်ဆစ်တို့၏ ကျွန်အဖြစ် သုံးနှစ်) တိုင်းတစ်ပါးသားနယ်ချဲ့တို့၏ ရက်စက် သော ယဇ်ပလ္လင်ဝယ် အသက်၊ သွေး၊ ချွေး အနန္တကိုပေးဆပ်ပြီး ဆုံးရှုံးသွားခဲ့ရသည့် မြန်မာ့ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာကို ပြန်လည်ရယူခဲ့ရသည်။ လွတ်လပ်ရေးရရခြင်းမှာ ပင် ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုအန္တရာယ်ဆိုးကြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြန်ရာ တိုင်းပြည်က နုနု မုန်တိုင်းက ထန်ထန် အနိဋ္ဌာရုံကို တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ မျက်မှောက်ပြုခဲ့ကြရရှာသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ အများဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်ခဲ့ရခြင်း

၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး နှစ်လအကြာ မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် သခင်သန်းထွန်း ဦးဆောင်သော ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ(အလံဖြူ) က တောခိုကာ အကြမ်းဖက်လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သခင်စိုးဟူသော ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗမာပြည် (အလံနီ)က သွေးခါးသောတော်လှန်ရေးလမ်းစဉ်ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ရဲဘော်ဖြူတို့ကလည်း တောခိုကာ အကြမ်းဖက်လမ်းစဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့တို့၏ သွေးထိုး သပ်လျှိုသွေးခွဲမှုတို့ကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော ကရင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (KNDO)ကလည်း တောခိုကာ အကြမ်းဖက်လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ် ဖြင့်လည်းကောင်း နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် တပ်မတော်ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ပြီး တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့ကိုလည်း ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သတ်ဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

(အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံကို မတရား စတင်သိမ်းပိုက်အုပ်ချုပ်ခဲ့စဉ် ကပင် ကရင်နှင့်မြန်မာကို သွေးကွဲစေရန် သွေးခွဲခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရသည် ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသားတို့၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးကို နှိမ်နင်းနိုင်ရန် ကရင်လူမျိုး အချို့ကို လက်နက်တပ်ဆင်ပေးပြီး စည်းရုံးသိမ်းသွင်း အသုံးချခဲ့သည်။)

၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်တော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို နှိမ်နင်းရန် ကရင် လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို အသုံးချခြင်းကြောင့် ကရင်နှင့်မြန်မာတို့အကြား အမြင်

မကြည်လင်မှုများ၊ အာဃာတတရားများ၊ အမုန်းတရားများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ သာဓကအားဖြင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်များကို လက်နက်ဖြင့် အကြမ်းဖက်လုပ်ကြံခဲ့သည့် နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှုကြီး၌ နယ်ချဲ့လက်ပါးစေ တရားခံ ဂဠုန်ဦးစောအား မောင်းပြန်လက်နက်များနှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များကို လက်နက်တိုက်မှ ခိုးထုတ်ပေးခဲ့သော အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ် ဗီဗီယန်းအား တရားစီရင်ပြီး ထောင်ဒဏ်ပေးခဲ့သည်။ ထိုအင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ်တရားခံအား အင်းစိန်ထောင်ကြီးထဲမှ ကေအင်ဒီအိုသူပုန်အချို့က ခေါ်ထုတ်ယူပြီး တောတွင်း၌ ပူးပေါင်းစစ်ဆင်နေရာမှ ဗီဗီယန်းကို အသေဖမ်းဆီးနိုင်ခဲ့သည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလလယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာသော "လန်ဒန်ဒေးလီးမေးလ် သတင်းစာ" (Landon Daily Mail)မှ သတင်းထောက် အလက်စန္ဒားကင်းဘဲလ် ထံမှ ကာလကတ္တားမြို့တွင် ရောက်ရှိနေသော အင်္ဂလိပ်ဗိုလ်မှူးကြီး တူးလောက် ရေးသားပေးပို့သည့်စာကို ဖမ်းဆီးရမိခဲ့သည်။ ထိုအထဲတွင် နိုင်ငံခြားငွေနှင့် လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များကို ကေအင်ဒီအို (KNDO)အား အကူအညီပေးရန် ဖော်ပြပါရှိနေသဖြင့် သတင်းထောက် "ကင်းဘဲလ်"အား ဖမ်းဆီးအရေးယူပြီး ပြည်နှင်ဒဏ် ပေးခဲ့ရသည်။

ထိုစဉ်က တောင်ငူနှင့်ပြည်ကို ထိန်းချုပ်ထားခဲ့သော "ကေအင်န်ယူ" (KNU)တပ်ဖွဲ့များသည် အင်းစိန်စော်ဘွားကြီးကုန်းတွင် ခြေကုပ်ယူကာ ရန်ကုန်မြို့ကို သိမ်းပိုက်မည့်အခြေအနေကြောင့် ထိုစဉ်က "ဖဆပလအစိုးရ"ကို "ရန်ကုန်အစိုးရ" ဟု သတ်မှတ်ခေါ်ဝေါ်ခံရသည့်အထိ အခြေအနေဆိုးရွားခဲ့ရသည်။

မြွေပူရာကင်းမှောက်ဆိုသကဲ့သို့ ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုကြောင့် ပြည်တွင်းရေးပါ မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေချိန်မျိုးတွင် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ အမေရိကန်သြဇာခံ တရုတ်ဖြူစစ်ပြေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက် ထွက်ပြေးလာကြကာ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကိုးကန့်နှင့် 'ဝ'ဒေသများ၊ တန့်ယန်း၊ ကျိုင်းတုံ၊ မိုင်းယောင်းစသည့် နယ်စပ်ဒေသများ၌ ခြေကုပ်ယူခဲ့ကြသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် မိုင်းပါကျိုး၊ ကျိုင်းလတ်၊ တာလေ၊ တာချီလိတ်၊ မိုင်းဆတ်၊ မိုင်းတုံ၊ မိုင်းရုံ၊ ပုံပါကျင်ဒေသတို့ကို ဆက်လက်တိုးချဲ့ မင်းမူအုပ်စိုးနေကြတော့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးခါစ မြန်မာနိုင်ငံ၏ပိုင်နက်မြေအတွင်းသို့ ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ကျူးကျော်ဝင်ရောက်တပ်စွဲထားသည့် နိုင်ငံခြားတပ်ဖွဲ့များမှာ အမေရိကန်သြဇာခံ ကူမင်တန်တရုတ်ဖြူတို့ ဖြစ်ကြသည်။ တစ်နည်းဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ထိပါးခြိမ်းခြောက်ခဲ့ခြင်းကြောင့် မြန်မာ့တပ်မတော်က ခုခံတိုက်ခိုက်နှိမ်နင်းပြီး မြန်မာအစိုးရအဖွဲ့ကလည်း ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးသို့တင်ပြခဲ့၍ ပြည်ပကျူးကျော်မှုအန္တရာယ် ချုပ်ငြိမ်းသွားခဲ့ရသည်။

ထိုကဲ့သို့သော သမိုင်းဖြစ်ရပ်မှန်များကြောင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈) တွင် –

ပုဒ်မ–၄၂(က) နိုင်ငံတော်သည် မည်သည့်နိုင်ငံကိုမျှ စတင်ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြု။

ပုဒ်မ–၄၂(ခ) နိုင်ငံတော်အတွင်း မည်သည့်နိုင်ငံခြားတပ်ဖွဲ့ကိုမျှ တပ်ချခွင့်မပြု ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးစာချုပ်

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက်တွင် နိုင်ငံတော်၌ အကျပ်အတည်းများနှင့် အရေးပေါ်အခြေအနေများ ပေါ်ပေါက်ကာ ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရဖြစ်သည့်အခါတိုင်း မြန်မာ့တပ်မတော်သည် စစ်ရေးခေါင်းဆောင်မှု တာဝန်သာမက အုပ်ချုပ်ရေးခေါင်းဆောင်မှု၊ စည်းရုံးရေးခေါင်းဆောင်မှု၊ စီးပွားရေးခေါင်းဆောင်မှုတို့ဖြင့် မလွဲမရှောင်သာဘဲ နိုင်ငံတော်တာဝန်အရပ်ရပ်ကို တာဝန်သိသိ သစ္စာရှိရှိ တာဝန်ယူရသည်မှာ သမိုင်းရေးနှင့် အမျိုးသားရေးတောင်းဆိုမှုများနှင့် လိုအပ်ချက်များကြောင့် ဖြစ်သည်ကို သမိုင်းက သက်သေခံလျက်ရှိပါသည်။ တကယ်တော့ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျဆိုရပါလျှင် နိုင်ငံတော်၌ အန္တရာယ်အသွယ်သွယ်နှင့် အရေးပေါ်အခြေအနေများ ပေါ်ပေါက်လာတိုင်း ဦးဆောင်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းကြီးမှာ မယိမ်းမယိုင် ခိုင်မာတောင့်တင်းသော မြန်မာ့တပ်မတော်ပင် ဖြစ်သည်။

အကြောင်းမှာ မြန်မာ့တပ်မတော်သည် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုနှင့်အတူ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော တပ်မတော်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ (၁) မျိုးချစ်တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၂) စည်းကမ်းကောင်းသော တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၃) သစ္စာရှိသော တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၄) စည်းလုံးညီညွတ်သော တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၅) စွမ်းရည်ရှိသော တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၆) စွန့်လွှတ်စွန့်စားသော တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၇) တစ်ဦးချင်း၏ကိုယ်ကျိုးကို ပဓာနမထားသော တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၈) စိတ်ဓာတ်မြင့်မြတ်သော တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၉) အခက်အခဲကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားနိုင်သည့် ရဲစွမ်းသတ္တိရှိသော တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၁၀) ဖွဲ့၊ လုံ့လ၊ ဝီရိယရှိသောတပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၁၁) ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါးကို အမြဲဦးထိပ်ထားသော တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ (၁၂) အနာဂတ်တာဝန်များအတွက် အစဉ်သင့်ရှိနေမည့် တပ်မတော်ဖြစ်၍လည်းကောင်း ဟူသော တပ်မတော်၏ အစဉ်အလာကောင်းများကြောင့် အင်အားအတောင့်တင်းဆုံးသော အဖွဲ့အစည်းကြီးအဖြစ် ရပ်တည်နေနိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးစာချုပ် (NCA – Nationwide Ceasefire Agreement)ကို လွန်ခဲ့သည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ထိုစဉ်က သမ္မတဦးသိန်းစိန်၊ ထိုစဉ်က တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင် (ယခုနိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၊ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်)၊ လွှတ်တော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAOS – Ethnic Armed Organizations) သည် ကုလသမဂ္ဂအပါအဝင် တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ ထိုင်းစသည့်နိုင်ငံများမှ သံတမန်များ၊ ပြည်တွင်း အသိသက်သေများရှေ့မှောက်တွင် ခမ်းနားထည်ဝါစွာ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ထိုစာချုပ်ကြီးမှာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အတည်

ပြုပြင်ခွာန်းထားသည့်စာချုပ်ဖြစ်၍ မည်သည့်အချိန်မှ ပျက်ပြယ်မှုလုံးဝမရှိဘဲ တည်ရှိနေမည့် သမိုင်းဝင်စာချုပ်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။

တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော ဦးဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့သည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်အား ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး၊ အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ရှေးရှု၍ လွတ်လပ်မှု၊ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် တရားမျှတမှုတို့ကိုအခြေခံပြီး ပင်လုံစိတ်ဓာတ်နှင့်အညီ ဒီမိုကရေစီရေး၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးများ၊ အာမခံချက်များ အပြည့်အဝရှိသော ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်တို့ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရန် တညီတညွတ် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် သမိုင်းရှည်ကြာစွာ ဖြစ်ပွားခဲ့သော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း အဖြေရှာလျက် နိုင်ငံရေးပြဿနာများကို စစ်ရေးဖြင့် ဖြေရှင်းခြင်း မပြုဘဲ နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းသည့် နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို အစဉ်အလိုက် ဖော်ဆောင်သွားရန်ပင် ဖြစ်သည်။

တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်သည် နှစ်ဖက်အပြန်အလှန်ထားရှိကြသော ကတိကဝတ်များကို စောင့်ထိန်းပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာခြင်း၊ တာဝန်ခံခြင်း၊ တာဝန်ယူခြင်းတို့ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်သွားရန်လည်း ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ပြည်သူလူထုအား လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိပါးစေသည့် လုပ်ရပ်၊ အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ ဥပဒေမဲ့ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း၊ ပြန်ပေးဆွဲခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း၊ အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်မှန်သမျှကို ရှောင်ကြဉ်ကြရမည်ဖြစ်သည်။

စာသင်ကျောင်းများ၊ ဆေးရုံဆေးပေးခန်းများကို အကြောင်းမဲ့ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ပညာသင်ကြားရေး အခွင့်အရေးများကို နှောင့်ယှက်ပိတ်ပင်ခြင်း၊ ပညာရေးဆိုင်ရာပစ္စည်းများနှင့် သင်ယူနေကြသူများကို နှောင့်ယှက်ဟန့်တားခြင်း မပြုရန်လည်း တားမြစ်ထားခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးများအား ဇလက္ကာယပြုခြင်း၊ လိင်အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ အဓမ္မ သားမယားပြုကျင့်ခြင်း၊ လိင်မှုဆိုင်ရာကျွန်ပြုခြင်း မလုပ်ရန်လည်း တားမြစ်ထားခဲ့သည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် အရပ်သားပြည်သူများ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုမရှိဘဲ အပစ်အခတ်ရပ်သည့်နယ်မြေအတွင်းရှိ ပြည်သူလူထု၏ လူမှုဘဝလုံခြုံရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်၊ မြန်မာပြည် ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးရန် စသည့်သဘောတူညီချက်များသည် မြန်မာပြည်ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အမှောင်ခွင်း၍ အလင်းဆောင်ပေးသည့် မီးရှူးတန်ဆောင်ကြီးသဖွယ်ဖြစ်သည်ကို အားလုံးသိရှိတွေ့မြင်ပြီးဖြစ်သည်။

တပ်မတော်သည် စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းရေးဗိသုကာနှင့် နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေး စွမ်းအားရှင်

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီအစိုးရ (တပ်မတော်အစိုးရ) လက်ထက်တွင် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်၏ စိတ်ရင်းစေတနာကောင်းနှင့်အတူ သဘောထားရပ်တည်ချက်ကို လက်တွေ့ မျက်တွေ့ သဘောပေါက်လက်ခံခဲ့ကြသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၁၇)ဖွဲ့သည် တပ်မတော်အစိုးရနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် လူကြီးလူကောင်းတို့၏ သဘောတူညီချက် (Gentlemen Agreement) ဖြင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးအောင်မြင်မှုနိဒါန်းကို စတင်ဖော်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်သော ပထမအကြိမ် ဒီမိုကရေစီအစိုးရ၏ ဒုတိယနှစ်ဖြစ်သော ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးကမ်းလှမ်းမှုများပြုလုပ်ပြီး ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းကော်မတီသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်ကို အတူတကွ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂ရက်တွင် လိုင်ဇာသြီလာခံ၌ တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူ စာချုပ်ချုပ်ဆိုရန် သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် တစ်ခုတည်းသော တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (မူကြမ်း) ရရှိခဲ့သည်။

NCA ပထမစာချုပ်မူကြမ်းကို သဘောတူညီမှုရရှိအောင် ခြောက်ကြိမ်တိုင်တိုင် အပြန်အလှန် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး အခန်းတစ်ခန်းချင်း၊ ပုဒ်မတစ်ခုချင်း၊ စာပိုဒ်တစ်ပိုဒ်ချင်း၊ အသုံးအနှုန်းတစ်ခုချင်းစီကို အသေးစိတ် အကျေအလည် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး အားလုံး သဘောတူညီချက်ရရှိပြီးမှသာ စာချုပ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ NCA တွင် ပါဝင်သည့် သဘောတူညီချက်အားလုံးနီးပါးမှာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်တို့၏ ဝိုင်းဝန်းကြိုးပမ်းမှု၊ စိတ်ရှည်သည်းခံမှု၊ သဘောထားကြီးမှု၊ အနာခံကြိုးစားအားထုတ်မှုများကြောင့် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း ရှစ်ဖွဲ့နှင့် သမိုင်းဝင်သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သည့် ၂၀၂၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့က သမိုင်းဝင် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်သည် ရှစ်နှစ် ပြည့်မြောက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများက အပြီးတိုင် နိဂုံးချုပ် အဆုံးမသတ်နိုင်သေးဘဲ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးမှာ အလှမ်းဝေးနေဆဲပင် ဖြစ်နေသည်။ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့သည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့မှ ၈၃ ရက်အကြာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ တောခိုသွားပြီးနောက် ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့တွင် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး အနောက်ခြမ်းရှိ ပေါက်ခေါင်းဒေသ၌ ဗကပတို့က ထိုစဉ်က ဖဆပလ အစိုးရကို အတိအလင်း ပုန်ကန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာမှ ပြည်တွင်းစစ်မီးကြီး စတင်တောက်လောင်ခဲ့ရသည်။

၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် အာဏာရ ဖဆပလအဖွဲ့သည် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ဦးနုနှင့် သခင်တင် ဦးဆောင်သော (နုတင်သန့်ရှင်း ဖဆပလအုပ်စု)နှင့် ဦးဗဆွေနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းဦးဆောင်သော (ဆွေငြိမ်းတည်မြဲဖဆပလ အုပ်စု)တို့ အားပြိုင်မှုများကြောင့် သူတို့၏လက်ကိုင် တုတ် ခါးပိုက်ဆောင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ ထပ်မံ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြီး ပြည်တွင်းညီညွတ်ရေး ပြိုကွဲမည့် အခြေအနေဆိုးကြီးသို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့သည်။

“မြန်မာ့တပ်မတော်သည် သမိုင်းပေးတာဝန်နှင့် အမျိုးသားရေးလိုအပ်ချက်အရ တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းကာ နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို မလွှဲမရှောင်သာ တော့ဘဲ ဝင်ရောက် ထိန်းသိမ်းခဲ့ရသည်။”

သန့်ရှင်းဖဆပလအစိုးရသည် နိုင်ငံတော်၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေစာရင်း (State Budget) ကို လွှတ်တော် လုံးဝမခေါ်ယူတော့ဘဲ အရေးပေါ်အာဏာသုံးစွဲကာ အတည်ပြုလိုက်ရာ ထိုစဉ်က ကျင့်သုံးခဲ့သော ၁၉၄၇ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ် ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ဖောက်ဖျက်သည့်ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ရာ ရောက်သောကြောင့် အတိုက်အခံပါတီဖြစ် သောတည်မြဲဖဆပလအဖွဲ့က တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်အား နိုင်ငံတော်အာဏာကို သိမ်းယူရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ သို့သော် သန့်ရှင်းဖဆပလ ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းအား နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တာဝန် အပ်နှင်းကာ အိမ်စောင့်အစိုးရအဖြစ် နိုင်ငံနှင့်အဝန်း ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး နှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အပြည့်အဝရရှိအောင် တည်ဆောက်ပေးခဲ့သည့်အပြင် ရောင်စုံ သောင်းကျန်းသူများကိုလည်း နှိမ်နင်းပေးခဲ့ သည်။

ထိုစဉ်က တပ်မတော် အိမ်စောင့်အစိုးရသည် နိုင်ငံတော်၏မြို့တော်ဖြစ်သည့် ရန်ကုန်မြို့တော်ကြီးကို မြို့ပြအင်္ဂါရပ်နှင့်ညီညွတ်အောင် ကျန်းမာသန့်ရှင်း ရောဂါကင်းသည့် မြို့တော်ကြီးဖြစ်အောင် တပ်မတော် သားတို့၏ ချွေးဖြင့် ဆေးကြောကာ တောင်ဥက္ကလာပ၊ မြောက်ဥက္ကလာပနှင့် သာကေတမြို့သစ်များကို တိုးချဲ့ တည်ထောင်ပြီး အိမ်မဲ့ယာမဲ့ကျူးကျော်သူများကို ကိုယ်ပိုင်မြေရရှိအောင် နေရာချထားပေးခဲ့သည်။ ထူးခြားသည့်ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ခုမှာ ရှမ်းပဒေသရာဇ် စော်ဘွားများကို လျော်ကြေးပေးပြီး အာဏာစွန့်လွှတ်

စေကာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် လုံခြုံလွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးကို ကျင်းပပေးခဲ့ပြီး ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သည့် ဦးနုခေါင်းဆောင်သော ပြည်ထောင်စုပါတီ (ပထစ) အစိုးရအား နိုင်ငံတော်အာဏာကို ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် မကြာမီ ပထစအစိုးရအဖွဲ့အတွင်း "ဦး"အုပ်စု၊ "ဗိုလ်"အုပ်စု၊ "သခင်" အုပ်စု ဟူ၍ (ဦး၊ ဗိုလ်၊ သခင်) အုပ်စု သုံးစုကွဲကာ အာဏာလုပွဲများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပြန်ပါသည်။ ထိုသို့ အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အုပ်စုကွဲများကြောင့် အုပ်ချုပ်မှုအာဏာ လျော့နည်းမှုကို အခွင့်ကောင်းယူကာ အာဏာစွန့်ခဲ့ရသည့် ရှမ်းပဒေသရာဇ်စော်ဘွားအချို့က ရှမ်းပြည်နယ်ကို မြန်မာပြည်မမှ ခွဲထွက်ပြီး ထိုစဉ်က အမေရိကန်ဦးဆောင်သော "စီတိုး"စစ်အုပ်စု (SEATO – Southeast Asia Treaty Organization) သို့ ဝင်ရောက်ရန် လျှို့ဝှက်စီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ (စီတိုး ခေါ် အရှေ့တောင်အာရှစစ်အုပ်စုကို ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး အမေရိကန်က ဦးဆောင်ကာ ပြင်သစ်၊ ဗြိတိန်၊ နယူးဇီလန်၊ သြစတြေးလျ၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်း နှင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတို့ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။)

ထို့ကြောင့် မြန်မာ့တပ်မတော်သည် သမိုင်းပေးတာဝန်နှင့် အမျိုးသားရေး လိုအပ်ချက်အရ တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းကာ နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို မလွှဲမရှောင်သာတော့ဘဲ ဝင်ရောက်ထိန်းသိမ်းခဲ့ရသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်နေ့မှ ၁၉၇၄ ခုနှစ်အထိ တော်လှန်ရေးကောင်စီ (တပ်မတော်အစိုးရ)ကလည်းကောင်း၊ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့အထိ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီအစိုးရက ဆိုရှယ်လစ်ဒီမိုကရေစီစနစ်ခေါ် ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြင့် ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကိုလည်းကောင်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

ထိုအချိန်က စီးပွားရေးကျဆင်းမှု၊ စားဝတ်နေရေးခက်ခဲမှုများ အကြောင်းပြု၍ ပြည်သူအများစုမှာ အထွေထွေမကျေနပ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ရာ ပွဲလှန့်ဖျာခင်းလိုသည့် နိုင်ငံရေးသမားဟောင်းကြီးများ၊ ခါတော်မီ နိုင်ငံရေးသမားများ၊ အမျိုးသားသစ္စာဖောက်များ၊ လှေကြုံစီးသူများ၊ တောမီးလောင်၍ တောကြောင်လက်ခမောင်းခတ်သည့် မင်းမဲ့စရိုက်အကြမ်းဖက်သမားများ၊ ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုးများကြောင့် တိုင်းဆူပြည်ဖျက်ဆူပူအကြမ်းဖက်အရေးအခင်းကြီး ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရသည်။ ထိုစဉ်က မင်းမဲ့စရိုက် အကြမ်းဖက်သမားများကြောင့် အပြစ်မဲ့ပြည်သူ ၁၀၃ ဦး သတ်ဖြတ်ခံရကာ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံ၊ ဌာနအဆောက်အဦများ ပျက်စီးခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေ ၂၃၃ ဒသမ ၃၇၆ ကျပ်ကုဋေ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်မှာပင် ကျားကွဲ၍ နွားအဆွဲခံရမည့် အခြေအနေဆိုးကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ အမေရိကန်စစ်သင်္ဘောအုပ်စုက မြန်မာ့ပင်လယ်ရေပြင် ပိုက်နက်ထဲသို့ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်လာခဲ့ခြင်းကြောင့် တပ်မတော်သည် မလွှဲမရှောင်သာတော့ဘဲ နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာအာဏာကို ရယူခဲ့ရပြန်ပါသည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ ပြည်ပသြဇာခံနိုင်ငံရေးအုပ်စု၊ ပြည်တွင်းက အမျိုးသားသစ္စာဖောက်များနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အချို့က တပ်မတော်ကို အာဃာတထား အမုန်းပွားကာ ပစ်မှတ်ထား၍ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် တိုက်ခိုက်လာခဲ့ကြသည်။ တပ်မတော်အစိုးရ

(နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့နှင့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ)သည် ပြည်သူတို့တောင်းဆိုသော ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဖော်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။

လွတ်လပ်ရေးမရမီ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်၍ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်တွင် မူကြမ်းရေးဆွဲခဲ့ပြီးနောက် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ကိုခေါ်ယူကာ အကြိမ်ကြိမ် ညှိနှိုင်းရေးဆွဲကာ အတည်ပြုပြီး ပထမဦးဆုံးပါလီမန် ဒီမိုကရေစီအထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးကို ကျင်းပခဲ့သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရ ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် အခြေခံဥပဒေမှာ ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့သည်။

၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပ၍ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်အထိ ဆိုရှယ်လစ်ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ဆူပူအကြမ်းဖက်မှုအရေးအခင်းကြီး ပေါ်ပေါက်လာသည့်အပြင် မြန်မာ့ရေပြင်ပိုင်နက်အထိ ပြည်ပကျူးကျော်မှုအန္တရာယ်ကြောင့် ၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏အချုပ်အခြာအာဏာကို ရယူခဲ့ရသဖြင့် ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၁၉၇၄)မှာ အလိုအလျောက် ပျက်ပြယ်သွားခဲ့ရသည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (တပ်မတော်အစိုးရ)သည် အမျိုးသားညီလာခံကို ကျင်းပကာ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ် (မူကြမ်း)ရေးဆွဲရန် အခြေခံမူများကို အသေးစိတ်ဆွေးနွေးကာ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်အခြေခံဥပဒေသစ် (မူကြမ်း) အတည်ပြုရေးအတွက် ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပရေး ကော်မရှင်က ဆန္ဒခံယူပွဲများကို ကျင်းပခဲ့ရာ ပြည်ထောင်စုတစ်ဝန်းလုံးရှိ အသက် ၁၈ နှစ်ပြည့်ပြီး ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူဦးရေ ၂၇၂၈၈၈၂၇ ဦးရှိရာ ထောက်ခံဆန္ဒမဲပေးသူ ဦးရေ ၂၄၇၆၄၁၂၄ ဦးတို့က ထောက်ခံဆန္ဒမဲပေးခဲ့ကြသည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းကို အတည်ပြုပေးရန် ထောက်ခံသည့် ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၉၂ ဒသမ ၄၈ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီက ကြေညာချက်အမှတ် ၇/၂၀၀၈ ဖြင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ် မေလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

ထိုအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈) ဖြင့် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၂၀ ခုနှစ်အထိ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီး နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ကျင်းပခဲ့ပြီး ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အသီးသီးကို ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ကျင်းပကာ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံ ဒီမိုကရေစီအစိုးရအဖွဲ့ နှစ်ဖွဲ့ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပထမအကြိမ် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီး၌ သမ္မတဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ

အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီး၌ သမ္မတ ဦးထင်ကျော် ဦးဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့တို့က နိုင်ငံတော်ကို ဦးဆောင်စီမံအုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော တတိယအကြိမ် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီအထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီး၌ ၂၀၁၅ ခုနှစ်က အနိုင်ရရှိခဲ့သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်က ဖွဲ့စည်းပေးသည့်ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပွဲ ကော်မရှင်က ရွေးကောက်ပွဲကြီးကျင်းပခဲ့ရာ ဆန္ဒမဲ ၁၁ သန်းကျော် မဲသမာမှုကြီး ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထိုမသမာမှုကြီးကို တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ရှင်းလင်းပေးရန် အကြိမ်ကြိမ် မေတ္တာရပ်ခံတင်ပြခဲ့သော်လည်း လုံးဝဖြေရှင်းခြင်းမရှိဘဲ မဲဆန္ဒရှင် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများကို လှည့်ဖြား၍ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ကျင်းပရန်စီစဉ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ပါတီစုံဒီမိုကရေစီအထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးကို ပြန်လည်ကျင်းပနိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈)နှင့်အညီ ယာယီသမ္မတ ခေါ်ယူသော အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ဆုံးဖြတ်ချက်အရ တပ်မတော်သည် မလွှဲမရှောင်သာဘဲ နိုင်ငံတော်အာဏာကို ဝင်ရောက်ထိန်းကာ အိမ်စောင့်အစိုးရအဖြစ် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်၏ဦးတည်ချက် (၉)ရပ် ချမှတ်ကာ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းပေးပြီး နိုင်ငံရေးပါတီများကို ဥပဒေနှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းမှတ်ပုံတင်ခွင့်ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

အလုံးစုံပျက်သုဉ်းရေးအန္တရာယ် နိဂုံးချုပ်တော့မည်

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းအချို့သည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဆင့်လုံးဝမရှိတော့ဘဲ အကြမ်းဖက်သောင်းကျန်းသူများသာ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသောင်းကျန်းသူအုပ်စုများသည် ပြည်ပြေး CRPH, NUG များနှင့် ၎င်းတို့၏ ခါးပိုက်ဆောင် အကြမ်းဖက်သမားများ ဖြစ်ကြသည့် PDF တို့သည်လည်း နိုင်ငံတော်အလုံးစုံပျက်သုဉ်းရေးအတွက် ပြည်ပသြဇာကိုလည်းခံ၊ ပြည်တွင်းတွင်လည်း အန္တရာယ်အဝန်းဝန်းဖြင့် ဒုက္ခပေးလျက်ရှိကြသည်။ နိုင်ငံတော်၏အချုပ်အခြာအာဏာကို ယိုင်လဲအောင် ပြည်ပ သြဇာခံအထောက်အပံ့ရယူကာ ပြည်တွင်း၌ အလုံးစုံပျက်သုဉ်းအောင် အကြမ်းဖက် မင်းမဲ့စရိုက်လက္ခဏာ အပြည့်အဝဖြင့် မီးကုန်ယမ်းကုန် သောင်းကျန်းလျက်ရှိကြသည်။ နိုင်ငံတော်၏ တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်း၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးရုံမျှမက အမိမြန်မာပြည်၌ မဖြစ်ဖူးခဲ့သော အနန္တကျေးဇူးတော်ရှင် သူတော်စင် ရဟန်းသံဃာတော်များ၊ အနန္တောအနန္တငါးပါးဂိုဏ်းဝင် ဆရာဆရာမများ၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများ၊ အပြစ်မဲ့ပြည်သူများကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သတ်ဖြတ်ပြီး မိုက်တွင်းနက်ကာ ရက်စက်မှုအပေါင်း သရဖူဆောင်းခဲ့ကြသည်။

မိမိအကျိုးစီးပွားနှင့် မိမိအဖွဲ့အစည်း အကျိုးစီးပွားအတွက်သာလုပ်ဆောင်ပြီး ဘယ်သူသေသေ ငတေမာပြီးရော၊ ငါနှင့်မတူ ငါ့ရန်သူသဘောထားကာ သူတစ်လူ ငါတစ်မင်း ငါတကောကောနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူမျက်ရည်ကျ ဒုက္ခရောက်မှ ဝမ်းဝခါးလှကြသူများဖြစ်၍ ဟသ်ာကိုးသောင်းဇာတ်ခင်းနေကြခြင်းသာဖြစ်သည်။ ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုးများကလည်း ပြည်ပြေးများဘဝဖြင့် သခင်အားရ ကျွန်ဝမ်းဝသည့်ပမာ မသဒ္ဓါရေစာကို ဇူဇကာတောင်းတောင်းကာ ပြည်တွင်းရှိ အသိဉာဏ်နုနယ်ပြီး စဉ်းစားတွေးခေါ်ဉာဏ်အား

နည်းပါးကြသေးသည့် မျိုးဆက်သစ်လူငယ်လူရွယ်အချို့ကို မက်လုံးပေးမြှူဆွယ်ပြီး ဒုစရိုက်သမားဖြစ်အောင် လမ်းမှားသို့တွန်းပို့ကာ သားသမီးချင်းမစာနာ ကုပ်သွေးစုပ် အမြတ်ထုတ်နေကြသည်။ တော်လှန်ရေးကို အရည်ခြုံဖန်းပြ၍ လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြသည်။

ပြည်ပြေးပြည်ဖျက် အလုံးစုံပျက်သုဉ်းရေးသမားများ၏ ဘဝနိဂုံးမှာ မည်သို့မျှမကောင်းနိုင်ကြောင်း ရေးကျသည့် ပြည်ပြေးသမားကြီးများက သင်ခန်းစာပေးသွားခဲ့သည့် လက်တွေ့သာဓကဖြစ်ရပ်များကို ယခုအထိ သံဝေဂမယူနိုင်ကြဘဲ မိုက်တွင်းနက်သည်ထက် နက်နေကြသည်။ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များအရ အမိမြန်မာပြည်ကျေးဇူးကို ချေဖျက်၍ ခြေစုံကန်ကာ ကျောခိုင်းကြသည့် ပြည်ပြေးများဘဝမှာ ကြက်၊ ဝက်တိရစ္ဆာန်များကို အစာရေစာ ကျွေးမွေးသည့် မွေးမြူရေးသမားအများစုသည် ကြက်၊ ဝက်တိရစ္ဆာန်များကို စေတနာရှိလှ၍မဟုတ်ဘဲ ထိုတိရစ္ဆာန်များ၏ ခန္ဓာကိုယ်အလေးချိန် တိုးလာမှသာ ရောင်းပန်းလည်းလှ၊ အမြတ်ကြီးလည်းရရန်သာ ကျွေးမွေးထားခြင်းဖြစ်သည်ကို မသိကြလေရော့သလား။ သိလျက်နှင့်ဆက်လက်၍ မိုက်တွင်းနက်နေခြင်းမှာ ငှက်ပျောပင်တွင် အသီးသီးလျှင် ငှက်ပျောပင်သာ သေရသကဲ့သို့ ဘဝနိဂုံးမှာ အရှုံးနှင့်သာ ဇာတ်သိမ်းရန်သာ ရှိတော့သည်။

နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာအာဏာ၏ အဓိကမဏ္ဍိုင်ကြီး (၃)ရပ်ဖြစ်သည့် (၁) ဥပဒေပြုရေး မဏ္ဍိုင်၊ (၂) အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်၊ (၃) တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်တို့တွင် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီအထွေထွေရွေးကောက်ပွဲဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ ဆန္ဒမဲများဖြင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံပိုင်ခွင့်လည်း ရရှိထားပြီးဖြစ်ရာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ကို အပြီးတိုင်စွန့်လွှတ်ကာ နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့်သာ စည်းကမ်းပြည့်ဝသော ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စုကြီးကို ပူးပေါင်းလက်တွဲဆောင်ရွက်ရန်သာ ရှိတော့သည်။

နှစ်ပေါင်း ၁၂၄ နှစ်တိုင် ဆုံးရှုံးသွားခဲ့ရသော မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကို ပြန်လည်ရယူခဲ့ရာတွင် တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုမောင်နှမများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုအမြုတေ ရတနာဖြစ်သောသမိုင်းဝင် ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကြောင့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနှင့်အတူ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အဖြစ် ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် တည်တံ့ခိုင်မြဲစွာ ရပ်တည်နေနိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနှင့်အတူ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့၏ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်မှုအမွေဆိုးကြီးကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကြောင့် ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားပြည်သူများမှာ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ယနေ့ ၇၇ နှစ်တိုင်အောင် အေးချမ်းသာယာပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဟူသော လွတ်လပ်ရေးအရသာကို မခံစားကြရဘဲ ရှိနေကြသည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူအားလုံးကို အနိဋ္ဌာရုံဆိုးကျိုးများ ပေးရုံမျှမက သမင်မွေးရင်း ကျားစားရင်း ဆိုသကဲ့သို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့ရသည်။

အချုပ်ဆိုပါလျှင် "ခွင့်သာခိုက်မှ မလိုက်ချင်လျှင်၊ အမိုက်နင့်ပြင် ရှိသေးလေလိမ့်မလား။ ခွင့်သာတုန်းမှ မရုန်းချင်လျှင်၊ အရှုံးနင့်ပြင် ရှိသေးလေလိမ့်မလား" ဟူသော ဆုံးမစာ

ကဲ့သို့ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအနေဖြင့် ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ထာဝရ လက်ကမ်းကြိုဆိုလျက် ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ပြည်ပသြဇာခံ အမျိုးသားသစ္စာဖောက် ပုဆိန်ရိုး တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အချို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာ ဆုံးရှုံးရေးနှင့် ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲရေး အဖျက်လုပ်ငန်း မှန်သမျှ ဆောင်ရွက်နေခြင်းကို တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့ ပူးပေါင်းလက်တွဲ၍ ပြည်သူ့လုံခြုံရေးစနစ်၊ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေး စနစ်တို့ကို ကျင့်သုံးသော တရားသောစစ်ဖြင့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းမှတစ်ပါး အခြားမရှိနိုင်တော့ပါဟု ဆိုချင်ပါသတည်း။

စန်းနီလာဝင်း

tmcwku&ifom;vrsdkusd;&mGSifh
tcGifha&;umuGG,fapmifha&Smufonfh
]]enf;Oya'}}½kH;pDrHcsufwfxkH;rm;

Oiftm;v,f'gwk

“ကျေးရွာလူထုအတွင်း ပြစ်မှုတစ်ခုခုကျူးလွန်ပါက
“ဂျွေမာ့၊ ဖီးမာ့၊ ကျီမာ့၊ ခွါမာ့” ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏
အာခါရိုးရာဖြတ်ထုံးဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်
အတည်ဖြစ်သည်။”

ကမ္ဘာပေါ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၂၃၂ နိုင်ငံကို Country Codes များ သတ်မှတ်ပေးထား ပြီး လူမျိုးနွယ်ပေါင်း ၇,၀၀၀ ကျော်ရှိကြောင်း ယူနက်စကိုအဖွဲ့က မှတ်တမ်းတင်ထားလေ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းနေထိုင်ကြသော လူမျိုးနွယ်စုပေါင်း ၁၃၅ မျိုးရှိသည်ဟု မှတ်သား ရသည်။ ထိုလူမျိုးစုတို့အား Codes အမှတ်တို့ဖြင့် သတ်မှတ်ပေးထားသည်။ အာခါတိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု၏ Codes အမှတ် (၈၁၁) ဖြစ်ပြီး ရှမ်းပြည်နယ်အုပ်စုတွင် ပါဝင်နေသော်လည်း တိဗက်မြန်မာနွယ်ဝင်လူမျိုးစု ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးနွယ်စုများသည် သွေးသား မတော်စပ်ပါက မိမိဖြစ်လိုသည့်လူမျိုးစု ခံယူခွင့်မရှိပေ။ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးလှသည့် ၂၁ ရာစုနှစ်တိုင် သွေးမျိုးစေ့ကို လူသားတို့ဖန်တီးနိုင်ခြင်း မရှိသေးချေ။ သွေးအုပ်စုမတူညီကြောင်း ခွဲခြား သိရှိကြပြီး အုပ်စုခွဲထားလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကွဲပြားခြားနားခြင်းသည် သဘာဝအလှတစ်ခု ကဲ့သို့ဖြစ်ကြရသည်။ ခွဲခြားခြင်းသည်သာ ပြဿနာဖြစ်တတ်ကြောင်း မှတ်သားရလေသည်။

အာခါလူမျိုးတို့၏ မူရင်းကျေးရွာ

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ မူရင်းကျေးရွာဓလေ့သည် ကျေးရွာခေါင်းဆောင် လူကြီးသူမတို့က ဦးဆောင်ပြီး ရွာမြေရွေးချယ်၍ နယ်မြေသတ်မှတ်ပြီး ရွာအဝင်၊ အထွက် မုခ်ဦးကို သတ်မှတ်သည်။ ရွာမြေ၏အနောက်အရပ်သည် သင်္ချိုင်းမြေသတ်မှတ်သည်။ ရွာ၏ စားကျက်မြေ၊ စိုက်ပျိုးမြေ၊ သစ်တောထိန်းသိမ်းမြေဟူ၍ သတ်မှတ်ရသော ဓလေ့ရှိကြသည်။

အာခါလူမျိုးကျေးရွာသည် လူမျိုးနွယ်စုအနည်းဆုံးသုံးစု ပါဝင်စေရသည်။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် မျိုးနွယ်စုတူများသည် ခုနစ်ဆက်ခြားမှ အိမ်ထောင်ပြုရသော ဓလေ့ထားရှိ ကြသည်။ ရပ်ရွာမိသားစုတို့၏ သာရေးနာရေးအားလုံးသည် မိမိတို့၏နေအိမ်အတွင်းသည် သာ မင်္ဂလာရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အများနှင့်ဆိုင်သော အဆောက်အဦမရှိခဲ့ပေ။

အာခါလူမျိုးစုသည် မူရင်းကိုးကွယ်ရသည့် “အာခါဇန်း”ဘာသာရှိသည်။ တစ်နှစ် ၁၂ လဟူ၍ တွက်ချက်ရသော ယဉ်ကျေးမှုထားရှိသည်။ ၁၂ လရာသီပွဲများလည်း ရှိကြသည်။ ထိုရာသီပွဲများတွင် ဧည့်သည်ပါဝင်နိုင်သောပွဲများမှာ နှစ်သစ်ကူး(ခါးထောင်းဖား)ပွဲတော်၊ ဒန်းစီးပွဲတော်နှင့် ကောက်သစ်စားပွဲတော်တို့ဖြစ်ပြီး ကျန်ရာသီပွဲများသည် မိသားစုတို့၏ ဘိုးဘေးတို့အား ပူဇော်ရခြင်း “အာဖွေလော”ဟူ၍ ရှိလေသည်။

အာခါလူမျိုးစုကျေးရွာ၏ သာရေးနာရေးကိစ္စရပ်အားလုံးကို မျိုးရိုးမှ ဆင်းသက်ဆက်ခံ လာကြရသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည့် “ဂျေမာ့၊ ဖီးမာ့၊ ကျီမာ့၊ ခါ့မာ့”တို့၏ ဦးဆောင်မှုကို အကြွင်းမဲ့ခံယူရပြီး ငြိမ်းပယ်ပါက အမင်္ဂလာကျရောက်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်၍ လေးစား လိုက်နာကြသည်။ ထိုသာရေးနာရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ခေါင်းဆောင်များသည် ပူဇော်ပသ ကြသည့် တိရစ္ဆာန်တို့၏ အစိတ်အပိုင်းအသားများကို ဝန်ဆောင်မှုအလှူအဖြစ် သတ်မှတ် ပေးထားသည့် ဓလေ့ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ အာခါမိသားစုတိုင်း အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်အဖြစ် ကြက်၊ ဝက်၊ ခွေး၊ ကျွဲ၊ နွားတို့ကို မွေးမြူကြသည်။

အာခါလူမျိုးစုတို့၏ မူရင်းကျေးရွာသည် "အာခါဇန်း" ဘာသာကိုသာ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရွာ၏ထိပ်တွင် ဒန်းစင်နှင့် ကွင်းပြင်ကစားကွင်း ထားရှိသည်။ အာခါရွာ၏ ဂျွေ့မာ့သည် မရှိမဖြစ်သော ရွာတည်ထောင်ဦးဆောင်သူ အဓိကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ အာခါလူမျိုးခေါင်းဆောင်များသည် မျိုးရိုးမှဆင်းသက်ခံယူကြသည့် ဓလေ့ရှိပြီး နှစ်စဉ် ဂျွေ့မာ့မိသားစုရက်ကောင်းရက်မြတ်ရွေးပြီး ဝက်ပေါ်ချက်ပြုတ်ပြီး ရွာသားတို့အား ဧည့်ခံ၍ ဂုဏ်ယူ ရသည်။ အမဲလိုက်ခြင်းမှရသော ဝေစုရရှိခွင့်ဓလေ့ရှိသည်။ မီးမာ့သည် ရွာသားတို့၏ ကျန်းမာရေးနှင့် သင်ကြားရေးတွင် ဦးဆောင်သူဖြစ်သည်။ မိမိရွာ၌မရှိပါက အခြားရွာက ဖိတ်ခေါ်၍ သုံးရသောဓလေ့ရှိသည်။ "ကျီမာ့"သည် ရွာသားတို့၏ တည်ဆောက်ရေးနှင့် ဓား၊ လှံ၊ တံစဉ်း၊ ပေါက်တူး စသော ထုတ်လုပ်ရေးတွင် ဦးဆောင်သူဖြစ်၍ ရွာဦးထိပ်တွင် နေရာ ရကြသည်။

"ခါ့မာ့" သည် ရွာသားတို့၏ ကာယနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာများ တာဝန်ယူဦးဆောင်သူ ဖြစ်သည်။

"လန်းရဲန်း"သည် ရွာ၏ အထူးဖွဲ့စည်းရသော တစ်နေ့တာကင်းတာဝန်ယူ ဦးဆောင်သူ ဖြစ်ပြီး သဘာဝဘေးမသင့်ရေးနှင့် ရွာသို့ဧည့်သည် အဝင်အထွက်အား ကင်းစောင့်တာဝန် ယူရသည်။ မိသားစုတိုင်း အလှည့်ကျပါဝင်ရသော ဓလေ့ထားရှိသည်။

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ မူရင်းကျေးရွာသည် စားကျက်ကိုအခြေပြု၍ မကြာမကြာ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ အိမ်တည်ဆောက်ရာတွင် သစ်တိုင် ဝါးတိုင်များသုံးကြသည်။ ခြေတံရှည်အိမ်ဖြစ်သည်။ ပျဉ်ပြားနှင့်ဝါးခြမ်းကာရံ၍ သက်ကယ်မိုးခဲ့ကြသည်။ အိမ်ခေါင်မိုးထိပ်တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ကျွဲချိုပုံစံတပ်ဆင်ထားကြသည်။ မကောင်းဆိုးဝါးဘေးမှ ကာကွယ်ပေးသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

အာခါရိုးရာအိမ်သည် အဓိကအခန်းနှစ်ခန်း ထားရှိရသည်။ ပထမအခန်းသည် အမျိုးသားအခန်းဖြစ်ပြီး ဧည့်ခန်းလည်းဖြစ်သည်။ တံခါးမတစ်ခုရှိသည်။ မီးဖိုတစ်ခုထားရှိရသည်။ ဒုတိယအခန်းသည် ဘုရားစင်ထားရှိသည်။ ဧည့်သည်အမျိုးသားများ မဝင်ရတားမြစ်သည်။ မီးဖိုတစ်ခုထားရှိသည်။ အထွက်တံခါးမတစ်ခုထားရှိသည်။ စပါးထောင်းရသည့်ဆုံလည်း ထားရှိရသည်။ မီးဖိုတို့၏အပေါ်တွင် ကြပ်ခိုးတပ်ဆင်၍ စပါးလှန်းခြင်း၊ အသားငါးခြောက်လှန်းခြင်း သုံးကြသည်။

အာခါရိုးရာအိမ်ရှိ အမျိုးသားအခန်းနှင့် အမျိုးသမီးတို့၏ နှစ်ခန်းကြားတွင် ရေစင်နှင့် ပစ္စည်းစင် ထားရှိသည်။ အိမ်၏မျက်နှာကြက်ထားရှိပြီး အရေးကြီးသည့် ပစ္စည်းထိန်းသိမ်းသည့် စတိုခန်းဖြစ်သည်။

အာခါရိုးရာအိမ်သည် တောင်ထိပ်တွင်ဖြစ်၍ ပြတင်းပေါက်ထားလေ့ မရှိခဲ့ပေ။ မိသားစုတွင် လူပျိုရှိပါက သီးသန့်အိမ်ငယ် တစ်နည်းအားဖြင့် လူပျိုဆောင်စီမံပေးရသော ဓလေ့ရှိသည်။

အာခါကျေးရွာအတွင်း သစ်ပင်များ မထားကြပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရိုးရာကိုးကွယ်မှုအရ သစ်ပင်စောင့်နတ်တို့အား ရှောင်ရှားရန်ဖြစ်သည်။

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ ကျေးရွာဘဝသည် စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် အမဲလိုက်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းခဲ့ကြသည်။ စိုက်ပျိုးရေးတွင် စပါး၊ ပြောင်း၊ ပဲအမျိုးမျိုး၊ ရာသီ သီးနှံများ စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ မွေးမြူရေးတွင် မိသားစုတိုင်း ကြက်၊ ဝက်၊ ခွေး၊ ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်းများကို အဓိကစားသုံးရန်နှင့် ဘာသာရေး ပူဇော်ပွဲတွင် သုံးရန် မရှိမဖြစ် လိုအပ်လေသည်။

အမဲလိုက်ခြင်းနှင့် ငါးဖမ်းခြင်းတွင် ရက်ကောင်းရက်မြတ်ရွေး၍ စီမံရသောဓလေ့ ရှိသည်။ ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်း တိရစ္ဆာန်များကိုကျောင်း၍လည်းကောင်း၊ လွှတ်ကျောင်း၍လည်းကောင်း မွေးမြူရန် နယ်မြေသတ်မှတ်ထားရသော ဓလေ့ရှိသည်။

အာခါလူမျိုးမိသားစုတို့သည် မိသားစုတို့၏ သာရေးနာရေး၊ အလှူမင်္ဂလာဆုတောင်းခြင်းအားလုံးသည် ပူဇော်ခြင်းကို တိရစ္ဆာန်သွေးစွန်းခြင်းပြု၍ မင်္ဂလာဖြစ်ရသည်ဟု ယုံကြည်သည်။

အာခါရိုးရာသည် သာရေးနာရေးအလှူမင်္ဂလာတို့တွင်ဧည့်သည်တို့အား အိမ်တိုင်ရာရောက် အရက်ငှဲ၍ ဖိတ်ကြားရသည်။ ထို့ကြောင့် အကြောင်းမဲ့ ပျက်ကွက်ခြင်း မရှိကြပေ။ ထို့အတူ အိမ်နီးချင်းကျေးရွာခြား ဖြစ်ပါက အရက်ပုလင်းပို့၍ ဖိတ်ကြားစေသည်။ ထိုသို့ဖြင့် အရက်သည် အာခါရိုးရာဓလေ့တွင် တန်ဖိုးထားရသော ဆေးတစ်လက် ဖြစ်သည်။

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏မူရင်းကျေးရွာကို တောင်ထိပ် လေဝင်လေထွက်ကောင်းသည့် နေရာတွင် ရွေးချယ်တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ မြေပြန့်တွင် ငှက်ဖျားရောဂါကို ရှောင်ခဲ့ကြသည်။

အာခါကျေးရွာတို့သည် ရေဦးရေဖျားတွင် တည်လေ့မရှိပေ။ မြစ်ရေ၊ ချောင်းရေတွင်းသို့ အညစ်အကြေးမစွန့်ရ ဟုတားမြစ်သည်။ ရွာ၏ပတ်ပတ်လည် ပေ ၅၀ မီးတားရသည့်ဓလေ့ ရှိသည်။ ရွာတွင်းသို့ တောသားရဲတိရစ္ဆာန်များ မဝင်ကောင်းပါ။ ဝင်ခဲ့သော် အန္တရာယ်ကင်း ဆုတောင်း ပူဇော်ခြင်းပြုရသည်။

“အာခါလူမျိုးတို့၏ ကျန်းမာရေးကို ခန္ဓာ၊ စိတ်၊ ဝိညာဉ် ကျန်းမာရေးဟူ၍ သတ်မှတ်ထားသည်။ ခန္ဓာကိုယ်ကျန်းမာရေးကို ဆေးရွက်၊ ဆေးမြစ်၊ သစ်ဥသစ်ဖု၊ တိရစ္ဆာန်အဆီတို့ဖြင့် ကုသကြသည်။”

အာခါရိုးရာထမင်းဝိုင်းသည် အသက်ကြီးသူတို့ကို စားဦးစားဖျားပြု၍ ဆုတောင်းဖိတ်ခေါ်ပြီး အစပြုကြသည်။ စားပြီးပါက တစ်ဦးဦးက မိသားစုအား ကောင်းချီးမင်္ဂလာ ဆုတောင်းပေးကြရသည့် ဓလေ့ရှိသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဟင်းထည့်ပေးလေ့မရှိပေ။

အာခါလူမျိုးတို့၏ကျန်းမာရေးကို ခန္ဓာ၊ စိတ်၊ ဝိညာဉ်ကျန်းမာရေးဟူ၍ သတ်မှတ်ထားသည်။ ခန္ဓာကိုယ်ကျန်းမာရေးကို ဆေးရွက်၊ ဆေးမြစ်၊ သစ်ဥသစ်ဖု၊ တိရစ္ဆာန်အဆီတို့ဖြင့် ကုသကြသည်။ ဝိညာဉ်ကျန်းမာရေးအတွက် ရွာရှိ ဝိညာဉ်ဆရာ၊ ဆရာမများက ကုသပေးကြသည်။ စိတ်ကျန်းမာရေးကို "ရှားမဲ့"ခေါ် အကြားအမြင်ဆရာများ ကုသပေးခဲ့ကြသည်။ ယနေ့ ၂၁ ရာစုခေတ်တိုင် အာခါရိုးရာ အရိုးဆက်ကုသခြင်းသည် ထင်ရှားသည်။ ခွဲစိတ်ကုသခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ကြပေ။

အာခါလူမျိုးစုတို့၏ မိသားစုတွင် အမွှာမမွေးကောင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ အင်္ဂါအပိုပါရှိခြင်း၊ ချို့တဲ့ခြင်းကို ရှင်သန်ခွင့်မပြုခဲ့ပေ။ သို့သော် ယနေ့ခေတ်ပြောင်းလဲခဲ့ပြီ။

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ မူရင်းအာခါရိုးရာဘာသာ ကိုးကွယ်မှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ရိုးရာများအားလုံး နှုတ်မှတ်တမ်းအဘိဓာန် "ဒေါ်ဒါ ဒေါ်ဖူး" အဖြစ် အမွေဆက်ခံလာခဲ့ကြသည်။ စာရေးသူအနေဖြင့် ထိုမှတ်တမ်းတို့အား အခြေပြု၍ တင်ပြနေရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ခရစ်ယာန် သာသနာပြုဆရာကြီးတို့၏ မှတ်တမ်းများ၊ ကမ္ဘာ့တက္ကသိုလ်သုတေသန အချို့၊ စာတမ်းအချို့ကို မှီငြမ်းဖြည့်စွက် ပြည့်စုံရန် ကြိုးစားဖော်ပြရပါသည်။

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာကိုးကွယ်ခြင်းသည် သာသနာပြု၍ မရနိုင်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိတို့၏ ဘိုးဘေးဖခင်ကြီးတို့၏ အမည်နာမကို မှတ်သားထားခြင်းဖြင့် ရွတ်ဆိုဖိတ်ခေါ်၍ ကိုးကွယ်ရသော "အာခါဇန်း"ဘာသာ၊ အာခါလူမျိုးသာသီးသန့်ကိုးကွယ်ကြရသည့် ဘာသာဖြစ်သည်။

အကယ်၍ အခြားအိမ်နီးချင်းလူမျိုးခြားက အာခါအမျိုးသမီးနှင့် အိမ်ထောင်ပြုခဲ့သော် အထူးအခွင့်အရေးထားရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယနေ့တိုင် ထိုမျိုးဆက်များပါဝင်သော အာခါလူမျိုးတွင် –

၁။ တရုတ်လူမျိုးနှင့် မျိုးဆက်ခဲ့သော် = လာဘီဂူ (Laq beeq guq) ဟူ၍ လည်းကောင်း

၂။ တိုင်းလွယ်လူမျိုးနှင့်မျိုးဆက်ခဲ့သော် = ဘေးချယ်ဂူ (BawrCaeqGu)ဟူ၍လည်းကောင်း

၃။ လဝလူမျိုးနှင့်မျိုးဆက်ခဲ့သော် = ရဲဗျန်ဂူ (Yaer Byan Guq) ဟူ၍လည်းကောင်း

ခေတ်သစ်အာခါလူမျိုးတို့၏ကျေးရွာ

ကမ္ဘာဦးကာလကစ၍ အာခါလူမျိုးဆင်းသက်ခဲ့သည်ဟူ၍ ယုံကြည်ကြရသည့် နှုတ်မှတ်တမ်းရှိသည်။ အာခါလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့အားလုံးသည် အာခါရိုးရာဘာသာကိုးကွယ်မှုက အခြေခံ၍ ဖြစ်တည်လာခဲ့ကြလေသည်။

ထိုသို့ဖြင့် အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့သည် ၁၉ ရာစုကာလ ကမ္ဘာကြီး၏ ကမ္ဘာ့စစ်မက်ဖြစ်ပွားပြောင်းလဲမှုကြီး ခေတ်ရေစီးကြောင်းနှင့်အပြိုင် မူရင်းဒေသတရုတ်ပြည်မကြီးမှ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံများသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း မူရင်းဘာသာစကား၊ ရိုးရာကိုးကွယ်မှု၊ ရိုးရာဝတ်စုံတို့၏ အခြေခံ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ ဆိုရိုးစကားများသည် အတူတူရှိနေသေးသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ယနေ့ ၂၁ ရာစုတိုင် အာခါလူမျိုးတို့၏ တောင်ပေါ်ကျေးရွာသည် ကမ္ဘာ့ဘာသာကြီးတို့၏ သာသနာပြုခြင်းကျေးဇူးကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ခရစ်ယာန်ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်သော ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ ခန်းမဆောင်တို့ဖြင့် ပြောင်းလဲနေကြပြီး ထိုဘာသာကြီးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုများရောယှက်၍ ခေတ်ပညာသင်ကြားခဲ့ရခြင်း၊ အိမ်နီးချင်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများကဲ့သို့ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဝန်ထမ်းများ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ နိုင်ငံခြားပညာတော်သင်များ၊ နိုင်ငံရေးပညာရှင်၊ အသိပညာ အတတ်ပညာရှင်များဖြင့် ဘာသာရေးဘုန်းတော်ကြီးများသည် အာခါလူမျိုးဖြစ်သော်လည်း ဘာသာမတူဟူသော ယဉ်ကျေးမှုတို့သည် အာခါလူမျိုးစုတို့အား ခွဲခြားစေခဲ့သည်ဟူ၍ ဝမ်းနည်းစွာတွေ့နေရလေသည်။

အာခါလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာစီရင်ဖြတ်ထုံး

၁။ လူမျိုး = အာခါ Code (၈၁၁)

၂။ ကျင့်သုံးသည့်နေရာဒေသ = အာခါလူမျိုးနေထိုင်ရာဒေသအားလုံး

၃။ အာခါရိုးရာဖြတ်ထုံးကို ကျင့်သုံးသည့် အဓိကပုဂ္ဂိုလ်မှာ "ဂျေ့မာ့၊ ဖီးမာ့၊ ကျီမာ့၊ ခွါမာ" တို့၏ ဦးဆောင်မှုကို အကြွင်းမဲ့ခံယူရသည်။ ထိုအကြီးအကဲတို့၏ ဆုံးမသြဝါဒကို ငြင်းပယ်လျှင် "အ"မင်္ဂလာကျရောက်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။

၄။ "ဂျေ့မာ့" သည် ရပ်ရွာတည်ထောင်ရာတွင် ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုသူဖြစ်သည်။

၅။ "ဖီးမာ့" သည် ကျန်းမာရေးနှင့် သင်ကြားရေးတွင် ဦးဆောင်သူဖြစ်သည်။

၆။ "ကျီမာ့" သည် တည်ဆောက်ရေးနှင့် ထုတ်လုပ်ရေး ဦးဆောင်သူဖြစ်သည်။

၇။ "ခွါမာ့" သည် ကာယနှင့်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို ဦးဆောင်သူဖြစ်သည်။

၈။ ကျေးရွာလူထုအတွင်း ပြစ်မှုတစ်ခုခုကျူးလွန်ပါက "ဂျေ့မာ့၊ ဖီးမာ့၊ ကျီမာ့၊ ခွါမာ့" ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာခါရိုးရာဖြတ်ထုံးဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် အတည်ဖြစ်သည်။

၉။ လူနေအိမ်အတွင်းခိုးမှုဖြစ်ပါက အိမ်၏လေးဖက်လေးတန်အတွက် ငွေဒင်္ဂါး ၄ ပြားကိုလည်းကောင်း၊ စပါးကျီ၌ ခိုးမှုဖြစ်ပါက လေးဖက်လေးတန်အတွက် ငွေဒင်္ဂါး ၄ ပြား ပေးဆောင်ရပြီး အကြွေးထားခွင့်မရှိဘဲ လက်ငင်းပေးဆောင်ရပါသည်။

၁၀။ အိမ်ထောင်သည် ယောကျ်ားဖြစ်စေ၊ မိန်းမဖြစ်စေ လိင်မှုကိစ္စကျူးလွန်ပါက ကြီးလေးသော ပြစ်ဒဏ်ခံကြေးပေးဆောင်စေပြီး နှစ်သက်သည်ဖြစ်စေ၊ မနှစ်သက်သည်ဖြစ်စေ ကျူးလွန်သူနှစ်ဦးကို အိမ်ထောင်ပြုစေရသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ၌ သားယောကျ်ားရှိပါက ပြစ်ဒဏ်ကို ပို၍ကြီးလေးစေသည်။

၁၁။ ကျေးလက်၌ ရပ်ရွာတည်ထောင်ရာတွင် ကျေးရွာ၏အရှေ့အနောက်တွင် ရွာဝင်ရွာထွက်မုခ်ဦး "လန့်ခန်း" နှစ်ခုထားရှိရပါသည်။ ရွာမုခ်ဦးအပြင်ဘက်တွင် လူနေအိမ်

ဆောက်လုပ်လေ့ မရှိပါ။ (ရှိပါက ရွာစည်းကမ်းမနာခံသူ၊ ရွာမှပယ်ထားသော ဖြတ်ထုံး မလိုက်နာသူအဖြစ် သတ်မှတ်သည်)

၁၂။ ကျေးရွာပတ်ဝန်းကျင်၏ ငါးဖာလုံအတွင်း သစ်ခုတ်ခြင်း၊ တောင်ယာခုတ်ခြင်း၊ တားမြစ်ထားပြီး ကျူးလွန်ပါက ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းခံရသည့်အပြင် လုပ်ငန်းမှန်သမျှ ဖျက်သိမ်းရပါသည်။

၁၃။ အာခါတိုင်းရင်းသားများသည် အသက် ၁၅ နှစ်ပြည့်လျှင် အိမ်ထောင်ပြုခွင့်ရှိသည်။ လူပျိုနှင့်အပျိုတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်နှစ်သက်ပါက ဥစ္စာပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ပေးအပ် တိုင်တည်၍ ကတိပြုပြီးပါက အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်နှင့် ဆက်ဆံခြင်းမပြုရ။ ကတိဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်ပါက ထိုက်သင့်သော လျော်ကြေးကို ပေးဆောင်ရပါသည်။

၁၄။ အိမ်ထောင်သည်အမျိုးသား သို့မဟုတ် လူပျိုယောကျ်ားဖြစ်စေ မုဆိုးမနှင့် ချစ်ရေး ဆိုနေသည်ကို အခြားသူတစ်ဦးဦးကတွေ့ရှိလျှင် ထိုမုဆိုးမနှင့် မဖြစ်မနေ အိမ်ထောင် ပြုစေရပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက ကျေးရွာတွင် အမင်္ဂလာကျရောက်နိုင်သည်ဟု အယူရှိသောကြောင့် ကြိုက်သည်ဖြစ်စေ၊ မကြိုက်သည်ဖြစ်စေ ငြင်းဆိုခွင့် မရှိဘဲ အိမ်ထောင်ပြုစေသည်။ (မှတ်ချက်။ ။ တစ်ခုလပ်ပါဝင်ခြင်း မရှိစေရ)

၁၅။ အိမ်ထောင်သည် အမျိုးသားနှင့် လူပျိုယောကျ်ားတို့နှစ်ဦး အငြင်းပွားရ၍ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွား ပါက အိမ်ထောင်သည်အမျိုးသားက ပို၍ ပြစ်မှုကြီးမားသည်ဟု စီရင်ထုံးရှိသည်။

၁၆။ အာခါတိုင်းရင်းသား ကျေးရွာအဝင်မုခ်ဦး(လန်းခန်) ပြင်ဆင်သည့်နေ့ရက်နှင့် ဝါဝင် ဥပုသ်စောင့်သည့်နေ့ရက်များတွင် ရပ်ရွာအတွင်း ပြင်ပကျေးရွာမှ ဧည့်သည်များ ဝင်ထွက်သွားလာခြင်းကို တားမြစ်ထားပြီး ကျူးလွန်ပါက ကျေးရွာ၏ စီရင်ထုံးကို ခံယူရပါသည်။

၁၇။ "ဗုံ"တီးခြင်းသည် ရပ်ရွာလူထု စုစည်းရန်အတွက် တီးခတ်ရသည်။

၁၈။ "ကျေးရွာအမှုအခင်းရှိသော်" "ဂျေါမဘ့၊ ဖီးမဘ့၊ ကျီမဘ့၊ ချဲမဘ့" ပုဂ္ဂိုလ် လေးဦးတို့က စုံညီပြီး ကြက်သတ်၍ အမှုအခင်း စတင်စစ်ဆေးသည်။

၁၉။ အမှုကြီးငယ်ပေါ်မူတည်၍ တရားခံသည် ကြက်၊ ဝက်ပေါ်ပြီး ချက်ပြုတ်၍ အမှုစီရင်သူ သက်သေများနှင့် ရပ်သူရွာသားများအားလုံးကို ကျွေးမွေးဧည့်ခံရပြီး နှုတ်ဖြင့် ကျူးလွန်သူ အမှုအတွက် ငွေဒင်္ဂါး ငါးပြား၊ ကိုယ်ထိလက်ရောက်မှုဖြစ်ပါက ငွေဒင်္ဂါး ၁၀ ပြား ဒဏ်ငွေ လက်ငင်းပေးဆောင်ရသည်။

၂၀။ ကျေးရွာ၏ "ဂျေါမဘ့၊ ဖီးမဘ့၊ ကျီမဘ့၊ ချဲမဘ့"တို့သည် အာခါမျိုးနွယ်စု၏ ဆွေစဉ်မျိုးဆက် လက်ဆင့်ကမ်း ဆင်းသက်လုပ်ဆောင်ရသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

၂၁။ အာခါရိုးရာဖြတ်ထုံးဓလေ့ကို ဆွေစဉ်မျိုးဆက် လက်ဆင့်ကမ်း၍ ယနေ့တိုင် ဆောင် ရွက်လျက်ရှိပြီး ခေတ်စနစ်သစ်ဥပဒေများဖြင့် လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း တွင်ကျယ်လာ သကဲ့သို့ ရိုးရာဖြတ်ထုံးဓလေ့ကိုလည်း ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။

၂၂။ အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ ကျေးရွာခေါင်းဆောင် "ဂျေါမဘ့၊ ဖီးမဘ့၊ ကျီမဘ့၊ ချဲမဘ့" တို့အား ဘာသာတရားအဆုံးအမအတိုင်း အထူးလေးစားတန်ဖိုးထား

လိုက်လျှောနာခံကြသည်။ အာခါရိုးရာနှုတ်မှတ်တမ်းအဘိဓာန်တွင် "ဒေါ်ဒါ၊ ဒေါ်ဖူး" ၌ ပညတ်ထားရှိသည်။

၂၃။ ယနေ့ ၂၁ ရာစုတိုင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ယူနက်စကိုအဖွဲ့ကလည်း နှုတ်မှတ်တမ်းထားရှိလျှင် အတည်ပြုလက်ခံသည့် မူဝါဒထားရှိလေသည်။

အာခါအမျိုးသမီးတို့၏ အခွင့်အရေးနှင့်တာဝန်

၁။ အာခါလူမျိုးတို့၏ အမျိုးသမီးများသည် မိဘအမွေနှင့်မျိုးရိုး ဆက်ခံခွင့်မရှိ။

၂။ အိမ်ထောင်ပြုသည့်အမျိုးသမီးတို့သည် ခင်ပွန်းတို့၏ မျိုးရိုးဘာသာ သာသနာ စောင့်ရှောက်ခွင့်ပြုသည်။

၃။ အာခါလူမျိုး အမျိုးသမီးများသည် မိမိတို့၏အရွယ်ကို ဝတ်စားဆင်ယင်မှုဖြင့် ဖော်ပြနိုင်သည်။

(က) မိန်းကလေးငယ်သည် အသက် ၁၃ နှစ်အောက် ခါးစည်းမဝတ်ရ။

(ခ) မိန်းကလေးသည် အသက် ၁၃ ကျော်သော် ဦးထုပ်အဝိုင်းကို အလှဆင်၍ ခါးစည်းပြီး ရင်ဖုံးဝတ်ကြရသည်။

(ဂ) အိမ်ထောင်ပြုသတို့သမီးဝတ်စုံသည် ဂါဝန်အဖြူရောင်နှင့် ခမောက်ဆောင်း၍ သတို့သားအိမ်သို့ ဝင်ခွင့်ရှိသည်။ မျိုးနွယ်စုလိုက်၍ ကွဲလွဲမှုရှိနိုင်သည်။

(ဃ) အိမ်ထောင်ပြုပြီးပါက ခင်ပွန်းတို့၏မျိုးရိုးစောင့်သောအနေဖြင့် ခေါင်းဆောင်းထားရှိသည်။

(င) အာခါအမျိုးသမီးသည် မိမိခင်ပွန်းနှင့် သဘောထားမတိုက်ဆိုင်၍ မိဘအိမ်သို့ ပြန်ခဲ့သော် ၁၃ ရက် မကျော်လွန်ရ။ ချက်ချင်း နောက်ထပ်အိမ်ထောင်ပြုစေသည်။

(စ) အာခါအမျိုးသမီးသည် ကလေးမထွန်းကားသော် သို့မဟုတ် သားယောက်ျားမဖွားသော် မယားငယ်ယူခွင့် စီမံပေးကြသည့် ဓလေ့ရှိသည်။

"ZAQ NYIQ GHANR TAV MAQDZER CIVQ–A"ဆိုလိုရင်းမှာ "ဥပဒေအထက်တွင် အာခါမျိုးဆက် မရှိစေရ"ဟူ၍ အာခါဘိုးဘေးဖခင်ကြီးများ ပညတ်ထားခဲ့သည်။

အာခါတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများ

အာခါလူမျိုးတစ်ဦးသည် မိမိလူမျိုးနွယ်စုဘိုးဘေးတို့၏ အမည်များကို မိဘတို့ထံမှ သင်ယူမှတ်သားလာခဲ့ကြသည်။ စာပေမသင်ယူခဲ့ကြသော်လည်း အာဂုံဆောင်မှတ်သားခဲ့ကြသည်။ မိမိသွေးချင်းများ ဆုံတွေ့ရသော် မျိုးနွယ်စုဘိုးဘေးအမည်ရွတ်ဆိုမိတ်ဖွဲ့ကြရသည့် ယဉ်ကျေးမှု ရှိလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အာခါလူမျိုးသည် အမည်နှင့်အသက်မေးရသော ဓလေ့ရှိသည်။

ယနေ့တင်ပြမည့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အာခါလူမျိုးတို့၏ မျိုးနွယ်စု၊ ကမ္ဘာဦးကစခဲ့သည့် မူရင်းဘိုးဘေးအမည်များမှာ –

၁။ အွန်မာ
၂။ အွန်ဝန်း
၃။ ဝန်းဒက်
၄။ ဒက်ဇော်
၅။ ဇော်ယေ့
၆။ ယေ့ထိုး
၇။ ထိုးမ့ာ
၈။ မ့ာချော်
၉။ ချောရဲ
၁၀။ ရဲဒက်
၁၁။ ဒက်ဘဲ
၁၂။ ဘဲစွန်း
၁၃။ စွန်းမိအိုး
၁၄။ အိုးထွေလွေ့
၁၅။ ထွေလွေ့ဂျွန်
၁၆။ ဂျွန်မော်ရဲ
၁၇။ မော်ရဲကျ
၁၈။ ကျထီဆီ
၁၉။ ထီဆီလီး
၂၀။ လီးဖော်ဘက်
၂၁။ ဖော်ဘက်ဦး
၂၂။ ဦးညိုဇာ
၂၃။ ညိုချော
၂၄။ ချောမော်အွေး
၂၅။ မော်အွေးဂျွေ
၂၆။ ဂျွေထန်ဖော်
- (က) ထန်ဖော်မောင်း
- (ခ) ထန်ဖော်ရှား(စာရေးသူ၏မျိုးဆက်)
- (ဂ) ထန်ဖော်ဂျူ
- (ဃ) ထန်ဖော်ရှော
- (င) ထန်ဖော်အု
- (စ) ထန်ဖော်ဇွန်
- (ဆ) ထန်ဖော်ဘူး

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အာခါလူမျိုးစုများအားလုံး အထက်ပါ "ဂျွေထန်ဖော်" ဘိုးဘေးဖခင်ကြီး၏ သား ခုနစ်ဖော်မှ ဆင်းသက်လာခဲ့ကြလေသည်။ ထိုဘိုးဘေးခုနစ်ဖော်အား ရည်စူး၍ အာခါလူမျိုးစုတို့သည် နံပါတ်ခုနစ်ကို "အောင်မြင်ခြင်း" အမှတ်အဖြစ် အသုံးပြုကြသည့် ယဉ်ကျေးမှုရှိလေသည်။ "ဂျွေထန်ဖော်"မှ ဆင်းသက်လာခဲ့သော အာခါမျိုးနွယ်စုပေါင်း ၁၀၀ ကျော် ရှိနေလေသည်။ မျိုးဆက်များသည် ၅၀ မှ ၇၀ မျိုးဆက်ခန့် ရှိနေကြသည်။ အားလုံးကို ဖော်ပြရသော် စာအုပ်တစ်အုပ်အဖြစ် တင်ပြမှသာ ဖြစ်နိုင်ပါမည်။

ဝင်အားလယ်(ခတု)

မှီငြမ်းကိုးကား

၁။ အာခါလူမျိုးတို့၏ "ဒေါ်ဒါ ဒေါ်ဖူး" စကားအဘိဓာန်
၂။ AKHA PERSONAL NAMES, RAJABHAT UNIVERSITY THAILAND, 2009
၃။ AKHA–ENGLISH–THAI DICTIONARY, Dr. PAUL LEWIS, 1989

pdkfvef;aomajr

a&Tef;ar

“တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး
နှင့် ပတ်သက်၍ ‘တစ် ထရီလီယံ လှုပ်ရှားမှု’
(Trillion Tree Initiative) ဖြစ်သည့်
ဂေဟစနစ်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက်
သစ်ပင်ပေါင်း တစ် ထရီလီယံစိုက်ပျိုးသည့်အစီအစဉ်သည်
နိုင်ငံများ ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် အောင်မြင်သည့်
လှုပ်ရှားမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။”

မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှ၊ အာရှတိုက်တောင်နှင့် မြောက်ဘက်တို့မှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသည့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးရင်း မျိုးစိတ်များ စုံလင် ကျက်စားနိုင်သည့် သဘာဝနေထိုင်စရာဝန်းကျင်များ ပေါကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ထို့အတူ မြန်မာနိုင်ငံသည် အာရှတိုက် တောင်၊ မြောက်နှင့် အရှေ့တောင် အာရှတစ်လွှားမှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသည့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးရင်း မျိုးစိတ်များ စုံလင် ကျက်စားနိုင်သည့် သဘာဝနေထိုင်စရာဝန်းကျင်များ ပေါကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံတစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည် ။ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသကြီးတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ အစုံလင်ဆုံးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည့်ပြင် အရှေ့တောင်အာရှ၏ ကုန်းတွင်းပိုင်း သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု စုစုပေါင်း၏ အများဆုံး အစိတ်အပိုင်းများတည်ရှိရာဒေသဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာ့ကျွန်းသစ် လက်ကျန် စုစုပေါင်း၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှင်သန်ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့သဘာဝသယံဇာတများ ကြွယ်ဝသောမြန်မာနိုင်ငံသည် စက်မှုနှင့် နည်းပညာတိုးတက်မှုနှင့် လူဦးရေသိပ်သည်းမှုနည်းပါးသည့် နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း သဘာဝသစ်တောများနှင့် စိမ့်တောဧရိယာများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လူသားများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည့် နိုင်ငံများတွင် တစ်နိုင်ငံအဖြစ် ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ FAO စာရင်းဇယားများအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောဖုံးလွှမ်း ဧရိယာသည် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၅၈ ရာခိုင်နှုန်းအထိ လျော့နည်းသွားပြီး ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၄၇ ရာခိုင်နှုန်းထိ လျော့နည်းသွားကြောင်း သိရှိရပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် အခြားကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနည်းတူ သဘာဝနယ်မြေများအား သတ်မှတ်တည်ထောင်လျက်ရှိပါသည်။ ပထမဦးဆုံး သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအဖြစ် တောင်ကြီး ငှက်ဘေးမဲ့တောအား ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းကာလများတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ် (UNDP) တို့ ပူးပေါင်းပြီး သဘာဝဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အမျိုးသားဥယျာဉ်များ စီမံကိန်း (Nature Conservation National Park Project – NCNPP) ကို စတင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာ့သစ်တောမူဝါဒ (၁၉၉၅) တွင်လည်း သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအား နိုင်ငံဧရိယာ၏ ငါးရာခိုင်နှုန်းဖြစ်စေရန် သတ်မှတ်ထားပေးပါသည်။ လက်ရှိတွင် နိုင်ငံဧရိယာ၏ ၅ ဒသမ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး မြောက်မြားလှသော ဂေဟစနစ်များကို ကိုယ်စားပြုသည့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေ ၃၉ ခုအား တည်ထောင်ပြီးဖြစ်ကာ မြန်မာ့သစ်တောမူဝါဒပါ ရည်မှန်းချက်အား ပြည့်မီပြီးဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။

သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ ၃၉ ခုအနက် ခုနစ်ခုဖြစ်သော ခါကာဘိုရာဇီအမျိုးသားဥယျာဉ်၊ အင်းတော်ကြီးတောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တော၊ အလောင်းတော်ကဿပ အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ အင်းလေးကန် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တော၊ နတ်မတောင် အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ မိန်းမလှကျွန်းတောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တောနှင့် လန်ပိကျွန်း အဏ္ဏဝါအမျိုးသားဥယျာဉ်တို့သည် အာဆီယံအမွေအနှစ်ဥယျာဉ်စာရင်းတွင် ပါဝင်ပြီး နိုင်ငံအလိုက် အရေအတွက်အားဖြင့် အများဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် တည်ရှိနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒီရေတောပေါက်ရောက်မှု သတ္တမအများဆုံး နိုင်ငံဖြစ်ပြီး အာရှတွင် ဒီရေတောပေါက်ရောက်မှု တတိယ အများဆုံးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒီရေရောက်သစ်တောများသည် မြန်မာနိုင်ငံ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု ဧရိယာ၏ ၃ ဒသမ ၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး နိုင်ငံတော်၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးတို့အတွက် အထောက်အကူပြုလျက်ရှိသည်။ မိမိတို့နေထိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင် စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးသည် မိမိတို့တွင် များစွာတာဝန်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း နိုင်ငံတိုင်းတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းပေးလေ့ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ၂၀၀၈၊ ပုဒ်မ ၄၅ အရ “နိုင်ငံတော်သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည်” ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ထို့အပြင် ပုဒ်မ ၃၉၀(ခ) အရ“နိုင်ငံသားတိုင်းသည် အောက်ဖော်ပြပါကိစ္စရပ်များတွင် နိုင်ငံတော်အားကူညီရန် တာဝန်ရှိသည်” ဟုဖော်ပြပါရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မြင့်မားလာစေရန် ကြိုးပမ်းခြင်း၊ အများပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

လူသားများ အသက်ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် ကောင်းမွန်သည့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရှိရန် အရေးကြီးကြောင်းသိရှိလာသည့်အတွက် ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက စတင်၍ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံအသီးသီးတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကြိုးစားဆောင်ရွက်လာကြပါသည်။ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာခြင်းနှင့်အတူ သစ်တောကြီးများ ပျက်စီးပြုန်းတီးခြင်း၊ မြေဆီလွှာတိုက်စားခြင်း၊ မြေဆီလွှာအရည်အသွေး နိမ့်ကျခြင်း၊ လေထုနှင့် ရေထုညစ်ညမ်းခြင်း၊ အက်ဆစ်မိုးရွာသွန်းခြင်း၊ ဇီဝမျိုးစုံပျက်စီး ပျောက်ကွယ်ခြင်း၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကြောင့် အန္တရာယ်ဖြစ်ခြင်းနှင့် သဲကန္တာရဖြစ်ထွန်း ကျယ်ပြန့်လာခြင်း စသည်တို့သည် ကမ္ဘာမြေကြီး စိမ်းလန်းစိုပြည်မှုကို များစွာခြိမ်းခြောက်လျက် ရှိပါသည်။

နည်းပညာတိုးတက်မှုနှင့်အတူ ပြောင်းလဲလာသည့် လူနေမှုစနစ်များကြောင့် မိမိတို့နေထိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်သည်လည်း ပြောင်းလဲလာခဲ့ပါသည်။ လူနေမှုစနစ်မြင့်မားတိုးတက်လာသော်လည်း မိမိတို့နေထိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်မှာ တဖြည်းဖြည်းယိုယွင်းပျက်စီးလာလျက် ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာကြီး၏ ဂေဟစနစ်များ ပြောင်းလဲလာမှုနှင့်အတူ ရာသီဥတုပြောင်းလဲဖောက်ပြန်မှုများက မိမိတို့လူသားများအတွက် စိုးရိမ်စရာအခြေအနေ ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ် မျိုးဆက်များအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ရန် မိမိတို့အားလုံးက စုပေါင်းကြိုးပမ်းရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအခါ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုတို့အပြင် မိမိတို့နေထိုင်ရာ ကမ္ဘာကြီးသည် လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးခြင်းအထိ မကြုံစဖူးစိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် ဇီဝမျိုးကွဲများနေထိုင်ရာနေရာများ ပျက်စီးခြင်းတို့သည် အပင်နှင့်တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များကို မျိုးတုန်းပျောက်ကွယ်စေပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည် ကမ္ဘာမြေကြီးစိမ်းလန်းစိုပြည်စေရန် အခြေခံအုတ်မြစ်ပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဂေဟာစနစ်ကို ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးစေသည့် အကြောင်းရင်းများဖြစ်သည့် သစ်တော ပြုန်းတီးမှု၊ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်များ၊ တရားမဝင်အမဲလိုက်ခြင်းများ၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းများ၊ စွမ်းအင် တူးဖော်ထုတ်ယူခြင်းများကို လျော့နည်းအောင်ဆောင်ရွက်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝသယံဇာတများ လျော့နည်းခြင်းမရှိအောင် ထိန်းသိမ်းမှသာ ဘေးထွက် ဆိုးကျိုးများ မှ ကင်းဝေးမည်ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်းအိုင်များ ညစ်ညမ်းလာပြီး ရေချိုများ ခန်းခြောက်လာခြင်း၊ ကမ်းခြေများနှင့် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာများ ပျက်စီးယိုယွင်း ခြင်း၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲလာခြင်း၊ မြေဆီလွှာများ ပြုန်းတီးခြင်းနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ လျော့နည်းပျောက်ဆုံးခြင်း စသည့် ဂေဟာစနစ်များ ယိုယွင်းပျက်စီးမှုများနှင့်အတူ လူသား များ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက် ကြီးမားသောစိန်ခေါ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေမည် ဖြစ် ပါသည်။

အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများကြားတွင် လူတစ်ဦးချင်းစီသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ် ရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ တစ်ဦးချင်းစီ၏သေးငယ် သော နေ့စဉ်လုပ်ဆောင်မှုများ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် သိသာထင်ရှားသော၊ အပြုသဘော ဆောင်သော ပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ တစ်ခါသုံး ပလတ်စတစ်များကို လျှော့ချခြင်း နှင့် ရေကိုချွေတာ ထိန်းသိမ်းခြင်းမှသည် ရေရှည်တည်တံ့သော အလေ့အကျင့်များကို ကျင့်သုံးခြင်းအထိ လူတစ်ဦးစီသည် မိမိပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းနိုင်မည် ဖြစ် ပါသည်။

ထို့ပြင် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ရန် ပညာပေးခြင်းသည်လည်း မိမိတို့နေထိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန် တာဝန်သိမှု၏ ပထမဆုံးခြေလှမ်းပင် ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးချင်း ကြိုးပမ်းမှုများသည် အရေးကြီးသော်လည်း စနစ်ကျသောပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စေ ရန်မူ နိုင်ငံရှိ အစိုးရများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ တက်ကြွစွာ ပါဝင်ပတ်သက်မှုသည် ပို၍ အရေးကြီးလှပါသည်။ မူဝါဒချမှတ်သူများသည် ရေရှည်တည်တံ့သော အလေ့အကျင့်များကို မြှင့်တင်ရန်၊ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်ရင်းမြစ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်နှင့် သဘာဝ အလျောက် နေထိုင်ရာနေရာများကို ကာကွယ်သည့်စည်းမျဉ်းများကို သတ်မှတ်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများတွင်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မထိခိုက်စေသည့် အလေ့အကျင့်များကို ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများသည် နိုင်ငံနယ်နိမိတ်များကို ကျော်လွန် ကာ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအဖြစ် မရှိမဖြစ် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်မှု၊ လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ လျော့နည်းလာမှု စသည့် ပြဿနာများကို နိုင်ငံအချင်းချင်း ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုထိရောက်စွာ ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များနှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း များသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာပြဿနာများကို စုပေါင်းဖြေရှင်းနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ “တစ် ထရီလီယံ လှုပ်ရှားမှု” (Trillion Tree Initiative) ဖြစ်သည့် ဂေဟာစနစ်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်ရေးအတွက် သစ်ပင်ပေါင်း တစ် ထရီလီယံစိုက်ပျိုးသည့်အစီအစဉ်သည် နိုင်ငံများ

ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် အောင်မြင်သည့်လှုပ်ရှားမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အတူ ၂၀၂၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ် ကာလကိုကုလသမဂ္ဂဂေဟစနစ်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ဆယ်စုနှစ် (UN Decade on Ecosystem Restoration 2021–2030) ဟု သတ်မှတ်၍ နိုင်ငံအားလုံး ပူးပေါင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ရည်မှန်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါ သည်။ ကုလသမဂ္ဂ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပန်းတိုင် ၁၅ တွင်လည်း သစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ များနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး “ကုန်းမြေဂေဟစနစ်များအား ကာကွယ်ရန်၊ ပြန်လည်မွမ်းမံ ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် ရေရှည် တည်တံ့စေမည့် နည်းလမ်းများဖြင့် အသုံးပြုရန်၊ သစ်တောများအား ရေရှည်တည်တံ့စေမည့် နည်းလမ်း များဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရန်၊ သဲကန္တာရဖြစ်ထွန်းမှု တိုက်ဖျက် ရန်၊ မြေဆီလွှာ ပြုန်းတီးမှု ရပ်ဆိုင်း၍ မြေအရည်အသွေး ပြန်လည်ကောင်းမွန်စေရန်၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးမှု ရပ်တန့်ရန်”ဟူ၍ ရည်မှန်းချက်ချမှတ်ပြီး ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။

ကမ္ဘာတစ်ဝန်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း ရေးအတွက် ရည်မှန်းဆောင်ရွက်နေသကဲ့သို့ မိမိတို့နိုင်ငံ တွင်လည်း ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုများနှင့် သဘာဝဘေး အန္တရာယ်များမှ လျော့နည်းစေရန်၊ ဂေဟစနစ် ပြန်လည် ထိန်းသိမ်းရေးကို ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ “သစ်တောတွေထိန်း၊ တောတွေစိမ်းမှ၊ ငြိမ်းချမ်းပြည်ရွာ၊ နိုင်ငံသာ၏” ဆိုသည့် ဆောင်ပုဒ်နှင့်အညီ သစ်တော သစ်ပင်များ၏ အကျိုးကျေးဇူးကို အလေးထားကာ သစ်တော သစ်ပင်များ၊ သစ်တောဂေဟစနစ်များ စဉ်ဆက်မပြတ်တည်တံ့ရေးကို အမျိုးသားရေး တာဝန် တစ်ရပ်အဖြစ် ဝိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်းကာကွယ်ကြရမည် သာ ဖြစ်ပါသည်။

ကပ်ဘေးအန္တရာယ်ကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများ အပြားသို့ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ပျံ့နှံ့နေလျက်ရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုကို မိမိတို့အားလုံး အတူ တကွ အလျင်အမြန် ဖြေရှင်းနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင်ရှိသည့် သစ်တောများနှင့် သမုဒ္ဒရာများ သည် ကမ္ဘာမြေကြီး၏အသက်ဟု ဆိုနိုင်သကဲ့သို့

“ကပ်ဘေး အန္တရာယ်ကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အများအပြားသို့ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ပျံ့နှံ့နေလျက်ရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုကို မိမိတို့အားလုံး အတူတကွ အလျင်အမြန် ဖြေရှင်းနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။”

ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို စုပ်ယူပြီး အောက်ဆီဂျင်ကို ထုတ်ပေးသည့် သစ်တောများသည်လည်း လူသားများနှင့်သက်ရှိဇီဝမျိုးစိတ်များ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးအတွက် အရေးကြီးလှပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် ဇီဝမျိုးကွဲများနေထိုင်ရာနေရာများ ပျက်စီးပျောက်ကွယ်ခြင်းမရှိအောင်၊ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းရန် မိမိတို့လူသားအားလုံးတွင် တာဝန်ရှိပါကြောင်းနှင့် မိမိတို့သက်ရှိလူသားများ၏ သုခချမ်းသာအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးကို အမျိုးသားရေးတာဝန်တစ်ရပ်အဖြစ် ခံယူကာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ချစ်မြတ်နိုးစိတ်၊ ကာကွယ်လိုစိတ်ဖြင့် စည်းကမ်းရှိရှိ နေထိုင်ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်မည်သာဖြစ်ပါတော့သည်။

ရွှေနန်းမေ

ကိုးကား

- မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာမူဝါဒ
- ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ(၂၀၁၂)
- https://www.moezala.gov.mm/
- https://www.undp.org/my/myanmar/publications

taumif;foydap

c;pEkdf(pwdvfnm)

“ချမ်းသာလိုသလော။
ချမ်းသာစေသောအကြောင်းတို့ကို သိရပေမည်။
သီလရှိလျှင် အိုမင်းယိုယွင်းသောအရွယ်တိုင်အောင်
ချမ်းသာလိမ့်မည်။”

“သီလရှိခြင်းသည် အိုသည့်တိုင်အောင် ချမ်းသာ၏။ အခိုင်အမြဲတည်သော သဒ္ဓါတရား ရှိခြင်းသည် ချမ်းသာ၏။ အသိဉာဏ်ပညာကို ရခြင်းသည် ချမ်းသာ၏။ မကောင်းမှုကို မပြုခြင်းသည် ချမ်းသာ၏။”

ဂေါတမဗုဒ္ဓ(၅၆၃–၄၈၃ဘီစီ)

(ဓမ္မပဒ၊ နာဂဝဂ်၊ ၃၃၃)

တစ်ခါသော် မိလိန္ဒမင်းက အရှင်နာဂသိန်ကို ဤသို့မေး၏။

“အရှင်ဘုရား ... ယောနိသော မနသိကာရနှင့် ပညာက အတူတူပဲလား”

“မင်းကြီး ... သူတို့နှစ်ခုက မတူညီပါဘူး။ ဆိတ်၊ နွား၊ ကုလားအုတ် စတဲ့တိရစ္ဆာန်တွေမှာ မနသိကာရ ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပညာတော့ မရှိဘူး”

“အရှင်ဘုရား ... ဒီလိုဆို သူတို့နှစ်ခုက ဘယ်လိုလက္ခဏာရှိပါသလဲ”

“မင်းကြီး၊ ယောနိသော မနသိကာရဆိုတာ စုရုံးခြင်းလက္ခဏာရှိပြီး ပညာက ပိုင်းခြားခြင်းလက္ခဏာရှိတယ်”

“အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာပေးတော်မူပါဘုရား”

“မင်းကြီး မုယောစပါးကို ဘယ်လိုရိတ်သိမ်းပါသလဲ”

“အရှင်ဘုရား လက်ဝဲလက်ဖြင့် မုယောစပါးကို စုစည်းကိုင်၍ လက်ယာလက်ဖြင့် တံစဉ်ကိုကိုင်ပြီး ရိတ်ပါတယ် ဘုရား”

“မင်းကြီး၊ အလားတူ ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်တဲ့အခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မနသိကာရဖြင့် မိမိစိတ်ကို စုစည်းပြီး ပညာဖြင့် ကိလေသာကိုပိုင်းဖြတ်ရတယ်။ မြတ်စွာဘုရားကလည်း ဘဝခရီးမှာ သင့်တင့်စွာ နှလုံးသွင်းတတ်တဲ့သူသာ ခန္ဓာငါးပါးရဲ့ဖြစ်ပျက်ကို မြင်မယ်လို့ဆိုပါတယ်”

သိလိုရေးဖြင့် မေးသူကမေး၍ သိစေနိုင်သူက အကြောင်းအကျိုးနှင့်ယှဉ်၍ မြင်သာထင်သာအောင် ဥပမာပြ၍ ရှင်းလင်းသည်။ မေးသူ သဘောပေါက်ရလေသည်။ ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ။ အကြင်အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် အကျိုးဆက်တရားတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စာလေးပါးမြတ်တရားကို ဟောကြားရာတွင် အကြောင်းအကျိုးဆက်နွယ်မှု သဘောတရားဖြင့် ရှင်းလင်းထင်ရှားအောင် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါ၏။

အကြောင်းပေါ်ပေါက်မှုကြောင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းလာ၏။ ရလိုသောအကျိုးအတွက် အကြောင်းကို ပထမသိအောင်ရှာရပေမည်။ အကြောင်းကိုသိ၍ ထိုအကြောင်းကိုပြုသောအခါ မိမိလိုလားသော အကျိုးကိုရနိုင်ပေမည်။ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားသမျှ တရားအားလုံးတို့သည် အကျိုးမဲ့ အကြောင်းမဲ့မဟုတ်။ အကြောင်းကြောင့်သာ ယင်း၏ဆီလျော်ရာ အကျိုးရကြောင်း သဘာဝ၏နိယာမကို ရှင်းလင်းစွာဟောပြခြင်းသာဖြစ်၏။

ချမ်းသာလိုသလော။ ချမ်းသာစေသောအကြောင်းတို့ကို သိရပေမည်။ သီလရှိလျှင် အိုမင်းယိုယွင်းသောအရွယ်တိုင်အောင် ချမ်းသာလိမ့်မည်။ ခိုင်မာမြဲမြံသောယုံကြည်သက်ဝင်မှု တရားရှိထားလျှင် ချမ်းသာလိမ့်မည်။ အသိဉာဏ်ပညာကိုရသောအခါ မပင်ပန်း မဆင်းရဲရတော့ဘဲ စိတ်ရောကိုယ်ပါ ချမ်းသာရပေလိမ့်မည်။ မကောင်းမှုများကို ပြုမိမှားသည်ရှိသော်

ဆင်းရဲရတတ်သည်။ မကောင်းမှုဒုစရိုက်သည် ဘေးဒုက္ခအန္တရာယ်နှင့် ဆင်းရဲပင်ပန်းစေစမြဲ အကျိုးဆက်ကို ပေါ်ထွက်စေတတ်သည်။ မကောင်းမှုများ ရှောင်ရှားကာ ကောင်းမှုကိုသာ ပြုလုပ်ပါလျှင် ချမ်းသာရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

အကြောင်းအကျိုးဆက်နွှယ်ခြင်းသဘောတရား နိယာမသည် မြတ်စွာဘုရားပွင့်ထွန်းပေါ်ခြင်းမရှိသေးခင် ကာလများစွာကပင် ရှိနေခဲ့ပါမည်။ မြတ်စွာဘုရားက ဆင်းရဲလွတ်မြောက် ချမ်းသာရောက်ကြောင်း သဘောနိယာမတရားကို ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် အဆုံးစွန်သော၊ အလွန်အထူးပြင်းထန်ခက်ခဲကြမ်းတမ်းသော ကျင့်နည်းအပါအဝင် ဖွဲလုံ့လ ဝီရိယကြီးစွာ ကျင့်ကြံအားထုတ်ပြီးသောအခါမှ ချမ်းသာမှုကို ငဲ့သော လျှော့လွန်းခြင်းနှင့် ဆင်းရဲပင်ပန်းလွန်းခြင်းအထိ အဆုံးစွန်ရောက်သော တင်းလွန်းသည့်နည်းအထိ ကိုယ်တော်တိုင် သိမြင်ထွင်းဖောက် အမှန်လမ်းကျင့်စဉ်ကို ရောက်ရှိခဲ့ပြီး အလုံးစုံ သိမြင်တော်မူသော ဗုဒ္ဓအဖြစ် ပွင့်ထွန်းတော်မူခဲ့ပေသည်။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူသည်။ ပု၊ ဒိ၊ အာ ဉာဏ်စဉ်အဆင့်ဆင့် အမြင့်ဆုံးအထိ ရောက်ရှိပိုင်ဆိုင်တော်မူခဲ့ပြီ။

အကြောင်းအကျိုးသဘောတရားသည်ကား စိုက်ပျိုးရေးနယ်ပယ်မှာလည်း ရှိပေသည်။ အပင်ကောင်းရန် ရေ၊ မြေ၊ လေ၊ နေ အခြေအနေများ ညီညွတ်မျှတရမည်။ မျိုးစေ့ ကောင်းရမည်။ ပိုးမွှား စသော အဖျက်အဆီးများကင်းရှင်းစေရမည်။ သို့မဟုတ် ကာကွယ်ပေးရမည်။ ထိုအခါ သီးနှံအထွက်နှုန်းကောင်းလေသည်။

“အပင်ကောင်းရန် ရေ၊ မြေ၊ လေ၊ နေ အခြေအနေများ ညီညွတ်မျှတရမည်။ မျိုးစေ့ ကောင်းရမည်။ ပိုးမွှား စသော အဖျက်အဆီးများ ကင်းရှင်းစေရမည်။”

စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံထုတ်ကုန်တိုးတက်လိုလျှင် အသုံးပြုသော စက်ယန္တရားများ ကောင်းမွန်ရမည့်အပြင် အလုပ်ကိုစီမံခန့်ခွဲသူ၊ ဦးဆောင်သူနှင့် လက်တွေ့လုပ်ကိုင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေကြသူများသည်လည်း စိတ်အားထက်သန်ခြင်း၊ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း၊ အလုပ်ခွင်လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု ရှိကြခြင်း၊ ကုန်ကြမ်းအမျိုးအစားကောင်းမွန်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် အရည်အသွေးပြည့်ဝ မြင့်မားသောထုတ်ကုန်

ပစ္စည်းများကို အရေအတွက် ထွက်နှုန်းကောင်းစွာ ထုတ်လုပ်နိုင်လိမ့်မည်။

အလားတူပင် ဆေးပညာလောက၊ ကျန်းမာရေးလောက၊ ပညာရေးလောက၊ အုပ်ချုပ်ရေးလောက၊ မိသားစုနှင့် လူသားချင်းပေါင်းသင်းဆက်သွယ်မှုလောက၊ မြို့ရွာ၊ ပြည်နယ်၊ နိုင်ငံအထိ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးသည် သာယာဖွံ့ဖြိုးခြင်း၊ တိုးတက်စည်ပင်ခြင်းဟူသမျှသည် သူနှင့်ဆက်နွယ်ရာ အကြောင်းကောင်းများကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ကြခြင်းကြောင့် သက်ဆိုင်ရာကောင်းကျိုးရလဒ်များ ထွက်ပေါ်ကြခြင်းပေတည်း။

လူတစ်ယောက် နိုင်ငံသားကောင်းဖြစ်လာဖို့ရာဆိုလျှင် ဗလငါးတန်ပြည့်စုံရန် လိုပေလိမ့်မည်။

၁။ **ကာယဗလ** — ကျန်းမာကြံ့ခိုင်သန်စွမ်းရမည်။ စိတ်လည်း ပျော်ရွှင်ကြည်လင်ရမည်။ ကိုယ်လည်း သန့်မာတောင့်တင်းရမည်။

၂။ **ဉာဏဗလ** — ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး ထက်မြက်ရမည်။ အတွေးအမြင် မြော်ခေါ်တတ်ရမည်။ မေတ္တာတရားနှင့် စာနာမှုရှိရမည်။

၃။ **စာရိတ္တဗလ** — ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်ရမည်။ ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းရမည်။ အကျင့်သီလဖြူစင်ပြီး အများအကျိုးကို ဆောင်ရွက်တတ်ရမည်။ ဆရာမိဘကို ရိုသေလေးစားတတ်ရမည်။ ဆိုဆုံးမနာယူလွယ်သူဖြစ်ရပါမည်။

၄။ **မိတ္တဗလ** — လူလူချင်းဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်ကြီးငယ်များကိုဖြစ်စေ ချစ်ခင်ကြင်နာ တန်ဖိုးထားတတ်ရမည်။ ချိုသာယဉ်ကျေးရမည်။ ကူညီဖေးမတတ်သူဖြစ်ရမည်။ သူတစ်ပါးကို ကိုယ်ချင်းစာနာတတ်ပြီး အနိုင်အထက်မည့ဉ်းဆဲ မရက်စက်သူဖြစ်ရပါမည်။

၅။ **ဘောဂဗလ** — အချိန်တန်အရွယ်ရောက်၍ လူလားမြောက်သောအရွယ်တွင် သင့်တင့်လုံလောက်သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရပ်များကို တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်လျက် မိမိ၏အသက်မွေးမှုကို ရပ်တည်နိုင်ရမည်။ အခြားပတ်ဝန်းကျင်ကို ကောင်းကျိုးပြုပေးနိုင်ရပါမည်။

ဘဝခရီးတစ်လျှောက်တွင် အကွေ့အကောက်၊ အတက်အဆင်း၊ အပူအအေး အမျိုးမျိုးသည် မလွဲမသွေ တွေ့ကြုံဖြတ်သန်းရပေလိမ့်မည်။ ပူပြင်းသောနွေရာသီကိုလည်းကောင်း၊ မိုးသည်းသည်းနှင့် ရေစီးအားကောင်းသော မြစ်ချောင်းများကို ဖြတ်သန်းရခြင်းမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ ဆောင်းရာသီ၏အေးခဲအေးစက်သော တောင်ပေါ်တောတွင်း ညဉ့်အချိန်များကိုလည်းကောင်း ခံစားရနိုင်သည်။ လောကသဘာဝ အကောင်းချည်းမရှိနိုင်သကဲ့သို့ အဆိုးချည်းလည်း အမြဲတစေ ကြုံတွေ့ရမည် မဟုတ်ပေ။

ကောင်းသောအကြောင်းတရား အပြုအမူများ စိုက်ပျိုးခဲ့ပါက ကောင်းသောအသီးအနှံများကိုသာ ရိတ်သိမ်းစားသုံးရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိစိုက်ပျိုးသည့် သီးနှံသည်သာ ထွက်ရှိလာမည်ဖြစ်လေသည်။ မကောင်းသောအပြုအမူများကို မဆင်မခြင်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး

စိတ်ထင်ရာစိုင်းခဲ့မိသောအခါ ရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းသော အခြေအနေများသာ ရင်ဆိုင်ရပေတော့မည်။

အကြောင်းကောင်းမှ အကျိုးကောင်းရသည့် သဘာဝနိယာမသဘောကို ဆရာတော် သံဃာတော်များကလည်း ဟောကြားတော်မူလေ့ရှိပါသည်။

မကောင်းမှုရှောင်၊ ကောင်းမှုဆောင်

ဖြူအောင်စိတ်ကိုထား။

မကောင်းမှုဆိုသည်မှာ လူဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်စေ၊ သက်ရှိတစ်စုံတစ်ယောက်ကို နှောင့်ယှက်တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ နိုင်လိုမင်းထက် ရက်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါး ပစ္စည်းကို သူမသိအောင်ယူဆောင်ခြင်း၊ ခိုးဝှက်လုယက်ခြင်း၊ မူးယစ်မေ့လျော့စေသော အရာမျိုးကို မှီဝဲအသုံးပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးသားမယားကိုပြစ်မှားကျူးလွန်ခြင်း၊ လိမ်ညာလှည့်စားပြောဆိုခြင်း၊ မဟုတ်မမှန်ရေးသားခြင်း စသည့် အကုသိုလ်ဒုစရိုက်အပြုအမူဟူသမျှ တွေသည် နွားခြေရာခွက်၏နောက်သို့ လှည်းဘီးရာသည်လည်း ထပ်ကြပ်မကွာလိုက်ပါသကဲ့ သို့ ဆိုးကျိုးဆိုးပြစ်ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်တို့သည်လည်း "ကိုယ်ပြုသည့်ကံ ပဲ့တင်သံပမာ ကိုယ့်ထံ သို့ ပြန်ရောက်လာစမြဲ" ဖြစ်သည့်အကြောင်း သေချာစွာ တွေးမြင်ကြည့်တတ်လျှင် ကြောက်စရာ အလွန်ကောင်းပါသည်။

သူတစ်ပါးကို မိမိရှိသမျှ နိုင်သမျှထဲမှ ပေးဝေကျွေးမွေးခြင်း၊ လှူဒါန်းခြင်း၊ ဥပုသ်သီတင်း ဆောက်တည်စောင့်ထိန်းခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို မေတ္တာပို့သ အမျှဝေခြင်းနှင့် ကူညီဖေးမ စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ကယ်ဆယ်ခြင်း၊ ပြုစုခြင်း၊ ကြင်နာငဲ့ညှာခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘော၊ မမြဲခြင်း မပိုင်ခြင်းသဘောကို သိမြင်နားလည်သည်အထိ ဝိပဿနာ၊ သမထ၊ ဘာဝနာ ကျင့်စဉ်များကို လေ့ကျင့်ဆည်းပူးခြင်းတို့သည် လူဖြစ်လာရ ဤဘဝဝယ် ကောင်းကျိုးအမြတ် ရစေသည့် အပြုအမူလုပ်ဆောင်မှုများ ဖြစ်ပေတော့သည်။

အခက်အခဲဆိုသည်ကတော့ သူသူငါငါ ရှိစမြဲသာ။

နေ့အခါ နေသာချိန်ရှိသကဲ့သို့ သန်းခေါင်ယံ ညဉ့်နက်မှောင်မိုက်သောကာလများ လည်း ရှိပါလိမ့်မည်။ အားတင်းနိုင်ရပေမည်။

ဟယ်ရီပေါ်တာ ကမ္ဘာကျော်ဝတ္ထုစာအုပ်များ ရှစ်အုပ် ရေးသားထုတ်ဝေခြင်းဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော ဘဝအခြေမှ အင်္ဂလန်ဘုရင်မကြီးထက်ပင် ပို၍ကြွယ်ဝချမ်းသာလာခဲ့ ရသော စာရေးဆရာမ လန်ဒန်သူတစ်ဦး ရှိလေသည်။ ဂျေ၊ ကေ ရိုလင်း (J.K. Roling)။ သာမန်လူတန်းစားအဆင့်မှ အောင်မြင်သော စာရေးဆရာဖြစ်အောင် တစိုက်မတ်မတ် ရုန်းကန်ကြိုးစားခဲ့ရရှာပါသည်။ အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့တော့ရခဲ့သည်။ စာအလွန် ဖတ်သည်။ အလုပ်တအားကြိုးစားသူဖြစ်သည်။ ပျော်ရွှင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ သူက ရေးခဲ့ဖူး သည်။ "အမှောင်မိုက်ဆုံးအချိန်မျိုး ကျရောက်နေရင်တောင် အကယ်၍ တစ်ဦးတစ်ယောက် က မီးဖွင့်ဖို့ သတိရလိုက်မယ်ဆိုရင် ပျော်စရာကို တွေ့နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်" မီးမှောင်အောင် လုပ်သူများကို ရှောင်ရှားကာ မီးလင်းအောင် ကြိုးစားသူများသာ ဖြစ်ကြပါစေ။

ချစ်နိုင်(စိတ်ပညာ)

uwdopöjyu&m0,f

&J;mef;atmif (RASU)

"မြသီတင်း (ပြည်-ရွှေဆံတော်) ဘုရားတွင်
ပြုခဲ့သောသစ္စာကို အလွယ်တကူ ချိုးဖောက်သူ
အင်းဝဘုရင် မင်းခေါင်နှင့် နောက်လိုက်ဗိုလ်ပါများ
ရနိုင်သမျှတို့ကို အကုန်ဖမ်းရန်
အမိန့်ချမှတ်လိုက်လေသည်။"

"တောက် ..." ဟူသည့် ဘုရင်မင်းခေါင်၏ နှုတ်တော်ဖျားမှထွက်လာသော တက်ခေါက်သံက နန်းရင်ပြင်သို့ ရောက်ရှိနေသူ မှူးမတ်တို့အား ထိတ်စေ၏။ ထို့အတူ မင်းတြားမင်းခေါင်၏ မီးကဲ့သို့ တောက်လောင်စွာ အမျက်ထွက်မှုကိုလည်း စိုးရွံ့၍ တုပ်တုပ်မျှ မလှုပ်ကြဘဲ ငြိမ်သက်၍ နေပေသည်။

ဘုရင်မင်းခေါင်မှ "ကျွန်ုပ်နှင့် ရာဇာဓိရာဇ်တို့ ပြည်မြို့ရှိ မြသီတင်းဘုရား (ယခု ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား)၌ မင်းနှစ်ပါးအချင်းချင်း ဘုရားထံ၌ သစ္စာအသီးသီးပြုကြ၍ အဝတ်တန်ဆာနှင့် ထီးဖြူတို့ လဲလှယ်ကြပြီးနောက် မင်းနှစ်ပါးကျေနပ်နှစ်သိမ့်စွာ နယ်မြေများကိုလည်း ပိုင်းခြားခဲ့ပြီးဖြစ်လေသည်။ ဗဒင်နမ္မတောင်ကို (မြန်မာမှုတွင် တပင်တရောင်ဟု ဖော်ပြထားသည်။) အခြေထား၍ မြေခြားသတ်မှတ်ပြီး အထက်အညာဘက်ကို အင်းဝပိုင်၊ အောက်အခြေဘက်ကို ပဲခူးပိုင် သတ်မှတ်၍ အထက်အား မြန်မာနိုင်ငံ၊ အောက်အား မွန်နိုင်ငံဟု သတ်မှတ်ရန် သဘောတူမျှခဲ့ကြသည်။" တစ်ဖန် မွန်ဧကရာဇ်၏ သဘာဝကျစွာ တောင်းဆိုမှုဖြစ်သော အင်းဝပိုင် "တလည်းဆီး" အရပ်တွင် မွန်တပ် ဗာရာဏသီကို ခေတ္တချထားခွင့်ပေးရန် တောင်းဆိုမှုအား လိုက်လျောခဲ့သော်လည်း ယခုတိုင် မစုန်သေးသည်မှာလည်း စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ပင်။ မြသီတင်းဘုရားတွင် ပြုခဲ့ကြသော ကတိတရားနှင့် သစ္စာစကားတို့ မမြဲလျက် နောင်မင်းသုရင် ဖျက်ခဲ့လေပြီ။ သို့အတွက်ကြောင့်ပင် ရခိုင့်အရေးအရာ ကိစ္စရပ်များ ဖြေရှင်းရန် ရခိုင်သို့ အလျင်ချီ၍ ထိုမှ ဗန်းမော်ရှမ်းအရေးအတွက် သွားရောက်ဖြေရှင်းပြီး ဟံသာဝတီသို့ စုန်၍ လုပ်ကြံရန် အမိန့်တော်ချခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ဘုရင်မင်းခေါင်က အင်းဝအင်အားတစ်ခုတည်းကို မသုံးဘဲ ဇင်းမယ်မင်းနှင့် မဟာမိတ်ပြုပြီး ဟံသာဝတီကို နှစ်ဖက်ညှပ်တိုက်ရန် မှူးမတ်များနှင့်တိုင်ပင်၍ စီစဉ်ပေတော့သည်။ ကံတရားသည် အမြဲမုချ ကိုယ့်အား မျက်နှာသာမပေးတတ်သည့် သဘောကိုဖြင့် ဘုရင်မင်းခေါင် စောစီးစွာ မစောကြောမိသည်ကတော့ အမှန်ပင်။ အကြောင်းကား ဇင်းမယ်မင်း "စောမဟာရာဇ်"ထံ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကာရနှင့်အတူ တမန် ၁၂ ဦးတို့အား ဘုရင်မင်းခေါင် စေလွှတ်လိုက်လေသည်။ ထို ၁၂ ဦးတို့အား လမ်းခရီးတစ်ခုဝယ် မွန်ကင်းသမားတို့က မသင်္ကာသဖြင့် ဖမ်းဆီးရမိပြီး သန်လျင်စား သမိန်ငေါ်ခွင်ထံ အပ်ရာ စစ်ကူတောင်းသော ရာဇသံစာ ဆက်ရန်သွားသူများဖြစ်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သဖြင့် ထိုရာဇသံစာနှင့်အတူ တမန် ၁၂ ဦးတို့အား ဟံသာဝတီသို့ပို့၍ သုရင်ရာဇဓိရာဇ်ထံ ဆက်သပါတော့သည်။ သေချာစွာစစ်ဆေးပြီးနောက် ရာဇာဓိရာဇ်လည်း ဘုရင်မင်းခေါင် တစ်ယောက် မင်းတို့ထားအပ်သော သစ္စာယွင်း၍ ငါနှင့်တကွ ငါ့ပြည်ကိုကြံရန် ဇင်းမယ်မင်း ထံ စစ်ကူတောင်းလေပြီဟု မိန့်ဆိုပြီး ထိုတမန်တို့အား ငါလွှတ်သည်ရှိသော် တစ်ဖန်ပြန်၍ စေဦးမည်၊ မင်းခေါင်နှင့် စောမဟာရာဇ် စစ်အင်အားနှစ်ရပ်ပေါင်းသည်ရှိသော် ငါခံနိုင်ရန် ခက်ချိမ့်မည်ဟု ဆင်ခြင်၍ ဘုရင်မင်းခေါင်တစ်ယောက် စောမဟာရာဇ်ထံမှ ပြန်ကြားလာမှု မျှော်လက်စနှင့် ဆက်မျှော်စေရန် ကြံရွယ်လျက် တမန် ၁၂ ဦးတို့အား ကွပ်လိုက်လေသည်။

ဘုရင်မင်းခေါင် ရခိုင်သို့ချီကြောင်းကို သုရင်ရာဇာဓိရာဇ် ကြားသိလျှင်ကြားသိချင်း အင်းဝဘုရင်သည် ရခိုင်ကိစ္စပြီးပါက ဗန်းမော်သို့ ရှမ်းအရေးဖြေရှင်းရန် ချီပေဦးမည်၊ ထိုအခါ ကျွန်ုပ်တို့မွန်တပ်က ပုသိမ်မှ အင်နှင့်အားနှင့် ဆီးကြိုတိုက်ရသော် ရခိုင်ကို နိုင်လာသော်လည်း

စစ်ပန်းနေသော ညီမင်းခေါင် ၎င်္ဂကြံရည်ကို ခံနိုင်မည်မဟုတ်ဟု သုံးသပ်၍ ပုသိမ်မှ ငံ့လင့်နေသော်လည်း အင်းဝတပ်တို့ လာလမ်းမပြန်ဘဲ ဇန်းမော်သို့ အမြန်ချီကြသောကြောင့် ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် ပုသိမ်တွင် မဆုံဖြစ်တော့ပေ။

ရခိုင်စားသည် ဘုရင်မင်းခေါင်၏ ကြံရည်ကို မခံနိုင်၍ ပြေးသဖြင့် ရခိုင်ကိုရလေ၏။ ရခိုင်ကိုရသော် သမီးတော် စောပြည့်ချမ်းသာနှင့် သမက် ကာမဏိတို့ နေကြလေသည်။ ရခိုင်မင်း၏သား နရမိတ်လှလည်း သံတွဲပြေးလေသည်။ ထိုနရမိတ်လှသည် သံတွဲတွင် မနေဝံ့၍ ပုသိမ်ရှိ ရာဇာဓိရာဇ်ထံ ခစားရာ သုရှင်လည်း နရမိတ်လှကို ကောင်းစွာလက်ခံ၍ ထိုက်သင့်သော ဆုလာဘ်ကို ပေးလေသည်။ ထို့နောက် လူငါးထောင်ပါ တပ်ကြီးနှစ်တပ်ကို ဆင်မြင်းများစွာဖြင့် "တပ်မှူး"၊ "စစ်ကဲ"များ ခန့်၍ ဦးစွာ သံတွဲကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမှ ရခိုင်ကိုလည်းကောင်း ချီ၍ ကြံစေ၏။ နရမိတ်လှကိုလည်း ဗိုလ်ပါများနှင့်အတူလိုက်စေပြီး အရေးပြီးပါက ရခိုင်တွင် နရမိတ်လှကို နန်းတင်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ဦးစွာ သံတွဲတွင်ဖြစ်စေ၊ ရခိုင်တွင်ဖြစ်စေ တရကြမ်းမတိုက်စေလျက် စည်းရုံးသိမ်းသွင်းရန်နှင့် မနာခံမှသာ တိုက်ရန်တို့ကိုပါ တပ်မှူး၊ စစ်ကဲတို့ကို မှာကြားလိုက်သည်ဖြစ်၏။ မှာကြားသည့် သိမ်းသွင်းစည်းရုံးခြင်းနည်းဖြင့် သံတွဲသည်လည်းကောင်း၊ ရခိုင်သည်လည်းကောင်း သုရှင် ရာဇာဓိရာဇ်၏ ဘုန်းသမ္ဘာအောက် ရောက်ခဲ့ပါပေတော့သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင်ပင် ရခိုင်ကိုကြံစဉ်က သမိန်သံလှစ်နှင့် သမိန်လောက်နီရဲတို့ကို မွန်စစ်ဦး စီးနင်းမှု၊ ရခိုင်ဘုရင်သားတော် နရမိတ်လှ၏ အတင်းထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ဖိတိုက်သည့် ဗျူဟာများကြောင့် ကာမဏိတပ်ပျက်၍ အပြေးတွင် မွန်တို့ဖမ်းဆီးမှုကြောင့် ကာမဏိအပါအဝင် ဘုရင်မင်းခေါင်၏သမီးတော် စောပြည့်ချမ်းသာနှင့်တကွ တပ်မင်း၊ ဗိုလ်ပါ သူရဲသုံးထောင်ဝန်းကျင်ခန့်တို့အား "သုံ့"အဖြစ် လက်ရဖမ်းဆီး ရရှိခဲ့ပါသည်။ လက်ရဖမ်းမိသူများအား ပုသိမ်တွင် ပုသိမ်စားအမတ်ဒိန်သို့ ဆက်လေသည်။ အမတ်ဒိန်လည်း သုရှင်ထံ ကာမဏိနှင့် စောပြည့်ချမ်းသာတို့အား ရခိုင်ကို သိမ်းပိုက်စဉ် ဖမ်းမိသောကြောင့် သုရှင်အား လာရောက်ဆက်သရန် ယခုပုသိမ်သို့ ရောက်ပြီဖြစ်ကြောင်း စာဖြင့်လျှောက်ထားရာ သုရှင်လည်း လွန်စွာ ပီတိဖြစ်ပြီး အမတ်ကြီး မဟာသမွန်အား ပုသိမ်သို့လွှတ်၍ ကာမဏိနှင့် စောပြည့်ချမ်းသာတို့အား ကြိုစေလေသည်။

သို့ရာတွင် ပုသိမ်တွင် ကာမဏိ အဆိပ်သောက်၍ အသက်ဆုံးသဖြင့် စောပြည့်ချမ်းသာကိုသာ မဟာသမွန် ကြိုဆိုပြီး ဟံသာဝတီသို့ ဆောင်ခဲ့သည်။ ပဲခူး (ဟံသာဝတီ) သို့ရောက်သော် ရာဇာဓိရာဇ်လည်း စောပြည့်ချမ်းသာကို မိဖုရားမြှောက်လိုက်လေသည်။ ရခိုင်ကိုအောင်မြင်ရာ မူလကတိအတိုင်း နရမိတ်လှကို ထီးဖြူဆောင်း၍ ရခိုင်နန်းသို့တင်ခဲ့ပြီး မြန်မာ့ပန်းဆယ်မျိုး ပညာရှင်များ၊ လက်သမားများ၊ လွှသမားနှင့် ရက်ကန်းသမားများမှ တော်သူ၊ တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်သူ ခြောက်ဆယ်ခန့်ကိုလည်း ပဲခူးသို့ အောင်ပွဲရမွန်စစ်သည်တို့နှင့်အတူခေါ်ရန် မိန့်မှတ်၍ ခေါ်ဆောင်စေလေသည်။

ဇန်းမော်ရှမ်းတို့အား နှိမ်နင်းနေစဉ်တွင် ရခိုင်ပျက်၍ သမီးနှင့် သမက် ရာဇာဓိရာဇ်ရသည်ဟု ကြားရသဖြင့် ဘုရင်မင်းခေါင်သည် ဒေါသအမျက် လွန်စွာထွက်ခြင်းနှင့်အတူ သည်ဇန်းမော်ရှမ်းများ ပုန်စားသဖြင့် ငါလာရောက်နှိမ်နင်းရသဖြင့် ငါ့သမီးနှင့် သမက်တို့ သူ့လက်ပါရသည်၊ သောင်းကျန်းသည့် ဇန်းမော်ရှမ်းတို့အား သားမယားနှင့်တကွ ကွပ်၍

ရေတွင် ဖျောက်စေဟုမိန့်၍ စစ်သည်ဗိုလ်ပါရဲမက် တစ်သိန်းငါးသောင်းနှင့်အတူ မြင်းများ၊ ငှေ့ဆင်များ၊ ဆင်မကြီးများနှင့် ဘုရင်မင်းခေါင်ကိုယ်တိုင် ရမည်းသင်းစစ်ကြောင်း၊ တောင်ငူစစ်ကြောင်းတို့မှ ပဲခူးသို့ ချီတော်မူလေသည်။

ဘုရင်မင်းခေါင် စစ်ချီလာကြောင်းသိရသဖြင့် ရာဇာဓိရာဇ်လည်း ဟံသာဝတီမှ စစ်တောင်းသို့ ဗိုလ်ပါအလုံးအရင်းဖြင့် ချီလေ၏။ စစ်တောင်းတွင် ခေတ္တတပ်တည်ပြီးနောက် ထိုမှတစ်ဖန် ဒေးပတဲ၊ ၎င်းမှ ဆရိမ်သို့ ချီပြန်၏။ ခံတပ်ကို သုရှင်အမိန့်အရ မဆောက်ဖြစ်သေးချေ။ ဗိုလ်မင်း–မင်းကြီးသမိန်ဗြာဇ္ဈ၏ လျှောက်တင်ချက်အရ သုရှင်မှ လဂွန်းအိန်အား အင်းဝ၏စစ်အခြေအနေကို ထောက်လှမ်းရန်နှင့် မျက်မြင်တွေ့ရှိပြီးမှသာ ပြန်လာ၍ သံတော်ဦးတင်ရန် စေလိုက်လေသည်။ အင်းဝစစ်ချီသံကို လဂွန်းအိန်ကြားသဖြင့် သစ်ပင်ထက်မှ တက်၍ကြည့်ရာ အင်းဝစစ်သည် ဆင်မြင်းဗိုလ်ပါတို့သည် သမုဒ္ဒရာထက်မှ လိမ့်၍တက်လာသော ရေလှိုင်းနှယ်ပင်။ ရှေ့ဆုံးမှ ရှမ်းချည်းသက်သက်သာ ရှေ့ဖျားတပ်အနေနှင့် ချီလာသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ရှမ်းတို့ချောင်းအကူးတွင် လဂွန်းအိန် နှစ်ဖက်ညှပ်၍တိုက်ရာ ရှမ်းတို့အကျများ၍ အထိလည်း အတော်ပင်နာ၍သွားလေသည်။ နောက်မှလိုက်လာသော တပ်များ အင်အားများသဖြင့် လဂွန်းအိန်တို့လည်း လာလမ်းအစား တောလမ်းကိုရွေး၍ ဆင်၊ မြင်းများ အသွားအလာခက်ခဲစေရန် သစ်ပင်များကိုခုတ်လှဲ၍ အတားအဆီးများပြု၍ သုရှင်ရှိရာတပ်မသို့ အရောက်ပြန်ခဲ့လေသည်။ ရာဇာဓိရာဇ်လည်း စစ်ကိုမြင်ခဲ့သလော၊ အင်အားမည်မျှဖြစ်နိုင်မည်နည်းဟုလည်းကောင်း၊ ဗိုလ်မင်းသမိန် ဗြာဇ္ဈကလည်း မြင်ခဲ့သည်မှာ စစ်ဖျားလော၊ စစ်မလောဟူ၍ မေးမြန်းကြရာ လဂွန်းအိန်မှ မြင်ခဲ့ရပါကြောင်း၊ အင်အားတစ်သိန်းကျော်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းကြောင်းနှင့် စစ်မကိုပါ မြင်ခဲ့ရပါကြောင်း ပြန်လည်ဖြေကြားခဲ့လေသည်။

ရာဇာဓိရာဇ်လည်း စစ်တောင်းမှတပ်ကို ခွာစဉ်တွင် ဆန်စပါးရိက္ခာတို့ကို မီးထင်းတိုက်လေသည်။ ပန်းကျော်သို့အရောက်တွင် မြေ၊ ရေအနေအထားအရ တပ်ကို ခိုင်ခံ့စွာတည်ပြီး ဘုရင်မင်းခေါင်တို့အား ငံ့လင့်၍နေလေသည်။ ထိုစဉ်တွင်ပင် ပုသိမ်စားအမတ်ဒိန်၏ ပုသိမ်တပ်မစစ်ကူအဖြစ် ရောက်ရှိလို့လာသည်ဖြစ်၏။

ဘုရင်မင်းခေါင်သည် အင်းဝမှစစ်ချီ၍ တောင်ငူအောက်ရှိ မွန်ကျေးရွာတို့ရောက်သည်မှစ၍ စစ်ချီရာတစ်လျှောက် တွေ့သမျှသော မြို့များ၊ ရွာများအား မီးထင်းတိုက်စေ၏။ ကျွဲ၊ နွား၊ ဝက်၊ ကြက်နှင့် စပါးဆန်ရေ ရိက္ခာ စားသောက်သည်များကို စားသုံး၊ သယ်နိုင်သည်များကို သယ်ဆောင်၊ အကြွင်းတို့အား မီးထင်းတိုက်၍ဖျက်စေ၏။ ပန်းကျော်သို့ ရောက်ရှိ တပ်အထိုင်ကို လုံခြုံစေ့စပ်စွာ ချထားသော ရာဇာဓိရာဇ်၏ ဟံသာဝတီစစ်ကိုလည်း ထိရောက်စွာ မတိုက်ခိုက် မချေမှုန်းနိုင်၊ စစ်သည်ဗိုလ်ပါရဲမက်တို့လည်း ရခိုင်စစ်၊ ဗန်းမော်စစ်တို့ကြောင့် နာသူနာ၊ ပန်းသူပန်းနှင့် ရှိနေသည်ဖြစ်ပေ၏။ စစ်ကို ကြာရှည်စွာရပ်နားထားပါက ရဲမက်ဗိုလ်ပါတို့ စိတ်ဓာတ်ကြွခိုင်မှု ယိုယွင်းလာနိုင်ခြင်း၊ စစ်ကိုနုတ်၍ လာလမ်းအတိုင်း ပြန်မည်ဆိုပြန်လျှင်လည်း အင်းဝသိက္ခာမကြွင်းနိုင်။ သို့အပြင် လမ်းတွင်လည်း ရိက္ခာပြတ်ခြင်း၊ ရိက္ခာမရနိုင်ခြင်းတို့ကို ကြုံတွေ့ရမည်ကလည်း မချွတ်ကေန်ပင်။ ယခုပင်လျှင် ရိက္ခာရရှိရေးကား ရတက်မအေးဖွယ်ရှိချေပြီဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်နေပေသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ရာဇာဓိရာဇ်ကလည်း အင်းဝဘုရင်၏ ရဲမက်တို့သည် တောအုပ်ကိုလွန်၍ လွင်ပြင်ကိုဖြတ်ပြီးရိက္ခာမရှာနိုင်ရာတောအုပ်မှတစ်ဆင့် ဝေ့ဝိုက်၍ အခြား တောကြိုအုံကြားကိုဖြတ်ပြီး ရိက္ခာရှာပုံရသည်ဟု အထောက်တော်များထံမှရသည့်သတင်းကို အခြေတည်၍ သမိန်အဝနံနိုင်ကို စစ်သည်ရဲမက်သုံးထောင်ခန့်နှင့် အင်းဝသားတို့ ရိက္ခာရ၍ အပြန်တွင် ချုံခိုတိုက်ခိုက်စေရာ သမိန်အဝနံနိုင်တို့လည်း သုံ့ပန်းလေးရာဝန်းကျင်ခန့်၊ တိုက်ဆင်နှင့် ဆင်မကြီးရှစ်စီး၊ မြင်းသုံးဆယ်တို့ကိုရ၍ သုရှင်ရာဇာဓိရာဇ်အား ဆက်သလေသည်ဖြစ်၏။ ရာဇာဓိရာဇ်လည်း လွန်စွာအားရ၍ သမိန်အဝနံနိုင်ကို "သမိန်အင်းဝ မင်းကြီး" ဟူသောဘွဲ့အမည်ကို ပေးအပ်သမုတ်လေသည်။

"မွန်သူရဲကောင်း လဂွန်းအိမ် ပြောသကဲ့သို့ 'စစ်တို့၏ သဘောတွင် သစ္စာသည် မှန်ကန်သည် ရှိပါ၏လော' ဟူ၍သာ စာရေးသူအနေနှင့် မိမိကိုယ်ကို အထပ်ထပ်မေးမြန်း နေမိပါသည်။"

အင်းဝဘုရင်မင်းခေါင်လည်း အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို သုံးသပ်၍ ရွှေပေပေါ်တွင် သံစာရေး၍ အင်းပဲသူကြီးမှတစ်ဆင့် ရာဇာဓိရာဇ်အား အပြစ်အနည်းငယ်ဖို့သည့် ပုံစံနှင့်အတူ ၎င်းအနေနှင့် စစ်နုတ်၍ အင်းဝသို့ပြန်ပြီဖြစ်ကြောင်းစေလေသည်။ ရာဇာဓိရာဇ်ကလည်း ဘုရင်မင်းခေါင်အား အပြစ်ဖို့သည့် အကြောင်းအရာကို အင်းပဲသူကြီးအား မှာလိုက်လေသည်။ နောက်ဆုံးတွင်တော့ သူ့အပြစ်၊ ငါ့အပြစ်များကို စွန့်ပယ်၍ "ယောလိုင်းသောင်စီဘုရား"တွင် နှစ်ဖက်မှူးကြီးမတ်ငယ်တို့ သစ္စာပြုကြရန် အချိန်းအချက်လုပ်ပြီး စစ်နုတ်၍ပြန်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဘုရင်မင်းခေါင်မှ အင်းပဲသူကြီးအား သုရှင်ရာဇာဓိရာဇ်ထံ လျှောက်တင်ရန် မှာကြားခြင်းကို အင်းပဲသူကြီး လျှောက်တင်၍ သုရှင်ရာဇာဓိရာဇ် ကြားသိရပြီးနောက် သစ္စာပြုမည့် သဲသောင်ပြင်ပေါ်ဝယ် ဓား၊ လှံ လက်နက်တို့ကို တင်ကြိုမြှုပ်ထားစေ၍ မြသီတင်း (ပြည်-ရွှေဆံတော်) ဘုရားတွင် ပြုခဲ့သောသစ္စာကို အလွယ်တကူ ချိုးဖောက်သူ အင်းဝဘုရင် မင်းခေါင်နှင့် နောက်လိုက်ဗိုလ်ပါများ ရနိုင်သမျှတို့ကို အကုန်ဖမ်းရန် အမိန့်ချမှတ်လိုက်လေသည်။

မွန်ဘက်မှ သမိန်ဗြာဇ္ဇနှင့် မြန်မာဘက်မှ မြင်စိုင်းသားသရေစည်သူတို့အတွဲက ဦးဆောင်၍လည်း

ကောင်း၊ မွန်ဘက်မှ လဂွန်းအိန်၊ မြန်မာဘက်မှ မိုးညှင်းသတိုးတို့အတွဲက နောက်ဆုံးမှ လိုက်ပါ၍လည်းကောင်း သစ္စာပြုရန် နှစ်ဖက်သူရဲကောင်းစုံစွာတို့ သစ္စာပြုမည့်နေရာသို့ သွားကြလေသည်။ ထိုသို့သွားစဉ်တွင် မိုးညှင်းသတိုးက လဂွန်းအိန်အား "ယခု ငါတို့ပြုမည့် သစ္စာသည် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ပါလား သို့တည်းမဟုတ် ဖောက်ပြန်မှုများဖြစ်ဦးမည်လား" ဟု မေးရာ လဂွန်းအိန်က "သတိုးရေ စစ်တို့ရဲ့သဘောတွင် သစ္စာသည် မှန်သည် ရှိဖူးပါ၏ လော" ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားအပြီးတွင် မိုးညှင်းသတိုးက မြန်မာဘက် အကြီးအမှူးဖြစ်သူ မြင်စိုင်းသားသရေစည်သူထံသွား၍ "ယခုပြုသည့်သစ္စာသည် မမှန်၍ မသွားကြပါနှင့်တော့" ဟု တင်ခဲ့သဖြင့် သစ္စာပြုပွဲလည်း ပွဲမတိုင်မီပင် ပျက်ခဲ့ရပါတော့သည်။

ဤနေရာတွင် မွန်သူရဲကောင်း လဂွန်းအိန်ပြောသကဲ့သို့ "စစ်တို့၏သဘောတွင် သစ္စာသည် မှန်ကန်သည်ရှိပါ၏လော" ဟူ၍သာ စာရေးသူအနေနှင့် မိမိကိုယ်ကို အထပ်ထပ် မေးမြန်းနေမိပါသည်။ အမှန်မှာ ပန်းကျော်ချောင်းသဲသောင်ပြင်တွင် လက်နက်များ ကြိုတင် မြှုပ်ထား၍ အနိုင်ယူခြင်းသည် အကောက်ကြံခြင်းတစ်မျိုးဖြစ်သဖြင့် ၎င်းအပြုအမူကို မနှစ်သက်သော မွန်သူရဲကောင်းမှ မိုးညှင်းသတိုးအား အထက်ပါအတိုင်း ပြောလိုက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဗမာသူရဲကောင်း မိုးညှင်းသတိုးတို့၊ မွန်သူရဲကောင်းလဂွန်းအိန်တို့ကား သမိုင်း မှတ်တမ်းများထဲတွင် ကျန်ရစ်၍နေခဲ့ပေပြီဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ဘဝ အနိမ့်အမြင့်များ၊ ဆင်နွှဲ ခဲ့ဖူး၊ ကျော်ကြားခဲ့ဖူးသော တိုက်ပွဲများကား ဟိုးအတိတ်ဆီမှာပင်။ ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် ဘုရင် မင်းခေါင်တို့၏ နှစ် ၄၀ စစ်ပွဲကား နှစ်ဖက်ညီနောင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ အသက်သွေးချွေး၊ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့သည်လည်း ဘက်နှစ်ဖက်တွင် ကြီးစွာဆုံးရှုံးမှုများကိုသာ ပိုင်ဆိုင် ခဲ့ကြရပါပေသည်။ နှစ်၊ လ၊ ရာသီတို့ အလီလီပြောင်းရွှေ့ခြင်းအရ သက္ကရာဇ်အဟောင်းတို့ နေရာတွင် သက္ကရာဇ်အသစ်တို့ အစားနေရာယူခဲ့ကြပေသည်။

ကလေးဘဝ ညအိပ်ရာဝင် အဘွားဖြစ်သူ ပြောပြဖူးသော ပုံပြင်လေးတစ်ပုဒ်ကလည်း ခေါင်းထဲသို့ ရောက်လာခဲ့ပါတော့သည်။

တစ်ခါသော် သူကြွယ်လင်မယားသည် သားငယ်နှင့်အတူ ၎င်းတို့ကိုးကွယ်သော ရသေ့တစ်ပါး၏ကျောင်းသို့ သွားရောက်ခဲ့ကြလေသည်။ သူကြွယ်လင်မယားနှင့် ရသေ့ကြီး တို့ စကားစမြည်ပြောဆိုနေကြချိန်တွင် သားငယ်သည် ၎င်းတို့အနီးတွင် ဂျင်ပေါက်ကစား နေလေသည်။ တစ်ခါသော် ကလေးငယ်၏ဂျင်သည် အနီးရှိ တွင်းတစ်တွင်းထဲသို့ ကျသွား ၍ကလေးငယ်သည် တွင်းအတွင်းမှဂျင်ကို နှိုက်၍ယူလိုက်ရာ ကလေးငယ်အား တွင်းအတွင်းရှိ မြွေတစ်ကောင်မှ ပေါက်လိုက်သဖြင့် ကလေးငယ်လည်း ဗုန်းခနဲလဲ၍ မြွေဆိပ်တက်၍ နေ လေသည်။ ထိုအခါ ကလေးငယ်အား ရသေ့ကြီးနှင့် သူကြွယ်လင်မယားတို့သည် ပွေ့ချီ လဲလျောင်းနေစေ၍ ရသေ့ကြီးက ခေါင်းရင်းမှလည်းကောင်း၊ သူကြွယ်မောင်နှံတို့က ကလေး ငယ်၏ ဝဲ၊ ယာတစ်ဖက်တစ်ချက်စီမှ နေကြပြီးနောက် သူကြွယ်ကတော်မှစတင်၍ –

– "မိမိသည် မှန်ရာကို သစ္စာဆိုပါမည်။ နှစ်ဖက်မိဘများ စုံဖက်ပေး၍သာ ဤ သူကြွယ်နှင့်လက်ဆက်၍ သားလေးပင်ထွန်းကားခဲ့ပါပြီ။ မိမိသည် လက်ထပ် သည့်အချိန်မှစ၍ ခင်ပွန်းဖြစ်သူ သူကြွယ်အား ချစ်မြတ်နိုးခြင်း အလျဉ်းမရှိခဲ့ပါ။

ထိုသစ္စာမှန်ကန်ပါက သားကလေး၏ မြွေဆိပ်သည် ပေါင်အောက်ပိုင်းမှလျှော ကျ၍ လှုပ်နိုင်ရှားနိုင် အကောင်းအတိုင်းပကတိဖြစ်ပါစေသား ...” ဟု သစ္စာဆိုရာ ကလေးငယ်၏ခြေထောက်တို့သည် လှုပ်ရှား၍လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုအခါ သူကြွယ်ကြီးကလည်း ...

– “မိမိသည် ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်မှ သူကြွယ်ဖြစ်၍ သူကြွယ်ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ သူကြွယ်တို့မည်သည် လှူကြ၊ တန်းကြရပါသဖြင့် မိမိလည်း လှူခဲ့တန်းခဲ့ပါ သည်။ ထိုသို့လှူသော်ငြားသော်လည်း စေတနာကား အလျဉ်းပါရှိခြင်း မရှိပါ။ ဤသစ္စာစကားမှန်ကန်ပါက သားငယ်ကလေး၏ မြွေဆိပ်သည် ရင်ဘတ်အောက် ပိုင်းသို့ လျှောကျသက်ဆင်း၍ အကောင်းအတိုင်း ဖြစ်ပါစေသား ...” ဟု သစ္စာပြုရာ ကလေးငယ်၏မြွေဆိပ်သည် ရင်ဘတ်အောက်သို့ လျှောကျသွားလေသည်။ တစ်ဖန် ရသေ့ကြီးကလည်း ...

– “မိမိသည် ရသေ့ရဟန်းစတင်ပြုသည့်နေ့မှ ယနေ့တိုင် သာသနာ့ဘောင်တွင် ပျော်မွေ့ခြင်းမရှိပါ။ ထိုသို့ပျော်မွေ့ခြင်းမရှိလျက်နှင့်ပင် ရသေ့ဝတ်ဖြင့်နေလျက် ရှိပါသည်။ ထိုသစ္စာစကားမှန်ကန်ပါက ကလေးငယ်၏ မြွေဆိပ်သည် ဦးခေါင်းမှ ခြေဖဝါးတိုင် လုံးဝထွက်၍ အကောင်းပတိဖြစ်ပါစေသား ...” ဟု သစ္စာပြုရာ ကလေးငယ်သည် ငုတ်တုတ်ထထိုင်၍ ယခင်အတိုင်း ဆော့ကစား၍နေလေ တော့သည်။ ဤတွင် သူကြွယ်ကတော်ကြီးက မိမိသည် သစ္စာတရားကို ယုံကြည် ပါသဖြင့် ယနေ့မှစ၍ အသက်ထက်ဆုံး သူကြွယ်အပေါ် စုံမက်ချစ်ခင်ကျွမ်းဝင်၍ ပေါင်းဖက်ပါတော့မည်ဟုလည်းကောင်း၊ သူကြွယ်ကြီးမှလည်း မိမိလည်း ဒါန စိတ်အပြည့်ဖြင့် အလှူအတန်းများကို ပြုပါတော့မည်ဟုလည်းကောင်း၊ ရသေ့ကြီး ကလည်း မိမိလည်း ယနေ့မှစ၍ သာသနာတော်ဝယ် စိတ်ကိုထား၍ ဘာဝနာ များ ပွားများကာ ပျော်ရွှင်စွာနေပါတော့မည်ဟု လည်းကောင်း အသီးသီး ကတိ စကားများ ပေးကြလေတော့သည်။

သစ္စာပြုကြရာတွင် ကောင်းပေ့ ညွန့်ပေ့အရာများထက် အမှန်တရားကိုသာ ညွှန်း ပြု သက်သေတည်၍ ပြုသင့်သည်ဟူသော မှတ်သားဖွယ်တစ်ခုကိုလည်း ရရှိခဲ့ပါသည်။ ကတိ သစ္စာပြုကြရာတွင်လည်း စစ်တွင်း၊ စစ်ပကို မဆိုထားပါဘိ မိမိတို့တာဝန်ယူနိုင်သည့်၊ စောင့် ထိန်းနိုင်သည့်အရာများကိုသာ ထိန်းသိမ်းစောင့်သိခြင်းက အခရာကျပေသည်။

ကတိသစ္စာမတည်ပါက ဆေးဖက်ဝင်သော သစ်မြစ်၊ သစ်ဉ၊ သစ်ရွက်တို့ ကတိသစ္စာ မတည်သူအတွက် ဆေးဖက်ဝင်မည်မဟုတ်ချေ။ ကတိသစ္စာတည်မြဲပါမူ နွယ်မြက်သစ်ပင် တို့ပင် ဆေးဖက်ဝင်ချေသည်။ သို့ကြောင့် မည်သည့်အခြေအနေမျိုးနှင့်ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံရ သည်ရှိငြားအပ်လည်း ပေးသောသစ္စာ၊ ထားသောကတိ၊ အတည်ဖြစ်ကြပါမှ “ကတိသစ္စာ တည်မြဲပါက နွယ်မြက်သစ်ပင်တို့လည်း ဆေးဖက်ဝင်မည်” ဖြစ်ပေသတည်း။

ရဲမာန်အောင် (RASU)

arhyjzpfwbpf Doef;Mrf;jcav;

UAC

"ငပလီကမ်းခြေ၏ သဘာဝအလှအပရှုခင်းများ၊
ဆိတ်ငြိမ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်၊ ကျယ်ဝန်းလှပသည့်
ပင်လယ်ကြီး၊ သဲသောင်ပြင် ကမ်းခြေတန်းနှင့်
လူစုလူဝေးမများလှသည့် အခြေအနေများကို
ဦးစားပေး အမှွမ်းတင်ကြသည်။"

ကီလိုမီတာ ၂,၂၀၀ထက်ကို ပိုပြီးရှည်သေးသည့် ကမ်းရိုးတန်းရှိသော မြန်မာပြည်ကြီးတွင် အလည်အပတ်သွားနိုင်သည့် ကမ်းခြေလေးတစ်ခုတောင်မျှ သင်ရှာမတွေ့ဘူးဆိုလျှင် သင့်အပြစ် လုံးလုံးဖြစ်သွားပါမည်။

ကမ္ဘာတစ်ဝန်း အကောင်းဆုံးဟူ၍ အစဉ်အဆက် အဆင့်ရှိခဲ့သည့် တစ်ခုတည်းသော ကမ်းခြေကို ပြောခိုင်းပါက ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ငပလီကမ်းခြေကို ညွှန်ရပါလိမ့်မည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ အလည်အပတ် လာသူများအဖို့ကတော့ ချောင်းသာကမ်းခြေက လူရှုပ်လွန်းလှပါသည်။ ငွေဆောင်ကမ်းခြေကမူ ပြောရလျှင် သဘာဝထက် စီးပွားရေးပိုဆန်ပုံရသည်။ မြန်မာပြည် အနောက်ဘက်ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ကျန်နေရာများမှာလည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲဆိုသော အနေအထားၵသာ ရှိကြသေးသည်။

နိုင်ငံ၏ တောင်ဘက်ပိုင်းတွင်မူ ကမ်းခြေဟူ၍ သတ်မှတ်ထားနိုင်သော စက်စဲ၊ မောင်းမကန် စသည့် ကမ်းခြေများရှိသည်။ သို့ရာတွင် ထိုကမ်းခြေများမှာ ခွေးလေခွေးလွင့်များကြောင့် သတိထားရသည့်အနေအထား၌ ရှိကြသည်။ ခွေးများက အနံ့ခံလိုက်သည်ကို ရှောင်နေရသည်နှင့် သူတို့၏ အညစ်အကြေးများကို ရှောင်ပြီး ကမ်းခြေတစ်လျှောက် အေးအေးလူလူ လမ်း လျှောက်နိုင်ကြပါမည်လား။ ပင်လယ်ကြီး၏ကျယ်ပြန့် လှသည့်ရှုခင်းနှင့် သန့်ရှင်းလတ်ဆတ်သောလေ ရှူနိုင်ဖို့အရေး အတော်လေးတွေးရမည့်အဖြစ်မျိုးဟူ၍ ဆိုရပါမည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ကောက်ယူခဲ့သည့် Tripadvisar.com Reviewers များ၏ အဆိုအရ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကောင်းဆုံးသောနံပါတ်တစ် စာရင်းဝင် ငပလီကမ်းခြေသည် နောက်ပိုင်းတွင် ထိပ်ဆုံး (၁၀) (Top-10) အဆင့်မှ ကျဆင်းသွားခဲ့သော်လည်း ကမ္ဘာ့အကောင်းဆုံးကမ်းခြေအဆင့် (၂၀) မှ (၂၅) အထိ အမြဲထိန်းသိမ်းထားခဲ့သည်။

အနောက်နိုင်ငံများက ဦးဆောင်သည့် "Avoid Myanmar 2021 + Campaign" စီမံချက်နှင့် Mainstream Media Misinformation များ လုပ်ခဲ့ကြသော်လည်း ငပလီကမ်းခြေက သူ၏ထိပ်ဆုံးအဆင့်ကို ထိန်းနိုင်ဆဲပဲ ဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေကြားတွင် ငပလီကမ်းခြေကို ရှုမြင်သုံးသပ်ဝေဖန်အကဲဖြတ်သူများက ချီးမွမ်းမြဲ ချီးမွမ်းဆဲပဲဖြစ်သည်။

ငပလီကမ်းခြေ၏ သဘာဝအလှအပရှုခင်းများ၊ ဆိတ်ငြိမ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်၊ ကျယ်ဝန်းလှပသည့် ပင်လယ်ကြီး၊ သဲသောင်ပြင် ကမ်းခြေတန်းနှင့် လူစုလူဝေးမများလှသည့် အခြေအနေများကို ဦးစားပေး အမွှမ်းတင်ကြသည်။

သဲသောင်ပြင်က သဲများက အလွန်နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသည်၊ ကိုင်လိုက်လျှင်လည်း ချောမွေ့သည့်ရသကို လက်မှာခံစားမိသည်။ ရေပြင်ထဲက ရေများမှာ ဖန်သားကဲ့သို့ ကြည်လင်

သည်။ တွေ့ရသူများ၊ ကမ်းခြေအပန်းဖြေစခန်းက ဝန်ဆောင်မှုပေးနေကြသည့် လူတွေ အပေါ် အဝင် အထူးသဘောကောင်းကြသည်။ အကောင်းတွေထဲမှာမှ အထူးကောင်းသည်ဟု ပြောရမည်မှာ ဈေးနှုန်းများပါ။ ငပလီကမ်းခြေက ပစ္စည်းမျိုးစုံ Item အမျိုးမျိုးအတွက် ဈေးနှုန်းက အထူးကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဈေးနှုန်းများဟု ဆိုကြသည်။

လူသူထူထပ်မနေဘူးဟု ပြောခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သီးခြား ပုဂ္ဂလိကပိုင်ကမ်းခြေလေး တစ်ခုအနေနှင့် ငပလီ၏အပြစ်ကို ရှာချင်လျှင်တောင် အပြစ်ရှာလို့တွေ့မည်မထင်ပါ။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိတဲ့ ကမ်းခြေများအားလုံးထဲတွင် သီးသန့် ပုဂ္ဂလိကကမ်းခြေဟု ခံစားမှုပေးနိုင်မည့် ငပလီကမ်းခြေပါ။

လက်ရှိအခြေအနေများနှင့် မြေပြင်လက်တွေ့ အခြေအနေကို သိရဖို့အတွက် ၂၀၂၃ ခရစ်စမတ်ပိတ်ရက်တွင် ကျွန်တော်တို့ ငပလီကို ရောက်ခဲ့ကြသည်။

ငပလီအရောက်

ငပလီကမ်းခြေတည်ရှိရာ သံတွဲမြို့က ရန်ကုန်မြို့မှနေ၍ ကားလမ်းခရီး သို့မဟုတ် လေကြောင်းလမ်းနှင့် သွား၍ရသည်။ ကားမောင်း၍သွားပါက လမ်းခရီးတွင် နေ့တစ်ဝက်

အချိန်ကုန်မည်။ ခေတ္တခဏတစ်ဖြုတ် နားနေမှုများအပါအဝင်။ ထို့ကြောင့် အချိန်ကုန် သက်သာစေရန် လေကြောင်းခရီးနှင့်သွားရန် အကြံပြုကြသည်။

အသွားအပြန်လေကြောင်း ခရီးစရိတ်မှာ နိုင်ငံခြားသားအတွက် ဒေါ်လာ ၂၄၀ ဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်းခရီးသည်များအတွက် ဒေါ်လာ ၁၈၀ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ့စီးပွားရေးအခြေအနေများ ပြောင်းလဲတိုးတက်လာမည့်တစ်နေ့ လေယာဉ်စရိတ်နှုန်းများ၌လည်း တန်းတူရှိလာမည် ဟု မျှော်လင့်ရသည်။

သံတွဲသို့ လေယာဉ်ဆိုက်သည်နှင့် သင်၏အထုပ်အပိုးပစ္စည်းများကို ယူပါ။ လေဆိပ် အဆောက်အဦ အဝင်ပေါက်တွင် ခရီးသည်တင်ကားများ စောင့်ဆိုင်းနေသည်ကို တွေ့ရမည်။

ကျွန်တော်တို့က Aureum Palace Hotel and Resort ၌ တည်းခိုကြရန် ဆုံးဖြတ် ခဲ့ပါသည်။

ခရစ်စမတ်ပိတ်ရက်များဖြစ်သော်လည်း ငပလီတွင် လာရောက်လည်ပတ်သူ အနည်းငယ်သာရှိသည်။ တော်ဝင်ဧည့်သည်များကဲ့သို့ ရောက်စမှပင် ဟိုတယ်၏ ကြိုဆို ဧည့်ခံမှုကို ရခဲ့ရသည်။ ဟိုတယ်တစ်ခုလုံး မန်နေဂျာမှအစ စားဖိုမှူးနှင့် ဌာနအားလုံးမှ ဝန်ထမ်းများမှာ ကိုယ်စီအလုပ်ကို စိတ်ပါ လက်ပါလုပ်နေကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ မကြားစဖူး ကျွန်တော်တို့ကို 'Butler' ဝန်ဆောင်မှုပါပေးခဲ့ပါသည်။

ခရစ်စမတ် ငါးရက်

ကျွန်တော်တို့ လေးညအိပ် ငါးရက်နေဖြစ်သည်။ လက်ရှိအချိန်၌ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း များကို သူပုန်များနှင့်အကြမ်းဖက်သမားများက နယ်စပ်ဒေသများတွင် တိုက်ခိုက်နေမှုများ ကြောင့် နိုင်ငံ၏အနောက်တံခါးဖြစ်သော ရခိုင်ဒေသတွင်လည်း အစိုးရမှ ကန့်သတ်ချက် အချို့ ထုတ်ထားရသည်။ ရေနက်ပိုင်းငါးဖမ်းခြင်းနှင့် ကုန်းလမ်းခရီးမှ ပမာဏကြီးသော ပစ္စည်းများ သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းကို ကန့်သတ်ထားပါသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် ပင်လယ်စာရွေးချယ်မှုများ၌ အကြိုက်ဆုံးဖြစ်သည့် ဆူးပါသည့် အခွံမာရှိသော ပင်လယ်သတ္တဝါနှင့် ကနုကမာများကို မရနိုင်ခဲ့ပါ။ သို့ပေမဲ့ ပုစွန်ထုပ်ကြီးများ၊ ခုံးကောင်များ၊ အခွံမာ ရှိသည့် စားကောင်းသည့် ရေသတ္တဝါနှင့် အခြားပင်လယ်စာများကို စားချင်စဖွယ် မှာယူနိုင်သည်။ ရက်ပိုင်းအတွင်း ကိုယ်အလေးချိန် တိုးဖို့ရာသာ မျှော်လင့် ရပေမည်။

ဟိုတယ်တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် Set Menu မှာ အထူးပင်အရသာရှိပြီး ဈေးနှုန်း တန်ဖိုးမှာလည်း သင့်တင့်လှသဖြင့် ကျွန်တော်တို့က Aureum ဟိုတယ်မှာပင် ညစာကို သုံးရက်တိုင်တိုင် အားပေးခဲ့ပါသည်။ ဒေသထွက်အစားအစာများမှာ အစပ်၊ အငန်၊ အချိုများ ကို ကျွန်တော်တို့နှစ်သက်သလို အတိုးအလျှော့ လုပ်ခိုင်း၍ ရပါသည်။

နံနက်စောစော ပင်လယ်ကမ်းစပ်၌ ရေကူးပြီး နောက် ဟိုတယ်ရှိရေကူးကန်တွင် လေ့ကျင့်ခန်းအချို့ လုပ်လိုက်လျှင် ငပလီကမ်းခြေကို ခံစားနိုင်ရန် ရွှင်လန်း တက်ကြွမှုများ အလုံအလောက် ရနိုင်ပြီဟုထင်ရသည်။

ကမ်းခြေတစ်လျှောက် စက်ဘီးစီးချင်သူများ အတွက်လည်း (FOC) စီစဉ်ထားသည်။ မြင်းစီး၊ လှေစီး ခြင်းများကိုလည်း ရွေးချယ်ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

အနီးအနား ကျွန်းလေးများဆီ လှည့်လည်ပြီး ပိုမိုကြည်လင်သည့်ရေပြင်နှင့် Snorkeling ရေငုပ်ခြင်း စသည် လုပ်လိုပါက နေ့တစ်ဝက်ငှားခ ဒေါ်လာ ၂၀ ပေး ပြီး သွားနိုင်သည်။ လှုပ်ရှားမှုများအပြီး ၎င်းကျွန်းများ အပေါ်၌ပင် စားသောက်ဆိုင်လေးများ ရှိ၍ နေ့လယ်စာ စားနိုင်သည်။ မြင်းစီးလိုပါက အချိန် ၁၅ မိနစ်အငှား အတွက် သုံးဒေါ်လာ ကုန်ကျမည် ဖြစ်သည်။

ကမ်းခြေအလည်အပတ်ခရီး၌ အုန်းရည် မသောက်ဖြစ်လျှင် သဘာဝမကျပါ။ လတ်လတ် ဆတ်ဆတ် အုန်းစိမ်းရည်ကို ဈေးနှုန်းချိုသာစွာ သောက် သုံးနိုင်သည်။ အငှားလှေများ ပင်လယ်ပြင် ခရီးဝေး မသွားစေလို၍ ရေနက်ပိုင်းငါးဖမ်းခြင်းနှင့် ကျောပိုး သယ်ဆောင်နိုင်သော ရေအောက်အသက်ရှူကိရိယာ ဖြင့် ရေငုပ်ခြင်းများကို လောလောဆယ်ဆယ်၌ ခွင့်မပြု ပါ။

နေ့လယ်စာများကို ဟိုတယ်ပြင်ပရှိစားသောက် ဆိုင်များ၌ စားလျှင်လည်း အဆင်ပြေပါသည်။ ကမ်းခြေ နှင့်အပြိုင် ဖောက်လုပ်ထားသည့် လမ်းမတန်းတွင် စားသောက်ဆိုင်များ တည်ရှိသည်။ ဈေးနှုန်းများက ဟိုတယ်ဈေးနှုန်းများ၏တစ်ဝက်သာရှိသည်။ ပင်လယ်စာ အစပ်အစားအစာ နှစ်သက်သူများအတွက် အထူး သင့် လျော်ပါသည်။

“အနီးအနား ကျွန်းလေးများဆီ လှည့်လည်ပြီး ပိုမိုကြည်လင်သည့် ရေပြင်နှင့်Snorkeling ရေငုပ်ခြင်း စသည် လုပ်လိုပါက နေ့တစ်ဝက် ငှားခ ဒေါ်လာ ၂၀ ပေးပြီး သွားနိုင်သည်။”

ကုန်စည်အရွှေ့အပြောင်းကို ကန့်သတ်ထားသော်လည်း ဘီယာနှင့်အရက်အမျိုးမျိုး ရနိုင်ပါသည်။ စားသောက်ဆိုင်တစ်ဆိုင် ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူ "သီဟ"၏ ပြောဆိုချက်အရ လိုချင်သော ကုန်ပစ္စည်းများကို လက်ရှိ လေကြောင်းခရီးဖြင့် တင်ပို့ပေးကြသည်။ ဈေးနှုန်းက အနည်းငယ် ပိုမြင့်သွားသည်။

ဟိုတယ် Villa ၌ ပင်လယ်ရှုခင်းကို အခန်းမှ တန်းမြင်ရသည်။ မနက်လင်းလင်းချင်း ပင်လယ်ပြင်အပြောကျယ်ကြီးကို ရှုမြင်ရခြင်း၊ ညတွင်လည်း ပင်လယ်ရေပြင်ပေါ် ဖြတ်သန်း တိုက်ခတ်လာသော လေနုအေးရှူရှိုက်ရင်း ဒီရေအသံများနှင့် နားယဉ်အိပ်ပျော်သည့် အရသာ ကို ခံစားဖူးသူများမှပင်သိနိုင်ပါမည်။ ဟိုတယ်ခန်းဝင်ပစ္စည်း ပရိဘောဂအသုံးအဆောင်များ မှာလည်း ခမ်းနားမှု အပြည့်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတကာ စံချိန်မီပါသည်။

ငပလီမှာတော့ အမှတ်ရစရာ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားစရာတွေအပြည့်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံခြားသား အချို့လည်းတွေ့ရသည်။ အများစုမှာ မိသားစုပါဝင်ကြသည်။ Covid မတိုင်မီ အချိန်များမှ အလည်လာသူဦးရေကို မမီနိုင်သေးပါ။ လေဆိပ်မှာ နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးက မေးသံကြား လိုက်သည်။ "ဒီမှာ လုံခြုံရဲ့လား" နှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအရာရှိ နှစ်ဦးလုံးက "သိပ်ကို လုံခြုံတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အာမခံတယ်" ဟု ပြန်ပြောခဲ့သည်။

ဟိုတယ်ဝန်ထမ်းများ၊ ဒေသခံလူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း နေရေးထိုင်ရေး၊ ကမ္ဘာ့နာမည်ရ ကမ်းခြေအဖြစ်တည်ရှိရေး အားလုံးက ရှေ့ရေးရင်မအေးဖွယ်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာကြီး ပိုမိုကောင်းမွန်ဖို့က ကမ္ဘာပေါ်မှာနေသူအားလုံး၏ တာဝန်ဟုဆိုကြသည်။ ပြည်တွင်း

နေသူများ မေ့နေကြသည့် သီးသန့်ကမ်းခြေပလီကို ရက်အနည်းငယ်သွားရောက်လည်ပတ်စေချင်လှပါသည်။

နောင်တရဖို့ အလျဉ်းမရှိပါဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ထို့အတူပင် ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုလည်ပတ်ခဲ့သော ရခိုင်ပြည်နယ် သံတွဲမြို့ရှိ ငပလီ ကမ်းခြေရှိ "Aureum Palace Hotel and Resort" ကဲ့သို့ပင် ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ နေထိုင်ရာ ဒေသအသီးသီးတွင်လည်း ဤကဲ့သို့သော တည်းခိုစရာ၊ လေ့လာစရာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံတို့ဖြင့် ဖွင့်ထားသည့် ဟိုတယ်တို့ကိုလည်း သွားရောက်တည်းခို လေ့လာ၍ ၎င်းအကြောင်းအရာတို့ကို စာပေရေးသားခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဗဟုသုတ များ မျှဝေရန် ကြိုးစားရဦးမည်ဖြစ်ပေသည်။

UAC

{&m0wDjrpfurf;eHab;u orkdif0ifrdkUav;oaX

rdk;av;jrif;(rdkU)

"မော်ဇာမှာတည်ရှိတဲ့ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းကတော့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မက ယူနက်စကိုက အသိအမှတ်ပြုထားတဲ့ ကမ္ဘာ့ရှေးဟောင်း အမွေအနှစ်စာရင်းဝင် သမိုင်းဝင်နေရာပဲဖြစ်ပါတယ်။"

ပြည်မှာဆောင်း

နေပြည်တော်ရဲ့ ဇန်နဝါရီဆောင်းက ၁၇ ဒီဂရီကို ရောက်ရှိလာတဲ့အတွက် အလွန်ကို နေလို့ကောင်းတဲ့ ရာသီဥတုဖြစ်နေပါပြီ။ နေပြည်တော်ရဲ့ နှင်းမကျတဲ့ ဆောင်းရာသီကို ဖြတ်သန်းနေတာ သုံးနှစ်ပြည့်ပြီဆိုတော့ နှင်းဝေတဲ့ ပြည်မှာဆောင်းကို လွမ်းနေမိတာလည်း သုံးနှစ်ပြည့်ပြီပေါ့။ ဇန်နဝါရီလမှာ ရုံးပိတ်ရက်လေးတွေကလည်း ဆက်တိုက်ရှိနေတဲ့အပြင် ရာသီဥတုကလည်း ခရီးထွက်ဖို့ အကောင်းဆုံးအချိန်ဖြစ်နေပါတယ်။ နေပြည်တော်ရဲ့ဆောင်းနဲ့ ပြည်မြို့ကဆောင်း ဘာကွာလဲလို့မေးရင် ငယ်ဘဝအမှတ်တရတွေ အများကြီးရှိခဲ့တဲ့ ပြည်မှာဆောင်းကတော့ ကျွန်မအတွက် အကောင်းဆုံးလို့ပဲ ပြောရပါလိမ့်မယ်။ ဒီလိုနဲ့ပဲ ၂၀၂၄ခုနှစ်ရဲ့အစမှာတော့ ကျွန်မရဲ့ခြေလှမ်းတွေက ငယ်ဘဝရဲ့ခြေရာတွေကို သွားရှာဖို့အတွက် ပြည်မြို့ကို ခြေဦးလှည့်ခဲ့ပါတယ်။

ပြည်လည်ကြမယ်

ပြည်မြို့ကို လူတွေဘာကြောင့် လာရောက်လည်ပတ်လိုကြတာလဲ။ အကြောင်းရင်းတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။

သရေခေတ္တရာပြည်မြို့လို့အမည်တွင်ခေါ်ခဲ့ရတဲ့ပြည်မြို့ဟာမြန်မာနိုင်ငံရဲ့အလယ်ပိုင်းဒေသ တစ်နည်းအားဖြင့် မြေလတ်ဒေသ၊ ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်ကမ်းမှာ တည်ရှိပါတယ်။ ရန်ကုန်-ပြည် ရထားလမ်းဆုံးမြို့ဖြစ်ပြီး နဝဒေးတံတားနဲ့ ဧရာဝတီမြစ်အနောက်ဘက်ကမ်းမှာရှိတဲ့ ပုသိမ်-မုံရွာလမ်းမှတစ်ဆင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ဆက်သွယ်ရောက်ရှိနိုင်တဲ့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ နယ်မြေဒေသ အတော်များများနဲ့ ချိတ်ဆက်သွားလာနိုင်လို့ ခရီးသည်မပြတ် ဝင်ထွက်နေတဲ့မြို့လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ မြို့ပေါ်လူဦးရေ တစ်သိန်းခွဲခန့်ရှိတဲ့ မြို့ဖြစ်လို့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့လူဦးရေများတဲ့ မြို့များမှာ တစ်မြို့ အပါအဝင်ဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်မြို့မှာတော့ တန်ခိုးကြီးထင်ရှားတဲ့ ဘုရားစေတီတွေဖြစ်တဲ့ ရွှေဆံတော်၊ အောင်မြင်ဗာဟု၊ ရွှေဘုန်းပွင့်၊ ကင်းဘုရား၊ ဘောဘောကြီး၊ ဘုရားကြီး စသည်ဖြင့် ရှိသလို ပြည်တစ်ဖက်ကမ်းမှာ ရွှေဘုံသာမုနိနဲ့ ဖိုလ်ဝင်တောင်၊ ထုံးဘိုမြို့က အကောက်တောင်ကလည်း နာမည်ကျော်ကြားထင်ရှားပါတယ်။ မှော်ဇာမှာတည်ရှိတဲ့ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းကတော့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မက ယူနက်စကိုက အသိအမှတ်ပြုထားတဲ့ ကမ္ဘာ့ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်စာရင်းဝင် သမိုင်းဝင်နေရာပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဧရာဝတီမြစ်ကြီးကလည်း ပြည်မြို့ရဲ့ အထင်ကရစာရင်းထဲမှာ ပါနေတယ်ဆိုတာ သိကြပါရဲ့လား။ ပြည်မြို့မှာ ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့ စတုတ္ထမြစ်ကျဉ်း ရှိနေပါတယ်။ မိုးရာသီမှာ ရေအပြည့်နဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးဟာ နွေနဲ့ဆောင်းမှာတော့ သဲသောင်အပြည့်နဲ့ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ပြည်မြို့ ကမ်းနားလမ်းကတော့ ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့ နေဝင်ဆည်းဆာအလှကို ဖြည့်ဆည်းပေးနေတဲ့ နေရာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မငယ်ငယ်က ကျောင်းတက်ခဲ့တဲ့ အခြေခံပညာအထက်တန်းကျောင်း အမှတ်(၃) နောက်ကျောဘက်မှသည် ဟိုတယ်အထိ ကမ်းနားညဈေးကို ဖွင့်လှစ်ပေးထားပါတယ်။ ကျွန်မတို့ ပြည်မြို့မှာ နောက်ဆုံးနေထိုင်ခဲ့တဲ့ ၁၉၈၇ခုနှစ်မှာတော့ ကမ်းနားညဈေးဆိုတာ မရှိဘဲ မြို့တွင်းမှာပဲ ညဈေးကို ဖွင့်လှစ်ပေးထားခဲ့တာပါ။

ပြည်မြို့ရဲ့ ဒေသထွက် အစားအစာတွေကတော့ စာဖွဲ့လို့ကုန်နိုင်မယ် မထင်ပါဘူး။ ပြည်ကို သွားမယ်ဆိုကတည်းက ဘယ်ကိုသွားလည်ကြမယ်ဆိုတာထက် ဘာတွေစားကြမယ်ဆိုတာကို စာရင်းပြုစုထားပြီးဖြစ်နေပါပြီ။ ကျွန်မတို့ မောင်နှမတွေ တစ်ယောက်တစ်မျိုးနဲ့ စားချင်တာတွေ ပြောလိုက်ကြတာ ပြည်မှာ တစ်ညအိပ်နဲ့တော့ မလုံလောက်နိုင်၊ အနည်းဆုံး နှစ်ညအိပ်လောက်တော့နေမှ ဖြစ်မှာပါလို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်ရပါတယ်။

ရန်ကုန်မှသည်

ခရီးစဉ်ကိုတော့ ရန်ကုန်မှ အစပြုခဲ့ပါတယ်။ မနက် ရှစ်နာရီမှာ အိမ်က စတင်ထွက်ခွာပြီး ရန်ကုန်ပြည်သူ့ဥယျာဉ်ထဲက ရွှေရည်မှာ မနက်စာ စားပါတယ်။ ပြည်ခေါက်လေးရယူလို့ တို့ဖူးစိန်ပန်းသုပ်လေး မှာစားဖြစ်တာ။ ပြည်ကိုရောက်ရင် စားရမယ့်အစားအစာတွေကို စွဲလမ်းနေသူမို့လားမသိ ခါတိုင်းလို အရသာအပြည့်အဝ မရသလိုပါဘဲ။

ရန်ကုန်နဲ့ ပြည် ၁၇၉ မိုင် ကွာဝေးပါတယ်။ လမ်းတစ်လျှောက်မှာ ဆိုင်ကယ်တွေ ဖြတ်ဝင်ဖြတ်ထွက်လာတာ အတော်သတိထားရပါတယ်။ ပြည်မြို့ကို သုံးနှစ်ကြာပြီးမှ ပြန်သွားရတာ ကျွန်မတို့ တစ်မိသားစုလုံး ရင်ခုန်စိတ်လှုပ်ရှားနေကြတယ်ဆိုရင် ပိုတယ်လို့ ပြောချင်ပြောပါစေတော့။ တကယ်ကို ရင်ခုန်နေကြတာ အမှန်ပါ။ မတွေ့ရတာကြာတဲ့ အမျိုးတွေကလည်း ညနေစာကို မနက်ထဲက ဈေးသွားဝယ်ယူလို့ ကြိုတင်ချက်ပြုတ်ကျွေးလှော်နေကြပါပြီ။ ကျွန်မတို့အမေနဲ့ မောင်နှမတစ်စုကတော့ လမ်းတစ်လျှောက် ပြည်မြို့နဲ့ ဆက်စပ်ပြီး စကားလက်ဆုံကျလာလိုက်တာ နေ့လယ်စာကိုတော့ လမ်းမှာပဲ အနည်းငယ်စားလိုက်ကြပါတယ်။

ကြို့ပင်ကောက်မှာ ခဏနားပြီး ရှေ့ဆက်လာလိုက်တာ ပြည်နဲ့နီးလာလေ၊ လမ်းဘေးမှာ ဈေးဆိုင်လေးတွေ စတွေ့လာလေပါပဲ။ ပထမဆုံး ဈေးဝယ်ခြင်းကို မင်းတုန်းကြက်သွန်နဲ့ စတင်ပါပြီ။ အခင်းထဲက ခူးပြီးခါစ ပြောင်းဖူးပုံကြီးရယ်၊ ရန်ကုန်မှာ ဝယ်လို့မရတဲ့ မင်းတုန်းကြက်သွန်နီလေးတွေက ဝယ်ချင်စဖွယ် လတ်ဆတ်နီရဲလို့ နေပါတယ်။ ရောင်းတဲ့သူက မင်းတုန်းကြက်သွန် သိပ်မစစ်တော့ဘူး၊ မျိုးရောနေပြီလို့ဆိုပေမယ့် ကျွန်မအမေကတော့ ဒီလိုကြက်သွန်ပုံစံလေးက ပိုစားလို့ ကောင်းတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ မင်းတုန်းကြက်သွန်ဆိုတာက ကြက်သွန်ဥသေးသေးလေးတွေကို အမြိတ်မဖြုတ်ဘဲ အစည်းလိုက်တွဲထားတဲ့ ကြက်သွန်နီပါ။ မင်းတုန်းဘက်ရောက်စဉ်က လမ်းက စိုက်ခင်းတွေမှာ ဝင်ဝယ်လေ့ရှိပါတယ်။ အခုတော့ ရန်ကုန်-ပြည်လမ်းပေါ်က ဝက်ပုတ်ဆိုတဲ့ ရွာဝန်းကျင်မှာ သီးနှံတွေကို ပေါပေါသီသီဝယ်လို့ရတာ အစုံပါပဲ။ မုန်လာဥဖြူ၊ ပဲသီး၊ ရုံးပတီသီး၊ ကျောက်ဖရုံသီး၊ ရွှေဖရုံသီး၊ ပြောင်းဖူး စသည်ဖြင့် ရာသီအလိုက် သီးနှံတွေပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဖရဲသီးပေါ်ချိန်ဆို လမ်းတစ်လျှောက် ဖရဲသီးစိမ်းစိမ်းနဲ့ သခွားမွှေးဝါဝါရောင်တွေစုံဖြာလို့ပေါ့။

ပြည်ဝင်ပြီ

ပြည်မြို့ကို ဝင်တော့မယ်ဆိုရင် ပထမဆုံးသတိထားမိတာက ပြည်ရေနံမြေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်ရေနံမြေကိုဖြတ်သန်းတော့မယ်ဆို လမ်းတွေက ကွေ့ကောက်ပြီး ဘေးတစ်ဖက်

တစ်ချက်စီက ကုက္ကိုပင်တန်းရယ်နဲ့ ကျွန်းပင်တန်းကို လွမ်းမောဖွယ် မြင်တွေ့ရမှာပါ။ ဆောင်းသရုပ်ဖော်ထားတဲ့ ရွက်ကြွေတောကရိုးတံတွေဖြာထွက်နေတဲ့ ကျွန်းပင်ရှည်တွေကို မြင်ရတာ အထီးကျန်သလိုလို၊ လွမ်းစရာလိုလိုပါပဲ။ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးကိုလည်း ရန်ကုန်-ပြည်လမ်းနှင့်အပြိုင် မြင်တွေ့နေရပါပြီ။ ဆောင်းကာလဖြစ်နေတော့ သဲသောင်ပြင်တွေ များများစားစား ပေါ်ထွက်နေခြင်း မရှိသေးတာ တွေ့ရပါတယ်။ မြို့ရှောင်လမ်းခွဲကနေတစ်ဆင့် ပြည်မြို့ထဲကို ဝင်ကြပါတယ်။ အဒေါ်တွေနေတာက ဂန္ဓမာစက်မှုဇုန်ထဲမှာဆိုတော့ မြို့ရှောင်လမ်းကနေသွားရင် အမြန်ဆုံးရောက်နိုင်ပါတယ်။

မြို့ရှောင်လမ်းနံဘေးမှာ အရင်ထက် လူနေအိမ်တွေပိုတိုးလာတာတွေ့မြင်နေရပေမယ့် နဝဒေးစက်မှုဇုန်ကတော့ အရင်လိုပဲ ခြောက်ခြောက်ကပ်ကပ်နဲ့ စည်ကားလာခြင်း မရှိသေးပါဘူး။ အခြေခံအဆောက်အအုံလိုအပ်ချက်တွေ မဖြည့်ဆည်းနိုင်သရွေ့ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေ တိုးတက်ဖို့ နှောင့်နှေးနေဦးမှာပါ။

မြို့ရှောင်လမ်းက မဟုတ်ဘဲ ပုံမှန်ကားလေးတွေ ဝင်လေ့ရှိတဲ့ ဧရာဝတီကမ်းနံဘေးကဆိုရင် နဝဒေးတံတားကြီးနဲ့ ကမ်းနားအလှရယ်၊ အနောက်ဘက်ကမ်းက တောင်တန်းတွေနဲ့ ရွှေဘုံသာမုနိဘုရားရယ်ကို ပန်းချီကားတစ်ချပ်သဖွယ် မြင်တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်ခန့်က နွေရာသီမှာ ပြည်ကို ရောက်ခဲ့စဉ် ဧရာဝတီမြစ်ထဲ စက်လှေငှားစီးပြီး ဟိုဘက်ကမ်းဒီဘက်ကမ်းကို ရေလယ်ကနေ ကြည့်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ သဲသောင်ဖြူလွှလွှတွေ အစီအရီ ပေါ်ထွက်လာပြီး ရေကြောင်းဟာ ဟိုးအရင် ကျွန်မတို့ငယ်ငယ် အချိန်တွေကထက် ပိုမို ကျဉ်းမြောင်းလာတာပါပဲ။

“မြို့ရှောင်လမ်းက မဟုတ်ဘဲ ပုံမှန် ကားလေးတွေ ဝင်လေ့ရှိတဲ့ ဧရာဝတီ ကမ်းနံဘေးကဆိုရင် နဝဒေးတံတားကြီးနဲ့ ကမ်းနားအလှရယ်၊ အနောက်ဘက်ကမ်းက တောင်တန်းတွေနဲ့ ရွှေဘုံသာမုနိ ဘုရားရယ်ကို ပန်းချီကားတစ်ချပ် သဖွယ် မြင်တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။”

ဆွေမျိုးစုံလင်

ဦးလေးတွေ အဒေါ်တွေ နေထိုင်တဲ့ အိမ်ရှေ့ ကားရပ်တာနဲ့ အိမ်ရှိလူကုန် ဝမ်းသာအားရ ပြေးထွက်ကြိုဆိုကြပါတယ်။ အချိန်က နေ့လယ် သုံးနာရီဝန်းကျင်ရှိပါပြီ။ ဦးလေးတွေနဲ့ အဒေါ်တွေက အမေ့ဘက်က တော်စပ်တာဖြစ်ပြီး အမေ့ထက် ငယ်ရွယ်ကြတယ်ဆို

ပေမယ့် အသက် ဖ၀ ကျော်နေကြပါပြီ။ မတွေ့ရတာကြာတဲ့ မောင်နှမတစ်စု နှုတ်ဆက်ကြ၊ ပြောကြ၊ ဆိုကြနဲ့ အချိန်ကုန်လို့ ကုန်မှန်းမသိပါပဲ။ လမ်းခရီးမှာ စိတ်တိုင်းသိပ်မကျလို့ ထမင်းတို့ကာ ဆိတ်ကာစားခဲ့တဲ့ ကျွန်မတို့ မိသားစုတွေ အဒေါ်တွေချက်ထားတဲ့ ဟင်းတွေ ကြည့်ပြီး ခေါင်းမဖော်နိုင်အောင် စားလိုက်ကြပါတော့တယ်။ ငါးဖယ်လုံးချက်ရယ်၊ လတ်ဆတ်တဲ့ မုန်ညင်းရွက်ကြော်ပူပူလေးနဲ့ ဝါဇွဲပင်ပေါက် ဟင်းချိုလေးက ပြည်မြို့ရဲ့ ဘယ်ထမင်းဆိုင်မှ လိုက်မမီတဲ့ အကောင်းဆုံးနဲ့ အရသာအရှိဆုံး ဟင်းတွေလို့ပြောရင် လွန်မယ်မထင်ပါဘူး နော်။ ထမင်းစားပြီးတော့ ကျွန်မညီမအငယ်က မမှောင်ခင် ကမ်းနားညဈေးသွားကြည့်ဖို့ အဖော်စပ်လာလို့ ညီအစ်မနှစ်ယောက် ကားတစ်စီးနဲ့ အိမ်က ပြန်ထွက်လာလိုက်ပါတယ်။

ပြည်ကမ်းနားညဈေး

ပြည်ကမ်းနားညဈေးကတော့ ညနေ ငါးနာရီဝန်းကျင်မှာ စည်ကားစပြုလာပြီ။ ညီအစ်မနှစ်ယောက် ညဈေးတန်းကို အစအဆုံးလျှောက်ပြီး ရောင်းတဲ့အစားအစာတွေကို စိတ်ဝင်တစား လိုက်လံကြည့်ရှုကြပါတယ်။ အများစုရောင်းတာက အကင်စုံဆိုင်တွေပါပဲ။ အသုပ်စုံ၊ ဆန္ဒွင်းမကင်း၊ အအေးဆိုင်၊ ရေမုန့်၊ လမ်းသရဲမုန့်၊ မုန့်လင်မယား၊ အာလူးပိုးတီကြော် စသည်ဖြင့် တွေ့ရပြီး ပြည်ဆန်လှော်မုန့်ဟင်းခါးကိုတော့ ဆိုင်ပုံစံကြည့်ပြီး စားချင်မိတာတော့ အမှန်။ သို့သော် အိမ်က တဝကြီးစားလာခဲ့လို့ ညီအစ်မနှစ်ယောက် အာလူးပိုးတီအကြော် အချောင်းနှစ်ချောင်းဝယ်လို့ တွေ့နေရတဲ့ဆိုင်တန်းနဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်း နေဝင်ချိန်အလှကိုသာ ရှုစားနေမိကြပါတော့တယ်။

ဧရာဝတီမြစ်ကမ်း နေဝင်ချိန်အလှ

အစားအသောက်ကဏ္ဍ ခေတ္တရပ်လို့ ရောဝတီမြစ်ရဲ့ နေဝင်ချိန်အလှကို စာဖွဲ့ပြပါရစေ။ ပြည်မြို့မှာ ဒီလိုနေဝင်ချိန်တွေကို ငယ်စဉ်က နေ့စဉ် ကြည့်ရှုမြင်တွေ့လာခဲ့ကြတာ သုံးရာသီလုံးပါ။ စာဖွဲ့သူတွေ ဘယ်လိုဖွဲ့ဖွဲ့ ပြည်ကမ်းနားက နေဝင်ချိန်အလှကို မီအောင် ရေးဖွဲ့နိုင်ဖို့ဆိုတာ မလွယ်ကူတဲ့အလုပ်လို့ပဲဆိုရမှာပါ။ တိမ်ပန်းချီဆိုတာ နွေရာသီမှာ အလှဆုံးပါပဲ။ ညနေခင်းလမ်းလျှောက်ရင်း နေဝင်တော့မယ့်အချိန် ကောင်းကင်ပေါ်မှာ ဖြစ်တည်နေတဲ့ တိမ်စိုင်ရောင်စုံတွေကိုကြည့်ရင်း စိတ်ကူးနဲ့ပုံဖော်လို့ ပန်းချီရေးဆွဲခဲ့ကြဖူးပါတယ်။ နွေညတွေမှာလည်း အနောက်ဘက်ကမ်းက တောမီးတန်းကိုကြည့်ရင်း နှစ်သက်နေတတ်ခဲ့ဖူးတယ်။ အခါကြီး နေ့ရက်တွေမှာ ဆင်တဲ ကစလာဘက်က ဖောက်တဲ့ မီးရှူးမီးပန်းတွေကိုကြည့်ရင်း အော်ဟစ်ပျော်မြူးခဲ့ဖူးတယ်။ ရေကျတဲ့အချိန် ပေါ်လာတဲ့ သဲသောင်ပြင်ဖြူဖွေးဖွေးပေါ်မှာ စက်ဘီးစီးရင်း ပျော်ရွှင်ခဲ့ဖူးတယ်။ ပြည်ကမ်းနားလမ်းညဈေးမှသည် အတိတ်ဆီသို့ ပြန်ရောက်နေမိတယ်။ ညဈေးတန်းနဲ့ကပ်ရပ်ကတော့ ကျွန်မ အထက်တန်းတုန်းက တက်ခဲ့တဲ့ကျောင်းရဲ့ နောက်ကျောပါ။ နောက်တစ်နေ့မှာ ကျောင်းရှေ့ကိုသွားပြီး အလွမ်းပြေကြည့်ဖို့ စိတ်ကူးပေါ်လာမိပါတယ်။

ညဈေးအဟောင်းနေရာ

ညဈေးမှာ ညီအစ်မနှစ်ယောက် ပတ်လျှောက်အပြီးမှာတော့ အိမ်ပြန်မယ်ဆိုပြီး ဗိုလ်ချုပ်ကျောက်ရုပ်ရှေ့က ဖြတ်သွားတဲ့အချိန် မီးသတ်ရှေ့မှာရောင်းတဲ့ ထမင်းကြော်သုပ်ဆိုင်ကို မတွေ့ရတော့ပါဘူး။ ဒါနဲ့ ညဈေးနေရာဟောင်းမှာ ဆိုင်အချို့တွေ့တာနဲ့ သွားကြည့်ဖြစ်ပြန်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ မထင်မှတ်ဘဲ ထမင်းကြော်သုပ်ဆိုင်ကို နေရာသစ်မှာ ဖွင့်ထားတာ

ထမင်းကြော်သုပ်

တွေ့လိုက်ရတော့ ဝမ်းသာအားရ ဆိုင်ထဲဝင်ထိုင်ပြီး ထမင်းကြော်သုပ်ကို ဆိတ်သားလုံးကြော်နဲ့ နှစ်ယောက်တစ်ပွဲ မှာစားကြပြန်ပါတယ်။ ထမင်းကြော်သုပ်ဆိုတာ ပြည်မြို့ရဲ့ နာမည်ကြီး အစားအစာတစ်မျိုးပါပဲ။ ထမင်းကို ကြော်ပြီးမှ တို့ဖူးနဲ့ ခေါက်ဆွဲဖတ်လေး ထည့်ပြီး ပြန်သုပ်ထားတာပါ။ ထည့်သုပ်တဲ့ မုန့်ကြွပ်အနီလေးရဲ့ အရသာကလည်း ထူးခြားပါတယ်။ အချဉ်ကိုတော့ မုန်လာဥအဖြူကို အချဉ်တည်ထားတာ ချပေးပါတယ်။ စားလို့ ကောင်းကောင်းနဲ့စားလိုက်ကြတာ နှစ်ယောက်တစ်ပွဲနဲ့ မလုံလောက်လို့ နောက်ထပ်တစ်ပွဲ ထပ်မှာရပါတော့တယ်။ စားခါစမှာ လူအနည်းငယ်ပဲ ရှိသေးပေမယ့် စားနေရင်းမှာပဲ လူတွေ တဖွဲဖွဲရောက်လာကြတာ ဆိုင်ရှိစားပွဲ အကုန်ပြည့်သွားပါတယ်။ ထမင်းကြော်သုပ်နဲ့ အတူ ကြက်ဥကြော်၊ ဆိတ်သားလုံး၊ ကြက်သားကြော်၊ ငါးဖယ်ကြော် စသည်ဖြင့် တွဲဖက်စားနိုင်ပါတယ်။ ပြည်မှာတော့ ကျွန်မသိသလောက် တစ်ဆိုင်တည်းသော ထမင်းကြော်သုပ်ဆိုင်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်မြို့ကိုရောက်ခဲ့ရင် ညဈေးတန်းအဟောင်းမှာ မေးမြန်းပြီး စားကြည့်ဖို့ တိုက်တွန်းပါရစေ။

ဒုတိယနေ့ရဲ့ စားဖွယ်စုံ

မနက်မိုးလင်းထဲက တွေးမိတာ စားဖို့ပါပဲလို့ ဆိုရမှာပါပဲ။ ရောက်တဲ့နေ့ကတည်းက စဉ်းစားထားတဲ့ ဆီကော်စားဖို့ မနက် ခုနစ်နာရီမှာ အဒေါ်နဲ့အတူ တစ်လမ်းမောင်းမှာရှိတဲ့ ဆိုင်ကို သွားကြပါတယ်။ ရှစ်နာရီကျော်ရင် စားရဖို့ သိပ်မသေချာဘူးလို့လည်း ဆိုပါတယ်။ ဆိုင်နာမည်က ကော်ရည်၊ ဆီချက်၊ ဆီကော်လို့ပဲရေးထားတယ်။ ဘေးနားက သုံးရာသီ သစ်သီးအအေးစုံ ရေခဲမုန့်မျိုးစုံဆိုတဲ့ဆိုင်ကို မှတ်ထားရင် အဆင်ပြေပြေရှာလို့ တွေ့မှာပါ။ သုံးရာသီ အအေးဆိုင်ကလည်း ပြည်မြို့မှာ နာမည်ကြီး အအေးဆိုင်ပါ။ ဒိန်ချဉ်လည်း ကောင်းပါတယ်။ ဆီကော်ဆိုင်ကတော့ ခေါက်ဆွဲကို ကိုယ်တိုင်လုပ်တယ်လို့ပြောပါတယ်။ မုန်လာဥ ပေါ်ချိန်ဖြစ်နေတော့ မုန်လာဥနဲ့ ငရုတ်သီးချဉ်ကို ပေါပေါများများ ချပေးထားပါတယ်။ ဆီကော်ထဲမှာ အီကြာကွေးပါ ထည့်ပေးပါတယ်။ အရသာ အလွန်ကောင်းလို့ အိမ်မှာကျန်ခဲ့တဲ့ ဦးလေးနဲ့အဒေါ်တွေအတွက်ပါ ပါဆယ် ဝယ်သွားပေးဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်ဆိုရင် မနက်စာကို အပြည့်စားတတ်တဲ့သူမို့လို့ ဆီကော် နှစ်ပွဲလောက်တော့ စားဖြစ်မှာပါ။ ဒါပေမဲ့ အိမ်မှာ စောင့်နေမယ့် ဆီထမင်းနဲ့ ကောက်ညှင်းပေါင်း မျက်နှာလေး မြင်ယောင်ပြီး တစ်ပွဲနဲ့ ကျေနပ်လိုက်ရတာတော့ အမှန်။

ဆီကော်

အိမ်ရောက်တော့ ဆီထမင်းနဲ့ ကောက်ညှင်းပေါင်းက အင်ဖက်လေးတွေနဲ့ထုပ်လို့ ကြိုဆိုနေကြပါပြီ။ ရှစ်နာရီလောက်ဆို အကုန် ကုန်တတ်တော့ မနက်အစောကြီးထတန်းစီပြီး ဝယ်ရတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ပြည်မြို့ရဲ့ ဆီထမင်းနဲ့ ကောက်ညှင်းပေါင်းရဲ့ အသက်က အုန်းနို့ဆီချက်နဲ့ ကြက်သွန်နီကြော်လို့ ပြောရမလား။ ထုပ်ပိုးမှုကလည်း ကျွန်မအကြိုက် အင်ဖက်လေးနဲ့ထုပ် သွားကြားထိုးတံလေးနဲ့ ထိုးထားလို့ ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းပြီးသား အစားအစာတစ်မျိုးလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ တစ်ထုပ်ကို ငါးရာကျပ်

ဆီကော်

ပေးရပါတယ်။ အထဲမှာ ပါဝင်တာကတော့ ဆီထမင်း၊ ပဲပြုတ်၊ အုန်းနို့ဆီချက်နဲ့ ကြက်သွန်နီကြော်။ ငါးရာတန်ဆိုတော့ ဆီထမင်းက လက်တစ်ဆုပ်သာသာ။ ဒီတော့ ဆီထမင်းတစ်ထုပ်၊ ကောက်ညှင်းတစ်ထုပ်နဲ့ မနက်စာကို ကော်ဖီလေးတစ်ခွက်နဲ့အတူ လက်စသတ်လိုက်ပါတယ်။ ဦးလေးနဲ့အဒေါ်တွေကတော့ ပြည်မြို့ရဲ့ အစားအစာတွေကို တဝကြီး စားနေကြတဲ့ တူမတွေကိုကြည့်ရင်း ကြည်နူး ကျေနပ် ပီတိဖြစ်လို့ပေါ့။

မနက်စာစားပြီး ပြည်မြို့ကို ကားနဲ့ တစ်ပတ်ပတ်ကြပါတယ်။ လမ်းကမီးပွိုင့်တွေက ပျက်နေတော့ ကားတွေ၊ ဆိုင်ကယ်တွေက နားလည်မှုနဲ့ သွားလာနေကြတာ အဆင်တွေကို ပြေလို့ပါပဲ။ ရွှေဆံတော်ဘုရားနားက အမြဲတမ်း ဖြတ်သန်းသွားလာနေရတော့ ဘုရားအနောက်ဘက်မုခ်အနီးက ဆန်လှော်မုန့်ဟင်းခါးလေးကို သတိရမိတယ်။ ပြည်မှာနေခဲ့တဲ့အချိန်တွေတုန်းက မကြာခဏ သွားစားနေကျဆိုင်လေးပါ။ နာရီစင်နားက ပြည်ပလာတာကိုတော့ နောက်တစ်နေ့ စားကြမယ်လို့ အားခဲထားပါသေးတယ်။ ပြည်ကိုရောက်ရင် ကမ်းနားလမ်းက ဆိပ်ကမ်းသာ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကိုသွားပြီး စားလေ့ရှိပါတယ်။ ဒီတစ်ခါတော့ ဖြတ်သွားပေမယ့် ဝင်မစားဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ ဆိပ်ကမ်းသာ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်က ကော်ဖီ၊ လက်ဖက်ရည် ကောင်းသလို ဆိုင်အရှေ့ လမ်းတစ်ဖက်က ထမင်းသုပ်ဆိုင်သေးသေးလေးကလည်း ထမင်းသုပ် တော်တော်ကောင်းပါတယ်။ ပြည်မှာ နာမည်ကြီး ဒေါ်ဥထမင်းသုပ်က အားကစားရုံနားမှာပါ။ ဒေါ်ဥထမင်းသုပ်ဆိုင်က ထမင်းသုပ်နဲ့ တွဲစားလို့ရတဲ့ အကြော်အလှော်တွေ စုံလင်ပြီး နေရာထိုင်ခင်း ကောင်းကောင်းရှိပါတယ်။ ဆိပ်ကမ်းသာရှေ့က ဆိုင်ကတော့ အဲ့လောက် ပြည့်စုံမှုမရှိပေမယ့် လက်ရာအတော်ကောင်းလို့ ကျွန်မအစ်ကိုရဲ့ စိတ်ကြိုက်ထမင်းသုပ်ဆိုင်လို့ ပြောရမှာပါ။

ပြည်မြို့ကို လှည့်လည်ရင်း ကျွန်မနေခဲ့တဲ့ အမှတ်(၃) အထက်တန်းကျောင်းရှေ့ကို အလွမ်းပြေ သွားရောက်ကြည့်ဖြစ်ပါတယ်။ ထူးခြားတာက ဆောင်းရာသီ ခြောက်သွေ့နေလို့လား သို့မဟုတ် ရေမြောင်းတွေ သန့်ရှင်းရေးလုပ်ထားလို့လား အရင် အနံ့အသက် သိပ်မကောင်းတဲ့ ကျောင်းရှေ့ရေမြောင်းကြီးက အနံ့မထွက်တော့ဘဲ ကျောင်းဝင်းကလည်း ယခင်လို သန့်ရှင်းလို့နေတာ တွေ့မြင်ရပါတယ်။ ကျောင်းရှေ့ရောက်တာနဲ့ ဆရာ ဆရာမတွေနဲ့ သူငယ်ချင်း အပေါင်းအသင်းတွေကို သတိရမိသလို တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တိုင်း အာစရိယပူဇော်ပွဲ တက်ရောက်ခဲ့ဖူးတာ ပြန်သတိရမိတယ်။ ပြည်ရောက်တဲ့ အချိန်အနည်းငယ်အတွင်းမှာ ဆွေမျိုးမိသားစုတွေနဲ့ တွေ့ဆုံဖို့ကို အဓိကထားလိုက်တော့ ဆရာ၊ ဆရာမတွေ သူငယ်ချင်းတွေကို အသိမပေးဘဲ တိတ်တဆိတ် ကျောင်းရှေ့သွားပြီး သတိရ လွမ်းနေပါတယ်ဆိုရင် ဘာပြောကြမလဲ။ နောက်တစ်ခေါက်တော့ သေချာတွေ့ပြီး စကားတွေ ပြောကြမယ်လို့ စိတ်ထဲက ကတိတွေ ပေးနေမိတယ်ဆိုရင် ခွင့်လွှတ်ကြမှာပါနော်။

ကဲ… နေ့လယ်ရောက်တော့ အိမ်မှာ ဘာတွေစားကြလဲ ပြောရဦးမယ်။ ယင်ပေါင်ဇာလို့ ခေါ်တဲ့ မြစ်ငါးလေးတွေကို အိုးကပ်ချက်၊ ဝက်သုံးထပ်သားကို အိနေအောင်ချက်ပြီး ဒန့်သလွန်သီး ချဉ်ရည်ဟင်းလေးနဲ့ စားလို့ကောင်းမှကောင်းပါပဲ။ ယင်ပေါင်ဇာဆိုတဲ့ ငါးလေးတွေက ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းနံဘေးက မြို့တွေမှာပဲရှိတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ပုဂံဘုရားဖူးရောက်တုန်းကလည်း ယင်ပေါင်ဇာငါးပေါင်းကြော်လေးတွေရောင်းတာ ဝယ်စားဖူးပါတယ်။ အရသာက ချိုပြီးပင်လယ်ငါးတွေနဲ့မတူ တစ်မူထူးခြားတာ စားကြည့်ရင် သိနိုင်ပါတယ်။

ထမင်းစား ခဏနားပြီးတော့ စကားစမြည်ပြောကြနဲ့ ညနေ သုံးနာရီလောက်မှာ ရေမိုးချိုးပြီး ညီမဝမ်းကွဲနေတဲ့ အောင်ဆန်းရပ်ကွက်က အိမ်ကို အိမ်လည်ထွက်ကြပါတယ်။ အဓိကပြောချင်တာက ညီမအိမ်မှာ ဝယ်ထားတဲ့ မုန့်မျိုးစုံနဲ့ တို့ဖူးစိန်ပန်းသုပ်လေးတွေရဲ့ အရသာရှိပုံလေးကိုပါ။ အောင်ဆန်းရပ်ကွက်ဆိုတာ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်လောက်က မြေကွက်လပ်တွေအများကြီးနဲ့ ရပ်ကွက်မည်ကာမတ္တလို့ ပြောရပါလိမ့်မယ်။ အခုအချိန်မှာ ရပ်ကွက်ထဲမှာ အိမ်ခြေတွေအတော်ပြည့်ပြီး အိမ်ကောင်းကောင်းလေးတွေနဲ့ စည်ကားလာတဲ့ ရပ်ကွက်တစ်ခုဖြစ်နေပါပြီ။ ပြည်မြို့ရဲ့ ဆေးရုံကြီးရှိရာလမ်းကနေ တောက်လျှောက်ဝင်သွားလိုက်မယ်ဆိုရင် ကျွန်မ ညီမဝမ်းကွဲနေတဲ့အိမ်ကို ရောက်ပါတယ်။ အင်ဂျင်နီယာဖြစ်တဲ့ ကျွန်မက အိမ်တစ်လုံးမဆောက်နိုင်ပေမယ့် ကျွန်မအဒေါ်ဖြစ်သူ အမေ့ညီမက လက်ရှိနေတဲ့အိမ်နဲ့ သူ့သမီးနေတဲ့အိမ်ကို ကိုယ်တိုင်စိတ်ကူးဒီဇိုင်းနဲ့ ကြီးကြပ်ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့တာဖြစ်လို့ ချီးကျူးမိပါတယ်။

ညီမအိမ်ရောက်တော့ ကားရပ်တာနဲ့ ခွေးလေးနှစ်ကောင်က အပြေးထွက်လို့ ကြိုဆိုပါတယ်။ ရောက်တာနဲ့ ဝယ်ထားတဲ့မုန့်မျိုးစုံကို စားဖို့ပြင်ဆင်ပါတော့တယ်။ မုန့်လင်မယား၊ ရေမုန့်နဲ့ တို့ဖူးစိန်ပန်းသုပ်တွေကို အရသာရှိရှိ စားလိုက်ရတာ ဆွေမျိုးမေ့မတတ်ပါဘဲ။ သူ့အချိန်နဲ့သူရောင်းတဲ့ မုန့်တွေဖြစ်လို့ ပူပူနွေးနွေးနဲ့ စားလို့ ကောင်းလှပါတယ်။ ညီမအိမ်က အပြန်မှာတော့ ပြည်ကို အလုပ်ကိစ္စနဲ့ရောက်နေတဲ့သူငယ်ချင်းက နေပြည်တော်က သူငယ်ချင်းတွေအတွက် လက်ဆောင်ထည့်ပေးတဲ့ ဒေါ်ဥထမင်းသုပ်ထုပ်တွေကို ဝင်ယူခဲ့ကြပါတယ်။

ညနေစောင်းတော့ နေပြည်တော်ကို လက်ဆောင်ယူသွားဖို့ ဗိုလ်ချုပ်လမ်းပေါ် ဗိုလ်ချုပ်ကျောက်ရုပ်နားက ဆိုင်မှာ နံကထိုင်မုန့်ဘူးတွေကို သွားရောက် ဝယ်ယူခဲ့ပါတယ်။ ပြည်မြို့ရဲ့ ထွက်ကုန်တွေထဲမှာ မလိုင်လုံးနဲ့ ယိုမျိုးစုံကလည်း နာမည်ကြီးပါ။ နိဗ္ဗိန္ဒလက်ဖက် ထုပ်တွေကိုလည်း တွေ့ပေမယ့် ပြည်ကနေ နေပြည်တော်ပြန်မှာဖြစ်လို့ ရေတာစက်စက်နဲ့ ဖြစ်နေမှာစိုးတဲ့အတွက် လက်ဖက်ထုပ်တွေကိုတော့ ဝယ်ချင်ပေမယ့် မဝယ်ဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ ငယ်ရွယ်စဉ်က ယိုမျိုးစုံနဲ့ မလိုင်လုံး၊ မလိုင်ခဲတွေကို သိပ်ကြိုက်ပါတယ်။ အသက်အရွယ် ကြီးလာတဲ့အချိန်မှာတော့ အချိုစားတာ လျှော့ချလိုက်လို့ နံကထိုင်က အသင့်တော်ဆုံး ဖြစ်မယ်လို့ တွေးပြီး သက်တူရွယ်တူ သူငယ်ချင်းတွေအတွက် ရည်ရွယ်ပြီး လက်ဆောင် ဝယ်လာဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်မြို့မှာ ဆောင်းတွင်းရဲ့ အစားအစာ တစ်မျိုးရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါက ပြောင်းဖူး မီးဖုတ်ပါ။ ထန်းမြစ်မီးဖုတ်တော့ အခုတစ်ခါသွားတာ မတွေ့မိလိုက်ပါဘူး။ ပြောင်းဖူးဖုတ်ရဲ့ အရသာဟာ အတော်ကောင်းတယ်လို့ ခံစားမိပေမယ့် သူငယ်ချင်းပြောပြတဲ့ စကားကြားမှ ဘာကြောင့် ကောင်းတယ်ဆိုတာ ပိုပြီးသိသွားရပါတယ်။ လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ပြောင်းခင်း ထဲကချိုးလာတဲ့ ပြောင်းဖူးလေးတွေဖြစ်လို့ အထဲက ပြောင်းစေ့လေးတွေမှာ အရည်လေးတွေ ရှိနေပါတယ်တဲ့။ မီးဖုတ်လိုက်တဲ့အချိန်မှာ ပြောင်းဖူးစေ့လေးတွေဟာ ကျက်သွားပြီး စား လိုက်ရင် တဖောက်ဖောက်နဲ့ အလွန်ကို မွှေးကြိုင်ချိုမြတဲ့ အရသာ ရရှိတာဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီတော့ ပြည်ရောက်ရင် လမ်းဘေးမှာ ရောင်းချနေတဲ့ ပြောင်းဖူးဖုတ်လေးတွေ ကို စားကြည့်ဖို့ တိုက်တွန်းပါရစေ။

ပြည်တော်ပြန်တော့မယ်

ပြည်ကနေ ပြန်မယ့်နေ့ရောက်လို့လာပါပြီ။ တကယ်တော့ ပြည်မြို့ရဲ့ အစားအစာ တွေကို စားလို့ မကုန်နိုင်ပါသေးပါဘူး။ အမေ၊ အစ်ကိုနဲ့ ညီမက ရန်ကုန်ကို တန်းပြန်ကြ မယ်ဆိုတော့ ကျွန်မကတော့ အချိန်ကုန်သက်သာအောင် ပြည်–နေပြည်တော် အန်စာတုံး ကားလေးနဲ့ပြန်မယ်လို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါတယ်။ မနက်စာကတော့ ရွှေနေ့သစ်ဆိုတဲ့ဆိုင်မှာ ရွှေတောင်ခေါက်ဆွဲစားဖို့ အဒေါ်က ကားဂိတ်ဆင်းရင်း ခေါ်သွားပေးပါတယ်။ ရွှေတောင်မြို့ အဝင်က နာမည်ကြီး အိုဆာကာ ခေါက်ဆွဲဆိုင်မှာ မစားဖြစ်ခဲ့လို့ စိတ်မကောင်းဖြစ်နေတဲ့ အချိန် ရွှေနေ့သစ်ဆိုင်မှာရောင်းတဲ့ ရွှေတောင်ခေါက်ဆွဲကိုစားပြီး စားကောင်းလွန်းလို့ လိုက်ပို့ပေးတဲ့ အဒေါ်ဖြစ်သူကို ကျေးဇူးတွေ အထပ်ထပ်တင်နေမိပါတယ်။ ပြည်မြို့ကို လာခဲ့တဲ့ ခရီးစဉ်အဆုံးမှာ Mission Accomplished လို့ ဆိုနိုင်လောက်အောင် စိတ်ကျေနပ် ခဲ့ရတယ်ဆိုရင် လွန်မယ်မထင်ပါဘူးနော်။

ရွှေတောင်ခေါက်ဆွဲ

နေပြည်တော်ကိုသွားမယ့် ကျော်ကားဂိတ်မှာ ကားလေးက အဆင်သင့် ရောက်နေ ပါပြီ။ ကားရှေ့ခန်းကဆိုရင် ကားခ ၂၀,၀၀၀ ကျပ် ပေးရပါတယ်။ သက်သောင့်သက်သာရှိပြီး ရှေ့မြင်ကွင်းကို အားလုံးမြင်နိုင်တော့ လမ်းတစ်လျှောက် နယ်မြေဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုအခြေအနေ

ရွှေတောင်ခေါက်ဆွဲ

ကိုလည်း လေ့လာသွားလို့ရလို့ သဘောကျနေမိပါတယ်။ နေပြည်တော်–ပြည်ခရီးကို လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်ကျော်ကျော်က သွားခဲ့ဖူးပါတယ်။ ညဘက်ဖြစ်နေတော့ လမ်းခရီးမှာ ဘာမှထူးထူး ခြားခြား မမြင်ခဲ့ရပါဘူး။ အခုတစ်ခါ မနက် ရှစ်နာရီ ပြည်ကထွက်တော့ လမ်းဘေးဝဲယာ အကုန်ကြည့်ရှုမှတ်သားပြီး သိလိုတာတွေကို ညနေ သုံးနာရီ နေပြည်တော်ဝင်တဲ့အထိ ကား ဆရာကို မေးမြန်းလို့ ရောက်လာခဲ့ပါတော့တယ်။

၂၀၂၄ ခုနှစ် နှစ်ဦးခရီးစဉ်လေးမှာ ဆွေမျိုးတွေကို ပြန်လည်ဆုံတွေ့ရလို့ ဝမ်းသာပီတိ ဖြစ်ခဲ့ရသလို ငယ်စဉ်ဘဝကြီးပြင်းခဲ့ရတဲ့ ပြည်မြို့ရဲ့ ဒေသအစားအစာတွေကို စိတ်တိုင်းကျ စားခဲ့ရလို့ ကျေနပ်ခဲ့ရပါတယ်။ သူငယ်ချင်း မိတ်ဆွေတို့လည်း ပြည်မြို့ကို ရောက်ခဲ့လို့ ကျွန်မ အရသာရှိရှိစားခဲ့ရတဲ့ ဆိုင်တွေမှာ ဝင်ရောက်စားသောက်မိမယ်ဆိုရင် ပြည်မြို့ရဲ့ ဒေသအစားအစာတွေဟာ ဘယ်လောက်အရသာရှိလဲဆိုတာ လက်တွေ့သိရှိနိုင်မှာဖြစ်တဲ့ အတွက် ပြည်မြို့ကို ဘုရားဖူးရင်း အလည်တစ်ခေါက်တော့ အရောက်သွားကြဖို့ တိုက်တွန်း ပါရစေလားရှင်။

မိုးမိုးလှိုင်မြင့်(မြို့ပြ)

jynfaxmifpkGwdkYESifh om;
ordkif0ifcGifhyGJfuD ;rm;

armifbef;aq(Gnmajr)

“ပါတော်မူပြီးစ အမျိုးသားသစ္စာဖောက်တို့ကို
တွေ့မြင်ရသော မျိုးချစ်စာဆို အချုပ်တန်း ဆရာဖေ၏
‘ဗမာတွေ စည်းကမ်းဖောက်လို့ ထီးနန်းပျောက်ဖြစ်ပြီ’ဟူသော
မချိတင်ကဲဖြစ်၍ ရေးသားခဲ့သောတေးထပ်မှာ
ယနေ့တိုင် ထင်ရှားလျက်ရှိပါသည်။”

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့က ကျူးကျော်စစ်ပွဲ သုံးကြိမ်ဆင်နွှဲခဲ့ပေသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၈၂၄ ခုနှစ်တွင် ပထမအကြိမ်၊ ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ်နှင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် တတိယအကြိမ် တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး တစ်ပြည်လုံးကို အပြီးတိုင်သိမ်းပိုက်ခဲ့ပေသည်။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့၏ ကျူးကျော်မှုများ စတင်ကတည်းကပင် မြန်မာဘုရင်၏ ရဲမက်စစ်သည်များသာမက ဌာနေတိုင်းရင်းသားများဖြစ်သော ကချင်တောင်တန်းဒေသ၊ ချင်းတောင်တန်းဒေသ၊ ကယားတောင်တန်းဒေသ၊ ရှမ်းကုန်းမြေမြင့်ဒေသ၊ ရခိုင်ဒေသ၊ မွန်ဒေသ၊ ကရင်ဒေသ စသော နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးမှ တိုင်းရင်းသား မျိုးချစ်သူရဲကောင်းများက မြန်မာတို့နှင့်လက်တွဲ၍ ရွပ်ရွပ်ချွံချွံ ပြောင်ပြောင်မြောက်မြောက် တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာတိုင်းရင်းသားအားလုံးတို့၏ ဇာတိမာန်၊ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်၊ သတ္တိ၊ ဗျတ္တိတို့ကို နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့က စိုးထိတ်ကြောက်ရွံ့ခဲ့ကြပါသည်။ ထိုခေတ်ကာလက အနောက်နိုင်ငံထုတ်သတင်းစာများမှာပင် အဆိုပါ မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့၏ ရဲစွမ်းသတ္တိကို ချီးကျူးရေးသားမှုများ ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။

စုပေါင်းညီညွတ်မှုနှင့် အရေးကြီးလျှင် သွေးစည်းတတ်သည့်သဘောကို ကောင်းစွာသိမြင်သွားခဲ့ကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးကို သိမ်းပိုက်ပြီးသည့်အခါ ပြည်မရှိ မြန်မာများနှင့် တောင်ပေါ်တိုင်းရင်းသားတို့အကြား ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု၊ ကူးလူးဆက်ဆံမှု ကွဲပြားသွားစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးစနစ် (Divide and Rule) ကို ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့၏ ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်ခြင်းကိုခံရသည်မှာ မြန်မာနှင့်တကွ တိုင်းရင်းသားတို့၏သတ္တိ၊ ဗျတ္တိ နည်းပါးခြင်းကြောင့် မဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံတော်၏ ကံကြမ္မာဟု ဆိုရမည့် အခြားသောအရေးအရာများကြောင့်သာ ရှုံးနိမ့်ခဲ့ရပါသည်။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးက အောက်မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ထားသော အင်္ဂလိပ်တို့ အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို အလျင်အမြန် တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်မှုမပြုနိုင်စေရန် သံခင်းတမန်ခင်း အရ အဆင်ပြေအောင် ထိန်းသိမ်းစွာ ဆက်ဆံခဲ့ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ မင်းတုန်းမင်းကြီးက သံတမန်ဆက်ဆံမှုအပြင် လတ်တလော အဆင်ပြေအောင် ဆက်ဆံနေစဉ်ကာလတွင် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့အနေဖြင့် အနှေးနှင့်အမြန် အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို နယ်ချဲ့သိမ်းပိုက်လာမည်ကို စစ်ရေးအမြင်ရှိသော "ကနောင်မင်းသားကြီး"က ကြိုတင်မှန်းဆနိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့ကြောင့်ပင်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံကို ခေတ်မီစက်မှုထွန်းကားသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်လာစေရန် နိုင်ငံရပ်ခြားသို့ ပညာတော်သင်များစေလွှတ်ခဲ့ပြီး စက်ရုံအလုပ်ရုံပေါင်း ၈၀ ကျော် တည်ဆောက်လုပ်ကိုင်စေခဲ့ပါသည်။

စစ်ရေးစစ်ရာအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးအတွက် ခေတ်မီလက်နက်များ တပ်ဆင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ အစွမ်းထက်သော ရေမြှုပ်ဗုံးကဲ့သို့ ခေတ်မီလက်နက်များ စမ်းသပ်တီထွင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထိုခေတ်ကာလအရ စစ်ရေးတွင် ကုန်းကြောင်းနှင့် ရေကြောင်းသာရှိခဲ့ရာ အင်္ဂလိပ်တို့ ထပ်မံကျူးကျော်လာလျှင် ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းအတိုင်း ဆန်တက်လာနိုင်သည့်အတွက်

ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းဘေးတစ်လျှောက် ခေတ်မီခိုင်ခံ့သော "ခံတပ်ကြီး"များကို ကြိုတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါခံတပ်များမှာ –

(၁) သပြေတန်းခံတပ် (ရွှေမြို့တော်နှင့် အနီးဆုံးခံတပ်)၊

(၂) အင်းဝခံတပ် (အစေခံ ခံတပ်ဟုလည်းခေါ်သည်)၊

(၃) စစ်ကိုင်းခံတပ်၊

(၄) ဝေ့းချောင်းခံတပ်၊

(၅) မင်းလှခံတပ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယအင်္ဂလိပ်–မြန်မာစစ်ပွဲအပြီး ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့၍ ၁၈၆၃ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးခဲ့ရပါသည်။ ဝေ့းချောင်းခံတပ်နှင့် မင်းလှခံတပ်ကြီးများကို တည်ဆောက်ရာတွင် နိုင်ငံခြားသား ပညာရှင်များဖြစ်သည့် ပြင်သစ်လူမျိုး (ကိုမိုတိုပယ်ရီ)နှင့် အီတာလျှံလူမျိုး (မိုရီနာရီ)နှင့် မြန်မာ့ဗိသုကာပညာရှင်များ ပေါင်းစပ်ကာ တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဝေ့းချောင်းခံတပ်ကြီးသည် ယခုမကွေးမြို့အောက်ဘက် ၁၂ မိုင်အကွာ ဧရာဝတီမြစ်၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိပါသည်။ အတိုင်းအတာအားဖြင့် အလျား ၁၇၅ ပေ၊ အနံ ၁၅၅ ပေ၊ အမြင့် ၁၂ ပေ၊ ထု လေးပေနှင့် သေနတ်ပစ်နိုင်ရန် အပေါက် ၁၅၄ ပေါက်ရှိပါသည်။

ထို့ပြင် စစ်သည်တော်တန်းလျား နှစ်ဆောင်နှင့် ခံတပ်ကြီး၏အရှေ့ဘက်တွင် အကျယ် ၁၄ ပေ၊ အလျား ၁၆၉ ပေရှိ ဥမင်ကြီးကိုပါ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ဆင်ကျုံးတစ်ခုလည်း ထားရှိနိုင်အောင် စီမံဆောက်လုပ်ခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါခံတပ်ကြီး၏ တည်ဆောက်ထားသည့်ပုံစံမှာ အဆင့်သုံးဆင့်ရှိပြီး မြေပေါ်တွင် တစ်ဆင့်သာထားရှိ၍ မြေအောက်တွင် နှစ်ဆင့် ထားရှိသည်။ အလယ်တွင် လိုအပ်သည့်ရေကို အလုံအလောက်အသုံးပြုနိုင်ရန် ရေသိုလှောင်ကန်ကြီးကို အလျား ၇၂ ပေ၊ အနံ ၁၇ ပေနှင့် အနက် ၈၅ ပေထိ ရှိခဲ့ပါသည်။

အလားတူ မင်းလှခံတပ်ကြီးကိုလည်း မင်းလှမြို့အနီး မြစ်ကမ်းနဖူးတွင် တည်ဆောက်ထားရှိခဲ့ပါသည်။ ထူးခြားသည်မှာ မင်းလှခံတပ်ကြီးသာလျှင် တတိယအကြိမ် ကျူးကျော်လာမှုကို ရေကြောင်းတိုက်ပွဲကြီးအနေဖြင့် နောက်ဆုံးတိုက်ခွင့်ရခဲ့သော ခံတပ်ကြီးဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော နိုင်ငံတော်၏ စစ်ရေးလိုအပ်ချက်၊ ကာကွယ်ရေးအတွက် အရေးကြီးသော လိုအပ်ချက်များကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေဆဲမှာပင် ကနောင်မင်းသားကြီးသည် ပဒေသရာဇ်တို့၏ မင်းစည်းစိမ်ကို မက်မောသော မသမာသူတစ်စု၏ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရရှာသည်။

မရှေးမနှောင်းမှာပင် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်တို့နှင့် သံရေးတမန်ရေး ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်စေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သော မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည်လည်း နတ်ရွာစံခဲ့ရလေသည်။

ထို့နောက် ထီးနန်းဆက်ခံရေး၊ နန်းတွင်းအရေးအရာများ ရှုပ်ထွေးလာပြီး နိုင်ငံခြားပြန် အမျိုးသားသစ္စာဖောက်သူတို့ကြောင့် မြန်မာတို့၏ထီးနန်း ဆုံးရှုံးပျောက်ကွယ်ခဲ့ရသည်။ ဤအဖြစ်ကို မြန်မာတို့က တဘောင်စကားအနေဖြင့် "ဦးကောင်းလိမ်ထုတ် မင်းဆက်ပြုတ်" ဟု ယနေ့တိုင် မှတ်သားလာခဲ့ကြရသည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၇ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၈ ရက်နေ့သည် မြန်မာတို့က (ပါတော်မူနေ့) ဟု မှတ်သားခဲ့ကြရသည်။

မန္တလေးရွှေမြို့တော်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ရန် ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းအတိုင်း ဆန်တက်လာသော အင်္ဂလိပ်စစ်သင်္ဘောအုပ်စုကို မြန်မာခံတပ်ကြီးများမှတစ်ဆင့် စောင့်ကြို တိုက်ခိုက်ရန် အသင့်ပြင်ဆင်ထားသော်လည်း ရွှေနန်းတော်က ဘုရင်အမိန့်ဟုဆိုကာ ကြေးနန်းတစ်စောင်ရောက်လာခဲ့သည်။ "နယ်ချဲ့တို့ကို မခုခံရ၊ ခုခံလျှင် သူပုန်"ဟု သတ်မှတ် မည်ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။

စွမ်းရည်သတ္တိပြည့်စုံသော၊ ဇာတိမာန်ထက်မြက်လှစွာသော စစ်သည်ရဲမက်အပေါင်း တို့က မချိတင်ကဲဖြစ်ကြရပြီး ဒေါသအလျောက် သေနတ်များကိုပင် ရိုက်ချိုးခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ခရစ်နှစ် ၁၈၈၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီအချိန်တွင် ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းစွာဖြင့် ဆန်တက်လာခဲ့ကြရသော အင်္ဂလိပ်စစ်သင်္ဘောအုပ်စုသည် မန္တလေး နေပြည်တော် ဂေါဝိန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်ခဲ့ကြသည်။ နံနက် ၁၀ နာရီ ၃၀ မိနစ် အချိန်တွင် ကမ်းတက်ချီတက်ခဲ့ကြသည်။ စစ်အင်္ဂါအပြည့်အစုံနှင့် ဘင်ခရာစစ်တီးဝိုင်းကပါ တီးမှုတ် ချီတက်လာခဲ့ကြရာ မွန်းတည့် ၁၂:၀၀ နာရီတွင် ရွှေနန်းတော်ကြီးသို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

နိုင်ငံရေးမှူး ကာနယ်စလေဒင်က နန်းတော်မှ ထွက်ခွာရန် အချိန်သတ်မှတ်ခဲ့ကြ သည်။ မွန်းလွဲ ၂:၀၀ နာရီတွင် နန်းတော်ထက်မှ ဆင်းသက်လာခဲ့ကြရာ မြို့သူမြို့သားများက လမ်းဘေးမှ ငိုကြွေးဦးချခဲ့ကြသည်။ ညနေ ၆:၀၀ နာရီအချိန်တွင် ဂေါဝိန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက် ရှိပြီး သင်္ဘောပေါ်သို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြရသည်။ မြန်မာတို့၏ ထီးမွေနန်းဆက်သည်လည်း နေဝင်မိုးချုပ် နိဂုံးချုပ်ခဲ့ရသည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် လွတ်လပ်ရေး တို့ကို နာရီပိုင်းမျှသော အချိန်ခန့်အတွင်း လက်လွတ်ဆုံးရှုံးခဲ့ရခြင်းမှာ ရင်နာစရာ အလွန် ကောင်းလှပါပေသည်။ ပေါ့ပေါ့ဆဆနေထိုင်ခဲ့ကြလျှင် ရရှိပြီးသော လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ် အခြာအာဏာသည် အချိန်မရွေး အလွယ်တကူ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးနိုင်သည်ဟူသော သင်ခန်းစာကို အလေးအနက်သိထားသင့်လှပါသည်။

မတတ်သာ၍ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်လက်အောက် ကျရောက်ခဲ့ကြရသော်လည်း သူ့ကျွန် မခံလိုသော မြန်မာရဲမက်စစ်သည်များနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး၊ မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်များက နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အစိုးရကို ၁၀ နှစ်ကြာသည်အထိ လက်နက်ကိုင်စွဲ တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြပါသည်။

ထင်ရှားသော တိုင်းရင်းသားမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်များ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ရသည်။ ၁၈၈၉ ခုနှစ် မေလ ၄ ရက်နေ့တွင် ချင်းတောင်တန်းပေါ်ရှိ "တာဟန်ရွာ" (ရှာလ်လုမ်းခံတပ်) တိုက်ပွဲ သည် ချင်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးတိုက်ပွဲသမိုင်းကို မော်ကွန်းတင်နိုင်ခဲ့ ပါသည်။ ထိုတိုက်ပွဲတွင် အင်္ဂလိပ်တို့ဘက်မှ "လက်ဖတင်နင်မစ်ချဲ" (Lf. MICHEL)၊ ကပ္ပတိန်

မိုင် (Capt. MYNE) အပါအဝင် ၂၇ ဦး ကျဆုံးခဲ့သည်။ ချင်းတောင်တွင် ၁၈၈၉ ခုနှစ် လေးလတာအတွင်း အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်မှ အရာရှိ ၃၆ ဦး ကျဆုံးပြီး ၅၄ ဦး ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။ သမိုင်းဝင် (ရှာလ်လုမ်းခံတပ်)ကို ယခုကာလတိုင် လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်သေးသည်ဟုလည်း သိရပါသည်။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့၏ ခေတ်မီလက်နက်များ သုံးစွဲပြီး အိန္ဒိယမှ ကြေးစားစစ်ဗာရီ တပ်များကို ခေါ်ယူ အသုံးပြုခဲ့သည့်အလျောက် တိုင်းရင်းသားအသီးသီးတို့၏ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အား လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်ခြင်းများသည် ၁၀ နှစ်အကြာ ၁၉၀၅ ခုနှစ်ခန့်တွင် ချုပ်ငြိမ်းခဲ့ရပါသည်။ သို့သော် သူ့ကျွန်မခံလိုသော မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှိကြသည့်အရပ်သားများ၊ စာပေဂီတလောကမှ ပညာရှင်များက မိမိတို့စွမ်းသမျှဖြင့် နယ်ချဲ့တို့ကို ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြပါသည်။

ပါတော်မူပြီးစ အမျိုးသားသစ္စာဖောက်တို့ကို တွေ့မြင်ရသော မျိုးချစ်စာဆို အချုပ်တန်း ဆရာဖေ၏ "ဗမာတွေ စည်းကမ်းဖောက်လို့ ထီးနန်းပျောက်ဖြစ်ပြီ" ဟူသော မချိုတင်ကဲဖြစ်၍ ရေးသားခဲ့သောတေးထပ်မှာ ယနေ့တိုင် ထင်ရှားလျက်ရှိပါသည်။

နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်ရေးသားခဲ့သော ဂန္ထဝင်သီချင်းများ၊ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ အမျိုးသားရေးနှိုးဆော်ချက်များ၊ စစ်ကြိုခေတ် ဆရာဇော်ဂျီ၏ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် နိုးကြားရှင်သန်စေခဲ့နိုင်သောကဗျာများစသည်ဖြင့်စာပေလောက၊အနုပညာလောကမှလည်း နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတို့ကို အစဉ်တစိုက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

"သူ့ကျွန်မခံလိုသော မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှိကြသည့် အရပ်သားများ၊ စာပေဂီတလောကမှ ပညာရှင်များက မိမိတို့စွမ်းသမျှဖြင့် နယ်ချဲ့တို့ကို ဆန့်ကျင် ခဲ့ကြပါသည်။"

၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာတို့၏နိုင်ငံရေးအစဟုဆိုနိုင်သော ဗုဒ္ဓဘာသာသကလျာဏယုဝအသင်း (YMBA) အသင်းကြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ အသင်းကြီး၏ မူလအစ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမျိုးဘာသာ သာသနာ စောင့်ရှောက်ရေးအတွက်သာဟုဆိုခဲ့သော်လည်း တစ်စတစ်စ ကျယ်ပြန့်လာခဲ့ကြပြီး နိုင်ငံရေး၊ လွတ်လပ်ရေး အထိ တက်လှမ်းစေနိုင်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးအသင်းချုပ်ကြီး

(GCBA) အသင်းချုပ်ကြီးအထိ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရသည်။ အခြားသော ဝံသာနုအသင်းအဖွဲ့များ၊ အမျိုးသားရေး လှုပ်ရှားမှုများ၊ အမျိုးသမီး ကုမ္ပာရီအသင်းအဖွဲ့များကလည်း ကိုလိုနီအင်္ဂလိပ်ခေတ်တွင် မြန်မာယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများ မပျောက်ပျက်စေရေး၊ အမျိုးသားရေးလွတ်လပ်ရေး သွေးမအေးစေရေး တို့အတွက် လူထုကြီး နိုးကြားလာစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဆန့်ကျင်သော၊ မအပ်စပ်သော အပြောအဆို၊ အနေအထိုင်၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုများကို ပညာပေးအနေနှင့် တားမြစ်ခဲ့ကြသည်။

အမျိုးသမီးများ ဟီရိဩတ္တပ္ပ အရှက်သိက္ခာမဲ့သော၊ အလွန်ပါးလွှာသော နိုင်လွန်ပါစများ မဝတ်ကြရန်၊ နောက်ပိတ်ဖိနပ် (ဒေါက်ဖိနပ်) မစီးရန်၊ အမျိုးဘာသာကို ပစ်ပယ်၍ ဘိုဆန်သော၊ အနောက်တိုင်းဆန်သော အနေအထိုင်များ၊ ဓလေ့စရိုက်များ ရှိလာမှုကို ဟန့်တားစေခဲ့ပါသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ရှေ့ကတင်ပြခဲ့သော ခံတပ်ကြီးများသည် နယ်ချဲ့ကျူးကျော်သော သူတို့ကို တိုက်ခိုက်ခုခံနိုင်ရန် စစ်ရေးအတွက် ခံတပ်ကြီးများဖြစ်သကဲ့သို့ အမျိုးသားရေး အသင်းအဖွဲ့များ၊ တစ်ဦးချင်းပညာရှင်များသည်လည်း ယဉ်ကျေးမှုခံတပ်များဟုဆိုရလျှင် မှားအံ့မထင်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ယနေ့ကာလ ယဉ်ကျေးမှုခံတပ်များ တည်ဆောက်ကြဖို့အရေး

ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရသော သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် မြန်မာအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားအားလုံးတို့သည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများ၊ သမိုင်းအမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လာခဲ့ကြလေသည်။

သို့သော် ရာစုနှစ်တစ်ခုအပြောင်း ၂၀၀၇ ခုနှစ်ကျော်ကာလမှစ၍ ကမ္ဘာတွင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် နည်းပညာ (Information Technology) များ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ထွန်းကားလာသည့်အလျောက် ကမ္ဘာကြီးကိုပင် ရွာကြီးတစ်ရွာဟု တင်စားရသော (Globalization) အနေအထားအရ နိုင်ငံအများတွင် လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး ကူးလူးဆက်သွယ်မှု၊ မြင်တွေ့ကြားသိရမှုများ မြန်ဆန်လာသည့်အလျောက် ယဉ်ကျေးမှုများ၊ ဓလေ့စရိုက်များ ကူးစက်ရောယှက်လာခဲ့ကြရသည်။

ယခုအခါ စာရေးသူတို့တိုင်းပြည်တွင်လည်း မိမိတို့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် မကိုက်ညီသော အလေ့အထများ၊ အတွေးအခေါ်များ ကူးစက်ပျံ့နှံ့လာခဲ့ရပြီး လူမှုဆက်သွယ်ရေး (Media) ဌာနများမှ သွေးထိုးလှုံ့ဆော်မှုများ အန္တရာယ်များရှိနေရပြီဖြစ်ပါသည်။

ယခုတစ်ဖန် IT နည်းပညာထက် ပိုမိုသာလွန်သောလူနှင့် ဦးနှောက်အစားထိုးအသုံးချနည်းပညာ (Artificial Intelligence – AI) ထပ်မံခေတ်စားလာဦးမည် ဖြစ်သည့်အတွက် ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးကို စောင့်ကြည့်ရဦးမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် လွတ်လပ်ရေးကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် တပ်မတော်က တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေပါသည်။ ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး၊ အချုပ်အခြာ အာဏာ

တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးတို့အတွက် နိုင်ငံတော်အား ကာကွယ်ရန် စွမ်းရည်သတ္တိနှင့် ပြည့်စုံပြီး ခေတ်မီနည်းပညာများ၊ ရုပ်ဝတ္ထုလက်နက်ပစ္စည်းများ၊ ကမ္ဘာနှင့် ရင်ပေါင်တန်းနိုင်သည်အထိ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ စစ်ရေးအရ ခိုင်မာသောခံတပ်ကြီးများကို တပ်မတော်က တည်ဆောက်နိုင်ဘိသကဲ့သို့ စာပေလောက၊ အနုပညာလောကနှင့် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှိသော ပညာရှင်များကလည်း မိမိတို့ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုများတိုက်စားခံရမှုမှ ကင်းဝေးစေရန် ယဉ်ကျေးမှုခံတပ်များကို မဖြစ်မနေ တည်ဆောက်ကြဖို့ လိုအပ်မည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ သို့မှသာ ခေတ်အဆက်ဆက် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သော သူရဲကောင်းများ၊ ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခဲ့ကြသော မျိုးချစ်စာဆိုကြီးများ၏အမွေကို ဆက်ခံနိုင်ကြမည်ဖြစ်ပါသည်။

အကယ်၍များ သူရဲကောင်းတို့၏ ဝိညာဉ်များရှိရာ သမိုင်းဝင်ခံတပ်ကြီးများရှေ့သို့ ရောက်ခဲ့လျှင် လိပ်ပြာသန့်သန့်ဖြင့် သမိုင်းဝင်ခံတပ်ကြီးများကို မော်ကြည့်ဝံ့ကြစေရန် အမျိုးသားရေးတာဝန်ကို ကျေပွန်နိုင်ကြဖို့ ယဉ်ကျေးမှုခံတပ်ကြီးများ တည်ဆောက်ကြပါစို့ ဟုသာ။ ။

မောင်သန်းဆွေ(အညာမြေ)

စာကိုးစာရင်း

၁။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးရာဇဝင် (ဦးဘခိုင်)

၂။ နိုင်ငံရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီ (တက္ကသိုလ်မြတ်သူ)

၃။ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးများ၏ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု (မြန်မာဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီမူပိုင်)

အယ်ဒီတာ့စကား

- ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်နှင့် သမိုင်းတန်ဖိုး

နိုင်ငံရေး

၁။ တိုင်းရင်းသားစုံတို့၏ ပြည်ထောင်စု သို့မဟုတ် ပင်လုံစိတ်ဓာတ်

၂။ ရင်ထဲနှလုံးသားထဲက လေးစားတန်ဖိုးထားရသည့်ပြည်သူ့တပ်မတော်

၃။ ခနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ

၄။ မြန်မာအတွက်လေ့လာစရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်မာရသွန်ခရီးလမ်း

၅။ မျိုးချစ်စိတ်ဖြင့်လှမ်းချီ နိုင်ငံတော်သစ်ဆီ

စီးပွားရေး

၆။ မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး ၂၀၂၄

လူမှုရေး

ရိုးရာဓလေ့

၇။ ထားဝယ်(အသုဘဓလေ့) ထုံးတမ်း

၈။ ချိုချင်းတို့၏ဗေဒင်တွက်ချက်မှုဓလေ့များ

၉။ မြတ်နိုးဖွယ်ရာခနုရိုးရာ

၁၀။ ဇိုတုန်မျိုးနွယ်များ၏ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းဓလေ့

၁၁။ အတာနှစ်ကူးနှင့် အရသာတစ်မူထူးသည့် မွန်ရိုးရာသင်္ကြန်ထမင်း

စာပေယဉ်ကျေးမှု

၁၂။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ အမျိုးသားနေ့နှင့် ဒုံးလွှတ်ပွဲတော်

၁၃။ မြောက်ဦးခေတ် ပိုးဝါဘွဲ့လာ ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု

၁၄။ ရခိုင်ရိုးရာသင်္ကြန်အကြောင်း

၁၅။ မြောက်ဦးမြို့ဟောင်းမှ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သမိုင်းအမွေအနှစ်များ

၁၆။ သွေးစည်းညီညွတ်မှုသင်္ကေတ သွက်လက်မြူးကြွ ကရင်ရိုးရာဒုံးအက

ထင်ပေါ်ကျော်ကြား တိုင်းရင်းသားကဏ္ဍ

၁၇။ မွန်သွေးမကင်းသည့် အနုသုခုမစာဆိုပညာရှင်များ

၁၈။ ကိုလိုနီခေတ်လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုနှင့် ဂဠုန်ဆရာစံ

ဥပဒေ

၁၉။ ပြည်ထောင်စုမှာမွေး ပြည်ထောင်စုသွေးမို့ ပြည်ထောင်စုအရေးကို
အသက်ပေး၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မည်

၂၀။ အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုကျေးရွာနှင့် အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့်
"နည်းဥပဒေ" ရိုးရာစီရင်ဖြတ်ထုံးများ

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

၂၁။ စိမ်းလန်းသောမြေ

အထွေထွေ

၂၂။ အကြောင်းသိပါစေ

၂၃။ ကတိသစ္စာပြုကြရာဝယ်

၂၄။ မေ့နေပြီဖြစ်တဲ့သီးသန့်ကမ်းခြေလေး

၂၅။ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းနံဘေးက သမိုင်းဝင်မြို့ကလေးသို့

၂၆။ ပြည်ထောင်စုဖွားတို့၏နှလုံးသား သမိုင်းဝင်ခံတပ်ကြီးများ